

OP ZIEN ZWOLS

WOORDENBOEK VAN DE ZWOLSE TAAL

Op zien Zwols

WOORDENBOEK

VAN DE **ZWOLSE TAAL**

ONDER REDACTIE VAN

Minke Kraijer

Henk Mulder

Dick Visscher

Philomène Bloemhoff-de Bruijn

Een uitgave van de IJsselacademie

Kampen, 2008

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van:

Rabobank

- De Rabobank IJsseldelta

- De Gemeente Zwolle

- Het Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel
- Het Plantenfonds
- De Stichting tot Algemeen Nut Zwolle

Publicaties van de IJsselacademie nr. 216

© Stichting IJsselacademie, 2009

ISBN 978-90-6697-202-5

Vormgeving: www.garage-bno.nl

Foto's: Minke Kraijer

Druk: Ten Brink, Meppel

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Veurwoord/Voorwoord 6

Dick Visscher

Inleiding 9

Philomène Bloemhoff-de Bruijn

- 1 *De totstandkoming van het Woordenboek van de Zwolse taal* 9
- 2 *Doel van de uitgave* 10
- 3 *De inrichting van het woordenboek* 10
 - 3.1 *Wat staat er wel in, en wat niet?* 10
 - 3.2 *De lemma's of titelwoorden* 11
 - 3.3 *De afkortingen* 13
- 4 *De spelling van het Zwols* 14
 - 4.1 *De Zwolse klinkers* 14
 - 4.2 *De medeklinkers: verschillen met het Nederlands* 16
 - 4.3 *Het gebruik van het koppelteken in voltooide deelwoorden en samenstellingen* 16
- 5 *De uitspraak en de geografische variatie daarin* 16
 - 5.1 *De taal van de verschillende wijken* 17
- 6 *Besluit* 20

De woordenlijst 21

Veurwoord

't Samenstellen en redigeren van een woordenboek blif een ambachtelijke bezigheid, die in alle rust mut kunnen gebeuren en wöörbi'j automatisering maer een bescheiden rolle kan spöllen. Ierbi'j geldt dät ontaosting eel belangriek is. Ie mut ingaon tegen de neiging töt ongeduld, die de mensen eigen is.

Toeval of niet, de oprichting van de Wärggroep Zwolle van de Dialektkringe Salland en Oost-Veluwe in 1986 was in 'tzelde jöör as de oprichting deur Italiaanse boeren van Arcigola, de veurloper van de "Slow Movement", de wereldwiede organisasie die ontaosting as doel ef en die in Nederland 't blad Slakkengang uutgef.

As "ontaoste" organisasie avant la lettre ef de Wärggroep der ongeveer 20 jöör aover edaon umme dit woordenboek samen te stellen. As veur een geskrift zoas ditte 'tzelde geldt as veur een goeie wien - oe langer bewaerd, oe bèter de kwaliteit -, dan mut disse publikasie der iene van grote klasse wèzen.

't Oordeel of de tied, verstreken sinds Wim Lubberding 't initiatief nam töt samenstelling van 't Zwolse Woordenboek en de ofronding dervan, positief ef bi'j-edragen an de kwaliteit van 't boek, laot ik an de gebruiker aover.

Graag wil ik mien waerdering uutsprèken veur 't wärk van de dames Minke Kraijer en Philomène Bloemhoff. Zonder Minkes tomeloze inzet bi'j 't redigeren en digitaliseren van 't materiaal was ter now gien woordenboek. Philomènes uterst nauwgezette en zeer deskundige kontrole en toetsing van 't materiaal is van niet te skatten weerde ewest veur het uiteindelijke resultaat.

An 't ende wi-k nog mien dank uutsprèken an de leden van de wärggroep, uut eden en verlèden. Zonder un enthousiasme en metwäking deur de jören èn was dit wärk niet töt stand ekommen.

Dick Visscher

Veurzitter Wärggroep Zwolle van de Dialektkringe Salland en Oost-Veluwe

Voorwoord

Het samenstellen en redigeren van een woordenboek blijft een ambachtelijke bezigheid, die in alle rust plaats moet kunnen vinden en waarbij automatisering slechts een bescheiden rol kan spelen. Hierbij geldt dat onthaasting van het allergrootste belang is. Men moet zelfs dikwijls ingaan tegen de neiging tot ongeduld, die de menselijke soort eigen is.

Toeval of niet, de oprichting van de Werkgroep Zwolle van de Dialektkringe Salland en Oost-Veluwe in 1986 vond in hetzelfde jaar plaats als de oprichting door Italiaanse boeren van Arcigola, de voorloper van de “Slow Movement”, de wereldwijde organisatie die onthaasting als doelstelling heeft en die in Nederland het blad Slakkengang uitgeeft. Als “onthaaste” organisatie avant la lettre heeft de Werkgroep er ongeveer 20 jaar over gedaan dit woordenboek samen te stellen. Als voor een geschrift als dit hetzelfde geldt als voor een goede wijn – hoe langer bewaard, hoe beter de kwaliteit – , dan moet deze publicatie er een van grote klasse zijn.

Het oordeel of de tijd, verstreken sinds Wim Lubberding het initiatief nam tot samenstelling van het Zwolse Woordenboek en de afronding ervan, in positieve zin heeft bijgedragen aan de kwaliteit van het boek, laat ik aan de gebruiker over.

Graag wil ik mijn waardering uitspreken voor het werk van de dames Minke Kraijer en Philomène Bloemhoff. Zonder Minkes tomeloze inzet bij het redigeren en digitaliseren van het materiaal was er nu geen woordenboek.

Philomènes uiterst nauwgezette en zeer deskundige controle en toetsing van het materiaal is van onschatbare waarde geweest voor het eindresultaat.

Tenslotte wil ik mijn dank uitspreken aan de leden van de werkgroep uit heden en verleden. Zonder hun enthousiasme en medewerking door de jaren heen was dit werk niet tot stand gekomen.

Dick Visscher

Voorzitter Werkgroep Zwolle van de Dialektkringe Salland en Oost-Veluwe

THOR

Inleiding

1 De totstandkoming van het *Woordenboek van de Zwolse taal*

In 1908 promoveerde Jurriën Gunnink op *Het dialect van van Kampen en omstreken*. Het grootste deel van zijn proefschrift werd ingenomen door een ruim 150 pagina's tellende woordenlijst. Deze lijst werd weer als uitgangspunt genomen voor het samenstellen van het *Woordenboek van de Kamper Taal*, een woordenboek waaraan door een groep Kampenaren zo'n twintig jaar gewerkt werd en dat uiteindelijk in 2000 verscheen (Ijsselacademie, Kampen). Deventer was Kampen zelfs voorgegaan: al in 1896 had die Ijsselstad een woordenlijst: het *Woordenboekje van het Deventersch dialect* van W. Draaijer. Dat woordenboekje werd in 1936 bewerkt en heruitgegeven, en na weer veertig jaar, vanaf 1980, begon een groep Deventernaren, een werkgroep van de Dialektkringe Salland en Oost-Veluwe, opnieuw aan een herziening. In 1986 was de klus geklaard, en kon Boekhandel Praamstra het nu dus voor de tweede maal herziene woordenboek uitgeven, onder de titel: *Woordenboek van het Deventer dialect*.

Al die tijd moest de stad Zwolle het zonder woordenboek doen. Een belangrijke bron voor het oudere Zwols was weliswaar het boekje *Zwolsche Sketsies* van Willem Kloeke (voor de eerste maal uitgegeven in 1931, een herdruk verscheen in 1986, zie ook § 5.1. van deze *Inleiding*), maar een woordenboek hadden de Zwollenaren niet. En dat konden ze natuurlijk niet op zich laten zitten.

Nadat ook in Zwolle een werkgroep van de Dialektkringe Salland en Oost-Veluwe was opgericht (in 1986) en de Zwollenaren het eindresultaat van hun collega's uit Deventer hadden gezien, besloten ze zelf een Zwolse woordenlijst te gaan samenstellen.

Maandelijks kwam de dialectwerkgroep Zwolle onder voorzitterschap van achtereenvolgens de heren W.C. Lubberding, B.A. Diersmann en H.G.S. Visscher, bijeen om woorden te verzamelen. Het optekenen van de woorden werd gedaan door de dames Lies Kok en Minke Kraijer.

In 1999 nam de secretaris van de werkgroep, Minke Kraijer, de taak op zich om van de schoendoos vol kaartjes met woorden, een woordenboek te maken. Zij had zich inmiddels ontwikkeld tot Zwols auteur van verhalen en gedichten en later werd ze docent van de cursus Zwolse taal en cultuur. Minke vulde de lijst aan met woorden uit de *Zwolsche Sketsies*, en uit andere woordenboeken wanneer zij dacht dat die woorden ook in het Zwols voorkwamen, voegde de nodige grammaticale informatie aan de lemma's toe en gaf hier en daar zinnen en uitdrukkingen ter verduidelijking van de woorden. Vervolgens legde ze het concept van het woordenboek weer voor aan de werkgroepleden Loes en Henny van 't Haar, Connie van Riessen (gedrieën de Zwolse informantengroep voor het *Woordenboek van de Overijsselse Dialecten*) en Henk Mulder, en aan de Zwolse auteur Willem van der Veen.

Eind 2005 werd het werk overgedragen aan de IJsselacademie, die ervoor zou zorgen dat het woordenboek binnen niet al te lange tijd zou worden uitgegeven.

Het concept werd nogmaals grondig geredigeerd en talloze kwesties werden tijdens uitvoerige mondelinge interviews besproken met de Zwolse informantengroep, die voor dit doel werd aangevuld met Jan Dijkslag, eveneens actief lid van de Zwolse dialectwerkgroep.

Daarna werd het concept voorgelegd aan de redactiecommissie en de vier Zwollenaren met wie de gesprekken werden gevoerd. Hun opmerkingen zijn vervolgens weer verwerkt in het concept.

2 Doel van de uitgave

In de eerste plaats is de uitgave bedoeld om de woordenschat van het Zwols zoals die nu nog bestaat, vast te leggen voor wie na ons komt. Oude woorden die nu niet veel meer gebruikt worden, zoals *dôre* 'eidooier', *èverdasse* 'hagedis' en *gropmoe* 'oma' zijn opgenomen omdat ze anders tegelijk met de oudste generatie zouden verdwijnen. Nu ze zijn vastgelegd, kunnen toekomstige onderzoekers en taalgebruikers in ieder geval in het woordenboek vinden dat deze woorden in het Zwols gebruikt werden en wat de betekenis ervan was.

Voor mensen van nu die geïnteresseerd zijn in deze stadstaal, is het woordenboek een naslagwerk en hulpmiddel bij het lezen en schrijven van teksten. Vooral voor het laatste, het schrijven, is de uitleg van de Zwolse schrijfwijze, in § 4 van deze Inleiding, van groot nut.

3 De inrichting van het woordenboek

3.1 Wat staat er wel in, en wat niet?

Met nadruk moet worden gezegd dat het verzamelen van de Zwolse woorden voor dit woordenboek niet systematisch is gebeurd. Er is gedurende lange tijd op verschillende manieren door de leden van de dialectwerkgroep aan gewerkt (zie ook § 1), en daar draagt het woordenboek de sporen van. Het kan dus ook niet anders of er zijn in de verzamelfase bepaalde woorden aan de aandacht ontsnapt.

Dat wil echter niet zeggen dat de informatie die bij de woorden gegeven wordt, niet correct is. Vooral tijdens de laatste fase van de voorbereiding van de uitgave zijn veel gegevens nauwkeurig gecontroleerd.

De samenstellers hebben niet beoogd, in dit woordenboek de hele woordenschat van het Zwols te geven. Over het algemeen zijn niet de woorden opgenomen die precies zo in het Nederlands voorkomen, terwijl ze wel tot de Zwolse woordenschat behoren. Dat levert het in een bepaald opzicht merkwaardige gegevens op dat het voegwoord *want* niet in het woordenboek voorkomt, maar *umdät* wel, het werkwoord *leggen* niet en *lèven* wel, en dat men de woordvorm *binnen* alleen aantreft als werkwoord ('binden') en niet als voorzetsel. De samenstellers hebben voor het niet opnemen van de aan het Nederlands gelijke woorden gekozen omdat de betekenis ervan vanuit het Nederlands bekend is, en het vermelden van

deze woorden dus geen extra informatie oplevert voor de gebruiker van het Zwolse woordenboek. Bovendien zou het wèl opnemen hebben betekend dat dit woordenboek geweldig zou uitdijen.

Dat wil overigens ook weer niet zeggen dat er geen enkel “Nederlands” woord in het woordenboek te vinden is. Het telwoord *negen* is bijvoorbeeld opgenomen omdat het anders als enige telwoord tussen *iene* en *tiene* zou ontbreken. Het zelfstandige naamwoord *vest* staat in de lijst omdat *vessien* veel gebruikt wordt, *blad* vanwege *blaegien* ‘blaadje’, het werkwoord *brenge* vanwege de onregelmatige vervoeging, en er zullen ook onbedoeld wel enkele andere “Nederlandse” woorden in de lijst terecht zijn gekomen.

Binnen het Zwols bestaat nog steeds enige geografische variatie (in § 5.1 van deze *Inleiding* ga ik hier nader op in). De aanduiding van de stadswijk waar bepaalde varianten zijn opgetekend is evenwel niet in het woordenboek opgenomen, omdat die varianten dikwijls ook in andere wijken voorkomen. De verschillende woordvormen voor één begrip worden wel genoemd, maar daarbij wordt in het midden gelaten of die vormen gelocaliseerd moeten worden in een bepaalde wijk, of dat er sprake is van variatie die anders verklaard zou moeten worden. Enkele voorbeelden:

aaibaai, zn., bijdehante vrouw. Ook: **anepinne**, **anevelle**.

agosie, zn., negotie, kleine handelswaar van een venter. Ook: **negosie**.

eerbèze, zn., aardbei. Ook: **aer(d)beie**.

Deze synoniemen kunnen dus uit verschillende wijken komen, maar het kan ook gaan om een oudere en een jongere vorm - wat bij *eerbèze* (oud) en *aer(d)beie* (nieuw) wel het geval zal zijn -, of om een “plat” en een “net” woord (zie voor de opbouw van de lemma’s of titelwoorden: § 3.2).

3.2 De lemma’s of titelwoorden

Elk woord heeft een eigen ingang in het woordenboek, maar twee woorden die dezelfde vorm hebben en tot dezelfde woordsoort horen, zijn samengevoegd tot één lemma. De twee zelfstandige naamwoorden *aaie*, met de respectievelijke betekenissen ‘haai’ en ‘liefkozing’, zijn dus beide onder het lemma *aaie* te vinden, maar het zelfstandige naamwoord *ärm* ‘arm (ledemaat)’ en het bijvoeglijke naamwoord *ärm* ‘arm, niets of bijna niets hebbend’ hebben twee verschillende ingangen.

Aoverkommen ‘overkomen’ en *aoverkommen* ‘overkomen’ zijn twee verschillende lemma’s, want twee verschillende woordvormen: de eerste met de klemtoon op de eerste lettergreep, de tweede met de klemtoon op de derde. Bovendien is het eerste werkwoord scheidbaar samengesteld (verleden tijd: *kwam(p) aover*, voltooid deelwoord: *aoverekommen*) en het tweede onscheidbaar (verleden tijd: *aoverkwam(p)*, voltooid deelwoord: *aoverkommen*).

Het komt voor dat één woordvorm in verschillende woordsoorten voorkomt, terwijl het toch steeds om hetzelfde woord lijkt te gaan met min of meer dezelfde betekenis. Dan is het niet zinvol verschillende ingangen te maken, en hebben we dat ook niet gedaan.

Enkele voorbeelden:

enkeld, 1. bn., enkel, niet dubbel; 2. telw., enkel. (in het meervoud:) enkele.

rech(t), 1. zn., recht. *Zi'j ebben em gien rech(t) edaon*; 2. zn., gelijk. *'t Rech(t) an zien zied ebben*; 3. zn., aanspraak. *Zien rech(t) laoten gelden*; 4. bn., bw., recht, niet krom of scheef. *Die stave is niet rech(t)*. *Die lieste ang't niet rech(t)*; 5. bw., recht, juist, pal. *Dät boek lig(t) rech(t) veur oe*.

Het hoofdlemma is in het algemeen de variant van het woord die door de Zwollenaren het meest gebruikt wordt.

Wanneer een lettergreep onderstreept is, wil dat zeggen dat die lettergreep de klemtoon heeft. De plaats van de klemtoon is alleen aangegeven wanneer daarover gemakkelijk twijfel kan ontstaan, bijv. in *aoverwårken* 'langer werken' naast *aoverwårken* 'te veel werken' en in *kesien* '(o.a.) kleine kaas'.

Soms staat een *d*, *t* of een andere letter of een bepaald woorddeel tussen haakjes: *sprèker(d)*, *las(t)*, *geliek(e)*, *rie(j)bewies*, *snot(ter)nöze*. Dat wil zeggen dat de varianten *sprèker* en *sprèkerd*, *las* en *last* etc. beide gezegd worden, maar niet afzonderlijk in de woordenlijst zijn opgenomen.

Na het titelwoord volgt eerst de woordsoort en daarna komen een of meer betekenissen, gevolgd door eventuele voorbeeldzinnen of een andere specificatie en eventueel nog een verwijzing naar een ander lemma met (nagenoeg) dezelfde betekenis, zoals bijv. bij *kèlewinkel*:

kèlewinkel, zn., keel. Wordt speciaal zo genoemd bij iemand die graag drinkt. *Dät giet deur de kèlewinkel*. Ook: **als**, **kèle**, **görgel**, **strotte**.

Na het titelwoord kan ook alleen een verwijzing volgen, bijv.:

ofgli'jen, zie: **ofglieren**.

Dat betekent dat *ofglieren* het hoofdlemma is, het meest gebruikte woord van de twee.

Staan verschillende varianten met (nagenoeg) dezelfde betekenis wat verder uit elkaar, dan is niet volstaan met de *zie*-verwijzing. De woorden *ofkomst* en *komof* staan bijvoorbeeld vrij ver uit elkaar en om onnodig geblader te voorkomen, wordt bij beide woorden de betekenis gegeven, en wordt naar elkaar verwezen door: *ook*.

Ook komen verwijzingen voor als:

stekkel(-), zie: **stèkel(-)**.

Dat wil zeggen: *stekkel* en alle samenstellingen of afleidingen met *stekkel* worden vermeld bij (de samenstellingen en afleidingen met) *stèkel*, omdat *stèkel* het hoofdlemma is, de vaker gebruikte variant. En:

(-)mörn(-), zie: **(-)mörgen(-)**

betekent dat *mörn* en alle samenstellingen en afleidingen daarmee (*aovermörn*, *mörnvrog*, 's *mörms* etc.) worden besproken bij (de samenstellingen en afleidingen met) *mörgen*.

Met *zie ook* wordt verwezen naar woorden met een gedeeltelijk overlappende betekenis, of naar woorden waarbij meer gegevens te vinden zijn, bijv. andere voorbeeldzinnen of nog meer varianten.

Na de aanduiding van de woordsoort volgt soms een opmerking over de uitspraak, bijv.: **iete**, bn. (met lange *ie* uitgesproken), heet.

Een mededeling met betrekking tot de lengte van de klinker wordt alleen gegeven bij een *ie*, *uu* of *oe*, die soms kort, soms lang zijn (zie § 4.1.). Niet bij alle lange *ie*'s, *uu*'s en *oe*'s is dat aangegeven. In open lettergreep voor *v*, *z* en *g* zijn deze klinkers doorgaans lang, maar nader onderzoek moet uitwijzen of op deze regel uitzonderingen zijn.

Verkleinwoorden van zelfstandige naamwoorden (zn.) zijn meestal opgenomen wanneer zij met klinkerwisseling gevormd worden. Soms is ook het meervoud vermeld, nl. wanneer dat niet simpelweg door middel van *-s* of *-en* kan worden afgeleid:

and, zn. (vkw. *ántien*, mv. *annen*), hand.

Bij regelmatige werkwoorden (ww.) worden de verleden tijd en het voltooid deelwoord gegeven, bij onregelmatige werkwoorden ook de 3^e pers. enk. tegenwoordige tijd, omdat die bij deze werkwoorden dikwijls gevormd wordt met klinkerwisseling. De regelmatige werkwoorden hebben een 3^e pers. enk. tegenwoordige tijd die eenvoudig gevormd wordt door stam + *t* te nemen. Bijv.

akken, ww. (*akken*, *e-akt*), hakken.

(*akken* is een regelmatig werkwoord; 3^e pers. enk. o.t.t. wordt niet vermeld in het woordenboek: de regel is stam + *t*: *akt*);

strieken, ww. (*strik/striekt*, *streek*, *estrecken*), strijken.

(*strieken* is een onregelmatig werkwoord, 3^e pers. enk. o.t.t. *strik* of *striekt*).

Bij scheidbaar samengestelde werkwoorden waarvan het basiswoord elders in de lijst voorkomt, is de vervoeging bij het basiswoord te vinden. Dus de vervoeging van *achterblijven*, *anblijven*, *aoverblijven* etc. staat bij *blijven*. Maar bij *achteruitboeren* zijn de verleden tijd en het voltooid deelwoord wel opgenomen, omdat *boeren* in de woordenlijst niet voorkomt (het is een "Nederlands" woord, zie § 3.1.), en bij *umskrieven* 'omschrijven' ook, omdat het een onscheidbaar samengesteld werkwoord is (de verleden tijd is niet: *skreefumme*, maar: *umskreef*).

3.3 De afkortingen

In de lemma's worden behalve de algemeen bekende afkortingen zoals *bijv.* 'bijvoorbeeld' en *o.a.* 'onder andere', nog de volgende gebruikt:

aanw. vnw.	aanwijzend voornaamwoord
all.	alleen
bez. vnw.	bezittelijk voornaamwoord
bn.	bijvoeglijk naamwoord
bw.	bijwoord
fig.	figuurlijk

mv.	meervoud
onbep. vnw	onbepaald voornaamwoord
pers. vnw.	persoonlijk voornaamwoord
telw.	telwoord
tw.	tussenwerpsel
uitdr.	uitdrukking
vwk.	verkleinwoord
vnw.	voornaamwoord
vr. vnw.	vragend voornaamwoord
vw.	voegwoord
vz.	voorzetsel
wederk. vnw.	wederkerend/wederkerig voornaamwoord
ww.	werkwoord
zelfst. gebr.	zelfstandig gebruikt
zn.	zelfstandig naamwoord

4 De spelling van het Zwols

De spelling van het Zwols is nagenoeg gelijk aan de zgn. IJsselacademiespelling, die te downloaden is op de site van de IJsselacademie: www.ijsselacademie.nl.

Het lijkt ons niet nodig om de algemene uitgangspunten en opzet van deze spelling hier opnieuw uit te leggen, en we verwijzen daarom graag naar genoemde site.

In deze paragraaf wordt wel aan de hand van Zwolse voorbeeldwoorden aangegeven hoe je de specifieke Zwolse klinkers schrijft (§ 4.1.), welke verschillen er bestaan tussen het Nederlands en het Zwols wat betreft de medeklinkers (§ 4.2), en wordt uitgelegd hoe we het koppelteken gebruiken om bepaalde woorden doorzichtiger te spellen (§ 4.3).

4.1 De Zwolse klinkers

a	Als in Ned. <i>kat</i> : <i>latte</i> ‘lat’, <i>panne</i> ‘pan’.
ä	Komt in het Nederlands niet voor; klinkt als de <i>a</i> in Engels <i>cat</i> , ligt “tussen <i>a</i> en <i>e</i> in”: <i>märk(t)</i> ‘markt’, <i>jässe</i> ‘jas’.
e	Als in Ned. <i>mest</i> : <i>flesse</i> ‘fles’, <i>krente</i> ‘krent’.
i	Als in Ned. <i>wit</i> : <i>dink</i> ‘ding’, <i>pille</i> ‘pil’.
o	Als in Ned. <i>dom</i> : <i>poppe</i> ‘pop’, <i>komme</i> ‘kom’.
ò	Als in Ned. <i>pot</i> : <i>kop</i> ‘kop’, <i>kold</i> ‘koud’.
	De <i>o</i> en de <i>ò</i> worden beide geschreven als <i>o</i> .
ö	Komt in het Nederlandse klinkersysteem niet voor, wel in het leenwoord <i>löss</i> (en in bijv. het Duits (<i>Köln</i>): <i>götte</i> ‘goot’, <i>dörp</i> ‘dorp’.
u	Als in Ned. <i>put</i> : <i>kluntien</i> ‘klontje’, <i>musse</i> ‘muts’.
aa	Als in Ned. <i>kaas</i> : <i>aalte</i> ‘gier’, <i>maal</i> ‘meel’. In open lettergreep schrijven we een enkel teken: <i>skale</i> ‘schaal’, <i>late</i> ‘laat’.
ae	Komt in het Nederlands niet voor; klinkt als een lange <i>ä</i> , ligt “tussen <i>aa</i> en <i>èè</i> in”: <i>mekaere</i> ‘elkaar’, <i>anderdaegs</i> ‘de volgende dag’.

èè	Komt in het Nederlands alleen voor in klanknabootsingen: <i>bè, mè</i> en in leenwoorden (<i>crème, militair</i>): <i>gèl</i> ‘geel’, <i>lèftied</i> ‘leeftijd’. In open lettergreep schrijven we een enkel teken: <i>kèl</i> ‘keel’, <i>lèpel</i> ‘lepel’.
ee	Lange tegenhanger van de <i>i</i> van Ned. <i>wit</i> , min of meer als in Ned. <i>meer</i> : <i>leegte</i> ‘laagte’, <i>leertien</i> ‘stukje leer’. In open lettergreep schrijven we een enkel teken: <i>speke</i> ‘spaaak’, <i>keze</i> ‘kaas’.
ao	Komt in het Nederlandse klinkersysteem niet voor, wel in het leenwoord <i>rose</i> : <i>zaod</i> ‘zaad’, <i>taofel</i> ‘tafel’.
oo	Als in Ned. <i>roos</i> : <i>skroot</i> ‘schroot’, <i>oop</i> ‘hoop’. In open lettergreep schrijven we een enkel teken: <i>bone</i> ‘boon’, <i>krone</i> ‘kroon’.
öö	Komt in het Nederlandse klinkersysteem niet voor, wel in het leenwoord <i>freule</i> : <i>jöör</i> ‘jaar’, <i>böörd</i> ‘baard’. In open lettergreep schrijven we een enkel teken: <i>jörig</i> ‘jarig’, <i>nöze</i> ‘neus’, <i>esköten</i> ‘geschoten’.
eu	Lange tegenhanger van de <i>u</i> van Ned. <i>put</i> , ongeveer als in Ned. <i>neus</i> : <i>deuze</i> ‘doos’, <i>deupen</i> ‘dopen’.
korte ie	Als in Ned. <i>ziek</i> : <i>kriet</i> ‘krijt’, <i>diek</i> ‘dijk’.
lange ie	In het Nederlands alleen voor – <i>r</i> , in het Zwols in meer posities: <i>wiege</i> ‘wieg’, <i>blieven</i> ‘blijven’, <i>biest</i> ‘beest’, <i>iete</i> ‘heet’.
korte oe	Als in Ned. <i>boek</i> : <i>skoe</i> ‘schoen’, <i>voel</i> ‘smerig’
lange oe	In het Nederlands alleen voor – <i>r</i> , in het Zwols in meer posities: <i>doeve</i> ‘duif’, <i>skele</i> ‘school’, <i>oed</i> ‘hoed’, <i>voet</i> ‘voet’.
korte uu	Als in Ned. <i>fuut</i> : <i>luus</i> ‘luis’, <i>uut</i> ‘uit’. In open lettergreep schrijven we een enkel teken: <i>buten</i> ‘buiten’, <i>fedusie</i> ‘vertrouwen’.
lange uu	In het Nederlands alleen voor – <i>r</i> , in het Zwols in meer posities: <i>gruun</i> ‘groen’, <i>vuult</i> ‘voelt’. In open lettergreep schrijven we een enkel teken: <i>pluzen</i> ‘pluizen’, <i>bukien</i> ‘boekje’.
i’j	Tweeklank, komt in het Nederlands niet voor; klinkt als de <i>i</i> van <i>pit</i> + <i>j</i> : <i>spi’je</i> ‘spuug’, <i>wi’j</i> ‘wij’, <i>ni’j</i> ‘nieuw’.
ij/ei	Tweeklank, als in Ned. <i>ijs</i> , <i>rein</i> : <i>ij</i> ‘hij’, <i>skijtleerze</i> ‘bangerd’, <i>geite</i> ‘geit’, <i>vleis</i> ‘vlees’, <i>dreien</i> ‘draaien’. We spellen deze klank zoveel mogelijk als in het Nederlands. Omwille van de herkenbaarheid van het woordbeeld schrijven we <i>vleis</i> en <i>dreien</i> en niet <i>vlijs</i> en <i>drijen</i> . Dus ook bij woorden die niet precies zo in het Nederlands voorkomen, kijken we voor de spelling toch naar het corresponderende Nederlandse woord.
au/ou	Tweeklank, als in Ned. <i>pauw</i> en <i>touw</i> : <i>douwelen</i> ‘stoeien’, <i>kauwe</i> ‘kooi’. Voor zover de Zwolse woorden met <i>au/ou</i> Nederlandse equivalenten hebben met <i>au/ou</i> , spellen we ze als in het Nederlands.
ui	Tweeklank, als in Ned. <i>muis</i> : <i>uige</i> ‘huig’, <i>buis</i> ‘jas, kiel’.
stomme e	Wordt op verschillende manieren geschreven, net als in het Nederlands: <ol style="list-style-type: none"> 1. met een <i>e</i>, bijv. in <i>aaie</i> ‘aai’, <i>achter</i> ‘achter’, <i>twalef</i> ‘twaalf’; 2. met een <i>i</i>, bijv. in <i>twietalig</i> ‘tweetalig’, <i>allenig</i> ‘alleen’, <i>ellig</i> ‘kwaad’; 3. met een <i>ij</i>, bijv. in <i>lillijk</i> ‘lelijk, boos’, <i>maondelijks</i> ‘maandelijks’.

Opmerking: de stomme *e* die in de uitgang van veel werkwoordsvormen en meervouden van zelfstandige naamwoorden niet wordt gehoord, wordt voor de leesbaarheid wel geschreven. We schrijven *akken* ‘hakken’, *slaopen* ‘slapen’, *doeven* ‘duiven’, *dissende* ‘deze’ en niet: *akng*, *slaopm*, *doevm*, *disnde* (zie ook § 5).

4.2 De medeklinkers: verschillen met het Nederlands

De *h* komt in het Zwols niet voor en wordt dus ook niet geschreven, behalve in leenwoorden als *thee*, *theater*, en ook in *thuis*. De *h* wordt uiteraard wel geschreven in de klank *ch*: *rech(t)deur* ‘rechtdoor’, *wachen* ‘wachten’ etc.

De medeklinkercombinatie *sch* komt in het Zwols niet voor, en zal men dus in de woordenlijst niet kunnen vinden. In plaats van de Nederlandse *sch* heeft het Zwols *sk*: *skoele* ‘school’, *skere* ‘schaar’, *waerskouwen* ‘waarschuwen’.

De *r* wordt in het Zwols achter in de keel gearticuleerd, het is een zgn. brouw-*r*.

4.3 Het gebruik van het koppelteken in voltooid deelwoorden en samenstellingen

Werkwoorden die met een klinker beginnen komen nogal veel voor in het Zwols, omdat de *h* geen medeklinker van het Zwols is, bijv. *alen* ‘halen’, *ebben* ‘hebben’, *oeven* ‘hoeven’. De schrijfwijze van het voltooid deelwoord van dergelijke werkwoorden levert ondoorzichtige vormen op: *eaald*, *ead*, *eoefd*. We zetten daarom tussen de *e-* (het voorvoegsel van het voltooid deelwoord) en de rest van het voltooid deelwoord dat met een klinker begint, een koppelteken: *e-aald*, *e-ad*, *e-oefd*.

Een vergelijkbaar probleem treedt op bij bepaalde samenstellingen en wordt op dezelfde wijze opgelost: *meeegaon* ‘meegegaan’ schrijven we als *mee-egaon*, *anebrach(t)* als *an-ebrach(t)*, *onderen* ‘onder vandaan’ als *onder-en*, *otelolder* ‘hotelhouder’ als *otel-older*.

5 De uitspraak en de geografische variatie daarin

Net als in Kampen en Deventer spreekt men in Zwolle met een brouw-*r*. Dat is een van de meest opvallende kenmerken van deze drie stadstalen, al worden de Zwollenaren ermee bespot: *Brood, bri'j en proemen, dat kunt de Zwolsen niet noemen*, wordt op het Overijsselse platteland vaak gezegd. Ook wordt een Zwollenaar wel een *bri'jbe*k genoemd.

De brouw-*r* heeft ook gevolgen voor de uitspraak van de eraan voorafgaande (Nederlandse) *aa* die op het platteland om de steden heen als *ao* klinkt: die wordt nl. voor een brouw-*r* gerealiseerd als een *öö*. Buiten de stad klinken Ned. *jaar*, *daar*, *klaar* als *jaor*, *daor*, *klaor*, binnen de stad als *jöör*, *döör*, *klöör*.

Opvallend is ook de *ae*-klank voor de *-r* in *maer* ‘maar’, *aer* ‘haar’, *mekaere* ‘elkaar’, en de door de volgende *-r* enigszins gerekte *ä* in *märk(t)* ‘markt’ en *kärke* ‘kerk’.

Het Zwols wordt naast de *öö* en *ae* voor *-r* ook gekenmerkt door het ontbreken van de *h*, een verschijnsel dat ook in Kampen en andere Noordwest-Overijsselse plaatsen voorkomt, maar niet in Deventer, dus het is niet een typisch stadstaalverschijnsel. Een Zwols sjibbolet (zinnetje met typisch Zwolse woorden) is: *Eb ie wel iens een dodde aover een*

liekelatte zien tuksen? Hierin gaat het om de woorden *dodde* ‘jonge spreeuw’, *liekelatte* ‘liniaal’ en *tuksen* ‘springen, huppelen’. Het laatste van deze drie woorden, *tuksen*, kent de Kampenaar overigens ook.

In Zwolle wordt net als in de rest van Noordoost-Nederland de laatste lettergreep van woorden die in het Nederlands op *-en* uitgaan, “ingeslikt” (zie ook de Opmerking in § 4.1.), dat wil zeggen: gerealiseerd als lettergreepdragende nasaal. Zwols *akken* ‘hakken’, *slaopen* ‘slapen’, *deuzen* ‘dozen’ klinken als *akng*, *slaopm*, *deuzn*.

5.1 De taal van de verschillende wijken

Veel verschil is er nu niet meer tussen de talen van de verschillende wijken. Tot voor kort werden onderscheiden het Binnenstads-Zwols, het Diezerpoorts, het Assendorps en het Kamperpoorts. Degenen die het meest aan deze woordenlijst hebben bijgedragen (zie §1) zijn Minke Kraijer, van wie de ouders uit Diezerpoort en de stationsbuurt kwamen en die is opgegroeid in verschillende wijken (de Diezerpoort, de Wipstrik en de Pierik), Henny van 't Haar en Jan Dijkslag uit de wijk Diezerpoort en Connie van Riessen uit Assendorp. Op de vraag aan een aantal van hen wat nu het Binnenstads Zwols onderscheidt van de taal van de andere wijken, werd gezegd dat het Binnenstads wat deftiger Zwols is, wat bekakt, ook wel: “een bettien nep-Zwols”.

Volgens de Zwolse auteur Willem van der Veen, zelf afkomstig uit de binnenstad, is er in de Zwolse binnenstad tegenwoordig nauwelijks een geboren Zwollenaar meer te vinden. Binnenstads-Zwols is het Zwolse dialect dat ongetwijfeld als de oudste vorm moet worden aangemerkt, want immers de taal van de stad binnen de grachten. Het is de enige Zwolse dialectvorm waar nog een te controleren beeld van voor de 20^e eeuw van bestaat, onder meer door de teksten-op-rijm van Leonard van Laar (1826-1898) (te vinden in het Familiearchief Van Haersolte (237.1, inv. nr. 199, Historisch Centrum Overijssel (HCO)), en de verhalen van Willem Kloeke. Deze auteur is geboren in 1852, verliet Zwolle al in 1871, ging later zijn herinneringen aan de stad opschrijven in de taal waarmee hij was opgegroeid, en publiceerde ze uiteindelijk in zijn bundel *Zwolsche Sketsies*, uitgegeven in 1931 (zie ook § 1 van deze *Inleiding*). Assendorp en Dieze waren vanouds agrarische buurschappen, even buiten de stad, en zijn minstens even oud als Zwolle zelf. Assendorp had rond 1850 nog een landelijk karakter, maar vrij snel daarna werden veel nieuwe woningen gebouwd in de Sassenpoortenvoorstad en verstedelijkte Assendorp doordat het Zwolse spoorwegpersoneel er ging wonen (in 1864 deed het spoor zijn intrede in de stad) (Jan ten Hove, *Geschiedenis van Zwolle*. Zwolle 2005, p. 441).

Vlak buiten de Diezerpoort, tussen Dieze en de stad, ontstond in de late Middeleeuwen de Nystad (de Nieuwstad), die op de oudste stadspattee grond van 1565 al duidelijk aanwezig is (Ten Hove, p. 238-239), evenals overigens de bebouwing buiten de Sassenpoort en de Kamperpoort. In de 19^e eeuw veranderde Dieze langzamerhand in een volkswijk, evenals de wijk Kamperpoort (Leo Schotman en Jan van de Wetering, “Terug naar de Eindstraat. Volksleven in een bijna vergeten straat in Dieze.” In: Themanummer *Zwols Historisch Tijdschrift: Terug naar de Eindstraat. Volksleven in een bijna vergeten straat in Dieze*, jg. 25 nr. 2, 2008, p. 58).

In de jaren 1978-1981 heeft Henk Bloemhoff als wetenschappelijk medewerker van de IJsselacademie een groot dialectologisch onderzoek opgezet in het werkgebied van de Academie, in de vorm van een schriftelijke enquête. Hij informeerde toen naar klank- en vormverschijnselen, onder meer binnen de Zwolse wijken Diezerpoort, Assendorp en Kamperpoort. Op basis van dat materiaal noteerden we een aantal verschillen. De varianten uit de binnenstad werden door Willem van der Veen op mijn verzoek onlangs daaraan toegevoegd.

Het Diezerpoorts lijkt volgens onderstaand schema (I) het meest op het Binnenstads-Zwols, het Kamperpoorts het minst. Het Kamperpoorts vertoont bepaalde kenmerken van het Kampers, waaronder bepaalde lange klinkers, en volgens sommige Zwollenaren is de taal van deze wijk wat “platter”.

SCHEMA I verschillen tussen de stads wijken Diezerpoort, Assendorp en Kamperpoort op basis van schriftelijk materiaal 1978-1981, aangevuld met recent materiaal van de Binnenstad

	Binnenstad	Diezerpoort	Assendorp	Kamperpoort	Nederlands
01	skuum	skoem	skuum	skuum	schuim
02	rieden, snieden	riejen, sniejen	rieden, snieden	riejen, sniejen	rijden, snijden
03	traploper	(trap)loper	(trap)leuper	(trap)leuper	(trap)loper
04	zommer	zommer	zomer	zommer	zomer
05	zwepe	zweppe	zweppe	zwepe	zweep
06	wègen	wègen	wègen	wegen	wegen
07	liepen	liepen	liepen	skreien	huilen
08	snee	snee	sneej	sneeuw	sneeuw
09	spook	spoek	spook	spoek	spook
10	eugte	eugte	oogte	eugte	hoogte
11	eufdkeze	eufdkeze	oofdkeze	oofdkeze	hoofdkaas
12	greuts	greuts	groots	groots	trots
13	bukkem	bukkem	bokkem	bukkem	bokking
14	oning	önnig, önning	onig	oning	honing
15	slöttel	slöttel	slöttel	sleutel	sleutel
16	götte	götte	götte	geute	goot
17	vaert	vöört	vöört	vaert	vaart (water)
18	aer	aer	öre	aor	aar
19	blöre	blöör	blöre	blaoer	blaar
20	göör	gaer	göör	gaer	gaar

Dat de taalverschillen tussen de verschillende wijken momenteel grotendeels zijn verdwenen, toont ook het onderzoekje aan dat Jan Dijkslag onlangs hield in de verschillende wijken. Hij legde op basis van het schema hierboven, aan drie sprekers uit Assendorp, twee uit Diezerpoort (waarvan hijzelf er een was) en drie uit Kamperpoort twintig zinnen

voor, waarin hij de woorden uit bovenstaand schema had verpakt, en vroeg hen de zinnestjes te vertalen. De resultaten staan in onderstaand schema. Voor de duidelijkheid zijn de Binnenstadse woorden er weer naast gezet.

SCHEMA II verschillen tussen de stadswijken Diezerpoort, Assendorp en Kamperpoort op basis van enkele recent gehouden mondelinge interviews door Jan Dijkslag, aangevuld met recent materiaal van de Binnenstad

	Binnenstad	Diezerpoort (2 pers.)	Assendorp (3 pers.)	Kamperpoort (3 pers.)	Nederlands
01	skuum	skoem, skuum	skuum	skuum	schuim
02	rieden	riejen, rieden	riejen	riejen	rijden
03	trap(loper)	(trap)leuper	(trap)leuper	(trap)leuper	(trap)loper
04	zommer	zommer	zommer	zommer	zomer
05	zwepe	zweppe	zweppe	zweppe	zweep
06	wègen	wègen	wègen	wègen	wegen
07	liepen	skreien, liepen	skreien, liepen	liepen, skreien	huilen
08	snee	snee(j)	snee(j)	snee(j)	sneeuw
09	spook	spoek, spook	spook, spoek	spoek, spook	spook
10	eugte	eugte	eugte	eugte	hoogte
11	eufdkeze	kopkeze	kopkeze	kopkeze	hoofdkaas
12	greuts	groot(s)	groot(s), trots	prat	trots
13	bukkem	bukkem	bukking	bukking	bokking
14	oning	önnig, önning	önnig, önning	önnig	honing
15	slöttel	slöttel	slöttel	slötet	sleutel
16	götte	götte	götte	götte	goot
17	vaert	vöört	vaert, vöört	vöört	vaart (water)
18	aer	aer(e)	aer, öör	aer	aar
19	blöre	blöre	blöre	blöre	blaar
20	göör	gaer	gaer	gaer	gaar

Voor zover het mogelijk is op grond van dit bescheiden onderzoekje conclusies te trekken, kan worden vastgesteld dat wat de uitspraak van deze woorden betreft, de verschillen tussen de wijken Diezerpoort, Assendorp en Kamperpoort grotendeels zijn verdwenen, het Zwols is dus meer geuniformeerd. Maar dat is in die wijken niet vergezeld gegaan van een verdere aanpassing aan de Nederlandse standaardtaal. Het aantal verschillen tussen het Diezerpoorts – de variant die volgens schema I het dichtst bij het Binnenstads stond - en het Binnenstads is in de afgelopen decennia gelijk gebleven (nl. 7), maar de verschillen 1, 2 en 9 lijken te verdwijnen, terwijl zich nieuwe variatie voordoet (3, 11, 12).

6 *Besluit*

In de redactiefase van het woordenboek heb ik veel hulp gehad van de andere drie leden van de redactiecommissie: Minke Kraijer, Henk Mulder en Dick Visscher.

Veel wijzer ben ik geworden door de gesprekken met de informanten Loes en Henny van 't Haar, Conny van Riessen en Jan Dijkslag. Ik dank hen ook voor de vele aanvullingen die ze me, deels per email, deels per fiets (Jan Dijkslag) deden toekomen.

IJsselacademie, augustus 2009
Philomène Bloemhoff-de Bruijn

Adam stiet veur 't stadius

A

aaibaaie, zn., bijdehante vrouw. Ook:
anepinne, anevelle.

aaie, zn., 1. haai; 2. liefkozing.

aalskolver, zn., aalscholver.

aalte, zn., aalt, mestvocht, gier.

aalten, ww. (*aalten, e-aalt*), het verspreiden van vloeibare mest. *De boer was an 't aalten.*

aalteputte, zn., gierput. Uitr.: *Ij stinkt as een aalteputte* 'hij stinkt verschrikkelijk'.

achstes, zn., de achtste.

achte, telw., acht.

achteran, bw., achteraan. *Ie gaot maer achteran staon want ie bint nog niet an de beurte; Mien moe giet op de fietse en mien va fietst ter achteran.*

achtaover, bw., achterover.

achteraovergaon, ww., achterovergaan.

achteraoverslaon, ww., 1. achteroverslaan, achterovervallen; 2. erg verbaasd of ontsteld zijn; 3. snel of achter elkaar uitdrinken.

achterblijven, ww., achterblijven.

achterblijvertien, zn., achterblijvertje.

Achter de Breuren, zn., Achter de Broeren, een straat in het centrum waar de Broerenkerk en het Broerenklooster staat, rond 1465 gesticht door de dominicanen. Tegenwoordig wordt de kerk alleen nog gebruikt voor concerten, exposities en proefdagen.

achterdeure, zn., achterdeur.

achterdoems, bn., bw., achterbaks, in 't geniep.

achter-en, bw., achterheen, achteraan. *Ik gao der maer is achter-en umme te kieken of 't wel klopt; Ik mut ter meer achter-en zitten want anders kump ter niks van terechte.*

achterende

achterende, zn., 1. achterste deel; 2. achterwerk. Uitdr.: *Ij is zo stom as 't achterende van een vārken* 'hij is ontzettend dom'. Ook:

achterwārĳk, **konte**.

achtereufd, zn., achterhoofd. Uitdr.: *Ij is niet op zien achtereufd evallen* 'hij is niet dom'.

achterkante, zn., achterkant.

achterlaoten, ww., achterlaten.

achtermekaere, bw., 1. achtereen; 2. achter elkaar.

achternaam, zn., achternaam.

achternao, bw., (achter)na. *De ond zat mi'j achternao*; *Bi'j 't diner kregen wi'j pudding achternao*.

achternève, zn., achterneef.

achternichte, zn., achternicht.

achterof, bw., 1. achteraf, ver van iets (in ruimte); 2. na afloop, later.

achterroete, zn., achterruit.

achterskip, zn., achterschip.

achtersteveuren, bw., achterstevoren.

achterumme, bw., achterom. *Achterumme binnenkommen*; *Ij giet achterumme*; *Kiek es achterumme*.

Achterummegien 't, zn., 't Achterom, een klein straatje aan de Kamperpoort tussen de Meeuwenlaan en het Nachtegaalplein waar stadstipe Blauwe Ale vroeger een snoepwinkeltje had.

achteruus, zn., achterhuis.

achteruut, bw., achteruit. *Achteruut rieden met de auto*. Uitdr.: *Ik mut effen achteruut* 'ik moet even naar de wc'.

achteruutboeren, ww. (*boeren achteruut*, *achteruuteboerd*), financieel achteruitgaan.

achteruutkiekertien, zn., achteruitkijkspiegelkje.

achteruutleggen, ww., sparen. Ook: **spören**.

achterwārĳk, zn., achterwerk. Ook: **achterende**, **konte**.

achttiene, telw., achttien.

advekaot, zn. (vkw. *advekötien*), 1. eierlikeur.

Doe mi'j maer een affekötien; 2. advokaat, rechtsgeleerde. Ook: **affekaot**.

aele, zn., haal, lus. *Der zit een aele an oew trui*.

aer, pers.vnw., bez.vnw., haar.

aer(d)beie, zn., aardbei. Ook: **eerbèze**.

aerde, zn., aarde (de planeet). *Een emel op aerde* 'een hemel op aarde'.

aerden, ww. (*aerden*, *e-aerd*), 1. aarden, gewinnen. *Döör kan-k wel aerden*; 2. lijken op. *Ij aerdt naor zien va*.

aer(e), zn., aar. Ook: **öör**.

aeverklap, zn., haverklap. Ook: **averklap**.

affekaot, zie: **advekaot**.

affekaotengeweten, zn., een ruim geweten.

affetensie, zn., advertentie.

agees niet, bw., helemaal niet. *Dät wis ik agees niet*; *Döör bin-k 't agees niet met iens*. Ook: **aggis niet**, **gieniens**.

agel, zn., hagel.

agelbuije, zn., hagelbui.

aggielen, ww. (*aggielen*, *e-aggield*), flink eten.

aggis niet, zie: **agees niet**.

agosie, zn., negotie, kleine handelswaar van een venter. Ook: **negosie**.

akbiele, zn., hakbijl. Uitdr.: *Ij slöt ter met de akbiele op lös* 'hij pakt het groots aan'. Zie ook: **akse**, **biele**.

akelijk, bn., bw., akelig.

akke, zn., hak. Uitdr.: *Iemand een akke zetten* 'iemand dwarszitten'.

akken, ww. (*akken*, *e-akt*), hakken.

akkefietien, zn., akkefietje.

äkkermännegien, zn., akkermannetje, kwikstaartje. Ook: **bouwmeestertien**, **kwikstaert**.

äkkertien, zn., 1. aspirientje; 2. kleine akker. *Ij löp op zien dooie äkkertien* 'hij loopt heel langzaam'.

akse, zn., grote bijl. Zie ook: **akbiele**, **biele**.

äkster, zn., ekster.

al(le)baster, zn., witte knikker met gekleurde strepen.

alderaekeligs, bw., verschrikkelijk, heel erg. *Ij gong met zien fietse alderaekeligs kórt langes mien auto; Ij vuult zich alderaekeligs ziek.* Ook:

alleraekeligs.

alderande, zn., bepaalde soort koekjes. *Mien oma ad altied een trommel met alderande in de kaste staon.* Ook: **allerande.**

alderbärstens, bw., heel erg, verschrikkelijk. Ook: **allebärstens**, **aldergloepens**, **alderglunigs.**

alderbest(e), bn., allerbest(e).

alderellendigst, bn., allerellendigst.

aldergloepens, bw., heel erg, verschrikkelijk. *Die soep is aldergloepens iete.* Ook: **alderglunigs**, **alderbärstens**, **allebärstens.**

alderglunigs, bw., heel erg, verschrikkelijk. Ook: **aldergloepens**, **alderbärstens**, **allebärstens.**

aldermooiste, bn., bw., allermooiste. *Dät is mien aldermooiste jörk; Ik vinne die jörk 't aldermooiste.*

aldeur, bw., aldoor, voortdurend.

aldöör, bw., aldaar.

alen, ww. (*alen*, *e-aald*), halen.

alf, bn., bw., half. *Die eerpels bint nog niet alfgaer; Doe maer alfdeur midden; Uitr.: Ij efem alfumme 'hij is lichtelijk aangeschoten van de drank'.*

älfien, zn., 1. half brood. *Bakker, doe mi'j vandaege maer een älfien;* 2. oude halve cent.

allange, bw., allang.

alle, zn., hal.

allebärstens, bw., heel erg, verschrikkelijk. Ook: **alderbärstens**, **aldergloepens**, **alderglunigs.**

alleent, bn., alleen. *Bi-j alleent?; Zi'j is ärg alleent.* Zie ook: **allene**, **allenig.**

allegaertien, zn., allegaartje, mengelmoesje.

allemaole, telw., bw., allemaal.

allene, bn., alleen. *Ik bin allene ekommen; Die vrouwe is ärg allene.* Zie ook: **alleent**, **allenig.**

allenig, 1. bn., alleen. *Zi'j is ärg allenig.* 2. bw., slechts. *Döör doe-k 't allenig veur.* Zie ook:

alleent, **allene.**

alleraekeligs, zie: **alderaekeligs.**

allerande, zie: **alderande.**

allozie, zn., horloge.

als, zn., hals. Uitr.: *Zich iets op de als alen 'zichzelf last berokkenen'.* Ook: **görgel**, **kèle**, **kèlewinkel**, **strotte.**

alsmaer, bw., alsmaar.

alswärk, zn., moeilijk werk.

altaer, zn., altaar.

alteraosie, zn., opwinding. Zie ook: **veralteraosie.**

altied, bw., altijd.

alvaste, bw., alvast. Ook: **vaste**, **vöste.**

ambachskoele, zn., ambachtschool (nu VBO, voorbereidend beroepsonderwijs, vroeger L.T.S.). In Zwolle vroeger ook wel *Klumpiesskoele* genoemd.

ambörstig, zie **körtaosemig.**

ammeteur, zn., amateur.

ampärt, bn., bw., 1. apart, bijzonder. *Dät is iets ampärts;* 2. eigenaardig, vreemd. *Dät is een ampärte kerel; .* 3. afzonderlijk, gescheiden. *Ol dät maer effen ampärt.*

ampärtigeid, zn., iets bijzonders. Uitr.: *Zi'j ad altied ampärtigeid 'ze had altijd wat anders'; Ik wille niks gien ampärtigeid 'ik wil alles heel gewoon'.*

amperan, bw., amper, nauwelijks.

an, vz., bw., aan. *De klokke angt skief an de mure; An de belle trekken; Loop is wat an 'loop eens wat vlugger'; Uitr.: Döör is niks van an 'daar is niets van waar'; Ie bint mi'jan 'je hebt me ingehaald'.*

an-alen, ww., aanhalen. *Iemand an-alen 'iemand strelen, iemand aantrekken'; Iets an-alen 'iets citeren'; De wind aalt an; Der is gien an-alen an, zovölle as die kinder èten!*

an-alig, bn., 1. aanhalig; 2. vriendelijk.

an-angen

an-angen, ww., aanhangen. *Wat angt die zwärte broek an, döör zie-j alles op.* Zie ook:

anpakken.

an-ärken, ww., aanharken.

anbakken, ww., 1. aanbakken, licht bakken; 2. aanbraden. Ook: **anbraoden**, **anbraojen**; 3. aanbranden. Ook: **anbrannen**; 4. sterk aanvriezen.

anbelanden, ww. (*belanden an, anbeland*), ergens terechtkomen. *Il is ärgens anbeland.*

anbèteren, ww. (*bèteren an, an-ebèterd*), (wat) beter worden. *Il is weer wat an-ebèterd.*

anblaozen, ww., aanblazen. *le mut 't vuur nog wat anblaozen.*

anblieven, ww., aanblijven.

anboksen, ww. (*boksen an, an-ebokst*), opschieten.

anbossen, ww. (*bossen an, an-ebost*), 1. vermeerderen, aanwassen. *Dät bost mooi an*; 2. bij elkaar binden van garven.

anbrannen, ww., aanbranden. *De eerpels bint an-ebrand*; Uitdr.: *Die man is rap an-ebrand* 'die man is gauw kwaad'. Ook: **anbakken.**

anbraoden, ww., aanbraden. Ook:

anbraojen, anbakken.

anbraojen, ww., zie: **anbraoden.**

anbrèken, ww., aanbreken.

anbrengen, ww., 1. aanbrengen. *Zie ebben die kereel an-ebrach*; 2. aangeven. *Il ef de kleine bi'j 't gemeente-uus an-ebrach.*

anbr, zn. (vkw. *äntien*, mv. *annen*), hand. Uitdr.: *Il efter een äntien van* 'hij heeft er een handje van'; *lets um annen ebben* 'iets te doen hebben'. Zie ook: **kladden.**

andach(t), zn., aandacht. *E-j wel een bettjen andach e-ad* 'hebben ze wel naar jou geluisterd?'

ander, telw., bn., onbep. vnw., ander. *Andere wèke* 'volgende week'.

anderdaegs, bw., de volgende dag.

andermaol, bw., een andere keer.

andersomme, bw., andersom, omgekeerd.

andgeld, zn., 1. handgeld; 2. aanbetaling.

andievie, zn., andijvie.

ändig, bn., bw., handig. Uitdr.: *Il is zo ändig as een bos wottels* 'hij is erg onhandig'.

andköre, zn., handkar.

andoen, 1. (iemand iets) aandoen. *Il dut emzelf nog is wat an* 'hij doet zichzelf nog eens wat aan'; *Die naerigheid ku-j mi'j niet andoen*;

2. aanzetten. *Wi-j de radio effen andoen?*;

3. aantrekken. *le mut oew goeie goed andoen* 'je moet je mooie kleren aantrekken';

4. bezoeken. *Ajes in Zwolle komt, mu-j 't museum ook effen andoen.*

andörven, ww., aandurven.

andreien, ww., aandraaien.

andrieten, ww., aansloffen, langzaam lopen. *Döör kwamp e andrieten.*

andrieven, ww., aandrijven.

andriever, zn., aandrijver.

andtam, bn., handtam.

anduden, ww., aanduiden, aanwijzen. Ook: **andujen.**

andujen, ww., zie: **anduden.**

andvätsel, zn., handvat.

andwärk, zn., 1. handwerk, werk dat met de handen wordt verricht; 2. brei-, haak-, knoop- of borduurwerk.

andwärken, ww. (*andwärken, e-andwäarkt*), handwerken.

ane, zn. (vkw. *aantien*), haan. Uitdr.: *Il löp as een ane met stront an de poten* 'hij loopt naast zijn schoenen'. *Zi'j löp as een stotse ane* 'zij loopt erg verwaand'.

an-ebräntien, zn., aardappelkorstje aan de bodem van de pan.

Anekamp, zn., Hanekamp, een in 1951 aangelegde straat in de Wipstrik, die is genoemd naar de zeventiende eeuwse herberg De Hanekamp. De herberg, die ongeveer heeft gestaan waar nu de rotonde is, is in 1953 afgebroken en weer opgebouwd in het Openluchtmuseum van Arnhem.

anepinne, zn., bijdehante vrouw, krenge, haaiabaai. Ook: **aaibaai**, **anevelle**.

anetrèè, zn., hanentree, rood plekje in een ei.

an-euren, ww., aanhoren.

anevelle, zie: **anepinne**.

angaon, ww., 1. te keer gaan; 2. bezoeken. *Döör za-keerdaegs bi'j angaon*; 3. beginnen. *De skoele is nog niet an-egaon*.

angapen, ww. (*gapen an, an-egaapt*), aangapen.

angärde, zn., hengel. Ook: **engel**.

angboek, zn., hangbuik.

angbreid, bn., aangebreid. *In die trui zitten angebreide mouwen* 'aangebreide mouwen'.

angedaon, bn., 1. ontroerd. *Een angedaon gezichte*; *Een angedaon gevul*; 2. aangetast. *Angedaone longen*.

angen, ww. (*angt, ing, e-angen*), hangen.

angesköten, bn., 1. aangeschoten, een beetje dronken. *Een angeschöten cafébezuker*; 2. door een projectiel geraakt. *Een angeschöten ente*.

angèven, ww., 1. aangeven (bij de politie); 2. aanreiken. Zie ook: **anlangen**.

angloepen, ww., aanstaren.

angoor, zn., 1. hangoor, beest met hangende oren; 2. opgeschoten jongen of meisje. *Uitdr.: Eerst mensen dan angoren*.

angplekke, zn., hangplek, aangegeven plek waar een groep jongeren bij elkaar komt, met name in de openlucht.

angriepen, ww., aangrijpen.

angruuien, ww., aangroeien.

anies, zn., anijs.

aniesmelk, zn., anijsmelk.

anieszaad, zn., anijszaad.

anjongen, ww. (*jongen an, an-ejonkt*), vermeerderen.

ankachelen, ww. (*kachelen an, an-ekacheld*), aanpakken, hard werken. *Ij mos flink ankachelen um met zien wärk klöör te kommen*.

ankatsen, ww. (*katsen an, an-ekatst*), 1. wijs maken; 2. aansmeren. *Laot oe niks ankatsen* 'laat je niets wijs maken'.

ankieken, ww., 1. aankijken; 2. er tegenop zien. *Döör zit e ärg tegen an te kieken*; 3. afwachten. *Ik zal 't nog effen ankieken*.

anklejen, ww., aankleden. Ook: (*zich/em-*) **antrekken**

anklooien, zie: **anknooien**.

anklungelen, ww., met weinig effect bezig zijn. *Die klungelt maer wat an*.

anknooien, ww., aanrommelen. *Ij knooien maer wat an*. Ook: **anklooien**.

ankommeling, zn., 1. beginneling; 2. iemand die nog niet helemaal volwassen is.

ankommen, ww., 1. aankomen, bezoeken. *Ik komme effen bi'j oe an*. Ook: **langeskommen**; 2. dik worden, groeien. *Wat bin ie an-ekommen*.

ankommend, bn., aanstaand. *Ankommende maandag*. Ook: **toekommend**.

ankriegen, ww., op zijn brood krijgen, in uitdr.: *Ij efde biecht an-ekrègen* 'men heeft hem eens goed de waarheid gezegd'.

ankrusen, ww. (*krusen an, an-ekruust*), aankruisen. Ook: **ankruzen**.

ankruzen, zie: **ankrusen**.

anlangen, ww. (*langen an, an-elankt*), aanreiken. Ook: **angèven**.

anleggen, ww., 1. (iets) aanleggen; 2. aansteken, ergens wat gebruiken. *Zullen wi'j döör effen anleggen*; 3. organiseren. *Dät mu-j anders anleggen*.

anleren, ww. (*leren an, an-eleerd*), aanleren.

anleunen, ww. (*leunen an, an-eleund*), 1. aanleunen; 2. aanpraten. *Laot oe niks anleunen*.

anlieken, ww. (*lieken an, an-eliect*), egaliseren, gelijk maken.

anloop, zn., bezoek, visite. *Krie-j mörgen völle anloop?* Ook: **veziete**.

anlopen, ww., 1. aanlopen. *Ik lope effen bi'j de burenen an*; 2. doorlopen. *Ie mut wel een bettien anlopen*.

anmaakolt

anmaakolt, zn., aanmaakhout.

anmaken, ww. (*maken an, an-emaakt*),

1. aansteken. *Maak de kachel maer an;*
2. toebereiden, gereedmaken. *le mut 't beslag van de pèperbuskoeke nog anmaken;*
3. opschieten. *le mut anmaken, anders kom ie te late.* Uitr.: *le maakt met mi'j de kachel niet an 'je maakt mij niet gek'.*

anmärken, ww., aanmerken.

anmèten, ww., aanmeten. *Een pak laoten anmèten. Pas maer op, anders za-k oe der iene anmèten 'pas maar op, anders zal ik je een oplawaai verkopen'.*

anmodderen, ww. (*modderen an, an-emodderd*), aanmodderen.

anneien, ww., aannaaien. Uitr.: *Ik laote mi'j gien oor anneien 'ik laat mij niets wijsmaken'.*

annemmen, ww., 1. aanpakken. *Dät geld ku-j niet annemmen.* Ook: **anpakken**;
2. aannemen, geloven. *Ik nem an dät ie geliek ebt;* 3. aannemen in de kerk, belijdenis doen. *Met palmpaosen wört e in de kärke anenömmen.*

annemone, zn. (vkw. *annemeuntien*), anemoon.

annenbindertien, zn., handenbindertje, klein kind dat veel zorg nodig heeft.

annesen, ww. (*annessen, e-annest*), hannesen, knoeien, onhandig zijn.

an-ollen, ww., 1. aanhouden; 2. volhouden.

anpakken, ww. (*pakken an, an-epakt*),
1. aanpakken, aannemen. *Za-k die deuze effen van oe anpakken?* Ook: **annemmen**;
2. hard werken. *Die kerel wärkt ärd, die weet van anpakken;* 3. aangrijpen. *Dät verael pakt em wel ärg an;* 4. aanpakken, de waarheid zeggen. *Dät jonk mu-j anpakken, ij luustert niet;*
5. aanhangen. *Dät zwärte jässien pakt ärg an.*
Ook: **an-angen**.

anpikkerateur, zn., rangeerder, iemand die de koppeling tussen de treinwagons tot stand brengt.

anpoten, ww. (*poten an, an-epoot*), opschieten, flink doorwerken.

anpraot, zn., belangstelling. *E-j nog een bettien anpraot e-ad?*

anpraoten, ww., 1. aanpraten, opdringen. *Ik laote mi'j niks anpraoten;* 2. doorpraten. *Ij pröt maer an.*

anpriezen, ww., aanprijzen.

anpunten, ww. (*punten an, an-epunt*), aanscherpen.

anraken, ww. (*raken an, an-eraakt*), aanraken.

anraoden, ww., aanraden, aanbevelen. Ook: **anraojen**.

anraojen, ww., zie: **anraoden**.

anrech, zn., aanrecht.

anrèkenen, ww., aanrekenen.

anreuren, ww., aanroeren. *Dät onderwärp ku-j bèter niet anreuren.*

anrieden, zie: **anriejen**.

anrieding, zn., aanrijding. Ook: **anriejing**, **anri'jding**, **anriedink**.

anriedink, zie: **anrieding**.

anriegen, ww., aanrijgen. Ook: **anriezen**.

anriejen, ww., aanrijden. Ook: **anrieden**, **anri'jen**.

anriejing, zie: **anrieding**.

anriezen, ww. (*riezen an, an-eriezen*), aanrijgen. Ook: **anriejen**.

anri'jding, zie: **anrieding**.

anri'jen, zie: **anriejen**.

anrikkemederen, ww. (*rikkemederen an, an-erikkemedeed*), aanbevelen.

anse, zn. (mv. *ansen*), handschoen. Ook: **anskoen**.

anskaffen, ww. (*skaffen an, an-eskaf*), aanschaffen.

anskieten, ww., 1. aanschieten. *Ij efeen aze an-eskötën;* 2. snel aantrekken. *Skiet oew jässe effen an;* 3. snel iets vragen. *Skiet oew maot effen an a-j em ziet.*

anskoen, zie: **anse**.

anskoeven, ww., aanschuiven.

anskrieven, ww., aanschrijven.

anslaon, ww., 1. aanslaan in de belasting;
2. even beginnen te blaffen. *Die ond slöt an*;
3. starten. *De motor van de auto wil niet anslaon*;
4. waarderen. *Die kerel ebben ze öördig oge an-
eslagen*; 5. stotteren. Ook: **anstoten**;
6. salueren (verouderd). *De soldaat mos
anslaon veur de mejoor*.

ansleppen, ww., aanslepen. *Wöör kump e now
weer met ansleppen*.

ansnakken, ww. (*snakken an, an-esnakt*),
aansmeren. *Laot oe niks ansnakken*.

ansnieden, zie: **ansniejen**.

ansniejen, ww. aansnijden. Ook:
ansnieden.

anspréken, ww., 1. aanspreken, het woord
richten tot; 2. voor het gerecht dagen, ter
verantwoording roepen.

anspréker, zie: **anzegger**.

anspulen, ww., aanspoelen.

anstaeren, ww., aanstaren.

anstaon, ww., 1. aanstaan. *Wat ie edaon ebt stiet
mi'j niet an*; 2. open staan. *De deure stiet ietsien
an*.

anstappen, ww. (*stappen an, an-estapt*), vlot
doorlopen.

anstékeliijk, bn., bw., aanstekelijk.

anstéken, ww., aansteken.

anstellen, ww. (*stellen an, an-esteld*),
1. aanstellen, kinderachtig doen;
2. benoemen in functie.

anstellerieje, zie: **anstelleri'je**.

anstelleri'je, zn., aanstellerij. Ook:
anstellerieje.

anstoten, ww., 1. aanstoten; 2. stotteren.
Ook: **anslaon**.

anstrieken, ww., bijschilderen.

antammig, bn. (verouderd), 1. aanhalig,
knuffelig; 2. handtastelijk.

anteunen, ww., aantonen.

anteuten, ww. (*teuten an, an-eteut*), 1.
treuzelen; 2. kletsen.

antodden, ww., aanslepen.

antonneken, ww. (Diezerpoorts), (*tonneken
an, an-etonnekt*), slordig naaien.

Anton met de bienties, zn., stadstype. Ook
wel Kromme Anton genoemd, vanwege
zijn ongelukkige benen. Hij was ijscoman
en stond vaak met zijn ACO- karretje vlakbij
de IJsselbrug, bij afslag Engelse Werk. Zijn
echte naam was Anton Arends.

antreffen, ww., aantreffen.

antrekken, ww., 1. aantrekken, naar zich
toe trekken. *De auto liep weer toen de trekker em
antrök*; *Trek dat touw maer goed an zodät 't goed an
mekaere zit*; 2. aantrekken van kleding. *Wat
veur kleren trek ie an?*; 3. (*zich/em wat -*): zich
iets aantrekken, zich ergens bedroefd door
voelen. *Döör mu-j oe niks van antrekken*; 4. (*zich/
em-*): aankleden. *Ij efem aostig an-etrökken*.

Ook: **anklejen**.

anvègen, ww., aanvegen.

anvraogen, ww., aanvragen.

anvulen, ww., aanvoelen.

anvullen, ww. (*vullen an, an-evuld*), aanvullen.

anweien, ww., aanwaaien.

anzeggen, ww., 1. zeggen waar het op staat;
2. aanzeggen van een sterfgeval.

anzegger, zn., aanspreker,
begrafenisondernemer. De *anzegger* ging
vroeger langs de deur als iemand uit de
straat overleden was. Ook: **anspréker**.

Anzemärk(t), zn., Hanzemarkt, opgericht
in 2002 door de stichting Middeleeuwse
Hanzemarkt Zwolle. Wordt jaarlijks in
Zwolle gehouden en is uitgegroeid tot een
internationaal historisch gebeuren.

Anzestad, zn., Hanzestad. Zwolle was een
van de Nederlandse Hanzesteden die van de
veertiende tot begin zeventiende eeuw tot
het Hanzeverbond behoorde.

anzoegen, ww., aanzuigen.

anzuten, ww. (*zuten an, an-ezuut*), 1. zoeter
maken, verzoeten; 2. tot een gewoonte
worden. *Dät zuut zo an*.

anзуuk, zn., 1. aanzoek, het ten huwelijk vragen; 2. plechtig verzoek.
aodem, zn., adem. Ook: **aosem**.
aoke, zn. (vkw. ökien), haak.
aoken, ww. (aoken, e-aokt), haken.
aoknaolde, zn., haaknaald. Ook:
aokpenne.
aokpenne, zie: **aoknaolde**.
aope, zn., hoop, verwachting. *Ikeb döör gien aope meer op*. Ook: **ope**.
aopen, ww. (aopen, e-aopt), hopen.
aosem, zie: **aodem**.
aosemen, ww. (aosemen, e-aosemd), ademen.
aos(t)en, ww. (aosen, e-aost), haasten.
aostig, bn., bw., haastig.
aoven, zn. (vkw. öventien/öventien, mv. aovens), oven. Ook: **aovend**.
aovend (uitspraak: aomd; vkw. öventien/öventien), zn., 1. (mv. aovenden), avond; 2. zie: **aoven**.
aovendmaol, zn., avondmaal.
Aovendmaolstaofel, zn., Avondmaalstafel.
Aovendmaolsviering, zn., Avondmaalsviering.
aovendmense, zn., avondmens.
aovens, 's -, bw., 's avonds.
aover, vz., bw., over. *De trui aover 't eufd trekken; De piene is aover*.
aoveral, bw., overal. *Der is aoveral feest in 't land; le mut aoveral veur oppassen*.
aoveralen, ww., overhalen.
aoveralle, zn., overall, werkpak aan één stuk. *Ik trekke mien aoveralle wel effen an*.
aoveraos(t)en, ww. (aoveraos(t)en, aoveraost), overhaasten.
aoveraost, bn., bw., overhaast.
aoverbliefsel, zn., overblijfsel.
aoverblijven, ww., overblijven.
aoverbuur, zn., overbuur, buurman of -vrouw van de overkant.
aoverdag, bw., overdag. *Ij wärkt aoverdag*.
aoverdaod, zn., overdaad.
aoverdaodig, bn., overdadig.

aoverdenken, ww., overdenken.
aoverdrieven, ww. (aoverdrif, aoverdreef, aoverdreven), overdrijven. *Ij aoverdreef wel een bettien*.
aoverdrieven, ww., overdrijven. *De rëgenbujje is aoveredreven*.
aoverdwärts, bw., bn., overdwars. *Die planke lig aoverdwärts*. Een aoverdwärse planke.
aoveremd, zn., overhemd. Ook: **aoveremp, spörtemd, spörtemp**.
aoveremp, zie: **aoveremd**.
aover-en, bw., overheen.
aoverende, bw., overeind.
aovereuren, ww. (aovereuren, aovereurd), overhoren.
aovergaon, ww., overgaan.
aovergedien, zn., overgordijn.
aovergèèfsel, zn., overgeefsel, braaksel.
aovergèven, ww., overgeven. Ook: **spi'jen**.
aovergevolig, bn., overgevoelig.
aovergoed, zn., bovenkleren.
aovergooier, zn., overgooier.
aovergruuien, ww. (aovergruuien, aovergruuid), overgroeien. *Zien astma aovergruuien*.
aoveriene, bw., overeen.
aoverienkomst, zn., overeenkomst.
aoverienkomstig, bn., bw., overeenkomstig. *Een aoverienkomstig besluit; Aoverienkomstig met de wööreid*.
Aoveriessel, zn., provincie Overijssel waarvan Zwolle de hoofdstad is.
Aoveriessels, bn., van, uit Overijssel.
aoverjässe, zn., overjas.
aoverjöörs, bn., overjaars.
aoverjörig, bn., 1. overjarig, meer dan één jaar oud; 2. ouderwets.
aoverkante, zn., overkant. Ook:
aoverziede.
aoverkaoken, ww., overkoken. *De melk kaakt aover*.
aoverkommen, ww., overkomen. *Die brief is niet goed aoverekommen; Mien breur is van Canada aoverekommen*.

aoverkommen, ww. (*aoverkump*, *aoverkwam(p)*, *aoverkommen*), overkomen, gebeuren. *Ik wisse niet wat mi'j aoverkwam.*

aoverlèven, ww. (*aoverlèëft*, *aoverlèven*, *aoverlèëfd*), overleven.

aoverlèveren, ww. (*lèveren aover*, *aoverelèverd*), overleveren.

aoverlieden, ww. (*aoverlid*, *aoverleed*, *aoverlèden/aoverleden*), overlijden, sterven. Ook: **stärven**, **inslaopen**.

aoverliedensaffetensie, zn., overlijdensadvertentie.

aoverliedensberich(t), zn., overlijdensbericht.

aoverloop, zn., overloop.

aovermaotig, bn., bw., overmatig.

aovermörge, bw., overmorgen. Ook: **aovermörn**.

aovernach(t)en, ww. (*aovernach(t)en*, *aovernacht*), overnachten.

aovernemmen, ww., overnemen.

aoverni'j, bw., overnieuw, opnieuw. Ook: **opni'j**.

aoverrollen, ww., overhouden.

aoverroop, bw., overhoop.

aoverreden, ww., overtuigen.

aoverrieden, zie: **aoverriejen**.

aoverriejen, ww., overrijden van iets of iemand. *Ik ebbe een katte aoverreden.* Ook: **aoverrieden**, **aoverri'jen**.

aoverri'jen, zie: **aoverriejen**.

aoverrumpelen, ww. (*aoverrumpelen*, *aoverrumpeld*), overrumpelen.

aoverskakelen, ww. (*skakelen aover*, *aovereskakeld*), overskakelen.

aoverskatten, ww. (*aoverskatten*, *aoverskat*), overschatten. *Ik ebbe oe aoverskat.*

aoverskoe, zn., overschoen, schoen die over een andere aangetrokken wordt.

aoverskrieven, ww., 1. overschrijven van tekst; 2. overschrijven van een bedrag, op een andere rekening.

aoverskrieving, zn., 1. overschrijving,

overboeking naar een andere bank; 2. het overschrijven.

aoverslaon, ww., overslaan.

aoverspöller, zn., overspeler, iemand die overspel pleegt.

aoverspulen, ww. (*aoverspulen*, *aoverspuuld*), overspoelen. *Grote golven aoverspulen 't strand.*

aoverstèken, ww., 1. oversteken, naar de overzijde gaan. *De straote aoverstèken*; 2. aangeven. *Gelieke aoverstèken*; 3. over iets uitsteken. *Dät ofdäkken stek een entien aover.*

aoverstiegen, ww. (*aoversteg/-stig*, *aoversteeg*, *aoverstegen*), overstijgen.

aoverstört, zn., overstort.

aoverstörtkleppe, zn., overstortklep.

aoverstuur, bw., overstuur. Ook: **van de kaok**, **veraldereerd**, **veraltereerd**.

aovertied, zn., tijd waarin men overwerkt.

Mien wärk in aovertied wört goed betaald

aovertied, bw., 1. enige tijd geleden; 2. meer dan tijd. *Zi'j is aovertied 'zij is waarschijnlijk in verwachting'.*

aovertrek, zn., overtrek, dekbedhoes.

aovertrekken, ww. (*aovertrekt*, *aovertrök*, *aovertrökken*), 1. overdrijven, opblazen. *'t Ele gebeuren is stärk aovertrökken*; 2. bekleden. *Een stoel aovertrekken.*

aovertrekken, ww., 1. overtrekken, voorbijvliegen, voorbijdrijven. *De vaogels trokken aover*; 2. naar de overkant trekken; 3. met potlood of pen vertrekken. *Een tekening aovertrekken.*

aovertugen, ww. (*aovertugen*, *aovertuugd*), overtuigen.

aovertugend, bn., overtuigend.

aovertuging, zn., overtuiging.

aovertuugd, bn., overtuigd.

aovervaeren, ww., overvaren, naar de overkant varen.

aovervaeren, ww. (*aovervaert*, *aovervoer/aovervaeren*, *aovervaeren*), overvaren, ondersteboven varen. *Dät vrachtskip aovervoer bi'jkans mien roeiboot.*

aoververmuuid

aoververmuuid, bn., oververmoeid.

aovervragen, ww. (*aovervrög, aovervroeg/ aovervraogen, aovervraagd*), overvragen, te veel vragen.

aoverwaerden, ww., overwaarden, te hoog waarden.

aoverwärk, zn., overwerk.

aoverwärlen, ww., overwerken, langer werken. *Ik ebbe de ele wëke aoverewärt.*

aoverwärlen, zich -, ww. (*aoverwärlen zich, efzich aoverwärt*), zich overwerken, te veel werken, waardoor men ziek wordt.

aoverweerde, zn., overwaarde. *Dät uus ef een aoverweerde.*

aoverweg, zn., overweg, spoorwegovergang.

aoverwëgen, ww. (*aoverwoog, aoverwögen*), overwegen, nadenken over. *Ik ebbe oew plan nog es goed aoverwögen.*

aoverwëging, zn., 1. overweging, het nadenken over iets. *Iets in aoverwëging nemmen*; 2. beweegreden, motief.

aoverweien, ww., overwaaien. *De onweersbujje zal wel aoverweien*; *Der bint ni' jgies van Amerika aoverweid*; *Die ruzie zal wel aoverweien.*

aoverwinnaer, zn., overwinnaar.

aoverwinnen, ww. (*aoverwint, aoverwun, aoverwunnen*), overwinnen.

aoverziede, zn., overzijde, de tegenovergestelde zijde. Ook: **aoverkante**.

ape, zn., aap. Uitdr.: *le kunt ter apen met vangen* 'je kunt er niets mee beginnen'.

apenöör, zn., 1. apenhaar; 2. shag, fijne tabak.

apenöttien, zn., apenootje, pinda. Ook: **assien**.

apezoer, zn., apezuur. Uitdr.: *Zich 't apezoer skrikken* 'erg schrikken'.

appärtement, zn., appartement, wooneenheid.

appteker, zn., 1. apotheeker; 2. apotheek. Ook: **apteker, apteek**.

apseluut, bw., absoluut.

apteek, zie: **appteker**.

apteker, zie: **appteker**.

ärbärg, zn., herberg.

ärd, bn., bw., hard. *Dät gaf een ärde klap*; *Die deure klappen ärd dichte.*

ärdenbärger, zn., 1. iemand uit Hardenberg; 2. iemand die niks kan missen. Ook:

ärднеkke.

ärder, zn., herder. Ook: **skaopärder**.

ärdersond, zn., herdershond.

ärdeurig, bn., hardhorig.

ärdleers, bn., hardleers.

ärdlievigheid, zn., verstopping, moeilijke stoelgang.

ärднеkke, zn., iemand die niks kan missen.

Ook: **ärdenbärger**.

ärfst, zn., herfst.

ärfsttieloze, zn., herfstnarcis.

ärfte, zn (vkw. *ärfien*), (dop)erwt. Ook:

döpper, döpärfte, döpärite.

Ärfte, zn., Herfte, buurtschap bij Zwolle.

ärftensoep, zn., erwtensoep, snert. Ook:

ärtensoep, snärt.

Ärfteweg, zn., Herfterweg. Vroeger was dat de Selhorstweg. In de bocht van deze weg stond een stationnetje waar de trein van Emmen langs kwam.

ärg, bn., bw., erg.

ärgenisse, zn., ergernis.

ärgens, bw., ergens. Ook: **ärns**.

ärke, zn., hark.

ärken, ww. (*ärken, e-ärkt*), harken.

ärm, zn., 1. arm (ledemaat). *Zi' j gaf mi' jeen ärm*; 2. mouw van een kledingstuk. *De ärms van oew ni' je trui bint völste lang.*

ärm, bn., 1. arm, niets of bijna niets hebbend. *Ij is zo ärm as de rotten*; *Een ärme sloeber*; 2. armzalig, treurig. *Op die ärme vieftig euro zit ik niet te wachen*; 3. niet voorzien van. *De tuin is ärm an goeie umus.*

ärmelu's spek, zn., bruine suiker. Vroeger had men amper geld voor broodbeleg; bruine suiker was niet zo duur.

ärmenbule, zn., collectezak (van de kerk).

Ook: **kärk(e)bule**.

ärmeninrichtige, zn. (verouderd),
armeninrichting.

ärmlleunink, zn., armlleuning.

ärmoe(d), zn., 1. armoede; 2. ruzie. *Ik wille der gien ärmoe aover ebben* 'ik wil er geen narigheid over maken'. Spreekw.: *As de ärmoed de deure in kump, vlög de liefde 't raam uut* 'armoede kan de liefde verdrijven'.

Ärmonie, De, zn., De Harmonie, een horecagelegenheid op de Grote Markt. In de zeventiende eeuw was daar herberg De Goudsbloem, in 1828 werd het de sociëteit De Harmonie, die in 1934 opgeheven is. Nu is in het pand een Grand Café gevestigd.

Ärmpien Nagtzaam, zn., stadstypie.
Albertus Nagtzaam, ook wel Sieze Nagtzaam genoemd, geboren op 5 juli 1913, kreeg zijn bijnaam door zijn korte arm. Albert was o.a. toegangscontroleur bij het voetbalstadion, haalde de contributie van PEC bij de mensen thuis op, en stond tot in de jaren zestig op Koninginnedag voor in de Diezerstraat feestprogramma's te verkopen. Je kon bij hem ook terecht voor kaartjes voor het vuurwerk. Hij is 56 jaar geworden.

ärmpien of, bn., failliet.

ärns, zie: **ärgens**.

ärnstig, bn., ernstig.

ärpe, zn., harp.

ärsens, zie: **ässens**.

ärte, zn., hart.

ärtelijk, bn., bw., 1. hartelijk, warm. *Een ärtelijke vrouwe*; 2. hartig, pittig. Ook: **ärtig**.

ärtensoep, zie: **ärtensoep**.

ärtien, zn., liefje.

ärtig, zie: **ärtelijk**.

ärtigeid, zn., hartigheid.

ärtstikke, bw., hartstikke, heel erg. *Ik viel en was ärtstikke dood*; *Ik is ärtstikke tegendraods*; *le wört ärtstikke bedankt veur oew ulpe*.

ärve, zn., erf.

as, vw., als. *As ik ter niet bi'j wazze gonk 't glad verkeerd*; *Zo gruun as grös*; *As ik oe wazze, zol ik stoppen met wärken*; *Zi'j wärkt as ik vri'j binne*.

asof, vw., alsof.

äspeleri'je, zn., heen en weer gepraat. *Nao eel wat äspeleri'je bint wi'j der uutekommen*.

asse, zn., 1. as (van bijv. een sigaret).
Spreekw.: *Asse is verbrande törfen vergaon olt* 'nakaarten helpt niet'; 2. spil. Ook: **spille**.

assebässien, zn., borrel, jenever. Zie ook: **börrel**.

ässens, zn., hersenen. Ook: **ärsens**.

assien, zn. (meestal mv. *assies*), pinda, apennootje. Uitr.: *Ik efeen kop as een assien* 'hij heeft een raar gezicht'. Ook:

apenöttien.

asteblijf(t), bw., tw., alsjeblijft, alstublijft.

Ook: **astoeblijf(t)**.

astoeblijf(t), zie: **asteblijf(t)**.

augörke, zn., augurk.

averklap, zie: **aeverklap**.

avezate, zn., havezate, kasteel. Ook:

kesteel.

aze, zn., haas.

azelnötte, zn., hazelnoot.

azien, zn., azijn.

De Breurenstraote

B

baalzak, zn., jutezak. *Wiede baalzak* 'een kledingstuk dat veel te ruim om het lichaam zit'.

baas, zie: **baos**.

babbelegoegies, zn., 1. praatjes; 2. geintjes, flauwe grapjes.

badientien, zn., dameswandelstok.

badkupe, zn., badkuip.

baggelen, ww. (*baggelen, ebaggeld*), baggeren.
Ij baggelen met die smerige skoenen deur 't uus en.

bak, zn. (vkw. *bäkkien*), bak.

bakerpröties, zn., bakerpraatjes.

bakkeie, zn., baksteen.

bakken, ww. (*bakt, bakken, ebakken*), bakken.

bakkeri'je, zn., bakkerij.

bakkersverdriet, zn., broodpap die vroeger

veel werd gegeten. Ook wel *luie wievenkost* genoemd.

baldaodig, bn., baldadig.

bale, zn., baal, grote zak. *Een bale eui; Een bale koffie.*

balg, zn., 1. buik. Ook: **boek**; 2. lijf, lichaam.

balgsmärten, zn., buikpijn. Ook:

boekpiene, boekzeerte.

balie, zn., 1. ovale zinken teil; 2. houten tobbe; 3. groot of overvol kopje. *Een balie koffie*; 4. soort toonbank.

balke, zn., balk.

balkenbri'j, zn., balkenbrij (streekgerecht).

balle, zn. (vkw. *bällegien*), bal.

ballèr, zn. (verouderd), een soort balspel.

balluw, zn., meikever.

bane, zn., 1. baan. *Dät is van de bane* 'dat gaat niet door'; 2. weg.

bange, bn., bw., bang. *Een bange aze; Ij is ärg bange.*

banke, zn. (vkw. *bänkien*), 1. zitbank; 2. bank (geldbedrijf).

baodem, zn. (vkw. *bödempien*), bodem.
baoge, zn. (vkw. *bögien*), boog.
baos, zn. (vkw. *bösien*), baas. Uitdr.: *Wöör de rook tegen de wind giet, is de kerel de baos* 'de vrouw is altijd de baas'. Ook: **baas**.
baoven, vz., boven.
baovenärm, zn., bovenarm.
baovendien, bw., bovendien.
baovenlippe, zn., bovenlip.
baovenmeester, zn., bovenmeester, hoofd van een school.
baovenste, bn., bovenste.
bärg, zn., berg.
bärgen, ww. (*bärgt, börgen, ebörgen*), bergen, kwijt kunnen. *Dät mu-k toch ärgens kunnen bärgen*.
bärgruumte, zn., bergruimte.
bärke, zn., berk.
bärm, zn., berm.
bärste, zn., barst.
bärsten, ww. (*bärst, bärsten, ebärsten*), barsten.
bassen, ww., doppen. *Assies bassen*, pinda's doppen.
baste, zn., 1. dop, schors, bast; 2. schaal van een ei; 3. huid, vel.
basterdsuker, zn., basterdsuiker.
batse, zn., 1. grote brede schop met opstaande randen. Zie ook: **skep, skuppe**; 2. grote schoen.
batteri'je, zn., 1. batterij; 2. achterwerk.
Battevier, zn., Batavier, Bataaf, Germaanse bewoner van Nederland in de Romeinse tijd. Uitdr.: *Die stamt nog uut de tied van de Battevieren* 'die is wel heel erg ouderwets'.
bedaerd, bn., bw., bedwaard.
bedaeren, ww. (*bedaeren, bedwaard*), bedaren.
bedärven, ww. (*bedärft, bedierf/bedärven, bedörven*), bederven.
bedde, zn., bed. *Ik efde vrouwe in bedde* 'zijn vrouw ligt in het kraambed'.
beddegoed, zn., beddengoed, dekbedovertrek. Ook: **beddetiek, tiek**.
beddekoord, zn., trekkoord bij bed om het

licht aan te doen.
beddekruke, zn., bedkruik.
beddekwaste, zn., beddenkwast.
beddeplanke, zn., beddenplank.
beddestèè, zn., bedstee.
beddestro, zn., bedstro. *Veruzen kost beddestro*.
beddetiek, zie: **beddegoed**.
bèdelen, ww. (*bèdelen, ebèdeld*), bedelen.
bedoen (**em/zich -**), ww., zich bevuild, beschijten. Zie ook: **bedrieten**.
bedoesd, bn., 1. beduusd. *Ik wazze der bedoesd van*; 2. beteuterd. *Dät kleine jonk keek wel wat bedoesd*.
bedrief, zn., bedrijf.
bedrieten, ww., beschijten. Zie ook: **bedoen**.
beerputte, zn., beerput. Ook: **usiesputte**.
be-eurlijk, bw., behoorlijk.
begaon, ww., begaan.
begaonbaer, bn., begaanbaar.
begapen, ww. (*begapen, begaapt*), 1. behappen, bijbenen. Ook: **berappen**; 2. betalen. *Ze kon 't niet begapen*.
begraafplase, zn., begraafplaats, kerkhof. Ook: **kärkof**.
begraffenisse, zn., begrafenis.
begriepelijk, bn., bw., begrijpelijk.
begriepen, ww. (*begrip, begreep, begreppen/begrepen*), begrijpen.
begruiien, ww. (*begruiien, begruid*), begroeiën.
bejëörd, bn., bejaard.
bejëördenuus, zn., bejaardenhuis.
bekeilen, ww. (*bekeilen, bekeild*), begooien, bekogelen. *Dät jonk bekeilen mi'j met zandkloeten*.
bèker, zn., beker.
bekieken, ww. (*bekik, bekeek, bekeken/bekèken/bekekken*), bekijken, beschouwen.
beklejen, ww. (*beklejen, bekleed*), bekleden.
bek-of, bw., bekaf, doodop.
bekommen, ww. (*bekomt, bekwam, bekommen*), bekomen. *Ik is nog niet van de skrik bekommen*.

bekwaom

bekwaom, bn., 1. bekwaam, capabel. Ook: **kepaobel**; 2. nuchter.

belaoven, ww. (*belaoven, belafod*), beloven.

belèèfd, bn., bw., beleefd. *Bin ie wel belèèfd ewest? Ik bin een belèèfde vrouwe.*

belègen, bn., belegen. *Belègen keze.*

belèven, ww. (*belèven, belèèfd*), beleven, meemaken.

belèvenisse, zn., belevenis.

belieden, ww. (*belid, beleed, beleden*), belijden.

beliene, zn., balein.

belle, zn., 1. bel. Ook: **skelle**; 2. groot glas.

belleblaos, zn., het kinderspel bellenblazen.

bellenbloeme, zn., fuchsia.

belonne, zn., ballon.

beluusteren, ww. (*beluusteren, beluusterd*), beluisteren.

bemuual, zn., bemoeial.

bemuuien (em/zich), ww. (*bemuuien, bemuuid*), bemoeien. *Bemuui oe der niet tegenan 'bemoei je er niet mee'.*

benane, zn., banaan.

benaemens, bw., vooral. Ook: **veural**.

benaoderen, ww. (*benaoderen, benaoderd*), benaderen.

benèden, bw., beneden. Ook: **benejen**.

benejen, zie: **benèden**.

benemmen, ww. (*benemp, benam(p), benömmen*), 1. benemen, ontnemen (van adem bijv.); 2. (*em/zich -*), zich gedragen.

benèvelen, ww. (*benèvelen, benèveld*), benevelen.

beni'jd, bn., benieuwd. *Ik bin beni'jd of i'j nog kump.*

beni'jen, ww. (*beni'jen, beni'jd*), benieuwen.

benumen, ww. (*benumen, benuumd*), benoemen.

be-öörd, bn., behaard.

bepaolen, ww. (*bepaolen, bepaold*), bepalen.

bepärken, ww. (*bepärken, bepärkt*), beperken.

bepruven, ww. (*bepruven, bepruufd*), beproeven.

beraod, zn., beraad.

berappen, ww. (*berappen, berapt*), 1. overzien; 2. klaarspelen. Ook: **begapen**.

berèkenbaer, bw., berekenbaar.

berèkenen, ww. (*berèkenen, berèkend*), berekenen.

bereurink, zn., beroering.

bereurte, zn., beroerte, attaque. *Zich/em een bereurte skrikken 'erg schrikken'.*

beruumd, bn., beroemd. *Een beruumde skriever.*

beruumdeid, zn., beroemdheid. *Dät is een beruumdeid.*

beskärmen, ww. (*beskärmen, beskärmd*), beschermen.

beskienen, ww. (*beskient, beskeen, beskenen*), beschijnen.

beskikken, ww. (*beskikken, beskikt*), beschikken.

beskimmeld, bn., 1. beschimmeld; 2. verlegen. *Stao der toch niet zo beskimmeld te kienen.*

beskot, zn., schutting, schot.

beskrieven, ww. (*beskrif, beskreef, beskröven/ beskrèven*), beschrijven.

beskute, zn., beschuit. Ook: **twiebak**.

beskuutbuse, zn., beschuitbus.

beskuutkrummels, zn., beschuitkruimels.

beskwie, zn. (vkw. *beskwiegien*), biscuit. Ook: **maalmöppien**.

besluten, ww. (*besluit/beslöt, besloot, beslöten*), besluiten.

besluit, zn., besluit. Spreekw.: 't Zwolse *besluit dreit altied op stront uut 'een feestje loopt altijd af met gepraat over poep en pies'.*

bespöllen, ww. (*bespöllen, bespöld*), bespelen.

bespören, ww. (*bespören, bespöörd*), besparen.

bespruuien, ww. (*bespruuien, bespruuid*), besproeien.

besse, zn., bes. Ook: **bèze**.

bessem, zn., bezem. Ook: **bèzem**.

bessemstelle, zn., bezemsteel. Ook:

bèzemstelle.

bessenstruke, zn., bessenstruik. Ook:

bèzenstruke.

bessien, zn., 1. oud vrouwtje; 2. besje (fruit).

bestaoken, ww. (*bestaoken, bestaokt*),

bestoken. *Ij wört met völle vraogen bestaokt.*

bestaon, 1. ww. (*bestiet, beston, bestaon*),

bestaan. *Dät bestiet niet; 2. zn., bestaan, kostwinning. Zi'j ebben een goed bestaon.*

bestärven, ww. (*bestärft, bestierf, bestärven*),

besterven.

bestèden, ww. (*bestèden, bestèèd*), besteden.

Zi'j bestèden te völle andacht an dät kind.

bestèlen, ww. (*bestèèlt, bestal/bestèlen, bestölen*),

bestelen.

bestiegen, ww. (*besteg/bestig, besteeg, bestegen*),

bestijgen.

bestig, bn. (verouderd), heel goed.

bestoeven, ww. (*bestöf, bestoof/bestoeven*,

bestöven/bestoven), bestuiven.

bestörmen, ww. (*bestörmen, bestörmd*),

bestormen.

bestraoten, ww. (*bestraoten, bestraot*),

bestraten.

bestreuien, ww. (*bestreuien, bestreuid*),

bestrooien.

bestrieden, ww. (*bestrid, bestreed, bestreden*),

bestrijden.

besukerd, bn., bedonderd. Uitdr.: *Bi-j now elemaole besukerd!* 'ben je nu helemaal mal!'

besukeren, ww. (*besukeren, besukerd*), met suiker bestrooien. *De ölliekrappen besukeren.*

betèkenisse, zn., betekenis.

bèter, bn., bw., 1. beter. *Ij is bèter dan zien breur,*

maer ik binne bèterder; 2. opgeknapt, gezond, hersteld. Mien moeder is weer bèter.

bèteren, ww. (*bèteren, ebèterd*), beteren. *Ij ef zien lèven ebèterd.*

bèterskop, zn., beterschap.

beteuveren, ww. (*beteuveren, beteuverd*),

betoveren.

beti'jen, ww. (*beti'jen, beti'jd*), begaan, tot rust komen. *Laot em maer effen beti'jen.*

Bette de Nakke, zn., stadstyp. Deze vrouw

kwam van de Kamperpoort. Haar echte naam is niet bekend. Van haar wordt gezegd dat ze er vaak op uit trok met haar kinderwagen, die ze als vervoermiddel gebruikte. Ze plukte dan vlierbessen en kamille die ze aan Ten Doesschate verkocht. Ook ging ze de boer op voor aardappelen.

bettien, zn., beetje. *Een biettien völle; Een biester biettien.*

betugen, ww. (*betugen, betuugd*), betuigen.

Zien dank betugen.

betuun, bn., schaars.

betwiefelen, ww. (*betwiefelen, betwiefeld*),

betwijfelen.

beuke, zn., beuk.

beukeneutien, zie: **beukenöttien**.

beukenöttien, zn., beukenootje. Ook:

beukeneutien.

beur, zn., gewicht. *Döör e-jeen beste beur an!*

beurte, zn., beurt. *le bint an de beurte.*

be-uusd, bn., behuisd. *Die mensen bint klein be-uusd.*

bèven, ww. (*bèven, ebèèfd*), beven.

bèverd, zn., in: *Ij eflast van de bèverd* 'hij trilt'.

bèverties, zn., trilgras.

beveurraoden, ww. (*beveurraoden, beveurraad*), bevoorraden.

bevoelen (em/zich-), ww. (*bevoelen, bevoeld*), bevuilen. *Ij efzich kats bevoeld.*

bevulen, ww. (*bevulen, bevuuld*), betasten.

bewaerskoele, zn. (verouderd), groep 1 en 2 van de basisschool, kleuterschool. Ook:

kleuterskoele.

bewärkelijk, bn., bewerkelijk.

bewärken, ww. (*bewärken, bewärkt*),

bewerken.

bewèègbaer, bn., beweegbaar.

bewèèglijk, bn., beweeglijk. *Die baby is bewèèglijk.*

bewègen

bewègen, ww. (*bewèègt, bewoog, bewögen*), bewegen.

bewies, zn., bewijs.

bewiezen, ww. (*bewis, bewees, bewezen*), bewijzen.

bewuszien, zn., bewustzijn. *Dät deed e bi'j zien volle bewuszien.*

bèze, zn., bes. Ook: **besse**.

bèzem, zn., bezem. Ook: **bessem**.

bèzemstelle, zn., bezemsteel. Ook: **bessemstelle**.

bèzenstruke, zn., bessenstruik. Ook: **bessenstruke**.

bèzig, bn., bezig.

bezoeren, ww. (*bezoeren, bezoerd*), bezuren. *Dät zal em bezoeren.*

bezörgd, bn., bezorgd.

bezörge, ww. (*bezörge, bezörgd*), bezorgen.

bezuken, ww. (*bezöch, bezoch(t), bezöcht*), bezoeken.

bezunder, bn., bijzonder. Ook: **biezunder, bi'jzunder**.

bezunigen, ww. (*bezunigen, bezunigd*), bezuinigen. *Dit jöör gaon ze öördig bezunigen op de dieselöllie.*

bezwiaken, ww. (*bezwik, bezweek, bezweken*), bezwijken.

bezwöör, zn., bezwaar.

bezwöörd, bn., bezwaard.

bezwöörlijk, bn., bezwaarlijk.

bezwöörskrift, zn., bezwaarschrift.

biebel, zn., bijbel.

biebellèzen, ww., bijbellezen.

biebels, bn., bijbels. *Ij ad biebelse lesse.*

biebelverael, zn., bijbelverhaal.

biele, zn., bijl. Zie ook: **akbiele, akse**.

bieltiesdag, zn., bijltjesdag. Ontstaan tijdens de bezetting: dag van afrekening met de verraders.

bien, zn. (met lange *ie* uitgesproken), been. *Uitdr.: Ij löp met twie bienen in iene piepe 'hij is erg onhandig of langzaam'.*

biest, zn. (met lange *ie* uitgesproken, vkw. *biesien*), beest

biest, zn. (met korte *ie* uitgesproken, geen vkw.), eerste melk na het kalven.

biestachtig, bn., beestachtig.

biestemärk(t), zn., veemarkt.

biester, bw., bn., 1. erg, buitengewoon, bijzonder. *Biester bettien 'erg weinig'; 2. kwijt. Ij bin 't spoor biester; 3. buiig, onbestendig. 't Is biester weer.*

biesteweer, zn., beestenweer, slecht weer.

biestig, bn., bw., druk, uitgelaten. *As e zo biestig dut, krie-j slecht weer.*

biete, zn., biet.

bieten, ww. (*bit/biet, beet, ebetten/ebeten*), bijten.

bietringe, zn., bijtring.

biezunder, zie: **bezunder**.

bi'j, vz., bw., bij.

bi'jbane, zn., bijbaan.

bi'jblieven, ww., bijblijven.

bi'jde-and, bn., bijdehand. *Dät is een bi'jde-and jonk.*

bi'jdreien, ww., bijdraaien.

bi'je, zn., bij. *De bi'jen zitten op de bloemen.* *Uitdr.: De witte bi'jen vliegen 'het sneeuwt'.*

bi'jenkörf, zn., bijenkorf.

bi'jgeleuf, zn., bijgeloof.

bi'jgeleuwig, bn., bijgelovig.

bi'jgeleuigheid, zn., bijgelovigheid.

bi'jgeluud, zn., bijgeluid.

bi'jienkomst, zn., bijeenkomst.

bi'jkans, zie: **bi'jnao**.

bi'jkommen, ww., bijkomen.

bi'jkomstigeid, bw., bijkomstigheid.

bi'jname, zn., bijnaam.

bi'jnao, bw., bijna. Ook: **bi'jkans**.

bi'jollen, ww., bijhouden.

bi'jpraoten, ww., bijpraten.

bi'jrieder, zie: **bi'jriejer**.

bi'jriejer, zn., rijder. Ook: **bi'jrieder**.

bi'jskaven, ww., bijschaven.

bi'jskinken, ww., bijschenken.

- bi'jskoeren**, ww., bijschuren.
- bi'jskoeven**, ww., bijschuiven.
- bi'jsluter**, zn., bijsluter.
- bi'jspièkeren**, ww. (*spièkeren bi'j, bi'jespièkerd*), bijspijkeren.
- bi'jtieds**, bw., bijtijds. Ook: **intieds**.
- bi'jtoeren**, bw., zo nu en dan, soms.
- bi'jwårken**, ww., bijwerken.
- bi'jzunder**, zie: **bezunder**.
- bigge**, zn. (vkw. *biggien*), big.
- bille**, zn., bil.
- billewaegen**, zn., in uitdr.: *Ik gao met de billewaegen 'ik ga lopen'*.
- binnen**, ww. (*bint, bunnen, ebunnen*), binden.
Die takken mu-j bi'j mekaere binnen.
- binnendeure**, zn., binnendeur.
- binnenkante**, zn., binnenkant.
- bisskop**, zn., bisschop.
- blad**, zn. (vkw. *blaegien*), blad.
- bladziede**, zn., bladzijde.
- blaosbalg**, zn., blaasbalg.
- blaoze**, zn. (vkw. *blösien*), blaas.
- blaozen**, ww. (*blös/blaost, blies/blaozen, eblaozen*), blazen.
- blaozerd**, zn., 1. blazer, iemand die op een blaasinstrument bespeelt; 2. rood gezicht.
Die vent kreeg mi'j toch een blaozerd toen ik em de wööreid zeiel; 3. pocher.
- blauwántien**, zn., glaasje brandewijn met wat bruine suiker.
- Blauwe Ale**, zn., stadstype. Haar echte naam was Aleida Linthorst, geboren op 13 januari 1878. Ze had een winkeltje aan de Kamperpoort op de hoek van 't Achterom en Koekoekstraat. Doordat haar gezicht zo blauw doorscheen van de drank kende iedereen haar als Blauwe Ale. Ze overleed op 18 oktober 1956 in het ziekenhuis.
- Blauwinger, Zwolse** -, zn., scheldnaam voor een Zwollenaar.
- blauwingerkukien**, zn., lang dun spritskoekje met aan één kant een likje chocolade.
- bleke**, zn., bleek, grasveld om te bleken. 't *Wasgoed op de bleke leggen*. Ook: **blieke** (met een lange *ie*).
- blèren**, ww. (*blèren, eblèerd*), huilen.
- bles-oen**, zn., meerkoet.
- blieke**, zie: **bleke**.
- blieken**, ww. (*blik/bliekt, bleek, ebleken*), blijken. *Dät antwoord bliekt (blik), niet goed te wèèn. Dät mut nog blieken.*
- blieven**, ww. (*blif/blef, bleef, eblöven/eblèven*), blijven.
- blievertien**, zn., blijvertje. *De vri'jer van mien dochter lik mi'j gien blievertien, die verkering raakt wel uut.*
- bli'j**, bn., blij.
- Bli'jmärk(t)**, zn., Blijmarkt, een oude straat in de binnenstad. Eind dertiende eeuw was de Blijmarkt niet meer dan een pleintje dat tegen de stadsmuur lag. De naam is te danken aan de middeleeuwse wapens die men blijden noemde.
- bli'j(d)skop**, zn., blijdschap.
- bliksemstraole**, zn., 1. bliksemstraal; 2. ondeugend kind.
- blikstien**, tw., bliksem (krachtterm).
- blikstiender**, tw., verdraaid, bliksems (krachtterm).
- bloeme**, zn. (vkw. *bluumpien/blumegien*), bloem.
- blok**, zn. (vkw. *blukkien*), blok.
- blöre**, zn., blaar.
- bluui**, zn., bloei.
- bluuien**, ww. (*bluuien, ebluuid*), bloeien.
Bluuiend olt 'forsythia'.
- bluuimaond**, zn., bloei maand, mei.
- bluutied**, zn., bloeitijd.
- bluuster**, zn., onnatuurlijke bos.
- bluusterig**, bn., 1. stormachtig; 2. niet lekker, dik, opgeblazen. Ook: **poesterig**.
- bochte**, zn., bocht.
- boegies**, zn. (met lange *oe* uitgesproken), doorbuigend ijs van bevroren water.

boek, zn. 1. (vkw. *bukien*, met korte *uu* uitgesproken), buik. Ook: **balg**; 2. (vkw. *bukien*, met lange *uu* uitgesproken), boek.

boekflesse, zn., buikfles.

Boeklappe de, zn., bekend stadstyp. Zijn werkelijke naam was Gijsbertus Brand. Ooit was hij los arbeider en venter van galanterieën maar hij is beter bekend als schoenmaker. Hij dankt zijn bijnaam aan de leren voorschoot die hij niet alleen tijdens zijn werkzaamheden droeg, maar ook op straat.

boekörgel, zn., buikorgel.

boekpiene, zn., buikpijn. Ook: **boekzeerte, balgsmarten.**

boekzeerte, zie: **boekpiene.**

boekziek, bn., buikziek, van binnen half verrot, beurs (van een vrucht).

boel, zn., 1. boel, alles met elkaar; 2. het hele huis, in: *Ik mut de boel nog doen. Ik ebbe mien boeltien skone.*

boerderi'je, zn., boerderij.

boezekerel, zn., boeman, enge man.

boezekool, zn., witte kool.

boezelaer, zn., schort. Ook: **skört, skölk, slonde.**

boezen, ww. (*boezen, eboesd*) (met lange *oe* uitgesproken), 1. (verouderd) spel eiertikken (paasgebruik). Ook: **eiertikken**; 2. tolspeel: de tol van de ander proberen te raken als die draaide.

boezeroen, zn., (werk)overhemd.

bok, zn. (vkw. *bukkien*), bok. Uitr.: *Ij is altied 't bukkien* 'hij is altijd de pineut'.

Bok de, zn., bijnaam voor Westerhof, die vroeger aan de Kamperpoort woonde. Bij hem kon je terecht voor een halfje warm water of een halfje vuur. Met vuur werd platte doorgebrande turf bedoeld, die je in een stoof kon doen. Voor geld kon je 's morgens ook gewekt worden door de Bok.

Bokken Miene, zn., bekend volkstyp. Bokken Miene was een vrouw die altijd de geur van haar bokken meedroeg. In de jaren twintig woonde ze aan de Boerendanserdijk. Om haar bokken te kunnen voeren ging zij op pad voor oud brood en aardappelschillen. Dat deed ze een keer per week met een kruiwagen, voortgetrokken met een band die ze aan de handvatten had bevestigd en om haar hals. Ook ging ze met haar bokken de boer op om geiten te laten dekken voor geld.

bokkepeutien, zn. (meestal mv. *bokkepeuties*), bokkepootje, bep. soort koekje.

bokse, zn., broek.

bolle, zn., 1. (vkw. *böllegien*), bol. Een *böllegien* kan ook een broodje zijn; 2. (vkw. *bullegien*), stier.

Bollen Diene, zn., bekend volkstyp. Bollen Diene was een stevige vrouw die donderdags en vrijdags koeien op de veemarkt dreef. Misschien dezelfde als Diene met de musse, die op de Melkmarkt/ Grote Markt haar melk aan de man probeerde te brengen.

bollenkruid, zn., wolfsmelk (euphorbia) (plant).

bolte, zn., 1. metalen staaf met schroefdraad; 2. strijkbout. Ook: **iezer, striekbolte, striekiezer.**

bone, zn. (vkw. *beuntien*), boon. *Grote bone* 'tuinboon'.

bonke, zn., 1. groot stuk. *Een grote bonke*; 2. grote hoeveelheid. *Een bonke geld*. Ook: **bulte, kladde.**

bonkerd, zn., iets dat groot is. *Een bonkerd van een kerel.*

bonne, zn. (vkw. *bunnegien*), bon.

boom, zn. (vkw. *beumpien*), boom.

boomstronke, zn., boomstronk, stobbe. Ook: **stobbe, stompe, stronke.**

böörd, zn., baard.

böörs, zn., baars.

boot, zn. (vkw. *beutien*), boot.

börd, zn. (vkw. *börtien*), bord. Ook: **telder** (verouderd).

bore, zn., boor.

börgemeester, zn., burgemeester.

Börgemeester Mooiweer, zn., een van de bekendste stadstypes van Zwolle. Zijn werkelijke naam was Hendrikus Herman Dijkslag, ook wel Billy Mooiweer genoemd. Hij is op 10 juli 1902 geboren en overleden op 13 december 1983. De meeste Zwollenaren kenden hem als burgemeester Mooiweer. Op bijzondere dagen, zoals bijvoorbeeld bij optochten, was hij altijd aanwezig en ging gekleed in jacquet, hoge hoed en burgemeestersketting en omdat hij de mensen altijd vriendelijk begroette en ze daarbij nog eens mooi weer toewenste, kreeg hij zijn bijnaam.

börger, zn., burger.

börrel, zn., borrel. Ook: **assebässien**, **diendertien**, **koetsiertien**, **jenèver**, **junkien**, **klöre**.

börst(e), zn., borst.

börstel, zn., borstel.

börstkaste, zn., borstkas.

börstrok, zn., gebreid hemd van jaegerwol. De borstrok werd vroeger in de winter over het hemd gedragen.

bos, zn. (vkw. *bussien*), 1. bos (bloemen bijv.), bundel; 2. bos, woud.

bosbesse, zie: **bosbèze**.

bosbèze, zn., bosbes. Ook: **bosbesse**.

boskazie, zn., bosschage, struikgewas.

boskop, zn., boodschap.

bot, zn. (vkw. *buttien*), bot. *Buttien* (scheldnaam) 'sukkel'; Uitdr.: *Buttien bi'j buttien leggen* 'gezamenlijk de kosten dragen'.

boteram, zn., boterham.

botskoever, zn., iemand die vroeger achter een kar liep, visboer.

bottenwärk, zn., zwaar werk.

botter, zn., boter. Uitdr.: *Ij ef botter op zien eufd* 'hij heeft boter op zijn hoofd, d.w.z. hij heeft zichzelf (ook) iets te verwijten, hij is niet onschuldig in een bepaald opzicht'.

botterbloeme, zn., boterbloem.

botteren, ww. (*botteren, ebotterd*), boteren. 't *Bottert niet meer zo tussen die twie*.

botterknolle, zn., 1. bepaald soort knol, rond geel knolletje; 2. zakhorloge.

botterkoeke, zn., boterkoek.

bottermärk(t), zn., botermarkt. De botermarkt werd vroeger in de Voorstraat gehouden en daarna op de Nieuwe Markt.

bottersauze, zn., botersaus.

bottervloot, zn. (vkw. *bottervleutien*), botervloot.

bouwmeestertien, zn., kwikstaartje. Ook: **akkermännegien**, **kwikstaert**.

braef, bn., braaf. *Dät is niet zo'n braeve kerel*.

brandnettel, zn., brandnetel.

brannen, ww. (*brannen, ebrand*), branden.

braoden, ww. (*braoden, ebraoden*), braden. Ook: **braojen**.

braodpanne, zn., braadpan.

braodwörst, zn., braadworst.

braojen, zie: **braoden**.

braome, zn. (vkw. *bröömpien*), braam, scherp puntje.

braosem, zn., brasem.

brèèkbaer, bn., breekbaar.

brèèkbone, zie: **brèkebone**.

brèèkiezer, zn., breekijzer.

brèkebone, zn., slaboon, sperzieboon. Ook: **brèèkbone**.

brèken, ww. (*brek/brèèkt, brak, ebröken*), breken.

brengen, ww. (*brengt, brach, ebrach*), brengen.

bretaol, bn., brutaal. Ook: **vri'jpostig**.

breur, zn., broer.

brief, zn., brief

brievenbusse

brievenbusse, zn. (met lange *ie* uitgesproken), brievenbus. Ook: **busse**, **loerleppe**.

bri'j, zn., brij, pap.

bri'jnaolde, zn., breinaald.

bri'jpap, zn., pap.

bri'jpot, zn., pappot.

brille, zn., bril. Ook: **fokke**.

brillekaoker, zie: **brillekökker**.

brillekökker, zn., brillenkoker. Ook: **brillekaoker**.

bröderties, zn., bradertjes, kleine gebakken aardappeltjes (krieltjes).

broek, zn., (vkw. *brukien*), broek

broen, bn., bruin. *Een broene broek*. Ook: **bruun**.

broes, zn., schuim. Ook: **skuum**, **skoem**.

broezen, ww. (*broezen*, *ebroesd*), schuimen. 't Broezen van de soep. *De iete botter begint te broezen*.

brokke, zn. (vkw. *brökkien*), brok. *Een brokke sukela. Een brokke in de kële*.

brood, zn. (vkw. *breutien*), brood.

brukien, zn., 1. kleine broek; 2. onervaren jong iemand.

brulape, zn., 1. brulaap; 2. jankend kind.

brul(le)fte, zn., bruiloft.

brummel, zn., braam.

brummelnöze, zn., (scheldwoord) iemand met een dikke rooie neus.

bruuien, ww. (*bruuien*, *ebruuid*), broeien.

bruuierig, bn., broeierig.

bruukbaer, bn., bruikbaar, geschikt.

bruun, zie: **broen**.

bugen, ww. (*bög*, *bugen*, *ebögen*), buigen.

buis, zn., jas, kiel.

buize, zn., buis, holle pijp.

bujje, zn. (vkw. *bujgien*), bui.

bukkem, zn., 1. bokking, gerookte haring; 2. (scheldwoord) sloom iemand. *Een ärde bukkem* 'iemand die niet veel kan missen'. Ook: **bukking**.

bukking, zie: **bukkem**.

bule, zn. (vkw. *buultien*), 1. papieren zak; 2. buil, opzwellings. Ook: **poele**.

bulken, ww. (*bulken*, *ebulkt*), 1. zwaar hoesten; 2. boeren.

bult(e), zn., 1. bult, heuvel. Uitr.: *Die efeen bult op de veurband* 'die is in verwachting'; 2. veel. *Een bulte geld*. Ook: **bonke**, **kladde**.

bunzink, zn., bunzing. Uitr.: *Ij stinkt as een bunzink* 'hij stinkt ontzettend'.

buskruut, zn., buskruit.

busse, zn., 1. blik; 2. brievenbus. Ook: **brievenbusse**, **loerleppe**; 3. (verouderd) ziekenfonds; 4. autobus. Uitr.: *De busse van Skutte en lopen dat dut e* (Schutte was de onderneming die ± 1960 de Zwolse stadsbus liet rijden).

busseman, zn. (verouderd), geldophaler van het ziekenfonds.

buten, vz., bw., buiten.

butenbientien, zn., buitenbeentje. *Ik von em altied al een butenbientien*.

butendät, bw., bovendien.

butendeure, zn., buitendeur.

butengewoon, bn., bw., buitengewoon. *Een butengewone vrouwe. 't Èten is butengewoon lækker*.

Butenkante, zn., Buitenkant, een straat langs de Thorbeckegracht, ooit de buitenkant van de stad met stadsmuur waar vroeger een en al bedrijvigheid is geweest door het laden en lossen van schepen.

butenkante, zn., buitenkant, buitenzijde.

butenkrane, zn., buitenkraan.

butenlanges, bw., er omheen, buitenom. Ook: **butenumme**.

butenlèven, zn., buitenleven.

butenmense, zn., buitenmens.

butenof, bw., buitenaf. *Ij woont butenof*.

butensluten, ww., buitensluiten.

butenspel, zn., buitenspel, offside.

butenstaonder, zn., buitenstaander.

butensuus, bw., buitenshuis.

butentieds, bw., bn., buitentijds,
tussentijds.

butentrappe, zn., buitentrap.

butenumme, bw., buitenom. Ook:

butenlanges.

butenwiek, zn., buitenwijk.

butkieper, zn. (verouderd), tonnetjesman,
man van de gemeentereiniging die de
tonnetjes met faeces ophaalde. *De butkieper
efde stronttonne vergèten op te alen*. Ook:

tunnegieskerel.

buugbaer, bw., buigbaar.

buurskap, zie: **buurtskop**.

buurte, zn., buurt.

buurtskop, zn., buurtschap. Ook:

buurskap.

Cultuurhuis Stadsagen

C

cärbied, zn., carbid; werd vroeger gebruikt voor lampen.

cärbiedbusse, zn., knalbus, bijvoorbeeld een oude verfbus of een koffiestroopbusje van Buisman. Een beetje carbid erin, deksel erop, de voet op het busje zetten en wat spuug in het gaatje smeren dat in de bodem van het blikje zit. Door de verhitting van het carbid vliegt de deksel met een knal van het busje. Op ongeveer dezelfde wijze wordt op ouderjaarsavonds nog in dorpen met melkbussen geschoten.

cärbiedlampe, zn., carbidlamp, een lamp op de fiets die vroeger door middel van carbid werd verlicht.

catechesaosie, zn., catechisatie.

cementkupe, zn., cementkuip.

centenbäkken, zn., 1. centenbakje; 2. vooruitstekende onderkaak.

cetroene, zn. (vkw. *cetruuntien*), citroen.

cetroengèèl, bn., citroengeel.

cetroenpärse, zn., citroenpers.

cetruuntien, zn., 1. kleine citroen; 2. citroentje (drank); 3. citroengele vlinder.

cheffinne, zn., cheffin.

ciefer, zn., cijfer.

cieferen, ww. (*cieferen, ecieferd*), cijferen.

Ook: **rèkenen**.

collectebusse, zn., collectebus.

commesaeris, zn., commissaris.

Constructiewinkel, zn., vroegere bijnaam voor de centrale werkplaats van de spoorwegen.

couponne, zn. (vkw. *coupunnegien*), coupon.

De Diezerstraote

D

dadelijk, zie: **dalijk**.

daegien, zn., in: *gekke daegien* '(letterlijk) gekke Daatje' (scheldwoord).

dag, zn. (vkw. *däggien*), dag. *Wi'j gaon een däggen uut.*

dagverblief, zn., dagverblijf.

dagwärk, zn., dagwerk. *Döör ku-j dagwärk an ebben.*

dak, zn. (vkw. *däkken*), dak.

dakgötte, zn., dakgoot.

daklieste, zn., daklijst.

dakpanne, zn., dakpan.

dalijk, bw., dadelijk, meteen. Ook: **dadelijk**.

damp, zn., mist.

dämstig, zie: **körtuosemig**.

dansmeestertien, zn., zaadje van de linde. Oud spelletje: de zaadjes met hun steeltjes in een pijpensteel zetten, waarna ze gaan dansen als men voorzichtig in de pijpensteel blaast.

daod, zn., daad.

daoder, zn., dader.

daodwärkelijk, bn., bw., daadwerkelijk.

daoi, bn., sloom. *Een daoie diender.*

daoie, zn., iemand die sloom is. *'t Is mien een daoie!*

daonig, bw., danig.

daotum, zn., datum.

därde, rangtelw., derde.

därdegraodsverbranding, zn., derdegraodsverbranding.

därdes, zn., de derde. *It is därdes ewörren.*

därm, zn., darm. Uitdr.: *'t Löp em dunne deur de därms* 'hij heeft het niet zo best, lijdt armoede'.

därteene, telw., dertien.

därtig, telw., dertig.

dasse, zn. (vkw. *dässien*), 1. (strop)das, sjaal.

Zie ook: **strikke**, **sjale**; 2. das (roofdier).

dät, aanw. vnw., dat. *Dät is now wat ik zuke*.

daze, zn., 1. daas, steekvlieg; 2. sukkel.

deelnemmen, ww., deelnemen.

deerne, zie: **meisien**.

dèken, zn., deken. *Onder een wärme wollen dèken*.

dèle, zn., deel, plaats voor het vee in de boerderij.

delle, zn., 1. del, vrouw van lichte zeden; 2. deuk.

dempig, zie: **körtaosemig**.

denkelijk, bn., bw., waarschijnlijk.

denken, ww. (*denkt*, *dach(t)*, *edach(t)*), denken.

denne, zn., den.

dennenaolde, zn., dennennaald.

der, bw., vnw., er. *Der lig een katte in de stoel*.

Ook: **ter**.

deran, bw., eraan.

deraover, bw., erover.

deraover-en, bw., eroverheen.

derbi'j, bw., erbij.

derdeur, bw., erdoor.

derin, bw., erin.

dernaof, bw., erna.

dertussen, bw., ertussen.

dertussendeur, bw., ertussendoor.

dertussenin, bw., ertussenin.

dertussenuut, bw., ertussenuit.

deruut, bw., eruit.

dervandeur, bw., ervandoor.

deui, zn., dooi. *Mörgen kriegten wi'j deui*.

deuien, ww. (*deuien*, *edeuid*), dooien. 't Ef vandaege goed edeuid.

deuier, zn., eierdooier. Ook: **döre** (verouderd), **eidooier**, (**ei**)gèèl.

deuntien, zn., deuntje.

deup, zn., doop.

deupeling, zn., dopeling.

deupen, ww. (*deupen*, *edeupt*), dopen.

deupjörk, zn., doopjurk.

deupname, zn., doopnaam.

deupsgezind, bn., doopsgezind.

deupvont, zn., doopvont.

deupwater, zn., doopwater.

deur, vz., door.

deurakken, ww., doorhakken.

deuralen, ww., doorhalen.

deuraosemen, ww., doorrademen.

deurbakken, bn., doorbakken.

deurbelle, zn., deurbel.

deurbieten, ww., doorbijten. *le mut nog effen deurbieten*. *Dät snupien is te ärd um deur te bieten*.

deurbieter, zn., doorbijter, volhouder. *Il is een deurbieter*.

deurbluuien, ww., doorbloeien.

deurbrèken, ww., doorbreken.

deurbugen, ww., doorbuigen.

deurdät, vw., doordat.

deurdenkertien, zn., doordenkertje.

deurdewèëks, bn., doordeweeks.

deurdoen, ww., 1. doordoeden, doorgaan. *le mut dom deurdoen*; 2. doorhalen, schrappen. *Ik komme niet. le kunt mi'j wel deurdoen*; 3. in tweeën breken, doorsnijden.

deurdrammen, ww. (*drammen deur*, *deuredramd*), doordrammen.

deurdreien, ww., doordraaien.

deurdrieven, ww., doordrijven.

deurdriever, zn., doordrijver.

deure, zn., deur. *Ik gao deur de deure*.

deur-en, bw., doorheen.

deurèten, ww., dooreten.

deurgang, zn., doorgang. Ook: **deurgank**.

deurgank, zie: **deurgang**.

deurgaon, ww., doorgaan.

deurgaons, bw., doorgaans.

deurgèven, ww., doorgeven.

deurgruuien, ww., doorgroeien.

deurkachelen, ww. (*kachelen deur*, *deurekacheld*), 1. opschieten, vlugger doorlopen; 2. doorgaan.

deurkezien, zn., deurkozijn.

deurkiek, zn., doorkijk.

deurklinke, zie: **deurknoppe**.

deurknoppe, zn., deurknop. Ook:
deurklinke, deurkrukke.
deurkommen, ww., doorkomen. *Der was gien deurkommen an.*
deurkrukke, zn., deurkruk, deurknop. Ook:
deurknoppe, deurklinke.
deurkrusen, ww. (*krusen deur, deurekruust*),
doorkruisen, doorhalen. Ook:
deurkruzen.
deurkrusen, ww. (*deurkrusen, deurkruust*),
doorkruisen, doorreizen. Ook:
deurkruzen.
deurkruzen, zie: **deurkrusen.**
deurlaoten, ww., doorlaten.
deurloop, zn., doorloop, gangpad.
deurlopen, ww., doorlopen. *A-j uut skoele kommen, mu-j goed deurlopen.*
deurlopend, bn., doorlopend.
deurloper(s), zn., 1. doorlopers (schaatsen);
2. doorlooppuzzel(s).
deurmatte, zn., deurmat.
deurmèten, ww., doormeten.
deurnemmen, ww., doornemen.
deurpraoten, ww., doorpraten.
deurreuren, ww., doorroeren.
deurrieden, zie: **deurriejen.**
deurriejen, ww., doorrijden. Ook:
deurrieden, deurri'jen.
deurri'jen, zie: **deurriejen.**
deurskemer, ww., doorschemeren. *Ij liet deurskemer dat e der meer van ofwist.*
deurskienen, ww., doorschijnen.
deurskoeven, ww., doorschuiven.
deurslaon, ww., 1. doorslaan; 2. een geheim verraden; 3. overdrijven; door het lint gaan.
deurslaopen, ww., doorslapen.
deursnee, zn., doorsnee.
deursnieden, zie: **deursniejen.**
deursniejen, ww., doorsnijden. Ook:
deursnieden.
deurspulen, ww., doorspoelen.
deurstaon, ww. (*deurstiet, deurston, deurstaon*),
doorstaan. *Ij efeel wat mutten deurstaon.*

deurverbinnen, ww., doorverbinden.
deurverwiezen, ww., doorverwijzen.
deurvraogen, ww., doorvragen.
deurwårken, ww., doorwerken.
deurweien, ww., doorwaaien.
deurzakken, ww. (*zakken deur, deurezakt*),
doorzakken. *Effen lækker deurzakken.*
deurzuken, ww., verder gaan met zoeken.
deurzuken, ww. (*deurzöch, deurzoch, deurzöch(t)*), doorzoeken, zoekend doorwerken.
deurzunkamer, zn., doorzonkamer.
deuze, zn. (vkw. *deusien*), 1. doos. *Een verael uut de olde deuze*; 2. toilet, wc. Uitdr.: *Ik mut effen op de deuze 'ik moet even naar de wc'*. Ook:
kakdeuze, usien.
deuzien, zie: **dezien.**
dezelde, aanw. vnw., dezelfde.
dezien, zn., dozijn, aantal van twaalf. Ook:
deuzien.
dichtbi'j, bw., dichtbij. *Ij woont dichtbi'j.*
dichte, bn., bw., dicht.
dichtekniepen, ww., dichtknijpen.
dichteknuppen, ww., dichtknopen. Ook:
toeknuppen.
dichtespiekeren, ww. (*spiekeren dichte, dichte-espiekerd*), dichtspijkeren.
di'je, zn., dij, deel van het bovenbeen. *Ij slöt zich op zien di'jen van plezier.*
diek, zn., dijk.
diendertien, zn., borrel. Zie ook: **börrel.**
diensjör, zn., dienstjaar.
diepe, 1. bn., diep. *Dät zwembad is diepe. Een diepe putte*; 2. zn., waar het diep is. *Ik gao in 't diepe.*
diertien, zn., klein kind. *Ach, wat een klein diertien.*
Diesstraote, zn. (met lange *ie* uitgesproken) (verouderd), Diezerstraat.
dikke, bn., bw., 1. dik. *Die vrouwe is best dikke. Die baby is dikke in-epakt. Dikke melk 'koemelk waarvan het eiwitachtig bestanddeel dik is geworden door het melkzuur dat zich door*

bacteriën in de melk heeft gevormd'; 2. vol. *Ik binne der dikke van*; 3. ruim, volop. *Die kerel ef dikke geld, In de kärke waeren 'n dikke 100 mensen*; 4. in: *dikke lucht*: scheldwoord. *Gao toch deur, dikke lucht!*

dink, zn., ding, voorwerp.

dinsdag, zn., dinsdag.

dinses, bn., bw., dinsdags, op dinsdag.

dispenzaosie, zn., dispensatie, ontheffing.

disse, aanw. vnw., deze.

dissend(e), zelfst. gebr. aanw. vnw., deze.

ditte, zelfst. gebr. aanw. vnw., dit.

dobbelstien, zn., dobbelsteen.

dobber (vkw. *döbbertien*), zn., dobber.

dotde, zn., 1. pluk, dot, toef. *Een dotde watten.*

Een dotde slagroom. Zie ook: **toefte**; 2. jonge spreekw. Uitr.: *Eb ie wel iens een dotde op een liekelatte zien tuksen*: sjibbolet, zinnetje met specifiek Zwolse woorden; 3. speen.

doedeldoppe, zn., goedgezak, sufferd.

doek, zn. (vkw. *dukien*) (met lange *uu* uitgesproken), doek.

doemdikke, bw., duimdik.

doemdrup, zn., duimdrop, drop in de vorm van een duim. Kinderen deden zo'n dropje op hun duim en zogen er dan op.

doeme, zn. (vkw. *duumpien*), duim. *Duumpien achter* 'gemeen'.

doemelot, zn., duimelot.

doemen, ww. (*doemen, edoemd*), 1. duimen draaien; 2. duimzuigen.

doemstok, zie: **duumstok**.

doem(e)zoegen, ww., duimzuigen.

doesteren, ww. (*doesteren, edoesterd*), dommelen, sluiieren. Ook: **dummelen**.

doesterig, bn., slaperig, suffig, dommelig.

Ik binne een bettien doesterig in 't eufd. Ook:

dummelig.

doen, ww. (*dut, dee(d), edaon*), doen.

doeve, zn. (vkw. *dufien*), duif.

doevevereniging, zn., duivenvereniging.

Bint ter meer doeveverenigings?

doezelig, bn., slaperig, sloom.

dökke, zn., deuk.

dökken, ww. (*dökken, edökt*), dokken, betalen.

domenee(r), zn., 1. dominee. *Een blikken domenee* 'een dominee die geen gemeente achter zich heeft'; 2. 'iemand met een uitgestreken gezicht'.

donderbuije, zn., onweersbui.

donderbusse, zn., 1. donderbus, oud middeleeuws geschut; 2. bus of busje (een melkbus of een koffiestroopbusje) waarin carbid en wat vocht (spuug) door gasontwikkeling tot ontploffing wordt gebracht zodat de deksel er met een knal afvliegt (volksgebruik bij oud en nieuw).

donderdag, zn., donderdag.

donderdes, zie: **dondes**.

donderkop, zn. (vkw. *donderköppien*), 1. onweerswolk; 2. (vkw.) ondeugend kind; 3. (vkw.) kikkervisje. Zie ook: **donderpadde**, **donderstien**.

donderpadde, zn., 1. kikkervisje; 2. ondeugend kind. Zie ook: **donderkop**,

donderstien.

donderprèke, zn., donderpreek.

donderstien, zn., dondersteen, ondeugend kind. Zie ook: **donderkop**, **donderpadde**.

dondes, bn., bw., donderdags. *Dondes gao ik altied bosskopen doen.* Ook: **donderdes**.

dood, bn. (verbogen vorm: *dooie*), dood. *Die takke is dood. Een dooie takke, een dooie boel.*

doodbedaerd, bn., bw., doodstil, muisstil.

Ook: **moesstille**.

doodweg, bw., domweg, doodleuk.

dooie, zn., dode.

dooienlieste, zn., dodenlijst.

doolof, zn., doolhof.

döör, bw., daar (ook in samenstellingen).

döörachter, bw., daarachter.

dööran, bw., daaraan.

dööraover, bw., daarover.

dööraover-en, bw., daaroverheen.

döörbaoven, bw., daarboven.

döörbi'j, bw., daarbi'j.
döörbinnen, bw., daarbinnen.
döörbuten, bw., daarbuiten.
döördeur, bw., daardoor.
döör-en, bw., daarheen.
döörgunder, zie: **döörgunter**.
döörgunter, bw., daarginds. Ook:
döörgunder.
döörin, bw., daarin.
döörlanges, bw., daarlangs.
döörmee, bw., zie: **döörmet**.
döörmet, bw., daarmee. Ook: **döörmee**.
döörnao, bw., daarna.
döörnaost, bw., daarnaast.
doorne, zn. (mv. *doorns*), doorn, stekel. Ook:
stekkel, **stèkel**.
döörnet, bw., daarnet, zojuist.
dööronder, bw., daaronder.
dööronderdeur, bw., daaronderdoor.
döörrop, bw., daarop.
döörtegenaover, bw., daartegenover.
döörtussen, bw., daartussen.
döörtussendeur, bw., daartussendoor.
döörumme, bw., daarom.
döörüut, bw., daaruit.
döörvan, bw., daarvan.
döörveur, bw., daarvoor.
döörzo(ot), bw., daarzo.
döpärfte, zn., doperwt. Ook: **ärfte**, **döpper**,
döpärte.
döpärte, zie: **döpärfte**.
doppe, zn. (vkw. *döppien*), dop (van een fles
bijv.).
döppen, ww. (*döppen*, *edöpt*), doppen. *Assies*
döppen 'pinda's doppen'.
döpper, zn. (vkw. *döppertien*), zie: **döpärfte**.
döre, zie: **deulier**.
dörp, zn., dorp.
dörpel, zie: **drumpel**.
dörsen, ww. (*dörsen*, *edörst*), dorsen. *De boer ef*
zien akker edörst.
dörst, zn., dorst.
dörstig, bn., dorstig.

dörven, ww. (*dörven/dosse*, *edörfd*), durven. *Ik*
dörven/dosse niks te zeggen.
douwelen, ww. (*douwelen*, *edouweld*), stoeien,
dollen, duvelen (niet kwaad bedoeld). Ook:
eisteren.
douwen, ww. (*douwen*, *edouwd*), duwen.
draf, zn. (vkw. *dräffien*), draf, bep. gang van
een paard. *Op 'n dräffien lopen* 'op een drafje
lopen'.
drank, zn., (vkw. *dränkien*), drank.
draod, zn. (vkw. *drögien*), draad, garen. Zie
ook: **gören**, **görendraod**. Uitdr.: *D'r mee*
veur de draod kommen 'ermee te voorschijn
komen'; *Onder 't draod deur vrèten* 'iets nemen
waar je geen recht op hebt', 'ongewenst
zwanger worden'.
draodnagel, zn., 1. draadnagel, spijker. Ook:
spieker; 2. laks persoon; 3. dwarskop.
drei, zn., draai. Uitdr.: *Ij kan zien drei niet vinnen*
'hij voelt zich nog niet op zijn gemak, hij
voelt zich nog niet thuis'.
dreibanke, zn., draaibank.
dreideure, zn., draaideur.
dreien, ww. (*dreien*, *edreid*), draaien.
dreikonte, zn., draaikont, leugenaar.
dreimölle, zn., draaimolen. Ook: **skuties-**
en-peerties.
dreiörgel, zn., 1. draaiorgel; 2. iemand die
niet stil kan zitten. Ook: **dreitolle**.
dreitaofel, zn., draaitafel.
dreitolle, zn., 1. draaitol; 2. iemand die niet
stil kan zitten. Ook: **dreiörgel**.
drekbak, zn., zinken vuilnisemmer,
asemmer. Voordat de zinken vuilnisemmer
oftewel asemmer kwam, had men de
groen geschilderde, taps toelopende
bak met een deksel erop van hout, een
houten container als het ware. Ook:
vullesbak, **vulnisbak**, **vullesemmer**,
vulnisemmer.
dreugbloeme, zn., droogbloem.
dreuge, bn., bw., droog. *Een dreuge beskute*. *De*
wasse is dreuge. *Ij stiet al een posien dreuge*.

dreugekke

dreugekke, zn., drooghek. Vroeger had men houten droogrekken die om de kachel of buiten werden gezet zodat de was erop kon drogen. Zie ook: **dreugrek**.

dreugen, ww. (*dreugen, edreugd*), drogen.

dreuger, zn., droger.

dreugeri'je, zn., drogerij.

dreugien, zn., droogje, in uitdr.: *Op een dreugien zitten* 'ergens zitten zonder dat je iets te drinken wordt aangeboden'.

dreugisteri'je, zn., drogisterij.

dreugkappe, zn., droogkap.

dreugliende, zn., drooglijn, waslijn. Ook: **liende, wasliende**.

dreugmölle, zn., droogmolen.

dreugproeme, zn., droogpruim, droogstoppel, een saai iemand. Ook:

dreugstöppel.

dreugrek, zn., droogrek. Zie ook: **dreugekke**.

dreugstöppel, zie: **dreugproeme**.

dreugzolder, zn., droogzolder.

dreum, zn., droom.

dreumen, ww. (*dreumen, edreumd*), dromen.

dreumerd, zn., dromer.

driefnat, bn., drijfnat.

drieffolle, zn., drijftol, zweeptol. Ook: **zweptolle**. Zie ook: **nakeneersien**.

drieje, telw., drie.

drieklezoer, zn., 1. raar persoon; 2. een $\frac{3}{4}$ steen (bouwterm).

drieten, ww. (*drit, dreet, edreten*), poepen. Ook: **skijten, skieten**.

drieterd, zn., bangerik, schijterd.

Drietrummegiesstège, zn.,

Drietrommeltjessteeg, ooit Doornstraat geheten, straatje in de binnenstad tussen Eiland en Pletterstraat waar vroeger ambachtslieden en neringdoenden leefden en werkten. Je had hier de logementen De Vriendschap, De Posthoorn en Chinezenlogement Tiën. De naam Drietrommeltjessteeg is ontleend aan het

huis 'Drie Trommeltjes' dat er ooit heeft gestaan. Heel bekend is een revueliedje waarin deze steeg voorkomt.

drieven, ww. (*drif, dreef, edreven*), 1. drijven. 'De oostie die drif' werd vroeger gezegd bij sterke oostenwind. Men bedoelde de stank van de turfvelden in Drente, die hier naar toedreef door de oostenwind; 2. drijven, aansporen, aanzetten tot.

driever, zn., 1. drijver, iemand die bijvoorbeeld vee drijft; 2. vlotter; 3. een pitje van een olielamp, dat op olie drijft; 4. iemand die een zaak wil doorzetten, agitator.

droeve, zn. (vkw. *druften*), druif.

droevensap, zn., druivensap.

droevensuker, zn., druivensuiker.

drögien, zn., 1. draadje; 2. slome. Zie ook: **görendrögien**.

drögiesvleis, zn., draadjesvlees, rundvlees.

dronkend, bn., dronken. Ook: **kachel**.

drukkeri'je, zn., drukkerij.

drumpel, zn., drempel. Uitdr.: *Ij löp zo'n bettien tussen deure en drumpel* 'hij kwakkelt'. Ook: **dörpel**.

drup, zn. (vkw. *druipen*), drop.

druppien, zn., 1. dropje; 2. sufferd; 3. slokje (sterke drank). Ook: **slukkien**.

dubbeld, bn., dubbel. Uitdr.: *Ij skrif met dubbeld kriet* 'hij berekent te veel, hij is niet eerlijk'; *dubbeld leden* 'Engelse ziekte' (verouderd).

dubbeltien, zn., vroegere munt: dubbeltje. Uitdr.: *Een dubbeltien andel is bëter as een kwärtien wärk* 'in de handel kun je meer verdienen dan bij vast werk'.

dudelijk, bn., bw., duidelijk.

duden, ww. (*duden, eduud*), duiden.

dukelen, ww. (*dukelen, edukeld*), duikelen. Ook: **toeselen**.

duken, ww. (*dök/duukt, dook/duken, edöken*), duiken.

duker, zn., 1. duiker, iemand die duikt; 2. wateronderdoorgang.

dummelen, ww. (*dummelen, edummeld*), dommelen. *Ij dummelt een bettien weg in zien stoel.* Ook: **doesteren**.

dummelig, bn., 1. dommelig, soezerig. *Ik vule mi'j een bettien dummelig.* Ook: **doesterig**; 2. vergeetachtig. *Ij wört wat dummelig.* Ook: **vergèetachtig**; 3. weinig levendig.

dunken, zn., mening, in: *van dunken wèèn* 'van mening zijn'.

dunne, 1. bn., dun, mager; 2. zn., diarree, in bijv.: *Ij is an de dunne.*

duumstok, zn., duimstok. Ook: **doemstok**.

duuster, 1. bn., bw., duister, donker. *'t Is ärg duuster*; 2. zn., (het) duister. *Ik zagge niks in 't duuster.*

duusternisse, zn., duisternis.

duvel, zn., duivel. *'t Lik wel of de duvel der met spölt.*

duvelinne, zn., duivelin, feeks.

duvelskaters, tw., allemensen, allemachtig!

duvelsneigören, zn., duivelsnaaigaren (aanduiding van verschillende planten).

duvelstoejaeger, zn., 1. handlanger bij allerlei werk; 2. iemand die je achter de broek zit.

duvelswärk, zn., zwaar, moeilijk werk.

duveltien, zn., 1. kleine duivel; 2. klein ondeugend kind; 3. kleine potkachel.

duzelen, ww. (*duzelen, eduzeld*), 1. duizelen, draaiierig in het hoofd worden. *'t Duzelt mi'j*; 2. verward draaien. *Alles duzelen umme mi'jen.*

duzelig, bn., duizelig, draaiierig.

duzeligeid, zn., duizeligheid.

duzeling, zn., een gevoel van duizeligheid, draaiing in het hoofd. *Een duzeling kriegen.*

duzend, telw., duizend.

duzendmaol, bw., duizendmaal.

duzendskone, zn., duizendschoon (dianthus barbatus) (plant).

dwaellichien, zn., 1. dwaallichtje.

Dwaellichies 'St. Elmusvuur' (verouderd); 2. iemand die in een gesprek van de een naar de ander loopt.

dwärg, zn., dwerg.

dwärrelen, ww. (*dwärrelen, edwärreld*), dwarrelen.

dwärs, bn., bw., 1. dwars. *Die tègeel is dwärs deurmiddden ebröken*; 2. eigenwijs, tegendraads.

dwärsligger, zn., 1. dwars liggende balk; 2. iemand die dwarsligt.

dwärsolt, zn., dwarshout.

dwärspoten, zn. (all. mv.), dwarsvoeten, naar buiten staande voeten.

dwärsstraote, zn., dwarsstraat. Uitr.: *Nuum maer een dwärsstraote op* 'zeg maar wat'.

dweile, zn., dweil.

Beeld Erman Brood bi'j Popcentrum Hedon

E

e, pers. vnw. (onbeklemtoond), hij. *Mut e niet wärken?* Zie ook: **ij**.

ebben, ww. (*ef, ad, e-ad*)(uitgesproken als *em-m*), hebben. *Mag ik dat ebben? Ij ef niks.*

eden, tw., heden!

eel, 1. bn., heel, gezond; gaaf; 2. bw., heel, erg, zeer.

eensgezinswonink, zn., eengezinswoning.

eer, zn., heer.

eerappel(-), zie: **eerpel(-)**.

eebèze, zn., aardbei. Ook: **aer(d)beie**.

eerd, zn., haard. Vanouds als open vuur in de keuken. *Op ten eerd* 'in het woonvertrek'.

eerde, zn., aarde, grond. Uitr.: *Dat ef völle voeten in eerde* 'dat kost veel moeite'.

eergister, bw., eergisteren.

eerlijk, bn., bw., 1. eerlijk; 2. heerlijk, prachtig, 3. zeer smakelijk.

eerpel, zn., aardappel. Ook: **eerappel**.

eerpelboek, zn., aardappelbuik. Ook: **eerappelboek**.

eerpelèter, zn., aardappeleter. Ook: **eerappelèter**.

eerpelkoele, zn., aardappelkuil. Ook: **eerappelkoele**.

eerpelkralle, zn., vruchtje van de aardappel na de bloei. Ook: **eerappelkralle**.

eerpellèpel, zn., aardappelpepel. Ook: **eerpellèpel**.

eerpel(skel)mäntien, zn., mandje waar men aardappels in schilt. Ook:

eerappelskelmäntien, **skelmäntien**, **eerappelmäntien**.

eerpel(skel)messien, zn., aardappelmesje. Ook: **eerappelskelmessien**,

skelmessien, **eerappelmessien**.

eerskolte, zn. (verouderd), inspecteur van politie.

eerskop, zn., heerschap, rare snuiter. *Wat een raer eerskop* 'wat een rare snuiter'.

eerstens, bw. ten eerste.

eerstes, zn., het eerst. *It is eerstes*.

eertieds, bw., eertijds.

èètlèpel, zn., eetlepel.

èèttaofel, zn., eettafel.

effen, bw., even. Ook: **èven**.

effenvölle, zie: **èvenvölle**.

ège, zn., zie: **egge**.

egge, zn., 1. eg; 2. heg, haag. Ook: **ège**.

ei, zn. (mv. *eier(s)*), ei. Uitdr.: *Döör dörfik gien eier onder te leggen* 'die is niet te vertrouwen'.

eiber, zie: **ooievaer**.

eide, zn., heide.

eidooier, zn., eierdooier. Ook: **deuier**, (**ei**)**gèèl**, **döre** (verouderd).

eierkaolen, zn., eierkolen.

eierkorf, zn., 1. eierkorf; 2. eigen hachje, lichaam.

eiermärk(t), zn., eiermarkt.

eierproeme, zn., eierpruim (groot soort donkerblauwe zure pruim).

eiertikken, ww. (*tikken eier*, *eieretikt*), eiertikken als paasgebruik. Ook: **boezen**.

eigèèl, zie: **eidooier**.

eigenaer, zn., eigenaar.

eigengedreid, zie: **eigenwies**.

eigenöördig, bn., bw., eigenaardig, raar. Ook: **raer**.

eigenwies, bn., bw., eigenwijs. Ook: **eigengedreid**.

eike, zn., eik. Men zegt wel *iekenolt* maar nooit *iekenboom*.

eil, zn., heil.

eileuver, zie: **ooievaer**.

Eileuvers, zn., Zwolse carnavalsvereniging, ontstaan in 1957, hoewel de datum en naam pas in de eerste statuten zijn vastgelegd en officieel zijn geworden in 1962.

eilooft, zn., klimop.

eisteren, ww. (*eisteren*, *e-eisterd*), stoeien, dollen, duvelen (niet kwaad bedoeld). Ook:

douwelen.

ekfetief, bw. (verouderd), effectief, echt.

ekke, zn. (vkw. *ekkien*), hek.

ekse, zn., heks.

eld, zn., held. Uitdr.: *Een eld op sökken* 'iemand die bang uitgevallen is'.

eldendaod, zn., heldendaad.

elder, bn., helder.

elejen, voltooid deelwoord van *liejen*, in de verouderde betekenis 'voorbijgaan'. *Dät is al lange elejen*.

elektriëk, zn., electriciteit.

elemaole, bw., helemaal.

elestiek, zn. (vkw. *elestiekien*), elastiek. Ook: **stiek**.

elfte, zn., helft.

elks, onbep. vnv., ieder. *Elks iene*.

elle, zn., 1. hel; 2. el, oude lengtemaat.

ellebaoge, zn., elleboog.

ellef, telw., elf.

ellepiepe, zn., ellepijp.

ellevège, zn., helleveeg.

ellig, bn., bw., boos, nijdig, kwaad. *Die is goed ellig*. Ook: **kwaod**, **lillijk**, **mieterig**, **niedig**, **nieds**.

elm, zn., helm. Uitdr.: *It is met de elm op geboren* 'hij is helderziende'.

em, 1. (pers.vnv.), hem; 2. (wederk.vnv.), zich. Ook: **zich**.

emd, zn. (vkw. *empien*), hemd. *It efeen te kört empien an*. Spreekw.: *Wie 't eerste vernemt ef 't zelfin 't emd*: wordt gezegd tegen iemand die een wind heeft gelaten maar een ander de schuld geeft. Het antwoord daarop kan luiden: *En wie döör op antwoordt zet de stank voort*.

empe, zn., mier. Ook: **miegempe**, **miere**, **en**, bw., heen.

ende, zn., 1. eind; 2. stuk. *Slager, doe mi'j maer een ende wörst*.

en-en-weer, zn., heen-en-weer. 't *En-en-weer* kriegten.

engel, zn., hengel. Ook: **angärde**.

engselpanne, zn., pan met een hengel.

engst, zn., 1. hengst; 2. klap. *Za-k oe is een engst gèven?*

enkeld, 1. bn., enkel, niet dubbel; 2. telw., enkel. (In het meervoud:) enkele.

enne, zn., hen.

ente, zn., eend. Uitdr.: *Sidi tamentis Astoe Entis pactum* (namaak-Latijn) 'zie die tamme eend eens, als het jouw eend is, pak hem'. Ooit stond deze tekst op een Citroën van het type 'lelijke eend' die eigendom was van Bé Reit.

erebaoge, zn., ereboog.

erekruus, zn., erekruis.

ering, zie: **erink**.

erink, zn., haring. Uitdr.: *A-j een slechte erink bint, ku-j altied nog een goeie bukkem wörren*.

Ook: **ering**.

erkauwen, ww. (*erkauwen, erkauwd*), herkauwen.

errie, zn., herrie.

es, bw., eens. *Mu-j döör es kieken; Der was es een prinsessien*. Ook: **is**, **iens**.

espres, bw., expres, opzettelijk.

esterik, zn., 1. zuiver ronde knikker; 2. plavuis.

etelazie, zn., etalage.

èten, 1. ww. (*et/èèt, at, egèten*), eten; 2. zn., voedsel.

ètensbörd, zn., bord.

ètenstied, zn., etenstijd.

èterd, zn., eter. *Dät is een goeie èterd*.

eufd, zn. (vkw. *eufien*), hoofd.

eufdingank, zn., hoofdingang.

eufdkrane, zn., hoofdkraan.

Eufdwacht, zn., Hoofdwacht, voormalige politiepost tegen de Grote Kerk op de Grote Markt, thans VVV-kantoor.

eufkeze, zn., hoofdkaas. Ook: **kopkeze**.

eufpiene, zn., hoofdpijn. Ook: **koppiene**, **kopzeerte**.

eufzake, zn., hoofdzaak.

eugte, zn., hoogte. *Wat een eugte!; Met de ärms in de eugte; le kriegt ter gien eugte van*.

eui, zn., hooi.

euibärg, zn., hooiberg.

euibärgskilder, zn., kladschilder.

euien, ww. (*euien, e-euid*), hooien. Uitdr.: *Mu-j en euien?* 'heb je haast?'

eukiste, zn., hooikist, kist voor het warm houden en nagaren van voedsel.

euimaond, zn., hooimaand (juli).

euiskure, zn., 1. hooischoor; 2. kijfster, iemand met een grote mond.

euivörke, zn., hooivork. Ook: **gaffel**.

euywaegen, zn., 1. hooiwagen; 2. bep. soort spin.

eupe, zn., heup.

euren, ww. (*euren, e-eurd*), horen.

èven, bw. (vkw. *èvenpies*) (uitspraak: *èèm(pies)*), even. Ook: **effen**.

èvengoed, bw., evengoed, evenzeer.

èvenmin, bw., evenmin, ook niet.

èvenvölle, telw., evenveel. Ook: **effenvölle**.

èvenwich, zn., evenwicht.

èvenwiedig, bn., evenwijdig.

èvenzo, bw., evenzo, net zo.

èverdasse, zn. (verouderd), hagedis.

De fietsbrugge bi'j Westenolte

F

falderappe, zn., raar figuur. *Dät is mi'j een falderappe!*

febriek, zn., fabriek.

fedusie, zn., fiducia, vertrouwen. *Döör e-k gien fedusie in.*

feekse, zn., feeks, helleveeg.

feestaovend, zn., feestavond.

feestmaol, zn., feestmaal.

feestvärken, zn., feestvarken.

feguur, zn., figuur.

fejiet, bn., zn., failliet. *Een fejiete boedel; Ij is fejiyet; 't Fejiyet.* Ook: **feliyet**.

feliyet, zie: **fejiet**.

femie, zn., familie. Ook: **pärremetaosie**.

fenaol, zie: **fienaol**.

fenuus, zn., fornuis.

fesoen, zn., fatsoen, model. *le mut oew öör een bettien in fesoen brengen; Ol oew fesoen.*

fesoenlijk, bn., bw., fatsoenlijk.

fezante, zn., fazant.

fidderen, ww. (*fidderen, efidderd*), trillen, rillen.

fiedeldans, zn., fieteldans, sint vitusdans (zenuwziekte).

fiedeltien, zn., klein beetje.

fiegelieren, ww. (*fiegelieren, efiegelierd*), nadenken, uitdenken.

fielepiene, zn., lupine.

feliciteren, ww. (*feliciteren, efeliciteerd*), feliciteren. Ook: **fliciteren**.

fien, bn., bw., 1. fijn, niet grof. *Die wolle is fien, maer 't breit wè fijn;* 2. spits, dun. *Der zit een fiene punte an 't potlood;* 3. streng gelovig. *Die mensen bint ärg fien.*

fienaol, bw., finaal, totaal, geheel. *Die auto is fienaol naor de knoppen ejaegd; Dät is fienaol verkeerd wa-j doet.* Ook: **fenaol**.

fiene, zn., streng gelovige.

fienkniepen, ww., fijnknijpen.

fiensnieden

fiensnieden, zie: **fiensniejen**.

fiensniejen, ww., fijnsnijden. Ook:

fiensnieden, **fiensni'jen**.

fiensni'jen, zie: **fiensniejen**.

fieselemie, zn., 1. gelaat; 2. geslachtsdelen.

fiesterd, zn., 1. smeerlap. Zie ook: **gasterd**;
2. koutkleum.

fiet, zn., fijt, soort ontsteking aan de
vingertop.

fietse, zn., fiets.

fladde, zn., 1. flard; 2. rafel; 3. klodder.

fladderakkien, zn., bep. drank:
boerenmeisjes oftewel abrikozen op
brandewijn.

flappe, zn. (vkw. *fläppien*), flap.

flenel, zn., flanel.

flesse, zn., fles. Uitdr.: *Ij is op de flesse* 'hij is
failliet'.

fleweel, zn., fluweel.

fliciteren, zie: **feliciteren**.

flikkeri'je, zn., 1. bedrog; 2. voordelig
zaakje. *Een mooie flikkeri'je*.

fluite, zn., fluit. Uitdr.: *Dät is nog een jonge fluite*
'dat is nog een jonge meid'.

fluitkètel, zn., fluitketel.

fluusteren, ww. (*fluusteren*, *efluusterd*),
fluisteren.

foegelen, ww. (*foegelen*, *efoegeld*), prutsen. *Iets*
in mekaere foegelen.

foeke, zn., 1. fuik; 2. valse vouw, kreukel,
rimpel.

foeken, ww. (*foeken*, *efoekt*), 1. paling vangen.
Ij is vergangen wèke an 't foeken ewest, maer ij ef
niks evangen; 2. kreukelen, rimpelen. *Ie begint*
in oew gezichte te foeken.

foekepot, zn., 1. spotnaam voor oude auto;
2. foekepot, rommelpot.

foekerig, bn., bw., kreukelig, rimpelig, ruim
zittend. Ook: **froemelig**.

foeksandievie, zn., stampot van rauwe
andijvie met spek (streekgerecht). Ook:
foeksdievie.

foeksdievie, zie: **foeksandievie**.

foekse, zn., kreukel.

foeksen, ww. (*foeksen*, *efoekst*), slordig
aannaaien.

foesterd, zie: **foezerd**.

foezel, zn., eigengestookte jenever,
goedkope jenever.

foezelen, ww. (*foezelen*, *efoefeld*), 1. uitrafelen;
2. prutsen, haastig of slecht werken;
3. klein schrijven.

foezelig, bn., bw., slordig, onverzorgd (bij
kleding).

foezerd, zn., zachte lichaamswind, niet te
horen, wel te ruiken! Ook: **foesterd**.

foggelen, ww. (*foggelen*, *efoggeld*), prutsen,
 bezig zijn maar eigenlijk niets doen.

fokke, zn., fok, bril. Ook: **brille**.

fokseren, ww. (*fokseren*, *efokseerd*), forceren,
dwingen.

fosse, zn. (vkw. *fössien*), pluk, bosje. *Een fosse*
öör; *Een fosse touw*. Ook: **fotose**.

fotorolle, zn. (meestal wordt het vkw.
fotorullegien gebruikt), fotorol.

fotose, zie: **fosse**.

framboze, zn. (vkw. *frambeusien*), framboos.

froemelen, ww. (*froemelen*, *efroemeld*),
frommelen, iets wegstoppen.

froemelig, bn., bw., kreukelig, frommelig.
Ook: **foekerig**.

Graffiti onder de spoorbrugge van 't Kamper lijntien

G

gaer, bn., bw., gaar, klaar. *De koffie is gaer; De rapen bint gaer* 'dit is niet best!'

gaeren, ww. (*gaeren, egaerd*), rapen, verzamelen. *Alles bi'j mekaere gaeren.*

gaffel, zn., hooivork. Uitdr.: *Van de gaffel in de grepe lopen* 'van kwaad tot erger geraten (want een hooivork heeft twee tanden en een greep heeft er vier)'. Ook: **euivörke**.

galblaoze, zn., galblaas.

galderieje, zn. (verouderd), politiebureau.

galge, zn., 1. galg; 2. bretel. Ook: **ulpzele**.

gälgien, zn., 1. schouderbandje (van dames- en kinderkleding). Ook: **skolderbäntien**; 2. lusje. Ook: **lussien**.

galle, zn., gal.

galleri'je, zn., galerij.

galnötte, zn., galnoot, nootvormige uitwas aan bladeren van eikenbomen die is ontstaan door een steek van een galwesp.

galp(e), zn., schreeuw, gil.

galpen, ww. (*galpen, egalpt*), hard schreeuwen, gillen. *Galp toch niet zo.*

galperd, zn., schreeuwlelijk.

gängelen, ww. (*gängelen, egängeld*), doelloos rondslechteren.

gangleuper, zn., gangloper. Zie ook: **leuper**.

gangs, bw., bezig, aan de gang.

gank, zn., gang, vaart. *Die kerel ad een beste gank.*

ganze, zn., gans.

ganzebörd, zn., ganzenbord, spel.

ganzevere, zn., ganzenveer.

gaon, ww. (*giet, gong/gonk, egaon*), gaan.

gaonde, bn., gaande.

gaondeweg, bw., gaandeweg, langzamerhand.

gärde, zn., garde.

gärve, zn., garf, schoof. Uitr.: *Ij nemt de töppies van de gärven* 'hij neemt het beste deel'.

gasfenuus, zn., gasfornuis.

gaslanteern, zn., gaslantaarn.

gaspitte, zn., gaspit. Ook: **pitte**.

gasterd, zn., 1. viezerik, smeerpoots; 2. smeerlap, gemeen iemand. Ook: **fiesterd**.

gasterig, bn., 1. vies, smerig; 2. onbehaaglijk, niet lekker. *Ik vulde mi'j gasterig*. Ook:

lammenadig, **sloerig**, **sloerderig**.

gastvri'j, bn., gastvrij.

gat, zn. (vkw. *gägien*), gat.

gauwigeid, zn., gauwigheid.

ge-ak(t) (uitspraak: *gakt*), zn., gehakt.

ge-akballe (uitspraak: *gakballe*), zn., gehaktbal.

ge-akmölle (uitspraak: *gakmölle*), zn., gehaktmolen.

ge-alte, zn., gehalte.

ge-aost, bn., gehaast.

gebruikelijk, bn., gebruikelijk.

gebruken, ww. (*gebruken, gebruikt*), gebruiken.

gebruuk, zn., gebruik, gewoonte.

gebruuksanwijzing, zn., gebruiksaanwijzing.

gedach(t)e, zn., gedachte. *Wa-j mi'j ezegd ebt za-k in gedachen ollen*.

gedachtenisse, zn., 1. gedachtenis, herinnering; 2. aandenken.

gedag, tw. (verouderd), goeiedag.

gedaon, bn., in: *gedaon kriegten* 'ontslag krijgen'; *iets gedaon kriegten* 'iets voor elkaar krijgen'.

gedaonte, zn., gedaante.

gedenknaolde, zn., gedenknaald.

gedenkstien, zn., gedenksteen.

gedicht, zn. (vkw. *gedichien*), gedicht.

gedien, zn., gordijn, vitrage.

gedienreel, zn., gordijnrail.

gedi'jen, ww. (*gedi'jen, gedi'jd*), gediijen.

gedrei, zn., gedraai.

ge-eim, zn., geheim.

ge-eister, zn., drukte, gedoe, gedonderjaag.

gèèl, 1. bn., geel; 2. zn., eigeel, eierdooier.

Zie ook: **eidooier**.

gèèlzucht, zn., geelzucht. Ook: **gèle zucht**, zie: **zuch(t)**.

ge-emelte, zn., gehemelte.

ge-eugen, zn., geheugen.

ge-eur, zn., gehoor.

ge-eurig, bn., gehorig.

gefluuster, zn., gefluister.

gefoeks, zn., het slordig in elkaar naaien.

Ook: **getoeks**.

geite, zn., 1. geit; 2. meisje (spottend gezegd).

Ook: **sikke**.

geite-öör, zn., geitenhaar.

gekärm, zn., gekerm.

geknärs, zn., geknars.

geknooi, zn., 1. geknoei; 2. geknutsel.

gekruid, bn., gekruid.

gelaoten, bn., gelaten, mat, wezenloos.

geldbule, zn., geldbuidel.

gelègen, bn., gelegen. *Kump 't oe gelègen dä-k mörgen bi'j oe komme?*

gelègeneid, zn., gelegenheid.

gèle gure, zn., geelgors.

geleuf, zn., geloof.

geleufsbeliedenis, zn., geloofsbelijdenis.

geleuven, ww. (*geleuven, geleufd*), geloven.

geleuvig, bn., bw., gelovig. *Ij is ärg geleuvig*.

geliek(e), 1. bn., gelijk, hetzelfde. *Die bloempotten bint niet gelieke*; 2. bw., tegelijk.

Zie kwammen gelieke binnen; 3. bw. meteen.

Dan mu-j dät gelieke doen; 4. zn., gelijk. *Ij ef geliek* 'hij heeft gelijk'.

geliekenis(se), zn., gelijkenis.

geliekmaotig, bn., bw., gelijkmatig.

gèlig, bn., gelig. *'t Witgoed is gèlig ewörren van 't liggen*.

geluud, zn. (vkw. *gelutien*), geluid.

geluui, zn., gelui. *'t Geluui van de kärkklokke*.

gemärtel, zn., 1. getob, iets dat moeilijk tot stand komt. *Wat een gemärtel is dät*; 2. het voortdurend martelen, pijnigen.

gemeenteraad, zn., gemeenteraad.

genale, zie: **genele**.

genaode, zn., genade.

genaodig, bn., bw., genadig.

genaovend, tw. (verouderd), goeienavond.

genele, zn., garnaal. Ook: **genale**.

generasie, zn., generatie, geslacht.

genèzen, ww. (*genes/genèst, genas, genèzen*), genezen, beter worden.

genog, telw., bw., genoeg.

genööl, zn., gezanik, gezeur. *Ol op met dät genööl!*

gepèperd, bn., gepeperd.

gepier, zn., iets dat moeilijk gaat. Ook: **gewörm**.

gepraot, zn., gepraat.

gepse, zie: **gespe**.

gerak, zn., geries, gemak, gerei, gereedschap.

geraojen, bn., geraden. *'t Is oe geraojen!* 'dat is je geraden!'

geraos, zn., geraas.

gerazie, zn., garage.

gerechsof, zn., gerechtshof.

gereel, zn., gareel. *In 't gereel lopen* 'volgzaam zijn'.

geruus, zn., geruis.

geruusloos, bw., geruisloos.

geruut, bn., geruit. *Een gerute jörk, een geruut aoveremd.*

geskiedenis, zn., geschiedenis.

geskikt, bn., bw., geschikt.

geskrief, zn., geschrijf.

geslörp, zn., geslurp.

gesluns, zn., 1. iets wat er niet lekker uitziet;
2. ingewanden en organen van een geslacht dier, slachtafval.

gesoes, zn., gesuis. *Wat eur ik toch veur een gesoes.*

gespe, zn., gesp. Ook: **gepse**.

gespin, zn., avondbijeenkomst van boerenmeisjes.

gestaodig, zie: **gestaog**.

gestaog, bn., bw., gestadig, gestaag. Ook: **(ge)staodig**.

getoeks, zn., het slordig en snel naaien. Ook: **gefoeks**.

getsimaone, zn., scheldnaam voor een protestant.

getuge, zn., getuige.

getugen, ww. (*getugen, getuugd*), getuigen.

getugenisse, zn., getuigenis.

getuugskrift, zn., getuigenschrift.

gèvel, zn., gevel.

gèven, ww. (*gef, gaf, egöven/egèven*), geven.

gèverig, bn., gul, goedgeefs.

gevluk, zn., gevloek.

gevöör, zn., gevaar.

gevöörlijk, bn., bw., gevaarlijk.

gevöörte, zn., gevaarte.

gevraag, zn., gevraag.

gevrèèt, zn., 1. het aanvreten door ongedierte. *Der zit gevrèèt in die taofelpoot*;
2. eeffestijn.

gevulens, zn. (all. mv.), gevoelens.

gevuul, zn., gevoel. *Mien gevuul zegt dät 't niet wöör is.*

gevuulsmatig, bn., gevoelsmatig.

gewaerwörding, zn., gewaarwording.

gewaerwörren, ww., te weten komen.

gewaogd, bn., gewaagd.

geweer, zn., geweer.

gewörm, zie: **gepier**.

gezelligeid, zn., gezelligheid.

gezelskop, zn., gezelschap.

gezever, zn., gezever.

gezichte, zn., 1. het zien. *Dät stiet oe niet, dät is gien gezichte*; 2. gezicht, gelaat. *Wat trek ie een naer gezichte*. Ook: **toete**.

gien, telw., onbep. vnw., lidw., geen. *Gien van allen. Gien iene. Ik vule gien piene.*

gieniene, onbep. vnw., niemand.

gieniens, bw., geeneens, helemaal niet. *Dät is gieniens goed.* Ook: **agees niet.**

giesem, bn., flauw, niet lekker (gevoel). *Ik binne een bettien giesem op de mage.*

giespelen, ww. (*giespelen, egiespeld*), vlug, gehaast lopen.

gietelink, zn., gieteling, merel.

gietiezer, zn., gietijzer.

gimmestiek, zn., gymnastiek.

ginder, zie: **gunter.**

ginneraol, zn., generaal.

gister, bw., gisteren.

gisteravond, bw., gisteravond.

gistermörgen, bw., gistermorgen. Ook: **gistermörn.**

glad, bn., bw., 1. glad; 2. aan de kant, netjes. *Ik ebbe alles glad in uus;* 3. helemaal, totaal. *Die man ef't glad mis met zien antwoord.*

gleuve, zn., gleuf. Ook: **glieve** (verouderd), **splete, sleuve.**

Gleuvenskoevers, de, zn., carnavalsvereniging van de PTT in Zwolle. De postbodeu gooien de post in de brievenbus oftewel *skoeven de post in de gleuven.*

glierbane, zn., glijbaan op het ijs of in de sneeuw. Ook: **roetsbane.**

glieren, ww. (*glieren, egljerd*), glijden van een glijbaan of op het ijs. Ook: **gli'jen, roetsen.**

glieve, zie: **gleuve.**

gli'jbane, zn., glijbaan in de speeltuin. *Ik kunt glieren op de gli'jbane.*

gli'jen, ww. (*glid, glee, eglejen*), glijden. Ook: **glieren.**

glijer, zn., step, autoped.

glijeren, ww. (*glijeren, egljerd*), stappen. *Ik glijeren met zien glijer op de stoepe.*

glimwörm, zn., glimworm. Ook: **gluuiwörm.**

glinte, zn., fuut (vogelsoort).

gloepen, ww. (*gloepen, egloept*), gluren, loeren.

gloepens, bw., verschrikkelijk, heel erg. *Die soep is gloepens iete. Een gloepense smeerlap.* Zie ook: **glunig.**

gloeperd, zn., gluipeer, gluurder, stiekemerde.

gloeperig, bn., bw., gluipeerig.

gloeps, bn., bw., vals, verraderlijk. *Denk an de ond, die is ärg gloeps.*

glunig, bn., bw., 1. groeiend. *Ik adde glunige koffje aover de broek ekrègen;* 2. verschrikkelijk, heel erg. *Die kachel is glunig iete.* Ook: **gloepens;** *le bint ter glunig bi'j* 'je bent er groeiend bij'.

gluppe, zn., snee. *Ik ef een beste gluppe in zien vinger.*

gluuien, ww. (*gluuien, egluuid*), groeien.

gluukousien, zn., groeikousje (bij campinggaslamp en vroeger in gaslampen).

gluuilampe, zn., gloeilamp.

gluuiwörm, zie: **glimwörm.**

gluurderi'je, zn., gegluur, geloer.

gö, zie: **gögien.**

goed, zn., 1. spul, materiaal. *Dät is mooi goed!;* 2. kleding. *Ik trekke mien goeie goed an.*

goedärtig, bn., goedhartig.

goedje, zn., spul.

goedwies, zn., verstand. Uitr.: *Ik ef de goedwies kept* 'hij is gek'.

goeiedagzegertien, zn., rjtuig op twee wielen, dat op en neer buigt.

goeiemiddag, tw., goedemiddag.

goeiemörgen, tw., goedemorgen. Ook: **goeiemörn, mörn.**

goeienaovend, tw., goedenavond, begroeting in de avond.

goeiigeid, zn., goedheid. *Dät dut e uut goeiigeid.*

gögien, zn. slome, sufferde, iemand die niet 100% is. Ook: **gö, gölippe, ötegö.**

gold, zn., goud.

goldane, zn., goudhaan.

goldfezante, zn., goudfazant.

goldrenette, zn., goudrenet (appelsoort).

Goldstège, zn., Goudsteeg, een oud straatje in de binnenstad dat ooit Hovesche steeg werd genoemd, daarna Goudsmidensteeg doordat zich daar omstreeks 1500 goudsmiden hadden gevestigd. Nu heet het Goudsteeg.

goldvinke, zn., goudvink.

gölippe, zie: **gögien**.

golve, zn., golf.

goochelaer, zn., goochelaar. Ook: **teuvenaer**.

gören, zn., garen. Uitdr.: *Ij ef't zwärte gören uutevunnen, terwiel 't witte der al was* 'hij is niet zo goochem'.

görendraad, zn., garendraad, draad

görendrögien, zn., garendraadje.

görenklopper, zn. (scheldwoord), dom figuur. Ook: **görenklössien**.

görenklössien, zn., 1. garenklosje; 2. zie: **görenklopper**.

görenörend, zn., raar persoon.

görgel, zn., 1. strottenhoofd; 2. keel, hals.

Ook: **als**, **kèle**, **kèlewinkel**, **strotte**.

görgelen, ww. (*görgelen, egörgeld*), gorgelen.

gört(e), zn., gort.

görtepap, zn., gortepap.

görtig, bn., gortig. *Dä-s mi'j te görtig* 'dat is mij te erg'.

göte, zie: **götte**.

götstien, zn. (met lange *ie* uitgesproken), gootsteen.

götte, zn., goot. Ook: **göte** (verouderd).

grachte, zn., gracht. Ook: **grafte** (verouderd).

graf, zn. (vkw. *gräffien*), graf. 't *Gräffien van mien ond lig achter in de tuin*.

grafte, zie: **grachte**.

grammieterig, bn., bw., chagrijnig.

graod, zn (vkw. *grötien*), graad.

graoperd, zn., inhalig iemand. *Wat is die vent een graoperd*.

graoperig, bn., inhalig.

graot, zn. (vkw. *grötien*), graat.

graoterig, bn., vol met graat. *Die vis is wat graoterig*.

grap, zn. (vkw. *gräppien*), grap.

grasie, zn., gratie.

greien, ww. (*greien, egreid*), graaien.

grepe, zn., greep, mestvork. Uitdr.: *Van de gaffel in de grepe lopen* 'van kwaad tot erger worden'.

greuts, bn., groots, verwaand.

greutsigaid, zn., trotsheid.

griebels, zn., rillingen, griezels. Uitdr.: *De griebels lopen mi'j aover de grabbels* 'ik krijg er rillingen van'.

grienderd, zn., iemand die gauw huilt.

grienderig, bn., 1. onbehagelijk waterkoud; 2. grienerig, huilerig.

griepen, ww. (*grip, greep, egrepen/egreppen*), grijpen.

griepstuver, zn., 1. grijpstuiver, extra bijverdienste; 2. grijpgraag persoon; 3. strijkgeld.

gries, bn., grijs.

griesmaal, zn., griesmeel.

gritte, zn., grutto (vogel). Ook: **grutte**.

groep, zn. (vkw. *grupien*), groep. *Wi'j bint met een klein grupien bi'j mekaere*.

grof, bn., grof. *Zi'j breit met grovve/grove steken*.

grölen, ww. (*grölen, egrööld*), leedvermaak hebben, zich verlustigen in (in onaangename zin).

grootskeeps, bn., bw., grootscheeps, groot opgezet; zeer royaal.

gropma, zie: **gropmoe(der)**.

gropmoe(der), zn. (verouderd), grootmoeder, oma. Ook: **opoe**, **gropma** (verouderd) en tegenwoordig: **oma**.

gropva(der), zn. (verouderd), grootvader, opa. Ook: **grova**, tegenwoordig: **opa**.

grös, zn., gras. Uitdr.: *Ij ligt 't grös van onder te bekijken* 'hij is dood en begraven'.

grösbotter, zn., grasboter.

gröskeze

gröskeze, zn., graskaas.

grösklökkien, zn., grasklokje (campanula rotundifolia) (plant).

gröslinnen, zn., graslinnen.

grösmaond, zn., grasmaand, april.

grösmeier, zn., grasmaaier.

grösnekke, zn., onbeschaafd, lomp persoon.

gröspolle, zn., graspol.

gröswalle, zn., graswal, taluud.

gröszaod, zn., graszaad

grotelu'skind, zn., kind van aanzienlijke ouders.

grova, zie: **gropva(der)**.

gruppe, zn., 1. grup, mestgoot voor mestafvoer in de stal; 2. greppel voor afwatering; 3. aanduiding voor de rivier de IJssel.

grutte, zie: **gritte**.

gruttenmaal, zn., gruttenmeel (mengsel van boekweit en haver).

grutteri'je, zn., grutterij.

gruui, zn., groei.

gruuien, ww. (*gruuien, egruuid*), groeien.

gruuzzaam, bn., groeizaam.

gruun, 1. bn., groen. *Die vārve is ärg gruun. 't Grune blad van de boom wört kats gèèl.* 2. bn., onervaren. *Dät meisien is nog zo gruun;* 3. zn., het groen, groen blad, groene takken.

gruunte, zn., groente.

gruunteboer, zn., groenteboer, groenteman. Ook: **gruunteman**.

gruunteköre, zn., groentekar.

gruuntelepèl, zn., groentelepel.

gruunteman, zie: **gruunteboer**.

gruuntemärk(t), zn., groentemarkt.

gruuntevrouwe, zn., groentevrouw.

gruus, zn., gruis.

gulpe, zn., 1. gulp; 2. hoeveelheid, straal vloeistof.

gunder, zie: **gunter**.

gunter, bw., ginds. Ook: **gunder, ginder**.

guren, ww. (*guren, eguurd*), doorlaten van kaf, stof of koren door kieren en reten in de zoldering.

gutse, zn., 1. guts, scheut, hoeveelheid vloeistof; 2. steekbeiteltje voor houtbewerking.

't Istorisch Centrum Aoveriessel

I

ie(je), pers.vnw., jij, je, u.

iederiene, onbep.vnw., iedereen.

iekenolt, zn., eikenhout.

iekenölten, bn., van eikenhout. *Een iekenölten planke.*

iekertien, zn., kabouter, klein mensje.

't Règent iekerties 't stortregent'.

iekoorn, zn. (vkw. *iekeurntien*), eekhoorn.

iemem, ww. (*iemem, e-iemd*), 1. zwaar hijgen;
2. piepend ademhalen.

iemig, bn., aamborstig.

iempe, zn., huiskrekel.

iender, bn., eender, gelijk.

iene, 1. telw., een; 2. onbep. vnw., een zekere.

ienigst(e), bn., enig, waarvan er maar een is.

Zi'j is ienigst kind. Dät was de ienigste vraoge die-k wisse.

ienjörig, bn., eenjarig.

ienkennig, bn., eenkennig.

ienmaol, bw., eenmaal.

ienmaolig, bn., eenmalig.

iens, 1. bw., eens. *Meer dan iens; Ik dörve 't niet*

*iens te zeggen. Ook: (onbeklemtoond) **is, es.***

2. bn., eens. *Döör bin-k't niet met iens.*

ientonig, bn., bw., eentonig.

ienvoud, zn., eenvoud. Ook: **ienvoud.**

ienvoudig, bn., eenvoudig. Ook: **ienvoudig.**

ienvoud, zie: **ienvoud.**

ienvoudig, zie: **ienvoudig.**

ienzaam, bn., bw., eenzaam.

iepe, zn., 1. hakbijltje; 2. iep, boom.

ier, bw., hier.

ierzo(ot), bw., hierzo.

ies, zn., ijs. *Der zit ies op de roeten.*

ies, bn. (met lange *ie* uitgesproken), hees. *Ik binne zo ies as wat.*

iesbane, zn., ijsbaan.

iesbärg, zn., ijsberg.
iesbere, zn., ijsbeer.
iesco, zn., ijsco, ijsje. Ook: **iesien**.
iescoboer, zn., ijscoman. Ook: **iescokerel**.
iescokerel, zie: **iescoboer**.
iescoköre, zn., ijscokar. Ook: **iesköre**.
iesfebriek, zn., ijsfabriek.
iesien, zie: **iesco**.
ieskaste, zn., ijskast, koelkast.
ieskold, bn., ijskoud.
iesköre, zie: **iescoköre**.
ieslaoge, zn., ijslaag.
iesmusse, zn., ijsmuts.
iespègel, zn., ijspegel.
lessel, zn., IJssel (rivier).
iesvri'j, bn., ijsvrij.
ieswaofel, zn., ijswafel.
iete, bn. (met lange *ie* uitgesproken), heet.
ieten, ww. (*iet, ieten, e-ieten*)(met lange *ie* uitgesproken), heten.
ietsepietsien, zie: **ietsien**.
ietsien, zn., klein beetje, iets. Ook: **ietsepietsien**.
iever, zn., ijver. Ook: **ieverigeid**.
ieverig, bn., bw., ijverig.
ieverigeid, zie: **iever**.
iewig, 1. bn., eeuwig. *Ij met zien iewige segrette;*
 2. bw., heel erg. *Dät is iewig zunde.*
iezel, zn., ijzel.
iezelen, ww. (*iezelen, e-iezeld*), ijzelen.
iezer, zn., 1. ijzer (het materiaal); 2. hoefijzer.
 Zie ook: **oefiezer**; 3. strijkijzer. Ook: **striekiezer, striekbolte, bolte**;
 4. schaats. Ook: **skaatse, skeuvel**.
iezerdraod, zn, ijzerdraad.
iezeren, bn., ijzeren, van ijzer. *Een iezeren bak.*
iezergieteri'je, zn., ijzergieterij.
iezergören, zn., ijzergaren, sterk naaigaren.
iezerstärk, bn., ijzersterk.
iezerzage, zn., ijzerzaag.
iezig, bn., bw., ijzig, door merg en been gaand.
ij, pers.vnw., hij. *Ij weet ter niks van.* Zie ook: **e**.

in-alig, bn., inhalig. Ook: **in-alerig**.
in-alerig, zie: **in-alig**.
in-aoken, ww., inhaken.
inbrèken, ww., inbreken.
inbrèker, zn., inbreker.
inder, zn., hinder.
inderdaod, bw., inderdaad.
inderen, ww. (*inderen, e-inderd*), hinderen.
indernisse, zn., hindernis.
indreien, ww., indraaien. *Ij ef der zien konte mooi in-edreid* 'hij heeft een mooi baantje gekregen'.
indreugen, ww., indrogen.
inluusteren, ww., influisteren.
ingank, zn., ingang, intree.
ingaon, ww., ingaan, binnengaan.
ingewannen, zn., ingewanden.
ingriepen, ww., ingrijpen.
iniens, bw., ineens, plotseling.
ink, zn., inkt.
inkaoken, ww., inkoken.
inkflesse, zn., inktfles.
inkiek, zn., inkijk.
inkieken, ww., inkijken.
inkkökker, zn., inktkoker, inktpot in een lessenaar aangebracht of bij een inktstel horend.
inklappe, zn., inktlap.
inkoelen, ww. (*koelen in, in-ekoeld*), inkuilen (van aardappelen, gras, vaste planten).
 Ook: **inkulen**.
inkommen, 1. ww., inkomen. *Döör kan-k inkommen;* 2. zn., inkomen. *Mien inkommen is niet ärg oge.*
inkörten, ww., inkorten, korter maken.
 Ook: **verkörten**.
inkörven, ww. (*körven, in-ekoörd*), inkorven (van bijen of duiven).
inkpot, zn., inktpot.
inkulen, ww. (*kulen in, in-ekuuld*), 1. inrollen (van knickers in knikkerpot); 2. zie: **inkoelen**.
inkvlekk, zn., inktvlek.

inlaoten, ww., inlaten.

inlegzaole, zn., inlegzool.

inlèven, ww., inleven. *Ij efzich in-elèèfd.*

inlèveren, ww. (*lèveren in, in-elèverd*),
inleveren.

inlössen, ww., inlossen, aflossen, vrijkopen.

Zie ook: **oflössen**.

inluden, ww., inluiden.

innemmen, ww., innemen.

in-old, zn., inhoud.

in-ollen, ww., inhouden.

inpèkelen, ww. (*pèkelen in, in-epèkeld*),
inpekelen.

inpeperen, ww., 1. inpeperen, het
bestrooien met peper; 2. met sneeuw
inwrijven; 3. (fig.), betaald zetten.

inrègenen, ww., inregenen.

inrèkenen, ww., inrekenen.

inrieden, zie: **inriejen**.

inriejen, ww., inrijden. Ook: **inrieden**,
inri'jen.

inri'jen, zie: **inriejen**.

insgeliëks, bw., engelijks.

inskenken, ww., inschenken. Ook:

inskinken.

inskinken, zie: **inskenken**.

inskoeven, ww., inschuiven.

inskriefgeld, zn., inschrijfgeld.

inskrieven, ww., inschrijven.

in slaon, ww., inslaan.

in slaopen, ww., 1. inslapen; 2. sterven. Ook:

stärven, **aoverlieden**.

in slupen, ww., insluipen.

in sluper, zn., insluiper.

in sluten, ww., insluiten.

in snieden, zie: **insniejen**.

in sniejen, ww., insnijden. Ook: **in snieden**.

in snoeven, ww., insnuiven.

in spöllen, ww., inspelen.

in sprèken, ww., inspreken.

in staon, ww., instaan, borg staan. *Ik stao der
niet veur in.*

in stèken, ww., insteken.

instoeven, ww., instuiven.

intieds, bw., bijtijds, tijdig. Ook: **bi'jtieds**.

intrèden, ww. (*tred in, trad in, in-ètrèden*),
intreden. Ook: **intrejen**.

intrejen, zie: **intrèden**.

in-uren, ww., inhuren. *Ij uurt mankracht in.*

invaeren, ww., invaren.

invrèten, ww., invreten.

invrieven, ww., inwrijven.

invulen, ww., invoelen, aanvoelen.

inwårken, ww., inwerken.

inwårktied, zn., inwerktijd.

inwi'jen, ww. (*wi'jen in, in-ewi'jd*), inwijden.

inzeien, ww., inzaaien.

inzolten, ww., inzouten, in de pekel leggen
(van bijv. vlees, bonen).

is, zie: **es**.

itte, zn., hitte.

't Beruumde Schnitger-örgel van de Grote Kärke

J

jachteren, ww. (*jachteren, ejachterd*), opjagen, aandrijven.

jachtpeti'je, zn., jachtpartij.

jaegen, ww. (*jaegt, joeg/jaegen, ejaegd*), 1. hard rijden. *Ik jaege met mien brommer deur de straote;* 2. jagen op wild.

jankepitte, zie: **jankerd**.

jankerd, zn., jankerd, huilebalk. Ook:

jankepitte, sjankerd, sjankepitte.

jannewaeri, zn., januari.

Jan-te-Klaosen, zn., sufferd. *Wat vin ik dat een Jan-te-Klaosen!*

Jäntien-knooi, zn., iemand die knoeit met het werk. Ook: **klooi-jan**. Zie ook:

knooien

jao, bw., ja.

jaowè, bw., jawel, versterking van ja.

jape, zn., diepe snijwond, jaap.

jässe, zn., jas, mantel.

jellis, zn., uitbrander.

jeloers, bn., jaloers.

jeloersigeid, zn., jaloezie.

jenèver, zn., 1. jenever; 2. glaasje jenever, borrel. Zie ook: **börrel**.

jeude, zn. (vkw. *jeutien*), jood.

Jeudendiekien, zn., Jodendijkje, oftewel de Luurderschans, was eens de weg die naar de voormalige joodse begraafplaats leidde. Nu is daar het parkeerterrein van het Ecodrome. De huidige joodse begraafplaats ligt in Berkum aan de Kuyehuislaan.

jeudenkärke, zn., synagoge (sjoel), die van 1746 tot 1758 in de Oude Munt aan de Bitterstraat stond en daarna in de Librije aan het Broerenkerkplein kwam. Omdat de joodse gemeente groeide werd een nieuwe synagoge gebouwd in de Schoutensteeg (vanaf 1989 Samuel Hirschstraat, vernoemd naar opperrabbin S.J. Hirsch). Op 21. juli 1899 werd de nieuwe synagoge ingewijd.

- jeudenspek**, zn., sukade.
- jeudensterre**, zn., jodenster.
- jeudinne**, zn., jodin.
- jeuds**, bn., joods.
- jeweel**, zn., juweel.
- joechteren**, ww. (*joechteren, ejoechterd*),
stoeien, draven, tieren. *De wind joechtert deur
de skörstien.*
- jökken**, ww. (*jökken, ejökt*), jeuken. Uitdr.:
*Ij krabt em wöör 't em niet jökt 'hij zit in
verlegenheid'.*
- jökpoeier**, zn., jeukpoeder.
- jökte**, zn., jeuk.
- jonge**, zn. (mv. *jonges*, vkw *jonggien*), jongen.
- jongelu**, zn., jongelui.
- jongesdreum**, zn., jongensdroom.
- jongesname**, zn., jongensnaam.
- jonk**, 1. bn., jong, niet oud. *Mien buurvrouwe
efpas nog wat jonks ekrögen '(...) een baby
gekregen'; 2. zn. (mv. *jongen*), kind. *Dät is
oew jonk en dät bint mien jongen.**
- jonkien**, zn., jong dier.
- jöör**, zn., jaar.
- jöörgank**, zn., jaargang.
- jöörgetiede**, zn., jaargetijde.
- jöörljks**, bn., jaarlijks.
- jöörmärk(t)**, zn., jaarmarkt.
- jöörtal**, zn., jaartal.
- jörenlank**, bw., bn., jarenlang.
- jörig**, bn., jarig.
- jörk**, zn., jurk.
- junkien**, zn., glaasje jenever, borrel. Zie ook:
börrel.
- juttezak**, zn., jutezak.
- juust**, bn., bw., juist, precies. *Et juuste
antwoord.* Ook: **krek.**

De Grote Kärke

K

kachel, zn., kachel.

kachel, bn., dronken. Ook: **dronkend**.

kachelpiepe, zn., 1. kachelpijp; 2. hoge hoed.

kachelpoke, zn., kachelpook, ijzeren staaf met handvat, werd vroeger gebruikt om het vuur op te porren.

kachelpotlood, zn., kachelpoets, vroeger gebruikt poetsmiddel voor de kachel in poedervorm.

kaerte, zn., kaart.

kakdeuze, zn., poepdoos. Ook: **deuze**, **usien**.

kake, zn., kaak.

Kalken Nöze, zn., bekend stadstyp.

kalkoene, zn., kalkoen.

kallebaster(d), zn., kalebas.

kalöttien, zn., een klein mutsje of kapje dat vroeger door de priesters, bisschoppen en door oude of kaalhoofdige mensen (binnenshuis) werd gedragen.

kamgören, 1. zn., kamgaren (de stof); 2. bn., gemaakt van kamgaren.

kamme, zn. (vkw. *kammegien*), kam.

kammenet, zn., kabinet, bepaald soort kast.

kammeraod, zn. (vkw. *kammerötien*), kameraad, vriend. Ook: **maot**.

kandelaer, zn., kandelaar.

kanne, zn., 1. kan; 2. inhoudsmaat. Vroeger kocht je bij de melkboer losse melk, een kanne melk was twee liter melk. Bij de petroleumboer was een kanne petroleum één liter petroleum.

kant, in: **an-**: klaar, gedaan. *Zi' jefaer wärk an kant.*

kante, zn. (vkw. *käntien*), kant. *Gao is an de kante 'ga eens opzij'*. Ook: **opzied**. Utdr.: *Dät deugt van gien kante 'er klopt niets van'*.

kaok, zn, het koken. *Van de kaok* ‘van de kook, overstuur’. Ook: **aoverstuur**, **veraldereerd**.

kaokboek, zn., kookboek.

kaoken, ww. (*kaoken, ekaokt*), koken.

kaokend, bn., kokend. *Kaokend iete* ‘heel erg heet’.

kaoker, zie: **kökker**.

kaokesmatte, zn., cocosmat.

kaokplate, zn., kookplaat.

kaol, zn., 1. steenkool. 2. vkw. *kööltien*, stukje steenkool. *Köölties op ’t vuur gooien*.
Ook: **stienkaol**.

kaole(n)boer, zn., kolenboer.

kaole(n)damp, zn., kolendamp.

kaole(n)gruus, zn., kolengruis.

kaole(n)kachel, zn., kolenkachel.

kaole(n)kitte zn., kolenkit.

kaole(n)skuppe, zn., kolenschap. Uitdr.: *Ij efanen as kaolenscuppen* ‘hij heeft grote handen’.

kaole(n)skure, zn., kolenschuur.

kaole(n)zak, zn., kolenzak.

kappe, zn. (vkw. *käppien*), 1. kap; 2. vrouwenmuts.

kappelaon, zn. (vkw. *kappelööntien*), kapelaan.

käppertieskool, zn., kappertjeskool, groene kool.

kapsiender, zn., kapucijner. Ook: **raosdonder**.

kaptaal, zn., kapitaal. Ook: **kaptaol**.

kaptaol, zie: **kaptaal**.

kärfstok, zn., kerfstok.

kärkbanke, zn., kerkbank.

kärkbiebel, zn., kerkbijbel.

kärk(e)bule, zn., collectezak.

kärkdeure, zn., kerkdeur.

kärke, zn., kerk. Uitdr.: *Ij is in de kärke geboren* ‘hij laat de deur openstaan’.

kärkebrood, zn., pepermunt. Ook: **pèpermunt**.

kärkelijk, bn., bw., kerkelijk.

kärken, ww. (*kärken, ekärkt*), kerken.

kärkepad, zn., kerkpad.

kärkeraod, zn., kerkenraad.

kärketoren, zn., kerktoren.

kärkganger, zn., kerkganger.

kärkklokke, zn., kerkklok.

kärkoele, zn., kerkuil.

kärkof, zn., kerkhof, begraafplaats. Ook: **begraafplase**

kärkörgel, zn., kerkorgel.

kärkrotte, zn., kerkrat. Uitdr.: *Ij is zo ärm as een kärkrotte* ‘hij is erg arm’.

kärks, bn., kerks. *Ij is kärks*.

kärktied, zn., kerktijd.

kärmejakken, ww. (*kärmejakken, ekärmejakt*), jammeren.

kärmen, ww. (*kärmen, ekärmd*), kermen.

kärmse, zn., kermis.

kärn, zn., kern.

kärnelmelk, zn., karnemelk.

kärnelmelksebr’j, zn., karnemelksebr’ij.
Ook: **kärnelmelksepap**.

kärnelmelksepap, zie: **kärnelmelksebr’j**.

kärnen, ww. (*kärnen, ekärnd*), karnen.

kärrewats, zn., karwats.

kärsdag, zn., kerstdag.

kärse, zn., kers.

kärseboom, zn., kersenboom.

kärsepitte, zn., kersenpit.

kärsfees(t), zn., kerstfeest.

kärsmis, zn., kerstmis.

kärsvärs, bn., bw., kersvers.

kärsvärsien, zn., kerstliedje.

kärvel, zn., kervel. Zie ook: **kruudmoesgruunte**.

kärven, ww. (*kärven, ekärfd*), kerven.

kärwei, zn. (vkw. *kärweigien*), karwei.

kaste, zn. (vkw. *kässien*), kast.

katoele, zn., katuil, ransuil.

kats, bw., totaal, geheel, finaal. *Ij was kats kepot*.

katte, zn. (vkw. *kättien*), kat, poes. Uitdr.: *Döör is wat bi’j wat de katte niet lust* ‘hete drank of soep’.

kattekop

kattekop, zn., kattig kind.
kattekruud, zn., kattenkruid (plant).
kattekwaad, zn., kattenkwaad.
kattelijk, bn., katholiek.
kattenloek, zn., kattenluik.
kattestaert, zn., 1. kattenstaart; 2. wilgenroosje. Ook: **kattesteert**.
kattesteert, zie: **kattestaert**.
kauwe, zn. (vkw. *kauwgien*), 1. kauw (vogelsoort); 2. kooi. Meestal gebruikt in het vkw.: *een vaogelkauwgien*. Daarnaast: *een leeuwekooi*. Zie ook: **kooi**.
kedettien, zn., kadetje, broodje.
kedo, zn. (vkw. *kedeugien*), cadeau.
kedobonne, zn., cadeaubon.
kedopepier, zn., cadeaupapier.
kèèlpiene, zn., keelpijn.
keerse, zn., kaars.
keersevet, zn., kaarsvet.
keersrech(t), bn., bw., kaarsrecht.
keie, zn., kei.
keilbolte, zn., keilbout.
keistien, zn., kei, straatsteen, kinderkopje. Uitdr.: *Die kan zels keistienen ofkaoken zodät 't nat nog lækker is* 'die kan koken! die kan van (bijna) niks nog iets lekkers maken'.
kejuut, zn., kajuit.
kelderloek, zn., kelderluik.
keldermotte, zn., keldermot, pissebed.
kèle, zn., keel. Ook: **als**, **strotte**, **kèlewinkel**, **görgel**.
kèlen, ww. (*kèlen, ekèèld*), kelen, slachten.
kelender, zn., kalender.
kèlewinkel, zn., keel. Wordt speciaal zo genoemd bij iemand die graag drinkt. *Dät giet deur de kèlewinkel*. Ook: **als**, **kèle**, **strotte**, **görgel**.
kelke, zn., kelk.
kelte, zn., koude. Ook: **kolde**.
kemedie, zn., comedie, blijspel.
kemeel, zn., kameel.
kemies, zn., commies.
kemiesbrood, zn., tarwebrood.

kemille, zn., kamille.
kemillethee, zn., kamillethee.
kempane, zn., kempiaan.
kenaal, zn., kanaal.
kenaerie, zn., kanarie.
keneel, zn., kaneel.
kennisse, zn., kennis.
kepaobel, bn., capabel, bekwaam. Ook: **bekwaom**.
kepelle, zn., kapel.
kepok, zn., kapok.
kepökkien, zn., condoom. Ook: **règenjässien**.
kepot, bn., kapot, stuk.
keset, zn., corset.
kesien, zn., 1. een pruim tabak; 2. keeshondje; 3. kleine kaas, zie: **keze**.
kestanje, zn., (wilde), kastanje.
kestanjeboom, zn., kastanjeboom.
kesteel, zn., kasteel.
kètel, zn., ketel.
kètelmaker, zn., ketelmaker.
kètel-ok, zn., stookhok.
kètelstien, zn., ketelsteen.
kètelluus, zn., ketelhuis.
ketier, zn. (vkw. *ketiertien*), kwartier. Uitdr.: *Een Zwols ketiertien*: wordt vaak gezegd als iemand iets te laat komt.
ketoen, zn., katoen. *Mien moe breit met ketoen in plase met wolle*.
keton, zn. (vkw. *ketunnegien*), karton.
ketoor, zn., kantoor.
ketrolle, zn. (vkw. *ketröllegien*), katrol.
Kettelerieje, zn., ooit een zijstraat van de Smeden; daar waren de ketelmakerijen.
kettink, zn., ketting.
ketuuntien, zn., 1. katoenen pit voor petroleumlamp of gaslamp; 2. lap katoen.
keumes, zn., gezicht, hoofd. *Ij stiet weer met zien keumes veuran*.
keupien, zn., koopje.
kezärne, zn., kazerne.
keze, zn. (vkw. *kesien*), kaas.

kezen, ww. (*kezen, ekeesd*), 1. kazen, kaas maken; 2. sex hebben.

kezien, zn., kozijn.

kiddelig, bn., 1. kittelig, gevoelig voor kietelen; 2. kribbig.

kiedelen, ww. (*kiedelen, ekiedeld*), kietelen.
Ook: **kielen** (*kielen, ekield*).

kiefte, zn., kievit.

kieftenei, zn., kievitse.

kiekdeuze, zn., 1. kijkdoos; 2. televisie. Ook: **tillervizie**.

kieken, ww. (*kik/kiect, keek, ekekken/ekeken/ekèken*), kijken, zien.

kieker, zn., 1. kijker (mens); 2. verrekijker.
Ook: **värrekieker**.

kiekerd, zn., 1. kijker, vizier. Uitdr.: *In de kiekerd ebben* 'in het vizier hebben';
2. gluurder.

kiekgat, zn., kijkgat.

kiekkaste, zn., kijkkast, televisie.

kiele, zn., 1. kiel, kledingstuk; 2. kiel van een schip; 3. wig.

kielen, zie: **kiedelen**.

kien, zn., kiem, uitloper. Ook: **uutloper**, **uutloopsel**.

kienen, ww. (*kienen, ekiend*), kiemen. Ook: **uutloopen**.

kienolt, zn., kienhout, een stuk hout of stronk opgegraven uit het veen met een heel lange brandduur.

kiepköre, zn., kar die over rails rijdt en kan kiepen.

kiere, zn., kier, reet.

kiespiene, zn., kiespijn. Ook: **koezepiene**.

kieuwe, zn., kieuw.

kieven, ww. (*kif(t), kif(t)en, ekift*), kijven, kiften.
Ook: **kiften**.

kieze, zie: **koeze**.

kiezen, ww. (*kös, koos, eközen*), kiezen.

kiften, zie: **kieven**.

kikvörs, zn., kikkors.

kimme, zn., kim, horizon.

kind, zn. (mv. *kinders, vkw. kintien*), kind.

kinderjören, zn., kinderjaren.

kinne, zn., kin.

kippe, zn., kip, hoen. Uitdr.: *Van een kale kippe ku-j gien veren plukken* 'er valt daar niets te halen'. Ook: **oen**.

kippeskuntien, zn., 1. kippenkontje; 2. hoog opgeknipt haar.

kiste, zn., kist.

kitsen, ww. (*kitsen, ekitst*), ketsen.

klabats, 1. tw., patsboem!; 2. zn., krediet. *Op de klabats kopen*.

kladde, zn., veel, grote hoeveelheid. Ook: **bonke, bulte**.

kladden, zn. (all. mv.), 1. handen. *Iets in de kladden kriegen*. Ook: **annen**, zie: **and**.
2. in: *lene bi'j de kladden griepen* 'iemand vastgrijpen'. Zie ook: **lörven**.

klampe, zn., 1. keg; 2. blikken beugel ter versteviging over de klomp.

klampen, ww. (*klampen, eklampt*), 1. klompen voorzien van een klampe; 2. bossen maken van stro.

klante, zn. (vkw. *kläntien*), klant.

klaos, zn. (vkw. *klösien*), klaas, sufferd.

klaover, zn. (vkw. *klövertien*), klaver.

klaoverblad, zn., klaverblad.

klaoverjassen, ww. (*klaoverjassen, eklaoverjast*), klaverjassen. Ook: **klaoverjässen**.

klaoverjässen, zie: **klaoverjassen**.

klapbesse, zie: **kruzebèze**.

klapmusse, zn., boerenmuts.

klap-olt, zn., dun hout, hout van mindere kwaliteit. Uitdr.: *Il is zo mager as klap-olt* 'hij is erg mager'.

kläpperen, ww. (*kläpperen, ekläpperd*), klepperen. *De kläpperman giet al kläpperend deur de straote*.

kläpperman, zn. (verouderd), nachtwacht.

kläppermans-usien, zn. (verouderd), huisje voor de nachtwacht.

klaproze, zn., klapproos.

klaptaofel, zn., klaptafel.

klasgenoot

klasgenoot, zn. (*klasgeneutien*), klasgenoot.

klasse, zn. (vkw. *klässien*), klas.

klaterbane, zn., roddelcircuit.

klätsen, ww. (*klätsen, eklätst*), slaag geven. *A-j niet op-olt met treiteren za-k oe der iene veur de konte klätsen.*

klauwe, zn., 1. klauw; 2. hand.

kleerbörstel, zn., kleeborstel. Ook:
skuier.

kleerkaste, zn., klee kast.

klein, bn, bw. (vergr. trap: *kleinerder*), klein.
Oew gebäckien is völle kleinerder.

kleinigheid, zn. (vkw. *kleinigeitien*),
kleinigheid. *Een kleinigheid gèven.*

kleinjäntien, zn., 1. winterkoninkje; 2. in
uitdr.: *Die za-k kleinjäntien maken* 'die zal ik
leegdrinken'. Ook: **winterkeunekien.**

kleizepe, zn., zeep die vroeger in de
gevangenis en in de Tweede Wereldoorlog
werd gebruikt en niet schuimde.

klejen, ww. (*klejen, ekleed*), kleden.

klemblöre, zn., klemblaar.

klembone, zn., gladde snijboon. Zie ook:
snie(j)bone.

klemme, zn., klem.

klèpel, zn., klepel.

kleppe, zn., 1. klep; 2. mond, waffel. *Ol oew
kleppe es dichte.*

kleppen, ww. (*kleppen, eklept*), vaak bij
iemand op visite komen. *Die klept vake naor
zien moe.*

klepskute, zn., vrouw die veel op pad is.

kleraozie, zn. (verouderd), kleding,
garderobe.

kleuterskoele, zn., kleuterschool,
groep 1 en 2 van de basisschool. Ook:
bewaerskoele.

klieke, zn., grote hoeveelheid.

klikke, zn. (vkw. *klikkien*), etensrest, klikkje.
Ook: **prakkien, klikkien.**

klikkien, zie: **klikke.**

klikspaone, zn., klikspan.

klinke, zn., 1. kling, sabel; 2. deurklinke.

klinkklöör, bn., klinkklaar.

kloeke, zn., kloek, broedse kip.

kloeken, ww. (*kloeken, ekloekt*), klokken, snel,
gulzig drinken. *Ij kloekt in ien keer een eel glas
achteraover.* Ook: **sloeken.**

kloete, zn., 1. kluit. Uitdr.: *Ij is ärg uut de kloeten
ewassen* 'hij is erg gegroeid'; 2. heel veel.

kloeterig, bn., kluitestig.

kloeven, ww. (*kloeven, ekloefd*), kluiven.

klokke, zn. (vkw. *klökkien*), klok.

klökkien, zn., akelei.

klok-uus, zn., klokhuis.

klompe, zn. (vkw. *klumpien*), klomp. Uitdr.:
Now brek mi'j de klompe 'ik ben erg verbaasd'.

klompen-ok, zn., klompenhok, hok achter
de deur.

klonte, zn. (vkw. *kluntien*), klont.

klooien, ww. (*klooien, eklooid*), knoeien,
klungelen.

klooi-jan, zn., iemand die aan het knoeien,
klungelen is. Ook: **Jäntien-knooi**

klöör, bn., 1. klaar, gereed. *Dät eb ik klöör;*
2. helder, duidelijk. Uitdr.: *Dät is zo klöör as
een kluntien* 'dat is duidelijk genoeg'.

klöörblikkelijk, bn., bw., klaarblijkelijk.

klöörkommen, ww., klaarkomen.

klöörkriegen, ww., klaarkrijgen.

klöörspöllen, ww., klaarspelen.

klöörstaon, ww., klaarstaan.

klöre, zn., jenever, borrel. Zie ook: **börrel.**

klosse, zn. (vkw. *klössien*), klos.

klove, zn., kloof, barst.

kluffien, zn., kleren, klofje. *Ij ef't zelde kluffien
weeran.*

klufte, zn., troep, groep.

klumpiesskoele, zn., was vroeger de school
bij Bergklooster, waar de buitenkinderen
die op klompjes liepen naar toe gingen.

klungel, zn., 1. klungelig persoon. *Een klungel
van een jonk;* 2. waardeloos ding. *Een klungel
van een spiekerbroek.*

klungelen, ww. (*klungelen, eklungeld*),
klungelen, prutsen.

klutse, zn., kluts.

kluwel, zn., kluwen. Ook: **knotte**.

kluzenaar, zn., kluzenaar.

knake, zn., knaak, oude Ned. munt van f 2,50. Ook: **rieksdaelder**.

knäppertien, zn., 1. klappertje, donderpoeder. Ook: **mösseltien**; 2. droge en harde biscuit; 3. sneeuwbes.

knärpen, ww. (*knärpen, eknärpt*), knerpen, piepen.

knarre, zn., 1. oud mens. Ook: **knärsterd**; 2. boomstronk.

knärsebot, zn., kraakbeen. Ook: **knärstebot**.

knärsen, ww. (*knärsen, eknärst*), knarsen.

knärstebot, zie: **knärsebot**.

knärsterd, zie: **knarre**.

knästeren, ww. (*knästeren, eknästerd*), kraken.

knech, zn. (vkw. *knechien*), knecht.

kneuter, zie: **knötter**.

kneuteren, zie: **knötteren**.

kneuterig, bn., 1. bekrompen; 2. zie: **knötterig**.

knével, zn., knevel, snor. Ook: **snörre**, **öörlippe**.

knie-eugte, zn., kniehoogte.

knieje, zn. (vkw. *kniegien*), knie.

knien(e), zn. (vkw. *knientien*), konijn.

knieneköttel, zn., konijnkenutel.

knienevel, zn., konijnnevel.

kniepen, ww. (*knip/kniept, kneep, eknepen*), knijpen.

knieper, zn., knijper. Ook: **wasknieper**, **wasknippe**.

knieperd, zn., gierigaard, zuinig iemand. Ook: **kniepkonte**, **kniepköttel**, **krente**, **pennefokse**, **pieneköttel**, **pintond**, **zunigerd**.

knieperig, bn., gierig, krenterig.

knieperigeid, zn., gierigheid.

kniepertien, zn., knijpertje, een traditioneel wafeltje, dat veel gegeten wordt rond oud en nieuw. Ook: **kniepkukien**.

kniepkatte, zn., knijpkat, handdynamo.

kniepkonte, zie: **knieperd**.

kniepköttel, zie: **knieperd**.

kniepkukien, zie: **kniepertien**.

knieplatte, zn., rietdekkersgereedschap.

kniep-of, zn., 1. cichoreikoffie. In de Tweede Wereldoorlog kon je een *päkkien kniep-of* kopen in plaats van echte koffie. Ook: **sjiegerei**, **siegerei**; 2. pruimtabak. Ook: **proemtebak**.

knieptange, zn., nijptang.

kniesteren, ww. (*kniesteren, eknierst*), knetteren, van vuur en bijv. ook van droog haar.

knikkerbule, zn., knikkerzak.

knipgat, zn., gat in de weg.

knippe, zn. (vkw. *knippien*), 1. slot; 2. portemonnee; 3. knip voor in het haar. Ook: **öörknippe**.

knippiesmusse, zn., knipmuts, Overijsselse klederdrachtmuts.

knipskere, zn., vervelend mens.

knoeperd, zn., een groot exemplaar, een knoert.

knoerärd, bn., bw., knoerhard, keihard. *Die kerel jaegt knoerärd met zien auto deur de bochte.*

knoeste, zn. (vkw. *knusien*), knuist, vuist.

knoesterd, zn., dikke boom.

knökkel, zn., knokkel, kneukel.

knolgruun, zn., knolgroen.

knolle, zn., 1. knol; 2. paard. Ook: **peerd**

knolpere, zn., kleine ronde peer.

knolrape, zn., koolraap.

knooien, ww. (*knooien, eknoid*), 1. knoeien. Iemand die "knooit" wordt vaak *Jäntien-knoui* genoemd.; 2. knutselen. *Een ändige knooierd*; 3. rommelen.

knooierd, zn., knoeier.

knoppe, zn. (vkw. *kneupien*), knoop.

knoppe, zn. (vkw. *knöppien*), knop.

knörpeltien, zn., harde pees in het vlees.

knörren, ww. (*knörren, eknörd*), knorren.

knösteren

knösteren, ww. (*knösteren, eknösterd*), mopperen. Ook: **nösteren**.

knotte, zn. (vkw. *knöttien*), knot. *Die vrouwe ef een knöttien op aer eufd. Een knotte wolle*. Ook: **kluwel**.

knötter, zn., kreukel. Ook: **kneuter**, **krökkel**.

knötterbos, zn., iets dat erg gekreukt is (bijv. een jurk). *Die jörk is een knötterbos*.

knötteren, ww. (*knötteren, eknötterd*), 1. zachte geluiden maken, bijv. van een baby; 2. kreukelen. Ook: **kneuteren**, **krökkelen**.

knötterig, bn., kreukelig. Ook: **kneuterig**.

knuppe, zn., 1. knoop. *Der zit een knuppe in 't touw*; 2. vloek. *Ij löt mi'j döör een knuppe vallen!*

Knuppeltieskärke, zn., Jeruzalemkerk in Assendorp. Doordat de toren in plaats van een torenhaan een soort knuppel draagt, wordt de kerk ook wel Knuppeltieskärke genoemd. Deze hervormde kerk werd op 4 maart 1933 ingewijd.

knuppen, ww. (*knuppen, eknupt*), knopen.

koeiestaert, zn., koe(ien)staart. Ook: **koeiesteert**.

koeiesteert, zie: **koeiestaert**.

koeke, zn. (vkw. *kukien*), koek.

koele, zn. (vkw. *kulegien*), kuil, gat in de grond.

koelen, ww. (*koelen, ekoeld*), rollen, of laten rollen van een voorwerp.

koerazie, zn., moed, lef (uit Frans *courage*).

koestront, zn., koeienstront.

koetse, zn., koets, rijtuig. Ook: **ri'jtuug**, **rietuug**.

koetsiertien, zn., borrel. Zie ook: **börrel**.

koeze, zn. (vkw. *kiesien*), kies. Ook: **kieze**.

koezepiene, zie: **kiespiene**.

koffer, zn. (vkw. *köffertien*), koffer.

koffibone, zn., koffieboon.

koffiemölle, zn., koffiemolen.

kögies, zn. (all. mv.), kaantjes, de kleine bruine stukjes die overblijven van

uitgebraden reuzel, kalfs- of rundvet.

kokaantien, zn., iemand die in de familie voorgetrokken wordt.

kok-alzen, ww. (*kok-alzen, ekok-alsd*), kokhalzen.

kökker, zn., koker, etui. Ook: **kaoker**.

kökkerd, zie: **kökkerd**.

kökkerd, zn., grote neus. Ook: **kökkerd**.

kökkesmatte, zn., cocosmat.

kökkesnötte, zn., cocosnoot.

kold, bn., koud.

kolde, zn., koude. Ook: **kelte**.

kolderig, bn., kouwelijk.

Kolde Segaere, zn., bekend stadstyp. Zijn werkelijke naam was Hendrikus Burgman (1918-1987). Hij dankt zijn naam aan het feit dat hij altijd een sigaar in zijn mond had, die hij volgens zeggen nooit aan had.

koldfiester(d), zn., koukleum.

koldvuur, zn., koudvuur, gangreen.

koldweg, bw., 1. onaangedaan; 2. zonder verbindingstuk.

kolke, zn., kolk. Bijvoorbeeld de kolk van Kiezebrink en de kolk van Westerveld.

kolle, zn., 1. hoge boord op trui; 2. kol, heks; 3. witte vlek op de kop van paard of koe.

Köls, bn., Keuls, van Keulen. *Vrogger wieren in Kölse potten sniebonen in 't zolt emaaft*.

komme, zn. (vkw. *kummegien*), kom.

kommen, ww. (*kump, kwam(p), ekommen*), komen.

kommend, bn., aankomend. *Kommende wèke bin-k ter niet*.

komof, zn., afkomst. Uitr.: *Ij is van goeie komof* 'hij is van gegoede familie'. Ook: **ofkomst**.

komplement, zn., 1. compliment; 2. (mv.) groeten. *Met de komplementen van de baas*.

koneginne, zn., koningin.

koneginnedag, zn., koninginndag.

koneginnefeest, zn., koninginnefeest.

konink, zn., koning.

konkelefoezen, ww. (*konkelefoezen*, *ekonkelefoesd*), bekonkelen, bekokstoven, smoezen.

konsjörten, zn., consorten, soortgenoten.

konsternasie, zn., consternatie.

konte, zn. (vkw. *kuntien*), kont, zitvlak. Uitr.: *le mut oppassen anders krie-j 't veur de konte* 'Je moet kalmer aan doen, anders gebeurt er nog iets.' Ook: **achterende**, **achterwärk**.

kontekroeper, zn., hielenlikker, slijmerd.

kooi, zn., kooi. Ook: **kauwe**.

kooks, zn., cokes, steenkool.

kool, zn. (vkw. *keultien*), kool (groente).

koolzaad, zn., koolzaad.

koord, zn. (vkw. *keurtien*), koord.

koorse, zn., koorts.

kop, zn. (vkw. *köppien*), 1. kop (voorwerp). *Een doofköppien* 'kopje zonder oor'; 2. hoofd.

kopen, ww. (*köch, koch, eköch(t)*), kopen.

köper(-), zie: **köpper**.

kopkeze, zie: **eufkeze**.

köppeltiendukelen, ww., kopje duikelen. Ook: **köppeltientoeselen**.

köppeltientoeselen, zie: **köppeltiendukelen**.

köpper, zn., het metaal koper. Uitr.: *Döör zit gien köppersmaak an* 'de consumptie is gratis' (köppersmaak staat voor kopergeld). Ook: **köper**.

köpperdraod, zn., koperdraod. Ook: **köperdraod**.

köpperen, bn., koperen, gemaakt van koper. *Köpperen brulfte*.

köppergruun, zn., kopergroen. Ook: **köpergruun**.

köpperpoets, zn., koperpoets. Ook: **köperpoets**.

köpperslager, zn., koperslager. Ook: **köperslager**.

köpperwark, zn., koperwerk. Ook: **köperwerk**.

koppiene, zn., hoofdpijn. Ook: **kopzeerte**, **eufpiene**.

kopzeerte, zie: **koppiene**.

kopzörg(e), zn., kopzorg. 't *Zal mi 'j een kopzörg wèzen. Dät brengt kopzörg met*.

köre, zn. (vkw. *köregien/köörtien*), kar.

köremän, zn., vuilnisan.

körespoor, zn., karrespoor.

körf, zn., korf. Ook: **körve**.

körke, zn., kurk.

körketrekker, zn., kurkentrekker.

körperaal, zn., korporaal.

körrel, zn., korrel.

körrelig, bn., korrelig.

körste, zn. (vkw. *körsien*), korst.

kört, 1. bn., kort (van afmeting). *Die broek is te kört*. In uitr.: *Il is kört veur de konte* 'hij is driftig'. Ook: **körtan-ebunnen**; 2. bw., kort (van tijd). *Ik wazze maer kört bi 'j mien moe*. 't *Is kört dag* 'er is weinig tijd meer'. *le mut 't wè kört maken* 'geen lang verhaal houden'.

körtan, bw., dichtbij. Ook: **körtbi 'j**.

körtan-ebunnen, bn., kortaangebonden, snel kwaad. Ook: **kört veur de konte**, zie: **kört**.

körtaosemig, bn., kortademig, benauwd. Ook: **ambörstig**, **dempig**, **dämstig**.

körtbi 'j, bw., kortbij, dichtbij. Ook: **körtan**.

Körte Aodemalingsstège, zn., oud straatje in de binnenstad tussen Grote Markt en Grote Kerkplein.

körten, ww. (*körten, ekört*), korten.

körtens, zie: **köttens**.

körtink, zn., korting.

körtof, bn., bw., kortaf. *Die vrouwe was wat körtof*.

körtsluting, zn., kortsluiting. Ook: **körtslutink**.

körtslutink, zie: **körtsluting**.

körtumme, bw., kortom.

körve, zn., korf. *Een körve vol*. Ook: **körf**.

kosganger, zn., kostganger.

kospries, zn., kostprijs.

kosskoele, zn., kostschool.

kost, zn. (vkw. *kössien*), kost, levensonderhoud. *Ij ef dōör zien kost met verdiend.*

köstelen, ww. (*köstelen, ekösteld*), slenteren.

köster, zn., koster.

kostuus, zn., kosthuis.

köttel, zn., 1. keutel; 2. klein kind.

köttelboer, zn., keuterboer, kleine boer.

köttelen, ww. (*köttelen, ekötteld*), keutelen, drentelen.

köttelpere, zn., kleine wilde peer.

köttens, bw., laatst, onlangs, kortgeleden. Ook: **körtens, laast**.

kouse, zn., kous.

kraaie, zn., kraai.

krabbe, zn., 1. krab, schaaldier; 2. krab, schram. Ook: **skramme**.

kraenig, bn., kranig.

krage, zn., kraag.

kralle, zn., 1. kraal. Uitdr.: *Zo rood as een kralle;* 2. pienter kind.

kral-oge, zn., guitig, schitterend oog. *Die kleine ef kral-ogen.*

kramperen, ww. (*kramperen, ekrampeerd*), creperen.

krane, zn., kraan.

kranewaken, ww. (*kranewaken, ekranewaakt*), onrustig slapen, vaak wakker worden.

krang(e), bn., bw., binnenstebuiten, averechts, achterstevoren. *Ij ef zien shirt krang an.*

krante, zn. (vkw. *kräntien*), krant.

krantewiek, zn., krantenwijk.

kraombedde, zn., kraambed.

kraombrood, zn., groot krentenbrood, door de visite gegeven.

kraome, zn. (vkw. *kröömpien*), kraam. *Die kraome stiet niet meer op de märkt. Dät kump goed in zien kraome te passe.*

kraomveziete, zn., kraamvisite.

kraomvrouwe, zn., kraamvrouw.

krap, bn., krap. *Dät was krap an!* 'dat lukte nog maar net!'

kraplappe, zn., kraplap, deel van vrouwenklederdracht.

krässe, zn., kras. *Der zit een ele grote krässe op mien ieken taofel.*

krässen, ww. (*krässen, ekräst*), krassen. *Ij krässen 't ele skrift vol.*

kreefte, zn. (vkw. *krefien*), kreeft.

kreien, ww. (*kreien, ekreid*), kraaien. *Dät kleine jonk kon kreien!*

krek, bw., precies, juist. *Krek wa-kzeie.* Ook: **juust**.

krente, zn., 1. krent. *Ik zie maer een enkele krente in mien ölliekrappe;* 2. achterwerk, zitvlak. Uitdr.: *Op de krente zitten 'niets uitvoeren';* 3. gierig iemand. *Ij is een echte krente.* Zie ook: **knieperd**.

krenteböörd, zn., gezicht met huiduitslag rondom mond en kin.

krentestoete, zn., krentenbrood.

kriegen, ww. (*krig, kreeg, ekrögen/ekrègen/ekregen*), krijgen.

kriegertien, zn., 1. krijgertje, tikkertje (kinderspel); 2. tweedehands kleding.

kriet, zn. (vkw. *krietien*), krijt. Uitdr.: *Ij skrif met dubbel kriet 'hij berekent teveel'.*

krieten, ww., huilen. Zie ook: **liepen**.

krietzoer, bn., erg zuur, zodat er krijt bij moet.

kriezebeze, zie: **kruzebèze**.

krikke, zn., 1. krik van de auto; 2. soort kers; 3. klein bijdehand kind.

kringe, zn. (vkw. *kringgien*), kring.

kringgiesspi'jers, zn., 1. mannen die vroeger op de Kamperpoortenbrug stonden en de, door pruimtabak, opgewekte spuug in het water spuugden zodat er kringen ontstonden; 2. spotnaam voor leeglopers.

croeg, zn., café.

croene, zn. (met lange *oe* uitgesproken), kruin. Ook: **krone**.

croepen, ww. (*kröp, kroop, ekröpen*), kruipen.

kroepgat, zn., kruipgat, kruipruimte. Ook: **kroepruimte**.

kroeploek, zn., kruipluik.

kroepöllie, zn., smeerolie voor bijv. scharnieren, fiets, naaimachine of grasmachine.

kroeppäkkien, zn., kruippakje.

kroepruimte, zn., kruipruimte, kruipgat. Ook: **kroepgat**.

krökerd, zn., anus.

krökkel, zn., kreukel. Ook: **knötter**, **kneuter**.

krökkelen, ww. (*krökkelen, ekrökkeld*), kreukelen. Ook: **knötteren**, **kneuteren**.

krokus, zn., (vkw. *kreukesien*) krokus (bloem).

kröls, bn., krols.

krone, zn., 1. kroon; 2. kruin. Ook: **krone**.

kroppe, zn. (vkw. *kröppien*), krop.

kröppel, bn., bw., kreupel. *Die man is kröppel*. Ook: **kröppelig**.

kröppelig, bn., bw., *lj löp zo kröppelig*. Ook: **kröppel**.

kröte, zn., klein kind.

kruden, ww., (*kruden, ekrud*), kruiden.

kruderig, bn., kruidig, sterk gekruid.

kruderi'je, zn., kruiderij, specerijen.

kruke, zn., kruik.

krukezak, zn., kruikenzak.

krukke, zn., 1. kruk om op te zitten; 2. deurkruk; 3. stok voor slechtlopende mensen.

krulle, zn., krul.

krummel, zn., 1. kruimel; 2. klein kind.

krummelig, bn., kruimelig.

krummelkonte, zn., knoeier.

krusing, zn., kruising. Ook: **krusink**.

krusink, zie: **krusing**.

kruud, zn., kruid, tuinkruid.

kruudkoeke, zn., kruidkoek.

kruudmoes, zn., kruudmoes, streekgerecht.

kruudmoesgruunte, zn., kervel. Ook: **kärvel**.

kruudnagel, zn., kruidnagel.

kruuien, ww. (*kruuien, ekruid*), kruien met de kruiwagen.

kruuiwaegen, zie: **kruwaegen**.

kruus, zn., kruis.

kruusbaoge, zn., kruisboog.

kruusbèze, zie: **kruzebèze**.

kruusdol, bn., stapelgek.

kruuslings, bn., bw., kruislings, gekruist. Ook: **kruuslinks**.

kruuslinks, zie: **kruuslings**.

kruuspunt, zn., kruispunt.

kruuspinne, zn., kruisspin.

kruustèken, zn., kruisteken.

kruustocht, zn., kruistocht.

kruusvereur, zn., kruisverhoor.

kruut, zn., kruit. Uitdr.: *Ij efzien kruut versköten* 'hij is uitgeput'.

kruwaegen, zn., kruiwagen. Ook: **kruuiwaegen**.

kruzebèze, zn., kruisbes, klapbes. Ook: **klapbesse**, **kruusbèze**, **stèkelbèze**, **stekkelbèze**, **kriezebeze** (verouderd).

kuchmölle, zn., grote mond. *Ol oew kuchmölle is dichte!*

kuie, zie: **meisien**

kuieren, ww., wandelen. *Een klein entien kuieren*.

kuiertien, zn., korte wandeling.

kujje, zie: **meisien**.

kuken, zn., 1. kuiken; 2. dom, onnozel kind. *Wat bi-j toch een kuken!*

kukien, zn., koekje.

kukiestrommel, zn., koekjestrommel.

kulen, ww. (*kulen, ekuuld*), buitelen, over de grond rollen.

kulle, zn., leverworst. Ook: **lèverwörst**.

kupe, zn., kuip, ton. Ook: **tonne**.

kute, zn., kuit, deel van het been.

kuuf, zn., kuif.

kuufkaste, zn., kuifkast.

kuut, zn., kuit van vis.

kuutbroek

kuutbroek, zn., kuitbroek, drollenvanger.

kwabaole, zn., soort puitaal, paling met een dikke kop.

kwabbe, zn., kwab.

kwakerd, zn., 1. kwebbelaar. Ook:

kwekkonte; 2. mond. *Ol oew kwakerd is effen dichte!*; 3. kleinzerig persoon.

kwaod, bn., bw., kwaad. Ook: **ellig, lillijk, mieterig, niedrig, niets**.

kwaodsprèken, ww., kwaadspreken.

kwaodsprèkeri'je, zn., kwaadsprekerij.

kwaoie, zn., kwaai. *Dät is mie een kwaaien!*

kwaojonge, zn., kwajongen.

kwaojongesstreke, zn., kwajongensstreek.

kwaole, zn. (vkw. *kwööltien*), kwaal.

kwaolijk, bn., 1. kwalijk. *Ik nem oe dät niet kwaolijk*; 2. duister, niet in orde. 'n *Kwaolijke zaak*.

kwärt, zn., kwart, het vierde deel.

kwärtel, zn., kwartel.

kwärtien, zn., kwartje (vroegere Nederlandse munt).

kwaste, zn. (vkw. *kwässien*), kwast.

kweedoorn, zn., zuurbes.

kweepere, zn., kweeper, perensoort.

kwèken, ww. (*kwèken, ekwèekt*), kweken.

kwèkeri'je, zn., kwekerij.

kwekkonte, zn., kwebbelaar. Ook:

kwakerd.

kwenne, zn., een vrouw die eigenschappen van een man heeft, tweeslachtig is.

kwetterstaertien, zn., zwaluw.

kwiel, zn., kwijl. Ook: **kwiel, kwiessel, slieber, sleifer**.

kwielen, ww. (*kwielen, ekwield*), kwijlen.

kwiessel, zie: **kwiel**.

kwiet, bn., kwijt, weg, zoek.

kwikstaert, zn., kwikstaart. Ook:

akkermännegien, bouwmeestertien.

't Lögenbänken op de Grote Märkt

L

laast, bw., laatst, onlangs, pasgeleden. Ook:

köttens, körtens.

lachbuije, zn., lachbui.

ladder, zn., 1. ladder, hulpmiddel om te klimmen. *Die ladder is wel ärg oge*; 2. gevallen of gesprongen steek in een nylonkous of panty. *Ik ebbe een ladder in de kouse.*

lajen, ww. (*laajt, lajen, elajen*), laden.

lækker, bn., bw., lekker.

laklaoge, zn., laklaag.

lam, zn. (meestal wordt het vkw. *lämmegien* gebruikt), lam.

lämmegiespap, zn., lammetjespap.

lammenadig, bn., lammenadig, onaangenaam, beroerd. *Ik vule mi'j een bettien lammenadig.* Ook: **gasterig, sloerig, sloerderig.**

lampe, zn. (vkw. *lämpien*), lamp. Uitdr.: *De lampe is em uutegaon* 'hij is overleden'.

lampekappe, zn., lampenkap.

lampepoetser, zn., rietpluim van de lisdodde.

landeri'jen, zn. (all. mv.), landerijen.

landkaerte, zn., landkaart.

landpikkertien, zie: **landveraovertien.**

landskap, zn., landschap. Ook: **landskop** (verouderd).

landskop, zie: **landskap.**

landveraovertien, zn., kinderspel waarbij op een afgebakend stuk grond met een mes wordt gegooid. Ook: **landpikkertien.**

langdraoderig, bn., langdradig, met lange draden.

langdraodig, bn., bw., langdradig (ook figuurlijk).

lange, bn., bw. (vergroten trap: *langerder*), lang. *Dät touw is te lange; Wat duren dät lange!* Ook: **lank.**

langeleste, bw., op het laatst. *Ten langeleste za-k oe vertellen wa-k wille.*

langes, vz., langs. Ook: **lanks**.
langeskommen, ww., langskomen, aankomen. Ook: **ankommen**, **lankskommen**.
lank, bn., lang. *Wat bin ie lank ewörren*. Ook: **lange**.
lanks(-), zie: **langes(-)**.
lankuut, bw., languit.
lankwärpig, bn., bw., langwerpig.
lankzaam, bw., bn., langzaam.
lanteern, zn., lantaarn. Ook: **luchtekeerse** (verouderd).
lanteernpaole, zn., lantaarnpaal.
laoge, zn. (vkw. *lögien*), laag. *Ij krig de volle laoge*.
laotbluuijer, zn., laatbloeiër.
laoten, ww. (*löt, liet, elaoen*), laten.
lapkeze, zn., jonge kaas die slecht te snijden is.
lappe, zn. (vkw. *läppien*), lap.
lappemande, zn., ziekbed. Uitr.: *Ij lig in de lappemande* 'hij is ziek'.
lappieskatte, zn., lapjeskat, een driekleurige kat (is altijd een vrouwtje).
lappieskerel, zn., lapjeskoopman op de markt.
lärk, zn., lork, larix.
las(t), zn., last, ongemak. *Ij eflas van de zonne*.
late, bn., bw., laat.
latte, zn. (vkw. *lättien*), lat, dun en smal stuk hout. Uitr.: *Ij is skone an de latte* 'hij is doodop'.
ledekant, zn., ledikant.
ledemaoten, zn., ledematen.
lèèfkoele, zn., leefkuil.
lèèfruumte, zn., leefruimte.
lèèftied, zn., leeftijd.
leegte, zn., laagte. *Dät lig in de leegte*.
lèèr, zn., (het) leer.
leerskoele, zn., leerschool.
leertien, zn., stukje leer (op een lage klomp; in een kraan). Ook: **lèèrtien**, **trippien**.
lèèrtien, zie: **leertien**.

leerze, zn., laars. Ook: **stiefel**.
lèèsbeurt, zn., leesbeurt, spreekbeurt.
lèèsboek, zn., leesboek.
lèèsbrille, zn., leesbril.
lefdukien, zn., lefdoekje, pochet.
lege, bn., bw., laag. Uitr.: *De lucht angt lege* 'het kruis van de broek hangt op de knieën'.
Lège, 't, zn., Diezerkade. De Diezerkade werd in de volksmond, omstreeks 1405 tot eind 19e eeuw, 't Lège genoemd doordat er vroeger een dijk lag waardoor de weg lager lag.
leg-enne, zie: **legkippe**.
leggen, ww. (*leg(t), lei, elegd*), leggen.
legkippe, zn., legkip. Ook: **leg-enne**.
leidige, zie: **leiding**.
leiding, zn., leiding. Ook: **leidige** (verouderd).
leie, zn., 1. lei(steen), dakbedekking; 2. schrijfplankje.
lekkazie, zn., lekkage.
lelle, zn., 1. oorlel; 2. klap.
lellebelle, zn., ordinair, slonzig en lui vrouwspersoon.
lempe, zn., lang meisje. Ook: **lökke**.
lèpel, zn., lepel. Ook: **leppel**.
lèpeldeusien, zn., lepeldoosje. Ook: **leppeldeusien**.
lèpeldief, zn., herderstasje (capsella) (plant). Ook: **leppeldief**.
lèpelvasien, zn., lepelvaasje. Ook: **leppelvasien**.
leppel(-), zie: **lèpel(-)**.
lèrenlappe, zn., zeem. Ook: **zeemlèrenlappe**, **zeme**.
lesse, zn., les.
leste, zn., laatste. *Ij is altied de leste*; Uitr.: *Die löp op 't leste* 'die moet binnenkort bevallen'.
Letijns, zn., het Latijn.
leukien, zn., klein uitje. Zie ook: **look**.
leuper, zn., lange mat voor in de gang of op de trap. Zie ook: **gangleuper**, **trapleuper**.

leupien, zn., 1. loopje. *Een leupien met oe nemmen*; 2. vast bezoekadres. *Dät is zien leupien*.

leups, bn., loops. *Die ond is leups*.

leutien, zn., 1. loodje; 2. bepaalde maat voor koffie.

lèven, 1. ww. (*lèven, elèëfd*), leven. Uitdr.: *Val dood lèëfie nog!*; 2. zn., lawaai, drukte.

lèvendig, bn., bw., 1. levend. *Il is ter niet lèvendig of ekommen*; 2. levendig, druk. *De zake een bettien lèvendig ollen*. *Die eflèvendige ogen*.

Ook: **lèventig**.

lèvensaovertuging, zn., levensovertuiging.

lèvensbeskrieving, zn., levensbeschrijving.

lèvensgevöör, zn., levensgevaar.

lèvensgevöörliik, bn., bw., levensgevaarlijk.

lèvensgezelle, zn., levensgezel.

lèvensjöö, zn., levensjaar.

lèvenslang, bn., bw., levenslang.

lèvensmu, bn., levensmoe.

lèvensonderold, zn., levensonderhoud.

lèvenswärk, zn., levenswerk.

lèvenswieseid, zn., levenswijsheid.

lèventig, zie: **lèvendig**.

lèver, zn., lever.

lèverkeze, zn., leverkaas.

lèverlippe, zn., scheldwoord.

lèvertied, zn., levertijd.

lèvertraon, zn., levertraan.

lèverwörst, zn., leverworst. Ook: **kulle**.

lewaai, zn., lawaai.

lèzen, ww. (*les/lèst, las/lèzen, elèzen*), lezen. Uitdr.: *Andermans boeken bint duuster te lèzen* 'men moet niet te snel oordelen'.

lèzer, zn., lezer.

lèzing, zn., lezing.

lichem, zie: **lief**.

licht, zn. (vkw. *lichien*), licht. *Doe't licht es an*.

licht, bn., bw., 1. licht, niet donker; 2. licht, niet zwaar.

lichten, ww. (*lichten, elicht*), 1. lichten (door onweer). 't *Licht buten*; 2. tillen.

lichtgeleuvig, bn., lichtgelovig.

lichtstärkte, zn., lichtsterkte.

lichtstraole, zn., lichtstraal.

lidmaat, zn., lidmaat.

lief, zn., lijf. Ook: **lichem**.

liefebberij, zn., liefhebberij.

liefien, zn., 1. lijfje, soort onderhemd met knoopjes om de jarretels aan vast te maken; 2. liefje. *E-j oew liefien niet met-enömmen?*

liegen, ww. (*lög, loog, elögen*)(met lange *ie* uitgesproken), liegen.

liejen, ww. (*lid, leej/liejen, elejen*), 1. lijden, het ondergaan van smart; 2. schade ondervinden. *De planten ebben deur de nachtvö*rst *elejen*; 3. uithouden, dulden. *Il kan 't wel liejen*; 4. ondervinden. *Ä*rmoede *liejen*; 5. aardig vinden, in bijv. *Ik magge oe wel liejen*; 6. hopen, in: *Ik magge liejen dät e bëter wört*.

Ook: **lien**, **li'jen**.

liek, zn., lijk. *Der is een liek evunnen*.

liekdoorn, zn., likdoorn, eksteroog.

lieke, bn., l. in evenwicht. *Now bint wi'j weer lieke*; 2. aan kant, netjes. *De boel lieke leggen*. 3. recht, vlak. *De stienen liggen niet lieke*.

liekelatte, zn., liniaal. Zwols sjibbolet (zinnetje met specifiek Zwolse woorden): *Eb ie wel iens een dodde aover een liekelatte zien tuksen?* Ook: **mèttlatte**.

lieken, ww. (*lik/liekt, leek, elekten*), lijken. *Dät lik mi'j niks*. *Dät liekt närgens nao*.

liekwaegen, zn., lijkswagen.

liem, zn., lijm.

liemen, ww. (*liemen, eliemd*), lijmen.

liemtange, zn., lijmtang.

lien, zie: **liejen**.

liende, zn., 1. lijn; 2. waslijn, drooglijn. Ook: **dreugliende, wasliende**; 3. leidsel.

liendepaole, zn., waslijnpaal.

lienen, ww. (*lienen, eliend*) (met lange *ie* uitgesproken), lenen.

lienkoeke, zn., lijnkoek.

lienmaal, zn., lijnmeel.

lienöllie

lienöllie, zn., lijnolie.
lienzaod, zn., lijnzaad.
liepebolle, zn., kind dat veel huilt, huilebalk. Kinderversje: *Liepebolle spring in 't water, kan gien vissies vangen.*
liepen, ww. (*liepen, eliept*), huilen, schreien. Ook: **krieten**, **lippen**, **ulen**, **sjancken**, **skreien**.
lieste, zn., lijst.
liester, zn., (zang)lijster. Ook: **zangliester**.
liesterkralle, zn., lijsterbes.
lietien, zn., liedje, versje. Ook: **värsien**.
lieve-eersbiesien, zn., lieveheersbeestje.
lifläffien, zn., liflafje, kleine lekkernij.
li'jen, zie: **liejen**.
li'jte, zn., luwte.
lijse, zn., 1. lang meisje; 2. lange buigzame meisjespop.
lillijk, bn., bw., 1. lelijk, niet mooi; 2. kwaad, boos. *Lillijke kunsten uutalen. Mien va was lillijk op mi'j umdä-k niet luusteren.* Ook: **ellig**, **kwaod**, **mieterig**, **niedig**, **nieds**.
lillijkerd, zn., lelijkerd.
limmenade, zn., limonade.
linkeroge, zn., linker oog. Uitdr.: *Ij kik met zien linkeroge in't rechter vestzäkken* 'hij is scheel'.
linksumme, bw., linksom.
lippe, zn., lip. Uitdr.: *De lippe laoten angen* 'huilen, beteuterd kijken'.
lippen, ww., huilen. Zie ook: **liepen**.
loek, zn. (vkw. *lukien*), 1. luiik; 2. (mv.), ogen, oogleden. *De loeken vielen em bi'jnao dichte van de slaop.*
loerkleppe, zn., brievenbus. Ook: **brievenbusse**, **busse**.
logement, zn., logement, hotel. Ook: **lozement**.
lögen, ww. (*lögen, elöögd*), leeg maken. *Die fesse mu-keerst lögen veurdä-k em in de glasbak gooie.*
lögen, zn., leugen. Uitdr.: *Een lögentien umme bestwil.*

Lögenbanke, zn., leugenbank, op de Grote Markt voor de Grote Kerk, waar veel (ware?) verhalen worden verteld.
lokemetief, zn., locomotief.
lökke, zn., slungelig meisje. *Wat een grote lökke!* Ook: **lempe**.
löllegien, zn., lolletje, geintje.
lompenjeude, zn., lompenkoopman, handelaar in vodden.
lomperik, zn., onbehouwen persoon.
longe, zn., long.
loodse, zie: **loze**.
löög, bn., leeg.
löögnumen, ww., leegnumen.
löögstaon, ww., leegstaan.
löögte, zn., leegte. *Der is een löögte in uus now de kinders weg bint.*
löögzoegen, ww., leegzuigen. 't Kind *ef de beker ranja met een rietien löögzögen.*
looien, bn., loden, gemaakt van lood. Uitdr.: *Ij is zo link as een looien deure* 'hij is erg gewiekst'.
look, zn. (vkw. *leukien*), ui.
loopskute, zn., 1. vrouw die vaak op pad is; 2. loopschoen, grote schoen.
lopen, ww. (*löp, liep, elopen*), lopen.
lörken, ww. (*lörken, elörkt*), lurken, zuigen.
lörven, zn., lurven, in: *lene in de lörven griepen* 'iemand vastgrijpen'. Zie ook: **kladden**.
lös, bn., bw., 1. los. *De zeume ang't lös. E-j nog lös geld veur mi'j?* *Die crimeneel kump nooit meer lös. Dät stiet lös van 't andere. Die snupies liggen lös in de tasse;* 2. open. *Die deure is lös;* 3. in bijv. *Ij slöt ter op lös* 'hij slaat erop los'.
lösbärsten, ww., losbarsten.
lösbreken, ww., losbreken, uitbreken.
lösdoen, ww., opendoen. *Za-k de deure effen veur oe lösdoen?*
lösdreien, ww., opendraaien.
lösgaon, ww., 1. opengaan. *De ritssluting gonk lös;* *De winkel giet um acht uur lös;* 2. beginnen. 't *Feest gonk lös.*
lösgeld, zn., losgeld.

- löskommen**, ww., loskomen.
- löslaoten**, ww., loslaten.
- löslievig**, bn., een goede stoelgang hebbend.
- löslippig**, bn., bw., loslippig.
- lösmaken**, ww., losmaken, openmaken.
- lösplase**, zn., losplaats.
- lösroppen**, ww., 1. losrukken. *lj roppen zich lös*; 2. opentrekken. *lj roppen 't kedeugien lös*.
- lösösen**, ww. (*lösösen, elöst*), lossen.
- lösöses**, bw., losjes. *Dät zit wel eel ärg lösöses. Die ängt lösöses in 't vel*.
- lösöskoeven**, ww., openschuiven.
- lösstaon**, ww., openstaan. *'t Raam stiet lös*.
- lotteri'je**, zn., loterij, verloting.
- loze**, zn. (vkw. *leusien*), loods. Ook: **loodse**.
- lozement**, zie: **logement**.
- lozeren**, ww. (*lozeren, elozeerd*), logeren.
- lucht**, zn., 1. lucht. *De lucht ängt lege* 'hij heeft het kruis van zijn broek lager dan normaal hangen'; 2. geur, reuk.
- luchtbedde**, zn., luchtbed.
- luchtbelle**, zn., luchtbel. Ook: **luchtblösien**.
- luchtblösien**, zie: **luchtbelle**.
- luchtekeerse**, zn. (verouderd), lantaarn waarin een kaars zit. Zie ook: **lanteern**.
- luchtpiepe**, zn., luchtpijp, luchtwegen.
- luchtruum**, zn., luchtruim.
- lucifer**, zn., lucifer. Ook: **lucifersstökkien**, **striekertien**, **strieköltien**.
- lucifersdeusien**, zn., lucifersdoosje.
- lucifersstökkien**, zie: **lucifer**.
- luden**, zie: **lujen**.
- luiewievendraod**, zn., lange draad.
- luiewievenknoppe**, zn., speciaal soort drukknoop, vrijgezellenknoop. Ook: **vri'jgezellenknoppe**.
- lujen**, ww. (*lujen, eluujd*), luiden. Ook: **luden**.
- lulapperaat**, zn., telefoon. Ook: **luliezer**, **tillefoon**.
- luliezer**, zie: **lulapperaat**.
- lulla**, zn., kletsmeier, kletskous. Ook: **lul(le)meier**. Uitr.: *Een lulla in een waegentien* 'een kletskous'.
- lullefekasie**, zn., kletspraat, onzin.
- lul(le)meier**, zie: **lulla**.
- lusse**, zn., lus, strik. Ook: **strikke**, zie ook: **gälgien**.
- lussen**, ww. (*lussen, elust*), lusten. *Dät lus ie toch ook wel*.
- lust**, zn. (mv. *lusten*), lust, trek. Uitr.: *Zi'j is met lusten* 'zij is zwanger'.
- lu**, zn., lui, mensen.
- luud**, bn., bw., luid.
- luudspreker**, zn., luidspreker.
- luus**, zn., luis, hoofdluis, pietjes. Ook: **pieties**, **piotters**.
- luusteraer**, zn., luisteraar.
- luusteren**, ww. (*luusteren, eluusterd*), luisteren.
- luusterig**, bn., in: *'t is luusterig weer* 'het is onheilsPELLend stil' (bijvoorbeeld vlak voor onweer).
- luustervinke**, zn., luistervink.
- luzebos**, zn., 1. luizenbos; 2. gemeen iemand.
- luzekamme**, zn., luizenkam, stofkam. Ook: **stofkamme**.
- luzelèven**, zn., luizenleven.
- luzemilde**, zn., melde of ganzenvoet (plant).

't Magiesbolwärk

M

maagpiene, zn., maagpijn.

maagzoer, zn., maagzuur. Zie ook: **zoer**.

maagzwere, zn., maagzweer.

maal, zn., meel. *Märsman zien mölle maalt mooi maal.*

maalmöppien, zn., koekje, biscuitje. Ook: **beskwie**.

maalwörm, zn., meelworm.

maalzak, zn., meelzak.

maer, bw., maar.

mage, zn., maag. Spreekw.: *Zand skoert de mage.*

maggen, ww. (*mag, moch, emocht*), mogen. *Ik magge niks.* Ook: **meugen**.

magien, zie: **meisien**.

maje, zn., made.

maken, ww. (*maken, emaaft*), maken.

malig, bn., melig. *Dät bint malige eerpels.*

malle, zn., mal, model.

mama, zn., mama. Ook: **moe, moeder**.

man, zn. (vkw. *männegien*), man.

mande, zn. (vkw. *mäntien*), mand.

mangel, zn., keel- of neusamandel. *De mangels knippen.*

maol, zn., 1. keer. *le ebt verskillende maolen bi'j ons elogeerd*; 2. maaltijd. *le ebt een goed maol ekaakt.* Ook: **maoltied**; 3. bep. hoeveelheid, maal (vkw. *mööltien*). *Doe mi'j maer een maol bonen zo van 't land.*

maoltied, zn., maaltijd. Ook: **maol**.

maond, zn. (vkw. *mööntien*), maand.

maondag, zn., maandag.

maondelijks, bn., bw., maandelijks.

maondes, 1. bn., maandags; 2. (*s-*) bw., 's maandags.

maondkaerte, zn., maandkaart.

maone, zn. (vkw. *mööntien*), 1. maan; 2. slaapbol/papaver (somniaferum) (plant).

maoneskien, zn., maneschijn.

maonsverduustering, zn., maansverduistering.

maonzaod, zn., maanzaad.
maonzaodbreutien, zn.,
 maanzaadbroodje.
maot, zn. (vkw. *mötien*), maat, kameraad.
 Ook: **kammeraod**.
maotbèker, zn., maatbeker.
maote, zn. (vkw. *mötien*), 1. maat, grootte. *Dät pak is an de maote*; 2. stuk land.
maotigen, ww. (*maotigen, emaatigd*), matigen.
le mut een bettien maotigen.
maotigheid, zn., matigheid.
maotskap, zn., maatschap.
märg, zn., merg. *Dät giet mi'j deur märg en bien*.
märgpiepe, zn., mergpijp.
märk(e), zn., merk. *Dät is een goed märk. le ebt een märke in de trui zitten* 'je hebt een merkje in je trui zitten'.
märken, ww. (*märken, emärkt*), merken.
märk(t), zn. (vkw. *märkien*), markt.
märk(t)dag, zn., marktdag.
märk(t)kraome, zn., marktkraam.
märk(t)pries, zn., marktprijs.
märmer, zn., marmer.
märmotte, zn., marmot.
märn, zie: **mörgen**.
märse, zn., mars. *lets in zien märse ebben*.
märskraomer, zn., marskramer.
märtelaer, zn., martelaar.
märtelaerskap, zn., martelaarschap.
märtelen, ww. (*märtelen, emärteld*), 1. martelen, pijnigen; 2. moeizaam werken.
matte, zn. (vkw. *mättien*), mat.
materiaol, zn., materiaal.
mauwerd, zn., zeurpiet, klagerig persoon.
mechoggel, zn., lelijke, grote neus, kokkerd.
medallie, zn., medaille.
medärn, bn., bw., modern. *le bint medärnerder dan ik dache*. Ook: **ni'jmoeds**.
medecien, zn., medicijn.
medelieden, zie: **medeliejen**.
medeliejen, zn., medelijden. Ook:
medelieden, medeli'jen.

medeli'jen, zie: **medeliejen**.
medene, zie: **mediene**.
mediene, bw., meteen. Ook: **medene, metiene**.
mee(-), zie: **met(-)**
meert, zn., maart.
meestentieds, bw., meestal, het grootste deel van de tijd.
mèètband, zn., oprolbare bandcentimeter.
mèètlatte, zn., meetlat. Ook: **liekelatte**.
mèèstok, zn., meetstok, ellestok.
meeuwe, zn., meeuw.
meien, ww. (*meien, emeid*), maaien.
meier, zn., maaier.
meimaond, zn., meimaand.
meirègen, zn., meiregen.
meisien, zn., meisje. Ook: **deerne, magien, kuie / kujje** (oude woorden), **wicht**.
meisiesname, zn., meisjesnaam.
meisiesoge, zn., voorjaarszonnebloem (plant).
meisiesskoele, zn., meisjesschool.
meizeuntien, zn., madeliefje (plant).
mekaere, wederk. vnv., elkaar. Ook:
menaere, mekander.
mekander, zie: **mekaere**.
mekeren, ww. (*mekeren, mekeerd*), mankeren.
lj mekeren niks nao 't ongeluk.
mekrele, zn., makreel.
melankeliek, bn., bw., melancholiek.
mèle, zn., melde (plant).
meleur, zn., pech, ongelukje, gebrek.
melkboeren-ondenöör, zn.,
 melkboerenhondenhaar, kleurloos haar zonder slag of krul.
melkbusse, zn., melkbus.
melkenstied, zn., tijd om te melken, melktijd.
melkfabriek, zn., melkfabriek.
melkflesse, zn., melkfles.
melkkaoker, zn., melkkoker, hoge pan om melk in te koken.

melkkrukke

melkkrukke, zn., melkkruk. Ook: **melkstuultien**.
melkstuultien, zie: **melkkrukke**.
melodiegien, zn., melodietje, wijsje. Ook: **wiesien**.
memme, zn., vrouwenborst, speen, tepel.
menaere, zie: **mekaere**.
meneuvels, zn., manoeuvres, fratsen. *Wat veur een meneuvels e-j now weer uute-aald!*
meniere, zn., manier. Ook: **wieze**.
menigiene, onbep.vnw., menigeen.
menister, zn., minister.
mense, zn., 1. mens; 2. vrouw. Ook: **vrommes, vrouwe, wief**.
menuut, zn., minuut.
merakel, zn., mirakel, wonder.
merakels, 1. bn., mirakels, vervloekt. *Dät merakelse jonk wil niet luusteren*; 2. bw., heel erg, buitengewoon. *Dät was merakels lækker*; 3. tw., vervloekt! *Merakels!!*
merelle, zn., morel, soort kers.
mesjester, zn., manchester. *Ij efvan veuren mesjester*. Ook: **mesjister**.
mesjette, zn., manchet.
mesjetteknoop, zn., manchetknoop.
mesjiene, zn., machine.
mesjienegören, zn., naaimachinegaren.
mesjienenaalde, zn., naaimachinenaald.
mesjister, zie: **mesjester**.
meskien, bw., misschien. Ook: **miskien**.
mestköre, zn., mestkar.
mestvörke, zn., mestvork.
met, 1. vz., met.; 2. bw., mee. *Gao-j met? Ij giet ook met*. Ook: **mee**.
metaal, zn., metaal.
metbrenge, ww., meebrengen. *Wi-j wat veur mi'j metbrenge?* Ook: **meebrenge**.
metdreien, ww., meedraaien. Ook: **meedreien**.
mèten, ww. (*mèèt, mètèn, emètèn*), 1. meten; 2. in: *Za-k oe der iene veur mètèn!* 'zal ik je een klap verkopen?'

mèter, zn., meter.
metgaon, ww., meegaan. Ook: **meegaon**.
metgaond, bn., meegaand, bereidwillig. Ook: **meegaond**.
metiene, bw., meteen. Ook: **mediene, medene**.
metkommen, ww., meekomen. *Ku-j metkommen?* Ook: **meekommen**.
metkriegen, ww., meekrijgen. *Die krie-j niet met*. Ook: **meekriegen**.
metlèven, ww., meelevan. Ook: **meelèven**.
metluusteren, ww., meeluisteren. Ook: **meeluusteren**.
metnemmen, ww., meenemen. Ook: **meenenmen**. *Uitdr.: Alles wa-j stiekem metnemt, bliflater an oew vingers klèven*.
metpraoten, ww., meepraten. Ook: **meepraoten**.
metsen, ww. (*metsen, emetst*), een wedstrijdje (Eng. *match*) voetballen. *Vrogger gongen wi'j metsen op de Törfmärkt*. Ook: **voeballen, nötten**.
metspöllen, ww., meespelen. *Ij wil ook metspöllen*. Ook: **meespöllen**.
metrasse, zn., matras.
metroze, zn., matroos.
metwörst, zn., metworst.
meugelijk, bw., bn., mogelijk.
meugelijkeid, zn., mogelijkheid.
meugen, ww. (*mag, moch, emocht*), mogen. *Wi'j meugen niks*. Ook: **maggen**.
meuie (verouderd), zn., moei, tante. *Dienemeuie 'tante Diene/Dini'*. Tegenwoordig: **tante**.
meure, zn., vrouwtjeskonijn.
meze, zn., mees.
meziek, zn., muziek.
meziekdeuze, zn., muziekdir. Ook: **meziekkörps**, zn., muziekkörps.
meziekklesse, zn., muziekkles.
meziekskoele, zn., muziekschool.
meziekuutvoerink, zn., muziekuutvoering.

middagēten, zn., middageten, lunch. Warm eten werd vroeger middageten genoemd omdat het toen de gewoonte was thuis warm te (gaan) eten tussen de middag.

middagslōpien, zn., middagslaapje.

middelmaote, zn., middelmaat.

middendeur, bw., doormidden.

middenvuur, 1. bw., middenvoor; 2. zn., midvoor, centrumspits.

middes, 's-, bw., 's middags.

miegempe, zn., mier. Ook: **empe, miere**.

miegen, ww. (*miegen, emiegd*), urineren, plassen (van vrouwen).

miemeltien, zn., maskerbloem (plant).

mien, bez.vnw., mijn. *Dät is mien jässe*.

miende, zelfst. gebr. bez.vnw., de, het mijne. *Dät is de miende*.

Miene Belle, zn., stadstipe. Miene Belle woonde vroeger op het Eiland boven Klokken Manusien. Als ongehuwde moeder maakte zij op de vismarkt de vis schoon, en na afloop van de markt ook nog de kramen. Vaak kocht zij de vis die overbleef en ging er mee langs de deuren. Of het kwam doordat Miene Belle bij haar klanten aanbelde als zij met haar vis ventte of omdat zij soms oorbellen droeg, het is moeilijk te zeggen waar zij haar bijnaam aan te danken had.

miere, zn., mier. Ook: **empe, miegempe**.

mierennōst, zn., mierennest.

miete, zn., mijt.

mieter, zn., persoon, vent. *Een taoie mieter 'iemand die oud wordt, het lang volhoudt'*.

mieterig, bn., bw., kwaad. *Die deerne is niet weinig mieterig op mi'j*. Ook: **ellig, kwaod**,

lillijk, niedig, nieds.

mietien, zn., mietje, watje, sullige figuur.

mi'j, pers. vnw., mij. *Die slōttel is van mi'j*.

mi'jzelf, pers. vnw., mijzelf.

min, bn., bw., min, slecht. *Dät is een minne kerel. Een minne poesterd*.

minsens, bw., minstens.

mis-andelen, ww. (*mis-andelen, mis-andeld*), mishandelen.

misdrief, zn., misdrijf.

miskien, zie: **meskien**.

miskraome, zn., miskraam. Ook: **misse**.

misse, zn., 1. mis, eucharistieviering; 2. zie: **miskraome**.

misslaon, ww., misslaan, verkeerd slaan.

moddelen, ww. (*moddelen, emoddeld*), rooien, bijv. van aardappels: *eerappels moddelen*.

modderpoot, zn., kleinkruiskruid (senecio vulgaris) (plant).

modderskute, zn., 1. modderschuit; 2. grote, dikke vrouw.

moe, zn., moeder. Ook: **moeder, mama**.

moeder, zie: **moe**.

moekerig, bn., burgerlijk, ouderwets. *Die vrouwe zut ter wat moekerig uut*.

moelband, zn., zie: **moelkōrf**.

moelkōrf, zn., muilkorf. Ook: **moelband**.

moere, zn., 1. moer (van metaal, met schroefdraad); 2. bijenkoningin; 3. vrouwtjeskonijn.

moes, zn. (vkw. *musien*), 1. muis. Uitdr.: *De moezen liggen der dood veur de kaste 'het is er zeer armoedig'*; 2. handpalm.

moesstille, bn., bw., muisstil, doodstil.

Ook: **doodbedaerd**.

moezekōttel, zn., muizenkeutel.

moezenisse, zn., muizenis.

moezenōst, zn., muizennest.

moezevalle, zn., muizenval.

molle, zn., mol.

mōlle, zn., molen. Spreekw.: *Een stille mōlle maalt gien maal*.

mōllenbloeme, zn., grijskruid (plant).

mollenkruid, zn., doornappel.

mōllenpeerd, zn., grote grove vrouw.

mond, zn. (vkw. *muntien*), mond. *Zi'j is niet op aer muntien evallen. Een muntien koffie 'een slokje koffie'*.

mondzeerte

mondzeerte, zn., 1. tand- of kiespijn; 2. scheurbuik (verouderd).

monement, zn., monument.

mönne, zn., meun (vissoort).

möppien, zn., 1. koekje; 2. schattig kindje; 3. grapje; 4. hoopje poep.

mörgen, zn., bw., tw., morgen. Ook: **mörn**, **goeiemörgen**, **märn** (verouderd). *Mörn!* 'goedemorgen'.

mörgenaovend, bw., morgenavond. Ook: **mörnaovend**.

mörgenmiddag, bw., morgenmiddag. Ook: **mörnmiddag**.

mörgenochtend, bw., morgenochtend. Ook: **mörnochtend**.

mörgenrood, bw., morgenrood. Ook: **mörnrood**.

mörgens, 's -, bw., 's morgens. Ook: 's **mörns**.

mörgensterre, zn., bloem, morgenster. Ook: **mörnsterre**.

mörgenvrog, bw., morgenvroeg. Ook: **mörnvrog**.

mörgenzonne, zn., morgenzon, ochtendzon. Ook: **mörnzonne**, **ochtendzonne**.

mörmel, zn., mormel.

(-) **mörn(-)**, zie: (-) **mörgen(-)**.

mörsdood, bn., morsdood.

mörsen, ww. (*mörsen*, *emörst*), morsen.

mörskonte, zn., iemand die met eten of drinken morst.

mörslappe, zn., slab.

mosgruun, bn., mosgroen.

mösseltien, zn., klappertje voor een klappertjespistool. Ook: **knäppertien**.

mot, zn., 1. restje tabak; 2. fijn houtafval of zaagsel; 3. ruzie.

motblik, zn., stofblik.

mötien, zn., maatje, bep. inhoudsmaat. *Een mötien koffie*.

mötieserink, zn., maatjesharing.

motorkappe, zn., motorkap.

motrègen, zn., motregen.

motrègenen, zie: **motten**.

motte, zn., 1. mot, nachtvlinder; 2. zeug; 3. dikke vrouw.

motten, ww. (*motten*, *emot*), 1. motregen. Ook: **motrègenen**; 2. rommel maken, bijv. knoeien met tabak.

mottig, bn. (verouderd), pokdalig.

mouwe, zn., mouw.

mu, bn., bw. (vergroten trap: *muuierder*), moe. *Ik bin zo mu as een ond en wörre alsmaer muuierder*.

mudde, zn., mud, inhoudsmaat. Voor aardappelen is dat 70 kilo, voor tarwe 80 kilo en voor steenkool 50 kilo.

mugge, zn., mug.

muggeskeet, zn., 1. muggenscheet; 2. kleinigheid.

muggezvärm, zn., muggenzwerm.

muntiesmaote, bw., mondjesmaat.

mure, zn., 1. muur; 2. muur, onkruid (*stellaria media*) (plant).

musies, zn., 1. muisjes; 2. hagelslag.

musse, zn., 1. mus; 2. muts.

mussebellien, zn., mutsversiering bij kledingkracht.

musseneister, zn., mutsenaaister.

mussewasser, zn., mutsenwasser.

mutten, ww. (*mut*, *mos*, *emut*), moeten. *Ik mosse de ele wèke aoverwärken*.

muttien, zn., moetje, gedwongen huwelijk.

muuilijk, bn., bw., moeilijk. *Een muuilijk geval. Muuilijk lopen*.

muuilijkeid, zn., moeilijkheid.

muuite, zn., moeite.

muuizaam, bn., bw., moeizaam. *Een muuizaam gebeuren. Dät gonk muuizaam*.

muurbloeme, zn., 1. muurbloem (plant); 2. iemand die niet gevraagd wordt en aan de kant blijft zitten bij het dansen.

muurvärve, zn., muurverf.

muzekant, zn., muzikant.

De Mastenbroekerbrugge

N

naambörd, zn. (vkw. *naambörtien*),
naambord. Ook: **naamplate**.
naamkaertien, zn., naamkaartje.
naamplate, zie: **naambörd**.
nachens, 's-, bw., 's nachts.
nachkässien, zn., nachtkastje.
nachmärrie, zn., nachtmerrie.
nachmisse, zn., nachtmis.
nachponne, zn. nachtpon. Ook: **ponne**.
nacht, zn., nacht.
nachtoele, zn., 1. uil die 's nachts vliegt;
2. nachtvliender; 3. nachtbraker.
nachtvolk, zn., langblijvers, mensen die het
laat maken.
nachtwärk, zn., nachtwerk.
naer, bn., bw., naar, akelig, beroerd,
vervelend.

naerigeid, zn., narigheid.
nagelkeze, zn., kruidnagelkaas.
nagelolt, zn., 1. rookvlees. Ook: **rookvleis**;
2. hout van de kruidnagelboom.
nakend, bn., bw., naakt.
nakend eersien, zn., sneeuwkllokje.
Letterlijk betekent het: naakt gatje. Ook:
snee(j)klökkien.
nakend männegien, zn., vogelmelk
(*ornithogalum umbellatum*) (plant).
nakeneersien, zn. (verouderd), 1. scheld-
woord; 2. drijfтол die glad is gemaakt door
er de buik af te snijden. Zie ook: **drieffolle**,
zweptolle.
Nak nak, zn., Een straatmuzikant van
vroeger die speelde op een accordeon die
hij cadeau had gekregen van koningin
Wilhelmina. Op de accordeon zat een
bordje van hout of karton waarop dit
vermeld stond.
name, zn., naam.
namenlieste, zn., namenlijst.

nao, vz., bw., bn., vw., na. *Il is ter nao an toe* 'hij is op sterven na dood'.

nao-apen, ww. (*apen nao, nao-e-aapt*), na-apen.

nao-aperi'je, zn., na-aperij, imitatie.

naober, zn., 1. naber, buurman; 2. naburig land.

naoberplich(t), zn., nabuurplicht, burenplicht.

naoberskop, zn., nabuurschap.

naobestaonde, zn., nabestaande, erfgenaam.

naobi'j, bn., vz., bw., 1. nabij, dichtbij gelegen, niet ver verwijderd; 2. dichtbij.

naoblieven, ww., nablijven.

naod, zn. (vkw. *nötien*), naad.

naodät, vw., nadat.

naodeel, zn., nadeel.

naodelig, bn., nadelig.

naodenken, ww., nadenken.

naoder, bw., nader.

naoderand, bw., naderhand.

naoderbi'j, bw., naderbij.

naoderen, ww. (*naoderen, enaoderd*), naderen.

naodzak, zn., 1. zak in de naad; 2. zak onder een rok gedragen (bij klederdracht).

naogaon, ww., nagaan, controleren.

naogeboorte, zn., nageboorte.

naogelacht, zn., nageslacht.

naojöör, zn., najaar.

naokieken, ww., nakijken.

naokommen, ww., nakomen.

naokommer, zn. (vkw. *naokommertien*), nakomer, nakomeling.

naolaoten, ww., nalaten.

naolaotenskap, zn., nalatenschap.

naolde, zn. (vkw. *nööltien*), naald.

naoldekaoker, zie: **naoldekökker**.

naoldekökker, zn., naaldenkoker. Ook: **naoldekaoker**.

naomèten, ww., nameten.

naomiddag, zn., namiddag.

naomiddes, 's-, bw., na de middag. *Dät was 's naomiddes*.

naonach(t), zn., nanacht, laatste deel van de nacht.

naopraoten, ww., napraten.

naopraoteri'je, zn., napraterij.

naor, vz., vw., naar. Ook: **nöör**.

naorèkenen, ww., narekenen.

naoslaon, ww., naslaan.

naospöllen, ww., naspelen.

naost, bn., bw., vz., naast.

naovenant, bw., navenant, naar verhouding, in evenredigheid.

naoweeën, zn., naweeën.

naozeggen, ww., nazeggen.

naozomer, zie: **naozommer**.

naozommer, zn., nazomer. Ook: **naozomer**.

naozörg, zn., nazorg.

nappe, zn. (vkw. *näppien*), nap, kroes van email.

närcisse, zn., narcis. Ook: **tieloze**.

närgens, bw., nergens. Ook: **närns**.

närns, zie: **närgens**.

närre, zn., nar.

närregies, bn., bw., op zijn dooie gemak, zonder inspanning.

närries, zie: **närriig**.

närriig, bn., bw., nors. Ook: **närries** (verouderd).

närve, zn., nerf.

nättien, zn., natje. *Mien nättien en mien dreugien*.

nave, zn., naaf.

neerbugend, bn., bw., neerbuigend.

neerd, zn., voorkamer, pronkkamer.

neerkielen, ww., neerkijken.

nèfien, zn., 1. mugje; 2. neefje. Zie ook: **nève**.

negen, telw., negen.

negendes, zn., de negende.

negentiene, telw., negentien.

negentig, telw., negentig.
negosie, zn., 1. negotie, handel;
 2. (verouderd) geringe koopwaar waarmee men vent. Ook: **agosie**.
neideuze, zn., naaidoos.
neien, ww. (*neien, eneid*), naaien.
neifebriek, zn., confectiefabriek.
neigören, zn., naaigaren.
neikissien, zn., naaikistje.
neimesjiene, zn., naaimachine.
neinaolde, zn., naainaald.
neiskoele, zn., naaischool.
neister, zn., naaister.
neiwärk, zn., naaiwerk.
nekke, zn., nek. Uitdr.: *Ij pröt uut de nekke* 'hij kletst maar wat'.
nemmen, ww. (*nemp, nam(p), enömmen*), nemen.
nerig, bn., bw., nijver, druk, ijverig.
netuur, zn., natuur.
netuurlijk, bn., bw., natuurlijk.
neudig, bn., bw., nodig, noodzakelijk.
neudigen, ww. (*neudigen, eneidigd*), nodigen.
 Ook: **neugen, verzuken**. *Laot oe niet neugen* 'tast toe'.
neugen, zie: **neudigen**.
neuver, bn., bw., krap aan, niet solide. 't Is *mi'j net een bettien te neuver*.
nève, zn., neef.
nichte, zn. (vkw. *nichien*), nicht.
niedig, bn., bw., nijdig, kwaad. Ook: **ellig, kwaod, lillijk, mieterig, nieds**.
niedigeid, zn., het nijdig zijn.
nieds, bn., bw., nijdig, kwaad. Ook: **ellig, kwaod, lillijk, mieterig, niedig**.
niedskop, zn., driftkop.
niepien, zn., hakbijtje.
nierbreutien, zn., nierbroodje.
niere, zn., nier.
niergruus, zn., niergruis.
ni'j, bn., nieuw.

Ni'je Märk(t), zn., Nieuwe Markt, vroeger Bottermärk genoemd, lopend van de Sassenstraat naar de Oude Vismarkt. Voorheen lag daar de Bethlehemshof. De Nieuwe Markt is in 1649 speciaal aangelegd voor de groenteverkoop. In 1884 werd er een boterhal gebouwd zodat de botermarkt van de Voorstraat naar de Nieuwe Markt kon verhuizen. Deze hal heeft in de Eerste en Tweede Wereldoorlog ook nog dienst gedaan als gaarkeuken. Nu vindt men hier een parkeerplaats.
ni'jgien, zn., nieuwtje.
ni'jjöör, zn., nieuwjaar.
ni'jjöörsdag, zn., nieuwjaarsdag.
ni'jjöörskieten, ww., elkaar gelukkig nieuwjaar wensen. *Zi'j kommen bi'j ons ni'jjöörskieten*.
ni'jmelks, bn., (van een koe) pas gekalfd hebbend.
ni'jmoeds, bn., modern. Ook: **medärn**.
ni'js, zn., nieuws.
ni'jskierig, bn., bw., nieuwgierig.
ni'jskierigeid, zn., nieuwsgierigheid.
nisse, zn., nis.
noeste, zn. (vkw. *noesien*), noest, knoest.
noesterig, bn., vol noesten.
nölen, ww. (*nölen, enööld*), zeuren, drammen, zaniken.
nölerd, zn., zeurder, drammer.
nommer, zn., nummer.
nonne, zn. (vkw. *nunnegien*), non.
nöör, zie: **naor**.
noppe, zn. (vkw. *nöppien*), nop.
nörs, bn., bw., nors.
nöst, zn., nest. *De merel zit op aer nöst. Zich in de nösten wärken*.
nösteren, ww., mopperen. Ook: **knösteren**.
nösterig, bn., bw., een slecht humeur hebbend, knorrig, vervelend.
nöstöör, zn., nesthaar.

notisie

notisie, zn., notitie.

nötte, zn., 1. noot (boomvrucht); 2. een mens met droge humor. *Wat een raere nötte is dát mense*; 3. harde trap en klap.

nötte(n)boom, zn., notenboom.

nöttemeskaot, zn., nootmuskaat.

nötten, ww. (*nötten, enöt*), hard tegen de bal trappen. *Een pöttien nötten op de Törfmärkt.*

Ook: **voeballen, metsen**.

now, bw., tw., 1. nu; 2. nou.

nöze, zn. (vkw. *nösien*), neus. Uitdr.: *De smid zien nöze zit ter op 'de deur zit op slot'.*

nözebuttien, zn., neusbotje.

nözelen, ww. (*nözeld, enözeld*), 1. neuzelen, dralen, talmen; 2. onzin uitkramen. *Wat zit ie toch te nözelen.*

nözen, ww. (*nözen, enöösd*), 1. neuzen, snuffelen; 2. neuzen met de neus.

nukke, zn., nuk, gril.

numen, ww. (*numen, enuumd*), noemen.

numensweerd, bn., bw., noemenswaard.

nummerplate, zn., nummerplaat.

nunzelig, bn., nietig.

nunzeltien, zn., klein, nietig ding.

Aoverdekt winkelcentrum in de binnenstad

O

obbel, zn., hobbel.

obbelen, ww. (*obbelen, e-obbeld*), hobbelen.

obbelig, bn., hobbelig.

obbelpeerd, zn., hobbelpaard. Ook:
uppelpeerd.

obsternaot, bn., bw., obstinaat, koppig,
eigenzinnig.

odder, zie: **örde**.

odeklonje, zn., eau de cologne.

oe, pers.vnw., jou. *Dät is van oe*.

oe, bw., hoe. *Oe giet 't ter met?*

oed, zn. (vkw. *utien*), hoed.

oedendeuze, zn., hoedendoos.

oefiezer, zn., hoefijzer. Ook: **iezer**.

oefsmid, zn., hoefsmid.

oek, zn. (vkw. *ukien*), hoek. Uitdr.: 't *Ukien ummegaan* 'doodgaan'.

oele, zn. (vkw. *uultien*), 1. uil; 2. domoor. Ook:

öle, oelewapper; 3. (nacht)vlinder.

oeleballe, zn., uilenbal.

oelewapper, zn., 1. sufferd. Ook: **oele, öle**; 2. klap, stomp; 3. lid van Zwolse carnavalsvereniging De Oelewappers, opgericht in 1964.

oen, zn., 1. hoen, kip. Ook: **kippe**; 2. sukkel, dom iemand.

oende, zelfst. gebr. bez.vnw., de jouwe. *Dät is de oende. De oende en de miende.*

oepe, zn., toeter.

oepel, zn., hoepel.

oere, zn., hoer.

oerejonk, zn., hoerenkind.

oest, zn. (vkw. *oesien*), hoest.

oestbujje, zn., hoestbui.

oestdränkien, zn., hoestdrankje.

oes(t)en, ww. (*oes(t)en, e-oest*), hoesten.

oevärre, bw., hoever.

oeve, zn., 1. hoeve; 2. zool van een paard.

oeven, ww. (*oeven, e-oefd*), hoeven. *Dät ad niet e-oefd.*

- oevöl-eid**, zn., hoeveelheid.
- oevölle**, telw., hoeveel.
- oevölste**, rangtelw., hoeveelste.
- oew**, bez. vnw., jouw, uw.
- of**, zn. (vkw. *öffnen*), hof, tuin.
- of**, bw., af, klaar.
- of-akken**, ww., afhakken.
- of-alen**, ww., 1. afhalen; 2. bonen van draden ontdoen.
- of-ändig**, bn., afhandig.
- of-aoken**, ww., afhaken.
- ofbekken**, ww. (*bekken of, of-ebekt*), afbekken, afsnauwen.
- ofbieten**, ww., afbijten.
- ofbietmiddel**, zn., afbijtmiddel.
- ofblaozen**, ww., afblazen.
- ofblieven**, ww., afblijven.
- ofbrannen**, ww., afbranden.
- ofbraoke**, zn., afbraak.
- ofbrèken**, ww., afbreken.
- ofbugen**, ww., afbuigen.
- ofdak**, zn., afdak.
- ofdekken**, ww. (*dekken of, of-edekt*), afdekken.
- ofdoen**, ww., afdoen.
- ofdreien**, ww., afdraaien.
- ofdreugen**, ww., 1. afdrogen; 2. pak slaag geven.
- ofdrieven**, ww., afdrijven.
- ofgang**, zn., afgang.
- ofgaon**, ww., afgaan. *le mut niet op em ofgaon.*
- ofgelèëfd**, bn., afgeleefd, versleten.
- ofgelegen**, zie: **ofgelègen**.
- ofgelègen**, bn., bw., afgelegen. *Een ofgelègen uus.* Ook: **ofgelegen**.
- ofgemèten**, bn., bw., afgemeten. *Een ofgemèten lappe stof.*
- ofgescheiden**, bn., afgescheiden, behorend tot de Afgescheidenen (een kerkgenootschap).
- ofgèven**, ww., 1. afgeven, overhandigen. *Een pàkkin ofgèven*; 2. afgeven, loslaten. *Die värve gef of*; 3. – op iene: afgeven op iemand, kwaadspreken.
- ofglieren**, ww., afglijden. Ook: **ofgli'jen**. **ofgli'jen**, zie: **ofglieren**.
- ofgrieselijk**, bn., bw., afgrijselijk.
- ofgriezen**, zn., afgrijzen.
- ofjacht**, zn., in: *ofjacht gèven* 'afjacht, nors of bits antwoord geven'. *Il efem toch ofjacht egöven!*
- ofkammen**, ww. (*kammen of, of-ekamd*), afkammen, afkraken.
- ofkaoken**, ww., afkoken.
- ofkaoker**, zn., aardappel die afkookt.
- ofkieken**, ww., afkijken.
- ofkloeven**, ww., afkluiven. *De nagels ofkloeven.*
De botten ofkloeven.
- ofkniepen**, ww., afknijpen.
- ofkomst**, zn., afkomst. Ook: **komof**.
- ofkomstig**, bn., afkomstig.
- ofkörtling**, zn., afkorting.
- ofkriegen**, ww., afkrijgen.
- ofleiden**, ww. (*leidt of, leiden of, of-eleid*), afleiden. *Dät lewaai leidt mi'j of.*
- oflössen**, ww., aflossen. Zie ook: **inlössen**.
- ofluusteren**, ww., afluisteren.
- ofmaken**, ww., afmaken.
- ofmèten**, ww., afmeten.
- ofmèting**, zn., afmeting. Ook: **ofmètink**.
- ofmètink**, zie: **ofmèting**.
- ofnemmen**, ww., afnemen. *Stof ofnemmen.*
lets van een ander ofnemmen.
- ofpraoten**, ww., afspreken. Ook: **ofsprèken**.
- ofpriezen**, ww., afprijzen.
- ofraffelen**, ww. (*raffelen of, of-eraffeld*), afraffelen, iets haastig afmaken.
- ofraoden**, ww., afraden. Ook: **ofraojen**.
- ofraojen**, zie: **ofraoden**.
- ofrefelen**, ww. (*refelen of, of-erefeld*), het afhalen van (snij)bonen.
- ofrèkenen**, ww., afrekenen.
- ofrieden**, zie: **ofriejen**.
- ofriejen**, ww., afrijden. Ook: **ofrieden**.
- ofrikken**, ww. (*rikken of, of-erikt*), omheinen.
- ofrit**, zn., afrit.

ofritsen, ww. (*ritsen of, of-erist*), afritsen.
ofroppen, ww., afrukken.
ofrumen, ww., afruimen.
ofskärmen, ww., afschermen.
ofskheid, zn., afscheid.
ofskcheiden, ww., afscheiden.
ofskellen, ww., afschillen.
ofskeren, ww., afscheren.
ofskoemen, zie: **ofskumen**.
ofskoeren, ww., afschuren.
ofskoeven, ww., afschuiven.
ofskrieven, ww., afschrijven.
ofskrieving, zn., afschrijving. Ook:
ofskrievink.
ofskrievink, zie: **ofskrieving**.
ofskumen, ww., 1. afschuimen, afscheppen.
't Ofskumen met de (gagies)slieve; 2. afborstelen.
Ook: **ofskoemen**.
ofslaon, ww., afslaan.
ofsliepen, ww., afslijpen.
ofslieten, ww., afslijten.
ofsluten, ww., afsluiten.
ofsnieden, zie: **ofsniejen**.
ofsniejen, ww., afsnijden. Ook: **ofsnieden**.
ofsniejsel, zn., afsnijtsel. Ook: **ofsnij'sel**.
ofsnij'sel, zie: **ofsniejsel**.
ofsoppen, ww. (*soppen of, of-esopt*), afsoppen,
schoonmaken.
ofspöllen, ww., afspelen.
ofspraoke, zn., afspraak.
ofsprèken, ww., afspreken. Ook:
ofpraoten.
ofspulen, ww., afspoelen.
ofstand, zn., afstand.
ofstaon, ww., afstaan.
ofstärven, ww., afsterven.
ofstèken, ww., afsteken.
ofstèlen, ww., afstelen.
ofstoffen, ww. (*stoffen of, of-estoft*), afstoffen.
ofstreupen, ww., afstropen. *Ij streupen 't ele
gebied of.*
oftroggelen, ww. (*troggelen of, of-etroggeld*),
aftroggelen.

oftugen, ww., 1. aftuigen, iemand in elkaar
slaan; 2. aftuigen (van een kerstboom),
leeghalen; 3. een paard van zijn/haar tuig
ontdoen.
ofvoeren, ww. (*voeren of, of-evoerd*), afvoeren.
ofvoerpiepe, zn., afvoerpijp.
ofvraogen, ww., afvragen.
ofwas, zn., afwas.
ofwassen, ww. (*wast of, wassen of, of-ewassen*),
afwassen.
ofwègen, ww., afwegen.
ofwieken, ww., afwijken.
ofwieking, zn., afwijking.
ofwiezen, ww., afwijzen.
ofzäkkertien, zn., afzakkertje, een laatste
glaasje.
ofzetteri'je, zn., afzetterij.
ofziedig, bn., afzijdig.
ofzoegen, ww., afzuigen.
ofzoegkappe, zn., afzuigkap.
ofzunderen, ww. (*zunderen of, of-ezunderd*),
afzonderen.
oge, zn. (vkw. *eugien*), oog. *Ij efter gien oge veur*.
oge, bn., bw., hoog. *'t Zit em ärg oge*.
ogenklöör, zn., ogentroost, stinkende
gouwe (chelidonium) (plant).
ogenskienlijk, bw., ogenschijnlijk.
ok, zn. (vkw. *ökken*), hok.
ok, bw., ook.
okken, ww. (*okken, e-okt*), hokken,
samenwonen.
old, bn., oud.
oldejöör, zn., oudjaar.
oldejöörsaovend, zn., oudjaarsavond.
oldejöörstag, zn., oudejaarsdag.
oldelu, zn., oudelui, ouders. Ook: **ouwelu**,
olders.
oldemännegiesböörd, zn., bosrank
(clematis).
oldemännegieskwaole, zn.,
oudemannenkwaal.
olderaovend, zn., ouderavond.
oldere, zn., oudere.

ouderlijk

ouderlijk, bn., ouderlijk.

ouderling, zn., ouderling.

ouderloos, bn., ouderloos.

ouiders, zn. (meestal mv.; enk. *ouider*), ouders.

Ook: **oudelu**, **ouwelu**.

ouidersuus, zn., ouderlijk huis.

ouiderwets, bn., bw., ouderwets.

oudewievenknuppe, zn.,

oudewijvenknoop.

oudewievenkoeke, zn., oudewijvenkoek.

oudewievenpraot, zn., oudewijvenpraot,
kletspraot.

oule, zn., slome duikelaar. Ook: **ouele**,

ouewapper.

oullen, ww. 1. (*ölt/olt, iel(d), e-oullen*), houden.

*Ik olle van oe. Dät ölt niet op; 2. (oullen, e-old),
hollen. Ij oullen de straote aover.*

oullie, zn., olie.

oulliebolle, zie: **oulliekrappe**.

oulliekrappe, zn., oliebol. Ook: **oulliebolle**.

oulliekruke, zn., oliekruik.

oullieslager, zn., olieslager.

oult, zn. (vkw. *oultien*), hout. *De deure is van olt. Van
oultien olt. Uitdr.: Ij is van 't oultien 'hij is rooms-
katholiek'.*

ouldoeve, zn., houtduif.

oultien, bn., houten, van hout gemaakt. *Een
oultien deure. Een oultien Klaas! 'een houten Klaas,
een stijve hark'.*

oultierig, bn., bw., houtierig, stijf.

oultloodse, zie: **oultloze**.

oultloze, zn., houtloods. Ook: **oultloodse**.

oultkaol, zn., houtskool.

oultwörm, zn., houtworm.

oultzageri'je, zn., houtzagerij.

oume, zn., oom. Ook: **ouom**, in bijv.

(verouderd): *Jaopik-ouom, Albert-ouom* 'oom
Jacob/Albert'.

oummel, zn., hommelm.

oumnibusse, zn., omnibus.

oumpe, zn., homp.

oumstebeurten, bw., om de beurt.

ouonändig, bn., bw., onhandig.

ouonbe-eurlijk, bn., bw., onbehoorlijk.

ouonbegriepelijk, bn., bw., onbegrijpelijk.

ouonbekwaom, bn., 1. onbekwaam,
ongeschikt; 2. beschonken, dronken.

ouonbelangriek, bn., bw., onbelangrijk.

ouonbelèèfd, bn., bw., onbeleefd.

ouonbe-oullen, bn., bw., onbenullig.

ouonberèkenbaer, bn., bw., onberekenbaar.

ouonbeskrievelijk, bn., bw., onbeschrijfelijk.

ouonbesoesd, bn., bw., onbesuisd.

ouonbewèèglijk, bn., bw., onbeweeglijk.

ouonbezunnen, bn., bw., onbezonnen.

ouonbezwoörd, bn., onbezwaard, niet
schuldig.

ouonbrèèkbaer, bn., onbreekbaar.

ouond, zn. (vkw. *ouontien*, mv. *ouonnen*), hond. *Ij efien
ouon en wi'j ebben twie ouonnen.*

ouondekore, zn., hondenkar.

ouondemande, zn., hondenmand.

ouondenok, zn., hondenhok.

ouondenöör, zn., hondenhaar.

ouondepolle, zn., klein soort paardebloem
met vier of vijf pennetjes.

ouonder-ouonds, bw., bn., onderhands.

ouonderärm, zn., onderarm.

ouonderbokse, zn., onderbroek.

ouonderd, telw., honderd.

ouonderdaon, zn., onderdaan.

ouonderdaonig, bn., bw., onderdanig.

ouonderdeur, bw., onderdoor. *Der ouonderdeur
gaon.*

ouonderdeurtien, zn., 1. klein kereltje;
2. onderdeurtje (ouonderste deel van deur).

ouonderdmaol, bw., honderdmaal.

ouonderduken, ww., onderduiken.

ouonderduker, zn., onderduiker.

ouonder-en, bw., onder vandaan, onderuit.
Kom ie der es even ouonder-en!

ouonderesköven kind, zn., 1. kind dat zich
achtergesteld voelt; 2. onecht kind.

ouondergaon, ww., ondergaan.

ouonderjörk, zn., onderjurk.

ouonderkinne, zn., onderkin.

onderkommen, zn., onderkomen, onderdak.

onderkroeper, zn., onderkruiper.

onderliefien, zn., onderlijfje, hemdje.

onderlippe, zn., onderlip.

ondermusse, zn., zwarte muts onder de knip- of plooiemuts (klederdracht).

onderold, zn., onderhoud.

onderoldsbeurt, zn., onderhoudsbeurt.

onderrollen, ww., onderhouden.

ondersteboven, bw., ondersteboven.

onderstèke, zn., ondersteek, pispot, po.

Ook: **ondertussen**.

ondertussen, zie: **onderstèke**.

onderuut, bw., onderuit, omheen.

ondervinnen, ww. (*ondervint, ondervun, ondervunnen*), ondervinden.

ondervraogen, ww. (*ondervrög, ondervroeg, ondervraogd*), ondervragen.

onderwärp, zn., onderwerp.

onderweggens, bw., onderweg, op pad.

onderwiel, bw., vw., onderwijnl, ondertussen, intussen. *Ij gonk onderwiel bosskoppen doen. Onderwiel ij an 't skrieven was, gonk zie koffiezetten.*

onderwies, zn., onderwijs.

onderwiezen, ww. (*onderwis, onderwees, onderwezen*), onderwijzen.

onderwiezer, zn., onderwijzer, leraar.

onderzuken, ww. (*onderzöch, onderzoch, onderzöch(t)*), onderzoeken.

onderzuuk, zn., onderzoek.

onderzuuktaofel, zn., onderzoektafel.

ondudelijk, bn., bw., onduidelijk.

onebbelijk, bn., bw., onaangenaam, onbehoorlijk.

oneffen, bn., niet vlak.

onfesoenlijk, bn., bw., onfatsoenlijk.

ongedaon, bn., ongedaan. *Ongedaon maken 'doorkrassen'.*

onge-eurd, bn., bw., ongehoord.

ongeleuf, zn., ongelooft.

ongeleuf(e)lijk, bn., bw., ongelooftlijk.

ongeleuvig, bn., ongelovig.

ongelègen, bn., bw., ongelegen.

ongeliek, zn., 1. ongelijk. *Ij ef ongeliek;*
2. onrecht. *Iemand ongeliek andoen.*

ongelieke, bn., bw., ongelijk. *Dät is ongelieke verdeeld. Die twie skilderi'jen angen ongelieke.*

ongeliekmaotig, bn., bw., ongelijkmatig.

ongemak, zn., ongedierte, luizen.

ongemärkt, bw., ongemerkt.

ongenaodig, bn., bw., ongenadig.

onger, zn., honger, trek in eten.

ongerig, bn., hongeric. *Een ongerige wolf.*

ongerleuntien, zn., hongerloontje.

ongeriemd, bn., bw., ongerijmd.

ongestaodig, bn., ongestadig.

ongetwiefeld, bw., ongetwijfeld.

ongevöörlijk, bn., ongevaarlijk.

ongevulig, bn., ongevoelig.

onklöör, bn., onklaar, stuk.

onkruud, zn., onkruid. Ook: **roet**.

onlanks, bw., onlangs.

onlèesbaar, bn., bw., onleesbaar.

onmeugelijk, bn., bw., onmogelijk.

onmeugelijkeid, zn., onmogelijkheid.

onneudig, bn., bw., onnodig.

önnig, zn., honing. Ook: **önning**.

önning, zie: **önnig**.

onnözel, bn., bw., onnozel.

onnumelijk, bn., bw., onnoemelijk.

onöördig, bn., bw., onaardig. *Ik vin oe niet onöördig.*

onraod, zn., onraad.

onriep, bn., onrijp.

ons, zn. (vkw. *unsien*), ons, 100 gram. 'n *Unsien ärmoe*, een onsje leverworst.

ontdaon, bn., ontdaan, van streek.

ontevrèden, bn., bw., ontevreden. *Een ontevrèden persoon.*

ontgaon, ww. (*ontgiet, ontgong/ontgonk, ontgaon*), ontgaan.

ontgruuien, ww. (*ontgruuien, ontgruuid*), ontgroeien.

ontrumen

ontrumen, ww. (*ontrumen, ontruumd*),
ontruimen.

ontslaon, ww. (*ontslöt/ontslaot, ontsloeg, ontslagen*), ontslaan.

ontstaon, ww. (*ontstiet, ontston, ontstaon*),
ontstaan.

ontstèken, ww. (*ontstek, ontstak, ontstöken*),
ontsteken.

ontstèking, zn., ontsteking.

ontstöken, bn., ontstoken. *Een ontstöken wonde.*

ontwärp, zn., ontwerp.

ontwärlen, ww. (*ontwärrt, ontwärlen/ontwierp, ontwörpen*), ontwerpen.

ontwieken, ww. (*ontwik, ontweek, ontweken*),
ontwijken.

onuutsprèekbaer, bn., onuitspreekbaar.

onverskillig, bn., bw., onverschillig.

onverteugen, bn., onvertogen, ongepast.
Een onverteugen woord.

onverwachs, bw., onverwachts. Ook:
onverziens.

onverziens, zie: **onverwachs**.

onveurdelig, bn., bw., onvoordelig.

onveurspelbaer, bn., bw., onvoorspelbaar.

onveurstelbaer, bn., bw., onvoorstelbaar.

onveurzichtig, bn., bw., onvoorzichtig.

onveurzien, bn., bw., onvoorzien.

onvoldaon, bn., onvoldaan.

onvrèè, zn., onvree.

onweersbujje, zn., onweersbui.

onwies, bn., bw., 1. onwijs, onverstandig.
le mut niet zo onwies doen!; 2. heel erg. *Dät is onwies völle.*

onwöörskienlijk, bn., bw.,
onwaarschijnlijk.

onzelaer, zn., iemand die nog vuiler is dan
een smeerpots.

onzelig, bn., bw., smerig, onzindelijk.

Zie ook: **poesterig, smoesterig, voel, podderig, poedelig**.

onzende, zelfst. gebr. bez. vnw., onze, die
van ons. *Dät is de onzende.*

onzuver, bn., bw., onzuiver.

oofdongerwiezer, zn., hoofdonderwijzer.

oofdzake, zn., hoofdzaak.

oogdraevend, bn., bw., hoogdravend.

oogeid, zn., hoogheid.

oogöör, zn. (mv. *oogören*), (meestal mv.),
wimper.

oogste, bn., hoogst. *Die boom is 't oogste.*

oogstens, bw., hoogstens.

Oogstraote, zn., Hoogstraat. De
tegenwoordige Hoogstraat heette vroeger
Voerstersteenstrate maar omdat die
straat gaandeweg opgehoogd is, kreeg
die de naam Hoogstraat (Oogstraote). Tot
1939 was het de hoofdverkeersweg naar
Kampen.

ooievaer, zn., ooievaar. Ook: **eileuver, eiber**.

oom, zie: **ome**.

oop, zn. (vkw. *eupien*), hoop, stapel. Uitr.:
*Der giet een oop aover de klinke 'er blijft veel
over wat je weg moet gooien.'*

oor, zn., oor.

öör, zn., 1. haar; 2. aar. Ook: **aer(e)**.

öörballe, zn., haarbal.

oorbelle, zn., oorbel.

öörbörs(tel), zn., haarborstel.

öördig, bn., bw., aardig, leuk.

oordöppien, zn., oordopje.

öördreuger, zn., haardroger.

öörgruui, zn., haargroei.

ooriezer, zn., oorijzer (wordt gedragen bij
klederdracht).

öörkamme, zn., haarkam.

öörknippe, zn., haarknip. Ook: **knippe**.

öörlint, zn., haarlint.

öörlippe, zn., snor. Werd in Dieze gezegd.

Zie ook: **snörre**.

oorlogsroet, zn., knopkruid (plant).

oorn, zn., hoorn.

oornblaozer, zn., hoornblazer, trompettist,
muzikant.

öörnettien, zn., haarnetje.

öörnöze, zn., scheldnaam voor bemoeial of dom iemand.

oorpiene, zn., oorpijn.

öörskärp, bn., bw., haarscherp.

oorskelpe, zn., oorschelp.

öörspelde, zn., haarspeld.

oorspronk, zn., oorsprong.

öörstrikke, zn., haarstrik.

oort, zn., halve liter.

öörüutval, zn., haaruitval.

oorvège, zn., oorvijg, slag om de oren.

öörvlechte, zn., haarvlecht.

oorwärmer, zn., oorwarmer.

oorwörm, zn., oorworm.

oorzake, zn., oorzaak.

opaalbrugge, zn., ophaalbrug.

op-alen, ww., 1. ophalen; 2. afhalen. *Ik mut mien meisien op-alen van uus.*

opbärgen, ww. (*bärgt op, börg op, op-ebörgen*), opbergen.

opblaozen, ww., opblazen.

opbréken, ww., opbreken.

opbrengen, ww., opbrengen.

opdreien, ww., opdraaien.

opdukelen, ww., opduikelen. *Wööre-j dät op-edukeld?*

opduken, ww., opduiken.

ope, zn. hoop, verwachting. Ook: **aope**.

openbaer, bn., openbaar.

opèten, ww., opeten.

opgaeren, ww., 1. oprapen; 2. verzamelen.

opgruuien, ww., opgroeien.

opiens, bw., opeens, plotseling.

opkaoken, ww., opkoken, aan de kook brengen.

opkieken, ww., opkijken.

opklapbedde, zn., opklapbed.

opkommen, ww., opkomen.

oplössen, ww. (*lössen op, op-elöst*), oplossen.

oplössing, zn., oplossing.

opnemmen, ww., opnemen.

opni'j, bw., opnieuw. Ook: **aoverni'j**.

opnumen, ww., opnoemen.

opoe, zn., oma. Vroeger: **gropmoe(der)**, **gropma**, tegenwoordig vooral: **oma**.

op-ollen, ww., ophouden.

opontold, zn., 1. oponthoud, vertraging; 2. verblijfplaats; 3. duur van iemands verblijf.

öpperman, zn., opperman. Ook: **upperman**.

opperste, zn., het hoofd, de baas.

oppörren, ww. (*pörren op, op-epört*), opporren, oppoken, oprakelen. *De kaolenkachel oppörren.*

opri'jen, ww., op stang jagen.

oprumen, ww., opruimen.

opruming, zn., opruiming.

opruuien, ww. (*ruuien op, op-eruuid*), opruien.

opruuier, zn., opruier.

opskeppen, ww., (*skeppen op, op-eskept*), 1. opscheppen (van eten bijv.); 2. opscheppen, snoeven. Ook: **opsnieden**, **opsniejen**.

opskoemen, ww. (*skoemen op, op-eskoemd*), opschuimen (van melk).

opskoeven, ww., opschuiven.

opskrieven, ww., opschrijven.

opskrif(t), zn., opschrift.

opskumen, ww., opjatten.

opslaon, ww., opslaan.

opsluten, ww., opsluiten.

opsnieden, zie: **opskeppen**.

opsniejen, zie: **opskeppen**.

opsnoeven, ww., opsnuiven.

opspöllen, ww., opspelen.

opspulen, ww., opspoelen. *De wasse opspulen.*
Ook: **spulen**.

opstaoken, ww., opstoken.

opstaon, ww., opstaan.

opstèken, ww., opsteken.

opstoeven, ww., opstuiven.

opstreupen, ww., opstropen. *De mouwen opstreupen*

opstriecken, ww., opstrijken.

opsukeren

opsukeren, ww. (*sukeren op, op-esukerd*), in het hoofd prenten. *Suker dät maer op 'sla dat maar op'.*

optugen, ww., optuigen.

opvaolen, ww., opvouwen.

opvègen, ww., opvegen.

opvoedige, zn. (verouderd), opvoeding.

opvraogen, ww., opvragen.

opvrèten, ww., opvreten.

opvrieven, ww., opwrijven.

opvri'jen, ww. (*vri'jen op, op-evri'jd*), opvrijen, iemand proberen gunstig te stemmen.

opwachen, ww., opwachten. *Die vent za-k wel is effen opwachen.*

opwårken, ww., opwerken. *Ij efzich öördig op-ewårkt.*

opwårmen, ww., opwarmen.

opweien, ww., opwaaien.

opzied, bw., opzij, aan de kant. Zie ook: **kante**.

opzoegen, ww., opzuigen.

opzolgen, ww., 1. inzouten; 2. opkroppen.

opzuken, ww., opzoeken.

oranjestavies, zn., in staafjes gesneden knolraap.

örde, zn., orde. *Dät is in örde* 'dat is in orde, voor elkaar'. Ook: **in odder** (verouderd).

ordinaris-older, zn., houder van een eethuis.

örend, zn., 1. arend (roofvogel); 2. sufferd; 3. val, smak. *Ij maken mi'j een örend!*

örgel, zn., orgel.

örgeldreier, zn., orgeldraaier, orgelman. Ook: **örgelspöller**.

örgelpiepe, zn., orgelpijp.

örgelspöller, zie: **örgeldreier**.

örgenist, zn., organist.

örig, bn., harig.

örkaan, zn., orkaan.

örken, 1. zn. (all. mv.), hurken. *Op de örken zitten*; 2. ww. (*örken, e-örkt*), hurken. *Ij mos örken.*

orre, zn., hor.

orredeure, zn., hordeur.

osse, zn., os.

ote, zn. (verouderd), opoe, oud vrouwtje.

ötegö, zn., slome duikelaar. Zie ook:

gögien.

otel-older, zn., hotelhouder, hoteleigenaar.

ottedoks, bn., orthodox.

oubat, zn. (verouderd), priktol.

ouwelu, zie: **oldelu**.

ouwen, ww. (*ouwen, e-ouwd*), houwen, slaan.

't Pelserteurentien

P

padde, zn., 1. pad, kikker; 2. dik, klein persoon. *Wat een dikke padde is dat mense.*

paddeskieter, zn., zweertje aan het oog, strontje. Ook: **struntien**.

paer, zn., paar, tweetal. *Een verliefd paer. Een paer sökken.*

pakkazie, zn., bagage.

pällegäste, zn., gepelde gerst, gort.

pallempenze, zie: **pollepeze**.

pallesaod, zn., palissade.

Palmpaosen, zn., Palmpassen.

palmpaostruke, zn., buxus (heester).

Palmzundag, zn., Palmzondag, zondag voor Pasen.

pan-ering, zn., panharing. Ook: **pan-erink**.

pan-erink, zie: **pan-ering**.

panne, zn., 1. (vkw. *pännegien*); 2. (geen vkw.), pech.

pannekoeke, zn. (vkw. *pannekukien*), pannenkoek

pannekoekspanne, zn., koekenpan.

paole, zn. (vkw. *pöoltien*), paal.

paosaantien, zn., paashaantje.

paosbult, zn., paasbult.

paosei, zn., paasei.

Paosen, zn., Pasen.

paosfees(t), zn., paasfeest.

paosmaol, zn., paasmaal.

paosmaondag, zn., paasmaandag.

paosvuur, zn., paasvuur.

paosweide, zn., paasweide.

paoteerappel, zie: **paoteerpel**.

paoteerpel, zn., pootaardappel. Ook: **paoteerappel**.

papa, zn., papa. Ook: **va**, **vader**.

pape, zn., paap, scheldnaam voor een rooms-katholiek. *Roomse pape.*

paplèpel, zn., papelepel. Ook: **papplepel**.

pappleppel

pappleppel, zie: **paplèpel**.

päppe, zn., speen, tepel van dieren.

pappegaai, zn., papegaai.

päppel, zn., peppel, populier.

pärdoes, bw., pardoes, plotseling, onverwacht.

pärfum, zn., parfum. Ook: **pefum**.

pärk, zn., park.

pärkement, zn., perkament.

pärlemoer, zn., parelmoer.

pärremetaosie, zn., 1. familie, verwantschap. Ook: **femie**; 2. Zwolse carnavalsvereniging.

pärreplu, zn., paraplu.

pärsbult, zn., hoop samengeperst gras, kuilbult. Ook: **pärsope**.

pärse, zn., pers, mangel.

pärsen, ww. (*pärsen, epärst*), persen.

pärskoele, zn., perskuil.

pärsope, zie: **pärsbult**.

pärsvoer, zn., persvoer, kuilvoer.

pärt, zn., part, deel.

pärtekeliere, zn., particulier.

pärzik, zn., perzik.

Passiebloeme, de, zn., oliemolen de Passiebloem. Gebouwd in 1775, staat nog steeds bij de Nieuwe Vecht aan de Vondelkade, is de laatste molen van de stad en fungeert als museum waar demonstraties worden gegeven door molenaars.

pauwe, zn., pauw.

peerd, zn. (vkw. *peertien*), paard. Ook: **knolle**.

peerdebloeme, zn., paardenbloem.

peerdebone, zn., paardenboon, een klein soort tuinboon.

peerde-eufstel, zn., paardenhoofdstel.

peerdegerei, zn., paardentuig. Ook: **peerdetuug**.

peerdekonte, zn., paardenkont.

peerdeköttel, zie: **peerdeviege**.

peerdekracht, zn., paardenkracht.

peerdemärk(t), zn., paardenmarkt. De paardenmarkt, die al wordt vermeld in 1040, werd vroeger een keer per maand voor de Diezerpoort op de Brink, Vechtstraat en Thomas a Kempisstraat gehouden. In 1931 verhuisde deze markt naar de Veemarkt. In 2001 is men gestopt met het verhandelen van vee, dus ook met de paardenmarkt.

peerdemiddel, zn., paardenmiddel.

peerde-öör, zn., paardenhaar.

peerdespul, zn., circus.

peerdestaert, zn., paardenstaart. Ook: **peerdesteert**.

peerdesteert, zie: **peerdestaert**.

peerdetuug, zie: **peerdegerei**.

peerdevel, zn., paardenhuid.

peerdeviege, zn., paardenvijg, platrond uitwerpsel van paarden. Ook: **peerdeköttel**.

peerdevleis, zn., paardenvlees.

peerdevolk, zn., cavalerie en bereden artillerie.

peerdewaegen, zn., paard en wagen.

peerdezeike, zn., urine van een paard.

pefum, zie: **pärfum**.

pèkel, zn., pekel.

pèkelvleis, zn., pekelvlees.

peleis, zn., paleis.

pemantig, bn., bw., parmantig.

peneel, zn., paneel.

peneermaal, zn., paneermeel.

penne, zn., pen.

pennefokse, zn., gierigaard, vrek. Zie ook: **knieperd**.

pense, zn., pens, buik.

pèper, zn., peper.

pèperbeumpien, zn., peperboompje.

Pèperbuskoeke, zn., koek, genoemd naar de Peperbustoren.

Pèperbusse, zn., toren van de Onze Lieve Vrouwenkerk op de Ossenmarkt, en de trots van elke Zwollenaar.

pèperbussien, zn., peperbusje.
pèperen, ww. (*pèperen, epèperd*), peperen.
pèperkeze, zn., peperkaas.
pèperkórrel, zn., peperkorrel.
pèpermunt, zn., pepermunt. Ook:
kärkebrood.
pèpernötte, zn., pepernoot. Ook:
peppernötte.
pepier, zn., papier.
pepieferieck, zn., papierfabriek.
pepiermölle, zn., papiermolen.
peppernötte, zie: **pèpernötte**.
pere, zn., peer.
perseneel, zn., personeel.
peseel, zn., 1. perceel; 2. penseel.
pesies, bn., bw., precies. *Dät is pesies wa-k bedoele*.
pestoer, zn., pastoor.
pestuur, zn., postuur.
petansie, zn., belang, gewicht, belangrijkheid.
petaol, zn. (vkw. *petööltien*), portaal.
petätter, zn., oplawaai, oorvijs. *A-j niet opolt met oew geklier dan krie-j een petätter*. Ook:
poelepetate.
petiek, zn., portiek.
peti'je, zn., partij.
petoete, zn., 1. patoot, lelijk uitziende vrouw; 2. Zwolse carnavalsgroep; 3. petoet, gevangenis.
petoffel, zn., pantoffel.
petrieze, zn., patrijs, veldhoen.
petrolie(-), zie: **petrölie(-)**
petrölie(-), zn., petroleum. Ook:
petröllie(-), petrolie(-).
petrölieboer, zn., petroleumboer.
 Vroeger ging hij met een kar langs de deuren en verkocht losse petroleum. Ook:
petröliekerel.
Petrolie Endrik, zn., bekend stadstypen en de laatste zelfstandige petroleumboer van Zwolle. Hendrik Gerrit Johannes Anton Brinkhuis (1902-1975) was zijn werkelijke naam.

petröliekanne, zn., petroleumkan.
petröliekerel, zie: **petrölieboer**.
petröliekóre, zn., petroleumwagen.
petrölielampe, zn., petroleumlamp.
petröllie(-), zie: **petrölie(-)**
petrone, zn. (vkw. *petreuntien*), patroon.
pette, zn., pet. Utdr.: *Dät zal mi'j de pette jökken* 'dat maakt mij niets uit'.
peule, zn. (vkw. *peultien*, vaak in het mv. gebruikt: *peulties*), peul. Ook: **pölle** (vkw. *pöllegien*, mv. *pöllegies*).
peze, zn., pees.
pezerd, zn., harde werker.
peziesie, zn., positie.
piejakker, zn., lange zwarte jas.
pieke, zn., piek.
pielebaoge, zn., pijl en boog.
pielente, zn., 1. tamme eend; 2. scheldwoord. Ook: **poelente**.
piemelen, ww. 1. zaniken, zeuren. *Zit toch niet zo te piemelen*; 2. urineren.
piene, zn., pijn. Ook: **zeerte**.
pieneköttel, zn., 1. kleinzerig iemand; 2. gierigaard. Zie ook: **knieperd**;
 3. (vroeger) een blauw zakje voor de koffie, vergelijkbaar met de koffiesiroop van Buisman. Door er in te knippen kon je iets van de inhoud in de koffie doen.
pienlijk, bn., bw., pijnlijk. *Een pienlijke andoening. Dät is ärg pienlijk*.
piepe, zn., pijp.
piepekrulle, zn., pijpenkrul.
piepestelle, zn., 1. steel van een tabakspijp; 2. harde regenstraal. 't *Règent piepestellen*.
piepiesdrup, zn., pijpdrop.
piepkeneel, zn., pijpkaneel.
piepörgel, zn., pijporgel.
pieptebak, zn., pijptabak.
piere, zn., worm, pier. Ook: **wörm**.
pierig, bn., 1. wormstekig. Ook: **verpierd**;
 2. bleek, witjes. Ook: **pierrotterig**.
pierrotterig, bn., bleek, witjes. Ook: **piepig**.
pierschèk, zn., wormgat in appel of peer.

pieties, zn. (meestal mv., enk. *pietien*),
 luis, hoofdluis, pietjes. Ook: **luus**,
piotters.
pietsien, zn., kleine hoeveelheid.
pikaoke, zn., pikhaak.
pikgedonker, bn., pikdonker. Ook:
stikkeduuster.
pikken, ww. (*pikken, epikt*), 1. knikkerspel:
 eigen knikker tegen een andere knikker
 kaatsen; een glazen knikker was meer
 waard dan een knikker van klei. *Op 't*
skoelplein gongen wi'j altied pikken op knikkers;
 2. kleven; 3. stelen.
pikmeier, zn., Duitse grasmaaier, ook wel
 Hannekemaaiër (niet: meier), genoemd.
pikstelle, zn., zuurstok. Ook: **zoerstok**.
pille, zn., 1. pil, medicijn; 2. iets dat dik is.
Een pille brood. Een pille van een boek.
pilledeusien, zn., pillendoosje.
pimpelpöors, bn., pimpelpaars.
pinkbuultien, zn., puntzakje. Ook: **tute**.
pinke, zn., 1. pink, kleinste vinger;
 2. eenjarig kalf.
pinksterbloeme, zn., pinksterbloem.
pinne, zn., 1. pin; 2. bijdehante vrouw.
pin-olt, zn., elzenhout.
pintond, zn., zuinig iemand, vrek. Zie ook:
knieperd.
piotters, zie: **pieties**.
piskieker, zn., piskijker, uroloog.
pispööltien, zn., pispaaftje.
pispöttien, zn., 1. pispotje; 2. haagwinde.
pisse, zn., pis, urine.
pitte, zn., 1. pit van een vrucht; 2. gaspit.
 Ook: **gaspitte**.
pittieskeze, zn., komijnkeas.
plaatse, zie: **plase**.
plagge, zn., plag.
plakke, zn., plak.
plakplattien, zn., plakplaatje.
plakpleister, zn., hechtpleister.
plaktaofel, zn., plaktafel.

planke, zn. (vkw. *plänkien*), plank. Uitr.:
De planke in 't gat doen 'de deur dicht doen'.
Plankenleusien, 't, zn., School met de
 Bijbel, opgericht in 1932, Het Planken-
 loodsje genoemd. Opgeheven 1997.
plante, zn., plant.
plaoge, zn., plaag.
plaogen, ww. (*plög, plaogen, eplaogd*), plagen.
plaoggeest, zn., plaaggeest.
plase, zn., plaats. Ook: **plaatse**.
plasse, zn. (vkw. *plässien*), plas.
plässien, zn., 1. krentenbol; 2. kleine plas.
plate, zn., plaat.
plefon, zn., plafond.
plekke, zn., plek.
plestiek, zn., plastic.
pleuriezzer, zn., 1. troffel; 2. bromfiets,
 brommer. Ook: **skeuriezzer, snörkiezzer**.
pliesie, zn., politie. Ook: **polisie, tute**.
pliesieburo, zn., politiebureau. Ook:
polisieburo.
ploege, zn., ploeg.
plugge, zn., plug.
plukke, zn., pluk (van haar of watten). Ook:
vodse.
pluk-öör, zn., plukhaar.
plumage, zn., pluimage.
plume, zn., pluim. Ook: **pluum**.
pluum, zie: **plume**.
pluus, zn. (vkw. *plusien*), pluus.
pluzen, ww. (*plös/pluust, pluzen, eplözen/*
epluusd), pluizen.
pluzig, bn., pluizig.
podderig, bn., 1. vuil, smerig. Ook:
poedelig, poesterig, smoesterig,
onzelig, voel; 2. nat (van het weer).
poe-ane, zn., verwaand iemand,
 opschepper.
poedelig, bn., smoezelig. Ook: **poesterig,**
smoesterig, onzelig, voel, podderig.
poele, zn., bult. *Ij efeen poele an de kop*. Ook:
bule.
poelente, zie: **pielente**.

poelepetate, zn., 1. parelhoen; 2. flinke mep, oplawaai. *Za-k oe een poelepetate gèven.*

Ook: **petätter**.

poemappel, zn., wind, scheet. Uitr.: *Ij löt een poemappel en die ku-j met de nöze skillen* 'hij laat een wind'.

poemel, zn., 1. dikzak. *Dät is mi'j toch een poemel van een jonk*; 2. dik voorwerp. *Wat een poemel.*

poepri'je, zn., diarree.

poere, zn., 1. pijler; 2. poer, peur (vistuig).

poeren, ww. (*poeren, epoerd*), 1. peuren, paling vangen; 2. roeren, wroeten.

poeste, zn. (vkw. *pusien*), 1. puist. *Die man ef een poeste op de wange zitten*; 2. een boel, veel (van wind). *Der stiet een poeste wind.*

poesterd, zn., 1. vuil, ongewassen persoon; 2. gemene vent. *Die kerel is een minne poesterd.*

poesterig, bn., 1. smoezelig; 2. puisterig; 3. opgeblazen gevoel na veel te hebben gegeten. Zie ook: **bluusterig**, **onzelig**, **smoesterig**, **voel**, **podderig**, **poedelig**.

poetekeie, zn., onbenullige kei, onhandige kei.

poetemekwak, zn., schertsend: 1. een geneesmiddel; 2. brillantine.

poeterd, zn., iets groots, joekel. *Dät is mi'j een poeterd van een stien.*

poetsdeuze, zn., 1. doos waar poetsspullen in gaan; 2. een vrouw die veel poetst.

poefkoeke, zn., koek gebakken van het laatste oliebollendeeg.

poke, zn., pook.

pokkel, 1. huid. *Ij skelt mi'j de pokkel vol*; 2. vracht. *Ij ef mi'j toch een pokkel op de rugge.*

polisie, zie: **pliesie**.

polisieburo, zie: **pliesieburo**.

polle, zn. (vkw. *pöllegien*), pol (gras bijv.).

pölle, zie: **peule**.

pollèpel, zn., pollepel. Ook: **polleppel**.

pollepeze, zn., lisdodde (plant). Ook: **toesebolle**, **pallempenze**.

polleppel, zie: **pollèpel**.

polve, zn., pols.

pompe, zn. (vkw. *pumpien*), pomp.

ponne, zn. (vkw. *punnegien*), nachtpon. Ook: **nachponne**.

pons, zn. (verouderd), punch.

poolseugte, zn., poolshoogte. *Ik mosse is effen poolseugte nemmen.*

pöörs, bn., paars.

poorte, zn. (vkw. *peurtien*), poort.

poot, zn. (vkw. *peutien*), poot.

poppe, zn. (vkw. *puppien*), pop.

pörken, ww. (*pörken, epörkt*), porken, porren, peuteren, pulken. *Zit niet in oew nöze te pörken.*

pörselein, zn., porselein. Ook: **posselein**.

pörsien, zn., portie.

pört, zn., 1. port, vrachtgeld voor met de post verzonden brieven, drukwerk of pakketten. *De pört is al betaald*; 2. bepaalde soort van vrij sterke wijn. *Doe mi'j maer een glasien pört.*

pörtemenee, zie: **pottemenee**.

posien, zn., poosje. Ook: **sköffien**, **steugien**.

posketoor, zn., postkantoor.

posselein, zie: **pörselein**.

postspöörbanke, zn. (verouderd), postspaarbank.

pot, zn. (vkw. *pöttien*), pot.

pottefullie, zn., portefeuille.

pottekieker, zn., 1. pottenkijker, elektrische lamp boven het kookgedeelte; 2. ongewenste toeschouwer.

pottemenee, zn., portemonnee. Ook: **pörtemenee**.

pöttieskärmsse, zn., potjeskermis.

prakkezaosie, zn., 1. gepeins; 2. zorg; 3. bedenksel.

präkkien, zn., etensrest, kliekje. Ook: **klikke**, **klikkien**.

praot, zn. (vkw. *prötien*), praat, taal. *Ij efaltied van die raere praot.* Zie ook: **prötien**.

praoten, ww. (*pröt, praoten, epraot*), praten. Uitr.: *Ij kan praoten as Brugman* 'hij kan goed praten.'

praoter, zn. (vkw. *prötertien*), prater.

praoteri'je, zn., gepraat. *Döör kump praoteri'je van.*

praots, bn., spraakzaam.

praotstoel, zn., praatstoel. *Ik zit op de praotstoel.*

praottaofel, zn., stamtafel.

Prauwenstraote, zn., straatje in de oude binnenstad, officieel Praubstraat, tussen het Grote Kerkplein en de Koestraat. Het straatje dankt zijn naam aan de rond 1405 gebouwde ambtswoning die door een proost (praub) werd bewoond, de beheerder van de kerkelijke gelden en bezittingen.

prebeersel, zn., probeersel, poging.

preberen, ww. (*preberen, eprebeerd*), proberen.

preces-verbaal, zn., proces-verbaal.

prèèkbeurte, zn., preekbeurt.

professer, zn., professor.

prèke, zn., preek.

prèken, ww. (*prèken, eprèèkt*), preken.

pries, zn., prijs.

priesvraoge, zn., prijsvraag.

priezen, ww., 1. (*pris, prees, eprezen*), prijzen, lof geven. *Ik prees em, maer eb ie em ook eprezen?*; 2. (*priezen, epriesd*), van een prijsje voorzien. *Die ärtikelen mos ie nog priezen. Die e-k al epriesd.*

prikkeldraad, zn., prikkeldraad. Ook:

puntdraod.

prikkellimonade, zn., priklimonade.

prizedent, zn., president.

prizzenteren, ww. (*prizzenteren, eprizzenteerd*), presenteren.

proellippe, zn., pruillip.

proeme, zn. (vkw. *pruumpien*), 1. pruim (vrucht); 2. tabakspruim; 3. vrouwelijk schaamdeel.

proemedante, zn., grote, gedroogde blauwe pruim.

proemen, ww. (*proemen, eproemd*),

1. pruimen, kauwen van tabak. *Die olde man proemt*; 2. eten, in: *Dät is niet te proemen.*

Proemersusies, zn., Pruimershuisjes. De Pruimershuisjes stonden in de Westerlaan. Het waren 24 huisjes waarin bejaarden in mei 1870 hun intrek mochten nemen en die daarbij een wekelijkse toelage ontvingen. De huisjes waren van de Daniellestichting, genoemd naar M. Danielle Pruimers.

proemtebak, zn., pruimtabak. Ook: **kniepof**.

proesen, ww. (*proesen, eproest*), proesten, niezen. *Ik proesen 't uut.*

profeteren, ww. (*profeteren, eprofeteerd*), profiteren.

pronkärfte, zn., pronkerwt, siererwt.

proppe, zn. (vkw. *pröppien*), prop.

prötien, zn., 1. praatje. Uitdr.: *Oew prötien is wel goed maer oew smoesien deugt niet*; 2. (mv. *pröties*) geklets.

prötiesmaker, zn., praatjesmaker.

pröttelen, ww. (*pruttelen, eprutteld*), pruttelen. *Wat stiet ter op 't vuur te pröttelen?*

pruikemakersdraffien, zn. (verouderd), sukkeldraffe.

pruttel, zn., rommel, troep.

pruven, ww. (*pruven, epruufd*), proeven.

pruverd, zn., 1. iemand die graag wat lust. *Ik is een lakkere pruverd*; 2. dronkaard (verouderd).

psalm, zn. (mv. *psalms*), psalm.

puffertien, zn. (meestal in het meervoud: *pufferties*), poffertje.

pulle, zn., pul. *Doe mi'j maer een pulle bier.*

punderen, ww. (*punderen, epunderd*),

1. ponderen, wegen met een unster; 2. op de hand schatten van het gewicht.

puntdraod, zie: **prikkeldraad**.

put-aoke, zn., puthaak. Uitdr.: *Aover de put-aoke trouwen* 'ongehuwd samenwonen'.

putte, zn., put.

Restaurant De Libri'je

R

raamkezien, zn., raamkozijn.

rabels, zn. (verouderd), hard ziek, pijnlijk.

rachelen, ww. (*rachelen, eracheld*), schelden.

raer, bn., bw., raar, eigenaardig. Ook:

eigenoördig.

raerekiek, zn., kermisattractie van vroeger, een tent waar je door vergrootglazen kon kijken; achter elk glas was weer iets anders te zien.

ragebolle, zn., ragebol.

raggen, ww., spinnewebben weghalen.

raile, zn., rail.

ranglieste, zn., ranglijst.

rännies, zn. (verouderd), guit, schalk, snaak.

raad, zn., raad.

raoden, ww. (*röd/raodt, raoden, eraoden*), raden. Ook: **raojen**.

raodsbesluit, zn., raadsbesluit, beschikking.

raodsel, zn. (vkw. *röödseltien*), raadsel.

raojen, zie: **raoden**.

raosdonder, zn., kapucijner. Ook:

kapsiender.

raot, zn., raat (honing).

raozen, ww. (*raozen, eraosd*), razen.

raozend, bn., bw., 1. kwaad. *Ij is raozend op zien buurman*; 2. razend, erg. *Ij is raozend snel*.

rape, zn., 1. raap (veldvrucht). *De rapen bint gaer*; 2. hoofd. *Mu-k oe veur de rape slaon?*

raspe, zn., rasp.

raspeerd, zn., raspaard.

raspelen, ww. (*raspelen, eraspeld*), raspelen.

ratte(-), zie: **rotte(-)**.

rave, zn., raaf.

rebat, zn., oud haveloos voorwerp. *Wat een old rebat van een köre efij döör toch staon?* 'wat voor oude versleten kar heeft hij daar toch staan?'

rebbelkonte, zn., kletsmajoor.

rech(t), 1. zn., recht, rechtvaardigheid. *Zi'j ebben em gien rech(t) edaon*; 2. zn., gelijk. 't *Rech(t) an zien zied ebben*; 3. zn., wat iemand toekomt. *Zien rech(t) laoten gelden*; 4. bn., bw., recht, niet krom of scheef. *Die stave is niet rech(t)*. *Die lieste angt niet rech(t)*; 5. bw., recht, juist, pal. *Dät boek ligt rech(t) veur oe*.

rech(t)banke, zn., rechtbank.

rech(t)bugen, ww., rechtbuigen.

rech(t)deur, bw., rechtdoor.

rech(t)s, bn., bw., rechts.

rech(t)sof, bw., rechtsaf.

rech(t)summe, bw., rechtsom.

rechtan, bw., rechtaan, rechtdoor.

rechterand, zn., 1. rechterhand; 2. trouwe medewerker.

rechteroge, zn., rechteroog.

rech(t)toe, bw., 1. rechttoe, voortdurend rechtuit. *Dät is rechtoe, rechtan*; 2. naar behoren. *Meer dan rechtoe*; 3. zonder overbodige poespas, franje. *Wi'j doen rechtoe rechtan en niet anders*.

rechtuut, bw., rechtuit.

rech(t)vaerdig, bn., bw., rechtvaardig.

redies, zn. (vkw. *rediesien*), radijs.

reekse, zn., reeks, serie. Ook: **risse**.

refel, zn., rafel.

refelen, ww. (*refelen, erefeld*), 1. rafelen; 2. van draden ontdoen.

regelmaot, zn., regelmaat.

regelmaotig, bn., bw., regelmatig.

règen, zn., regen. Uitr.: *As 't pap règent krie-j't börd op de kop* 'dan heb je pech en krijg je niets'.

règenbaoge, zn. (vkw. *règenbögien*), regenboog.

règenbujje, zn., regenbui.

règenen, ww. (*règenen, erègend*), regenen.

règenjässe, zn., regenjas.

règenjässien, zn., 1. vkw. van *règenjasse*; 2. condoom. Ook: **kepökkien**.

règenpiepe, zn., regenpijp.

règenputte, zn., regenput.

règentonne, zn., regenton.

règenwörm, zn., regenworm.

registraosie, zn., registratie.

reize, zn., reis. Ook: **toch**.

rejaal, bn., bw., royaal. *Dät is een rejaal mense*. *Die kamer is rejaal op-emèten*.

rèkenen, ww. (*rèkenen, erèkend*), rekenen.

Ook: **cieferen**.

rèkening, zn., rekening.

rèkenmeester, zn., meester die les geeft in rekenen.

rèkenskap, zn., rekenschap.

rèkensomme, zn., rekensom.

rekette, zn., raket.

remieze, zn., grote stal.

renpeerd, zn., renpaard.

repe, zn., 1. reep; 2. touw; 3. leren streng (paardentuig); 4. langwerpig stuk chocolade; 5. bep. visgerei, 30 cm lang draad met een haakje.

repört, zn., rapport.

reppelen, ww. (*reppelen, ereppeld*), 1. elkaar bespringen van dieren (bijv. konijnen, tochtige koeien); 2. wild stoeien, wild spelen.

rest, zn. (vkw. *ressien*), rest. *Die trui is ebreid van ressies wolle*.

reukflessien, zn., reukflesje met eau de cologne.

reukwärk, zn., reukwaren (bijv. parfum).

reuren, ww. (*reuren, ereurd*), roeren.

reuriezer, zn., theelepел.

reuster, zn., rooster.

reusteren, ww. (*reusteren, ereusterd*), roosteren.

reuze, zn., reus.

revier, zn., rivier.

reziene, zn., rozijn.

ribbe, zn., rib.

ribbekaste, zn., ribbenkast.

ribbesmeer, zn., pak slaag.

riddenaosie, zn., redenatie.

riddeneren, ww. (*riddeneren, eriddeneerd*), redeneren.

ridderskop, zn., ridderschap.

rie(j)bewies, zn., rijbewijs. Ook: **ri'jbewies**.

rieden, zie: **riejen**.

riegdraad, zn., rijgdraad.

riegen, ww. (*rig/riegt, reeg, erègen/eregen*), rijgen.

riejelering, zn., riolering.

riejen, ww. (*rid/riejt, reej, erejen*), 1. rijden.; 2. (wederk.) *Em riejen* 'zich druk maken, zich opwinden'. *Il rid em as een dief* 'hij knijpt hem als een dief'. Ook: **rieden, ri'jen**.

riejoel, zn., riool.

riekdom, zn., rijkdom.

rieke, bn., bw., rijk.

riekelijk, bn., bw., rijkelijk.

riekelu, zn., rijkelui.

riekeluuswens, zn., rijkeluiswens, met name twee kinderen, een jongen en een meisje.

rieksaelder, zn., rijksdaelder, oude Ned. munt van f 2,50. Ook: **knake**.

rieme, zn., 1. riem; 2. roeispaan. Zie ook: **roeispaone**.

riemeleri'je, zn., rijmelarij, eenvoudig dichtsel. Ook: **riemsel**.

riemen, ww. (*riemen, eriemd*), rijmen.

riempien, zn., rijmpje, versje.

riemsel, zie: **riemeleri'je**.

riep, zn., rijp aan de bomen of struiken.

riepe, bn., rijp. *De appels bint riepe*.

riepen, ww. (*riepen, eriept*), 1. rijp worden. *De peren mutten nog riepen*; 2. rijp vormen. 't *Riept een bettien op de straote*.

riesebèze, zn., aalbes, rode bes. Ook: **strenggiesbèze**.

ries-olt, zn., rijshout. Ook: **rieze** (met lange ie).

riest, zn., rijst.

riestebri'j, zn., rijstebrij.

riestekörrel, zn., rijstkorrel.

riestenat, zn., rijstenat, water waarin rijst is gekookt. Wordt gebruikt als middel tegen diarree.

rietmatte, zn., rietmat.

rietpolle, zn., pol van riet.

rietskärm, zn., rietscherm.

rietsnieder, zn., rietsnijder.

rie(j)tuug, zn., rijtuig. Ook: **koetse, ri'jtuug**.

rieze, zie: **ries-olt**.

riezebessem, zn., rijsbezem, bezem van berkentwijgen, stalbezem. Ook: **riezebèzem**.

riezebèzem, zie: **riezebessem**.

riezebos, zn., takkenbos.

riezen, ww. (*ris, rees/riezen, erèzen/erezen*), rijzen. 't *Beslag giet al riezen*.

riezig, bn., bw., rijzig, groot.

ri'jbewies, zie: **rie(j)bewies**.

ri'je, zn. (vkw. *ri'jgien*), rij.

ri'jen, zie: **riejen**.

ri'jtuug, zie: **rie(j)tuug**.

rikke, zn., 1. omheining; 2. kippenstok.

rikkedraad, zn., rasterdraad.

rikken, ww., omheining maken.

rikkepaole, zn., paal van een omheining.

rille, zn., 1. ril, plooi; 2. rilling.

rimmetiek, zn., reumatiek.

ringe, zn., ring. Ook: **rink**.

ringels, zn., ouderwets speelgoed. Ringels waren stukjes blik, waarin een gaatje met opstaand randje, die als fiches dienden bij het dobbelen.

rink, zie: **ringe**.

rippereren, ww. (*rippereren, erippereerd*), repareren.

risse, zn., reeks, serie. Ook: **reekse**.

ritse, zie: **ritssluting**.

ritssluting, zn., ritssluiting, rits. Ook: **ritse**.

rittekule, zn., reticule, rond tasje, meestal gehaakt of geborduurd.

roebel, zn., deugniet.

roef, zn., 1. kap van de klomp; 2. woongedeelte van een tjalk.

roeispaone, zn. (vkw. *roeispoöntien*), roeispaan. Ook: **rieme**.

roeje, zn., roede (bijvoorbeeld van een trap).

roeke, zn., roek (vogel).

roeken, ww. (*rök, rook, eröken*), ruiken.

roesterig, bn., roestig. *Roesterig iezet*.

roet, zn., 1. kachelgruis, schoorsteenvuil; 2. onkruid. Ook: **onkruid**.

roete, zn. (vkw. *rutien*), ruit, raam.

roetewisser, zn., ruitenwisser.

roetpolle, zn., pol onkruid.

roetsbane, zn., glijbaan op het ijs. Ook: **glierbane**.

roetsen, ww. (*roetsen, eroetst*), glijden. Ook: **glieren**.

roew, bn., bw., ruw. *Een roewe mure. Die kerel is ärg roew.*

roewvoer, zn., ruwvoer (voor dieren).

roffioele, zn., soort oliebol.

roggestoete, zn., brood van gebuild roggemeel.

roken, ww. (*roken, erookt*), roken.

rokeri'je, zn., 1. plaats waar vis, vlees gerookt wordt; 2. iets om te roken, bijv. sigaretten.

rolle, zn. (vkw. *rullegien*), rol.

rommelkruden, zn., groenten voor kruidmoes.

rondskumen, ww., rondsuffelen. *Ij skuumt een bettien rond.*

rondumme, bw., rondom.

rondvraage, zn., rondvraag.

Rontoren, zn. (verouderd), Rode Toren.

roodbörsien, zn., roodborstje.

rookplume, zn., rookpluim.

rookvleis, zn., rookvlees. Ook: **nagelolt**.

rookwörs(t), zn., rookworst.

roppen, ww. (*roppen, eropt*), scheuren, rukken.

ropperig, bn., slordig door slijtage of afscheuren. *Die spiekerbroek zut ter wat ropperig uut.*

rotte, zn., rat. Ook: **ratte**.

rotteklemme, zn., rattenklem. Ook: **ratteklemme**.

rottekruut, zn., rattenkruit. Ook: **rattekruut**.

röttien, zn., 1. vkw. van *rotte*, kleine rat; 2. rotje, vuurwerk.

rouwkaerte, zn., rouwkaart.

roze, zn. (vkw. *reusien*), roos.

rozenstruke, zn., rozenstruik.

rubberleerze, zn., rubberlaars.

rubberzaole, zn., rubberzool.

rugge, zn., rug. Uitdr.: *Ij efeen breje rugge* 'hij kan veel hebben'.

ruggegraot, zn., ruggengraat. Uitdr.: *Ij efgien ruggegraot* 'hij is een slappeling'.

rugpiene, zn., rugpijn. Meestal zegt men *pien in de rugge* in plaats van *rugpiene*.

ruï, zie: **ruj**.

ruj, zn, rui. Ook: **ruï**.

rumen, ww. (*rumen, eruumd*), 1. ruimen, verwijderen; 2. schoonmaken.

rumgrök, zn., rumgrog.

runtien, zn., rondje. *Runtien Zwolle* 'fietsroute rond Zwolle'.

rupse, zn., rups.

rus(te), zn., rust.

rus(t)plase, zn., rustplaats.

ruter, zn., ruiter.

ruuien, ww. (*ruuien, eruuid*), in de rui zijn.

ruum, 1. bn., bw., ruim, wijd. *Ie ebt een völfte rume broek an. Ruum kunnen aosem-alen. Een ruum äрте ebben*; 2. zn., ruim. 't *Ruum van 't vrachskip is löög*.

ruumte, zn., ruimte.

ruumtebespöring, zn., ruimtebesparing.

ruumtegebrek, zn., ruimtegebrek.

ruumtepak, zn., ruimtepak voor de ruimtevaart.

ruumteskip, zn., ruimteschip.

ruimtevaarder, zn., ruimtevaarder,
astronaut, kosmonaut.

ruimtevaart, zn., ruimtevaart, het reizen in
de ruimte.

ruimteverdeling, zn., ruimteverdeling.

ruut, zn., ruit (figuur).

ruziezaker, zn., ruziezoeker, ruziemaker.

Theater De Spiegel

S

saameurig, bn., saamhorig.
saameurigheid, zn., saamhorigheid, het bij elkaar horen, solidariteit.
saameurigeidsgevuul, zn., saamhorigheidsgevoel.
saffraon, zn., saffraan.
saggerijnig, zie: **sjaggerijnig**.
saldaot, zie: **soldaot**.
sallemander, zn., salamander.
salöttien, zie: **sjelöttien**.
saoterdes, bn., bw., zaterdags, 's zaterdags.
 Ook: **saotes**.
saotes, zie: **saoterdes**.
sause, zn., saus.
sebiet, bw., onmiddellijk, direct. *Ik komme sebiet naor oe toe*.
segaere, zn., sigaar.

segaerenasse, zn., sigarenas.
segaerenbântien, zn., sigarenbandje.
segaerendeusien, zn., sigarendoosje.
segaerenkaoker, zie: **segaerenkökker**.
segaerenkissien, zn., sigarenkistje.
segaerenkökker, zn., sigarenkoker. Ook: **segaerenkaoker**.
segaerenmaker, zn., sigarenmaker.
segaerenzake, zn., sigarenzaak.
segrette, zn., sigaret. Ook: **serette**.
segrette(n)boer, zn., sigarettenwinkel. Ook: **serette(n)boer**, **tebaksboer**.
sekade, zn., sukade.
sekadeläppien, zn., sukadelapje.
sekreet, 1. (plat) w.c. *Ik mut naor 't sekreet*;
 2. vervelend iemand. *Dät is een vreselijk sekreet!*
Een sekreet van een jong.
sekuur, bn., bw., secuur.
selderie, zn., selderij.
selon, zn., salon.
selonwaegen, zn., salonwagen, stacaravan.
selusie, zn., solutie, plakmiddel voor fietsbanden. Ook: **seluutsie**.

seluutsie, zie: **selusie**.

serette, zie: **segrette**.

serette(n)boer, zie: **segrette(n)boer**

seringe, zn., 1. seringboom; 2. bloem van de sering.

setien, zn., satijn.

siegerei, zn., cichoreikoffie, koffiesurrogaat.

Ook: **sjiegerei**, **kniep-of**.

sienappel, zie: **sinesappel**.

sientiesappel, zie: **sinesappel**.

siepel, zn., ui.

siepelen, ww. (*siepelen, esiepeld*), sijpelen.

siepoge, zn., ontstoken oog, lodderoog.

sieraod, zn., sieraad.

sieze, zn., sijs.

sikke, zn., 1. geit; 2. sik, klein baardje; 3.

(minachtend) kind, vrouw. *Wat bin ie een verwende sikke!* Ook: **geite**.

sikretaeris, zn., secretaris.

sinesappel, zn., sinaasappel. Ook:

sienappel, **sientiesappel** (verouderd).

sinksoezerd, zn., flinke draai om de oren, oorvijg.

Sinte Märten, zn., Sint Maarten

(11 november). Op Sinte Märten gingen de kinderen vroeger langs de deur met de foekepot. Tegenwoordig met een lampion en daarbij worden liedjes gezongen.

sjaggerijnig, bn., bw., chagrijnig. Ook:

saggerijnig.

sjale, zn., sjaal, das. Ook: **dässe**.

sjampie, zn., champagne.

sjanken, ww., huilen. Zie ook: **liepen**.

sjankepitte, zie: **sjankerd**.

sjankerd, zn., huilebalk. Ook: **sjankepitte**.

jankerd, **jankepitte**.

sjärp, zn., sjerp.

sjats(e), zn., gang, vaart. *De sjatse derin ebben.*

sjek, zn., shag, tabak. Ook: **tebak**.

sjekbule, zn., pakje shag.

sjelöttien, zn., sjalotje, soort van kleine ui.

Ook: **salöttien**.

sjeneren, **zich -**, ww. (*sjeneren, esjeneerd*), zich schamen. Ook: **skamen**.

sjet, zn., sajete, tot garen gesponnen wol.

sjeze, zn., sjees.

sjiegerei, zn., cichorei, surrogaat voor koffie. Ook: **siegerei**, **kniep-of**.

sjoekse, zn., iemand die sjokt.

sjoeksen, ww. (*sjoeksen, esjoekst*), sjokken, lummelig lopen. *Die twie sjoeksen der wat of op de märkt.*

ska, zn., schade. *Ij efska op-elopen. Zien ska in-alen.*

skaamte, zn., schaamte.

skaamtegevuul, zn., schaamtegevoel.

skaatse, zn., schaats. Ook: **iezer**, **skeuvel**.

skachte, zn., schacht.

skadelijk, bn., bw., schadelijk.

skaden, ww. (*skaden, eskaad*), schaden.

skaduw, zn., schaduw.

skaere, zn., schare, menigte.

skakel, zn., schakel.

skaken, ww. (*skaken, eskaakt*), schaken.

skale, zn. (vkw. *skaltien*), schaal, kom.

skalk, zn., schalk, grappenmaker.

skalteren, ww. (*skalteren, eskalterd*), schallen, helder klinken.

skamel, bn., schamel, armoedig.

skamel, zn., schamel, draaiwerk onder een wagen.

skamen, **zich**, ww. (*skamen, eskaamd*), zich schamen. Ook: **sjeneren**.

skampen, ww. (*skampen, eskampt*), schampen.

skamperd, zn., 1. misslag bij het houthakken; 2. schampschot. Ook:

skampskot.

skampskeut, zn., sneer.

skampskot, zie: **skamperd**.

skandaal, zn., schandaal.

skandalig, bn., bw., schandalig.

skande, zn., schande. *'t Is een skande dä-k*

't zegge. Uitdr.: Zunde is lèverwörst, skande is metwörst.

skaole, zn. (vkw. *skööltien*), weegschaal.

skaop

skaop, zn. (vkw. *sköpien*), 1. schaap; 2. klein kind.

skaopärder, zn., schaapherder. Ook: **ärder**.

skaopekop, zn., schapenkop, scheldnaam voor een sufferd.

skaopemärk(t), zn., schapenmarkt.

skaopeskeerder, zie: **skaopskeerder**.

skaopeskot, zie: **skaopskooi**.

skaopevacht, zn., schapenvacht.

skaopevleis, zn., schapenvlees.

skaopewolke, zn., schapenwolke.

skaopsdrift, zn., doorgang voor schapen.

skaopskeerder, zn., schapenscheerder.
Ook: **skaopeskeerder**.

skaopskeren, zn., schaapscheren. Uitdr.:
Now kump 't skaopskeren an 'nu komt het er op aan'.

skaopskooi, zn., schaapskooi. Ook:
skaopeskot (verouderd).

skaopskop, zn., 1. schaapskop; 2. soort hortensia (langwerpige bloem lijkend op een schapenkop).

skaopsond, zn., herdershond.

skap, zn. (vkw. *skäppien*), schap, kastplank.

skärm, zn., scherm.

skärmen, ww. (*skärmen, eskärmd*), schermen.

skärp, bn., bw., scherp.

skärregien, zn., scharretje, kleine platvis.

skärrelaer, zn., scharrelaar, verkoper in losse handel.

skärrelen, ww. (*skärrelen, eskärreld*), scharrelen.

skärreleri'je, zn., verkering.

skärve, zn., scherf.

skasenrieden, zie: **skaosenriejen**.

skasenriejen, ww., schaatsenrijden. Ook:
skasenrieden, skasenri'jen, skeuvelen, skoevelen.

skasenri'jen, zie: **skaosenriejen**.

skat, zn., schat.

skateren, ww. (*skateren, eskaterd*), schateren.

skatrieke, bn., schatrijk. *Ij efeen skatrieke vrouwe etrouwd.*

skave, zn., 1. schaaf; 2. wond.

skaven, ww. (*skaven, eskaafd*), schaven.

skavot, zn., schavot.

skedel, zn., schedel.

skeel, bn., scheel. *Wat bin ie skeel, zeg!*

skeerbaas, zn., barbier, herenkapper.

skeerdeuze, zn., scheerdoos.

skeergerei, zn., scheergerei.

skeerkwaste, zn., scheerkwast.

skeerliende, zn., scheerlijn, schoorlijn.
Ook: **skoorliende**.

skeermes, zn., 1. scheermes; 2. harde snijboon.

skeerskuum, zn., scheerschuim.

skeerstool, zn., stoel bij de barbier waarin de klant zat.

skeet, zn., 1. scheet; 2. (klein) kind. *Wat een läkkere skeet is dät jonk van oe!*

skeiden, ww. (*skeidt, skeiden, eskeiden*), scheiden.

skel, bn., bw., 1. schel. *Die vrouwe efeen skelle stemme*; 2. scheef.

skeldname, zn., scheldnaam.

skeldwoord, zn., scheldwoord.

skele, zn., iemand die scheel ziet. *Die kerel is wè zo'n skele*. Uitdr.: *Skelen bint de mooiste niet*.

skèlen, ww. (*skèlen, eskèld*), schelen, deren. *Dät skèlt mi'j niks* 'Dat maakt mij niets uit.'

Ook: **verskèlen**.

skelle, zn., 1. schil. *Die skelle van de appel is vólste dikke eskeld*. Ook: **skille**; 2. bel. Ook: **belle**.

skelleboer, zn., man die vroeger langs de huizen ging met zijn handkar of bakfiets om de schillen op te halen. Ook: **skilleboer**.

skellen, ww. (*skellen, eskeld*), 1. schillen; 2. bellen; 3. (*skellen, esköllen*), schelden.

skellevis, zn., 1. schelvis; 2. scheldnaam voor een vrouw met een te luide stem.

skelm, zn., schelm.

skelmántien, zn., aardappelmandje. Zie ook: **eerpel(skel)mántien**.

skelmessien, zn., schilmesje. Zie ook:

eerpel(skel)messien.

skelms, bn., bw., 1. schelms, gutig; 2. niet helemaal eerlijk.

skelpe, zn., schelp.

skemer, zn., schemering. Ook:

twieduuster.

skemeren, ww. (*skemeren, eskemer*), schemeren.

skemerig, bn., schemerig.

skemerlampe, zn., schemerlamp.

skempen, ww. (*skempen, eskempt*), schimpen.

skeniere, zn., scharnier.

skenkel, zn., 1. schenkel, ham; 2. gedeelte van de achterpoten bij viervoetige dieren.

Ook: **skinke.**

skenken, ww. (*skenkt, skunk, eskunken*), 1. geven, schenken; 2. (in)schenken van drank. Ook: **skinken.**

skenne, zn. (mv. *skennen*), scheen, voorzijde van het onderbeen. *Il ef mi'j tegen de skennen eskupt.* Ook: **skienbien.**

skep, zn. (vkw. *skeppien, skeppertien*), schep. Zie ook: **batse, skuppe.**

skèpel, zn. (verouderd), schepel, 1/3 mud. *Een skèpel eerpels.*

skep-ies, zn., schepijs.

skeppen, ww. (*skeppen, eskept*), scheppen.

skepsel, zn., schepsel.

skere, zn., schaar.

skeren, ww. (*skeert, skoor/skeren, eskören*), scheren.

skeresliepen, ww., scharenslijpen.

skereslieper, zn., scharenslijper. *Die skerenlieper kump al lange niet meer bi'j ons deur de straote.*

skeuken, ww. (*skeuken, eskeukt*), scheuken, zich schurken (wegens jeuk). Zie ook:

skoeren.

skeukerd, zn., gierig mens.

skeure, zn., 1. scheur; 2. grote mond. *Il trök mi'j döör zien skeure een ende lös!*

skeuren, ww. (*skeuren, eskeurd*), 1. scheuren.

Skeur die brief niet kepot!; 2. hard rijden. *Die kerel skeuren mi'j toch deur de bochte!*

skeuriez, zn., bromfiets, brommer. Ook: **pleuriez**, **snörkiezer.**

skeut, zn., 1. scheut (van bijvoorbeeld melk); 2. uitloper; 3. pijnsteek.

skeuts, bn., scheutig, goedgeefs.

skeuvel, zie: **skaatse.**

skeuvelen, zie: **skasenriejen.**

skief, bn., bw., 1. scheef, uit het lood. *Dät stiet skief.* 2. lelijk. *Een skiefgezichte trekken.*

skielijk, bw., bn., vlug. *Dät kolde spul mu-j niet zo skielijk drinken.*

skien, zn., schijn. *De skien op-ollen.*

skienbien, zn., scheenbeen. Ook: **skenne.**

skiendood, zn., bn., schijndood.

skienen, ww. (*skient, skeen, eskenen*), 1. schijnen (van de zon). *De zonne skient;* 2. schijnen, lijken. *'t Skient dät ie geliek ebt.*

skiensel, zn., schijnsel.

skientien, zn., schijntje. *Dät is maer een skientien wa-j an geld ebt ebeurd.*

skienwärper, zn., schijnwerper.

skier, bn., bw., netjes, goed. *Dät e-j skier edaon.*

skierder, zn., gluurder.

skieren, ww. (*skieren, eskierd*), gluren, loeren.

skieten, ww. 1. (*sköt, skoot, esköten*), schieten; 2. (*skit/skiet, skeet/skieten, esketen*), schijten.

Ook: **skijten, drieten.**

skieve, zn., schijf, plak. *Gef mi'j ook maer een skieve van die ananas.* Ook: **plakke.**

skiften, ww. (*skiften/skiffen, eskift*), schiften.

skijten, zie: **skieten.**

skijtleerze, zie: **skijtliester.**

skijtliester, zn., bangerd. Ook: **skijtleerze, skijtuus.**

skijtuus, zn., 1. (plat) wc. Ook: **(kak)deuze, usien;** 2. zie: **skijtliester.**

skik, zn., schik, plezier.

skikken, ww. (*skikken, eskikt*), schikken.

skilderen

skilderen, ww. (*skilderen, eskilderd*), schilderen.

skilderi'je, zn., schilderij.

skilderskwaste, zn., schilderskwast.

skildpadde, zn., schildpad.

skilfer, zn., schilfer.

skilferen, ww. (*skilferen, eskilferd*), schilferen.

skilferig, bn., schilferig.

skille, zie: **skelle**.

skilleboer, zie: **skelleboer**.

skimme, zn., schim, schaduw.

skimmel, zn., 1. schimmel; 2. wit paard.
De skimmel van Sunteklaas is al best old

skimmelen, ww. (*skimmelen, eskimmeld*), schimmelen.

skimpen, ww. (*skimpen, eskimpt*), schimpen.

skimpname, zn., schimpnaam, scheldnaam. De Zwollenaar kreeg de schimpnaam Zwolse Blauwvinger.

skinke, zn., schenkel, ham. Ook: **skenkel**.

skinken, ww., (in)schenken van drank. Zie ook: **skenken**.

skip, zn. (vkw. *skepjen*), schip.

skipperspette, zn., schipperspet.

skoer, zn. (vkw. *skugjen*), schoen.

skoedeuze, zn., schoenendoos. Ook: **skoeneuze**.

skoefdeure, zn., schuifdeur.

skoefelen, ww. (*skoefelen, eskoefeld*), 1. schuifelen, moeilijk lopen; 2. dicht tegen elkaar dansen.

skoefkore, zn., kar die je vooruit drukt.

skoefloek, zn., schuifluik.

skoefraam, zn., schuifraam.

skoelapper, zn., 1. schoenlapper; 2. bep. vlinder.

skoelbanke, zn., schoolbank.

skoelbawaerder, zn., conciërge.

skoelboek, zn., schoolboek.

skoele, zn. (uitgesproken met lange *oe*, vkw. *skuultjen*, met korte *uu*), school. *Grote skoele 'basisschool'. Dät jonk giet al naor de grote skoele.*

skoelèpel, zn., schoenlepel.

skoelfeest, zn., schoolfeest.

skoelgeld, zn., schoolgeld.

skoeljonge, zn., schooljongen.

skoeljonk, zn., schoolkind.

skoeljöör, zn., schooljaar.

skoeljuf(frouwe), zn., schooljuf(frouw).

skoelkammeraod, zn., schoolkameraad.

skoelkinder, zn., schoolkinderen, schooljeugd.

skoellokaal, zn., schoollokaal.

skoelmeester, zn., onderwijzer, schoolhoofd. *De skoelmeester uutangen 'alles willen regelen'.*

skoelopziender, zn., schoolopzichter, conciërge.

skoelplein, zn., schoolplein.

skoelreize, zn., schoolreis.

skoelskrift, zn., schoolschrift.

skoeltasse, zn., schooltas.

skoeltied, zn., schooltijd.

skoelziek, zn., schoolziek.

skoelzwemmen, zn., schoolzwemmen.

skoem, zn., schuim. Ook: **skuum, broes**.

skoemaker, zn., schoenmaker.

skoemspaone, zn., schuimspaane. Ook: **skuumspaone**.

skoeneuze, zie: **skoedeuze**.

skoenezake, zn., schoenenzaak.

skoeren, ww. (*schoeren, eskoerd*), 1. schuren. *Die deure mu-j nog schoeren; 2. scheuken. Die koe skoert met zien konte langes een boom.* Ook: **skeuken**.

skoesmeer, zn., schoensmeer.

skoefe, zn., schuif, grendel.

skoevelen, zie: **skasenriejen**.

skoeven, ww. (*sköf, skoof/skoeven, esköven*), schuiven. *Ij sköf alles opzied.*

skoeverd, zn., 1. schuiver, val; 2. duw; 3. dikke vrouw.

skoeveter, zn., schoenveter.

skoezaole, zn., schoenzool.

skof, zn. (vkw. *skuffien*), bult op de rug. *Ij efeen skuffien op de rugge.*

skoffel, zn., schoffel.

sköffien, zn., poosje. Ook: **posien**, **steugien**.

skoft, zn., pauze, schafttijd. Ook: **skoftied**.

skofien, ww. (*skofien, eskofit*), schaften.

skok, zn. (vkw. *skökkien*), schok.

skokken, ww. (*skokken, eskokt*), schokken.

skoläkster, zn., scholekster. Ook: **zeekieft**.

skolder, zn., schouder.

skolderbäntien, zn., schouderbandje. Ook: **gälgien**.

skolderblad, zn., schouderblad.

skoldereugte, zn., schouderhoogte.

skolderklöppien, zn., schouderklopje.

skölk, zn., schort. Ook: **boezelaer**, **skört**, **slonde**.

skolle, zn., 1. schol (vissoort); 2. drijvend, plat stuk ijs.

skolte, zn., (verouderd) politieagent.

skommel, zn. (vkw. *skummeltien*), schommel. Ook: **talter**.

skommelen, ww. (*skommelen, eskommeld*), 1. schommelen. Ook: **talteren**; 2. waggelen. *Die skommelt öördig.*

skompes, de-, in bijv.: *zich de skompes èten* 'heel erg veel eten', *zich de skompes lachen* 'heel hard lachen'.

skone, bn., bw., schoon. 't *Uus mut skone wèèn.*

skooien, ww. (*skooien, eskooïd*), schooien. *Ij skooien alles bij mekaere.*

skooier, zn., schooier.

skoonmoe(der), zn., schoonmoeder.

skoonolders, zn., schoonouders.

skoonva(der), zn., schoonvader.

skoonzönne, zn., schoonzoon.

skoonzuster, zn., schoonzuster.

skoorliende, zn., schoorlijn, scheerlijn.

Ook: **skeerliende**.

skoot, zn., schoot.

skör, bn., bw., schor. *Ik bin een bettien skör in de kële.*

skörft, zn., schurft.

skörfterig, bn., schurftig.

skörk, zn., schurk.

skörstien, zn., schoorsteen. Uitdr.: *De skörstien mut bliieven roken* 'er moet geld in het laatje blijven komen'.

skörstienkleed, zn., looper op de schoorsteen. Werd in de eerste helft van de zoste eeuw veel gebruikt. Ook:

skörstienloper, **-leuper**.

skörstienleuper, zie: **skörstienkleed**.

skörstienlieste, zn., schoorsteenlijst.

skörstienloper, zie: **skörstienkleed**.

skörstienmantel, zn., schoorsteenmantel, schouw. Ook: **skouwe**.

skörstienpiepe, zn., schoorsteenpijp.

skörstienstuk, zn., schoorsteenstuk, voorwerp dat op de schoorsteenmantel staat.

skörstienvègen, ww., schoorsteenvegen.

skörstienvèger, zn., schoorsteenveger.

skört, zn., schort. Ook: **boezelaer**, **skölk**, **slonde**.

skot, zn., 1. schot, knal; 2. schot, groei, beweging; 3. een houten afscheiding.

sköttel, zn., schotel.

skötteldoek, zn., vaatdoek.

skouwe, zn., schouw. Ook: **skörstienmantel**.

skrage, zn., schraag.

skramme, zn., schram. Ook: **krabbe**.

skraol, bn., bw., 1. schraal, ruw, van de huid. *Ik ebbe skraole annen.* Ook: **spreu**; 2. schraal, niet vet, van eten; 3. weinig. *De straoten waeren vrogger skraol verlicht deur lanteerns met vetkeersen.*

skraopen, ww. (*skraopen, eskraopt*), schrapen. Ook: **skrapen**.

skraoperd, zn., gierig persoon. Ook:

skraperd.

skraoperig, bn., hebbertig, gierig.

skrap, bw., schrap, onwandelbaar. *Zich skrap zetten.*

skrapen, ww. (*skrapen, eskraapt*), schrapen. Spreekw.: *Jan skraap mi'j de wottel en anders vrèèt ik em zo!* (een gezegde n.a.v. iets wat gezegd wordt, zonder veel betekenis). Ook: **skraopen**.

skraperd, zn., gierig persoon. Ook: **skraoperd**.

skrappe, zn., schrap, streep, kras.

skrappen, ww. (*skrappen, eskraapt*), 1. schrappen (van aardappelen of wortels); 2. doorstrepn.

skreeuw, zn., schreeuw. Ook: **skriw**.

skreeuwen, ww. (*skreeuwen, eskreeuwd*), schreeuwen. Ook: **skriwwen**.

skreeuwerd, zie: **skreeuwlillijk**.

skreeuwlillijk, zn., schreeuwlelijk. Ook: **skreeuwerd, skriwllillijk**.

skreien, ww., huilen. Ook: **liepen**.

skreutiesplefon, zn., schrootjesplafond.

skrieflesse, zn., schrijfles.

skrieven, ww. (*skrif/skref, skreef, eskröven*), schrijven.

skrift, zn., schrift.

skrik, zn., schrik.

skrikdraod, zn., schrikdraad.

skrikkeljöör, zn., schrikkeljaar.

skrikken, ww. (*skrikt, skruk, eskrukken*), schrikken.

skriw(-), zie: **skreeuw(-)**.

skrobben, ww. (*skrobben, eskrobd*), schrobben, boenen. *Vrogger wier de stoepe nog eskrobd.*

skrobber, zn., schrobber.

skrobbezage, zn., schrobzaag.

skroeien, ww. (*skroeien, eskroeid*), schroeien.

skroeve, zn. (vkw. *skruvien*), schroef.

skroevdreier, zn., schroevendraaier.

skroeven, ww. (*skroeven, eskroefd*), schroeven.

skroot, zn., schroot, smalle plank.

skubbe, zn., schub.

skuddekoppen, ww. (*skuddekoppen, eskuddekopt*), hoofdschudden.

skudden, ww. (*skudden, eskud*), schudden.

skuier, zn., kleeborstel. Ook: **kleebröstel**.

skuieren, ww. (*skuieren, eskuierd*), schuieren, afborstelen.

skuinsmesjeerder, zie: **skuuns-mesjeerder**.

skuld, zn., schuld.

skuldgevuul, zn., schuldgevoel.

skuldig, bn., schuldig.

skulen, ww. (*skulen, eskuuld*), schuilen.

skulpe, zn., schulp.

skumen, ww. (*skumen, eskuumd*), schuimen. 't Bier skuumt. Ook: **broezen**.

skunnig, bn., schunnig.

skup, zn., trap met de voet.

skuppe, zn., schop. Zie ook: **batse, skep**.

skuppen, ww. (*skuppen, eskupt*), schoppen, trappen.

skuppnaos, zn., schoppenaas.

skupstoel, zn., schopstoel. Uitr.: *Ij zit op de skupstoel* 'hij kan ieder ogenblik worden ontslagen of weggestuurd'.

skure, zn., schuur.

skute, zn., schuit.

skuties-en-peerties, zn., draaimolen. Ook: **dreimölle**.

skutsluze, zn., schutsluis.

skutter, zn., schutter.

skutteri'je, zn., schutterij.

skutting, zn., schutting. Ook: **skuttink**.

skuttink, zie: **skutting**.

skuulname, zn., schuilnaam.

skuulplase, zn., schuilplaats.

skuum, zie: **skoem**.

skuumbekken, ww. (*skuumbekken, eskuumbekt*), schuimbekken.

skuumpien, zn., schuimpje, zacht soort snoepje voor kleine kinderen.

skuumsaone, zie: **skoemsaone**.

skuun, bn., bw., schuin. *Die lieste angst skuun.*

skuuns, bw., bn., schuins. *Ier skuuns tegenaover.*

skuunsmesjeerder, zn., schuinsmarcheerder, iemand van onzedelijke levenswandel. Ook: **skuunsmesjeerder**.

skuurdeure, zn., schuurdeur.

skuurmesjiene, zn., schuurmachine.

skuurpepier, zn., schuurpapier.

skuw, bn., bw., schuw.

slabbe, zn., slab.

slachen, ww. (*slach(t)en, eslach(t)*), slachten.

slachterij, zn., slachterij.

slachtied, zn., slachttijd.

slachtuus, zn., slachthuis.

slagerij, zn., slagerij.

slagerswörst, zn., worst die de slager zelf heeft gemaakt.

slagiezer, zn., 1. slagijzer, steenhouwersbeitel; 2. knip om ongedierte mee te vangen.

slag-olt, zn., 1. slaghout; 2. hakhout.

slakke, zn., slak.

slakkegänglichien, zn., slakkengangetje.

slakkenuus, zn., slakkenhuis.

slange, zn., slang.

slao, zn., sla.

slaobek, zn., iemand met een grote mond.

slaobone, zn., sperzie- of prinsesseboon.

slaodood, zn., lang, mager persoon. *Wat een slaodood!*

slaolippe, zn., scheldwoord voor iemand die niet erg goochem is.

slaon, ww. (*slöt, sloeg, eslagen*), slaan.

slao-öllie, zn., slaolie.

slaop, zn. (vkw. *slöpien*), 1. slaap. *Eb ie slaop? Ik ebbe mien slöpien uut;* 2. opdrogende afscheiding aan oogleden. *Ik eb nog slaop in de ogen.*

slaopen, ww. (*slöp, sliiep, eslaopen*), slapen.

slaoper, zn., slaper, logé. *Ik kriege van de wèke een slaoper.*

slaoperd, zn., sufferd.

slaoperig, bn., bw., slaperig.

slaopkamer, zn., slaapkamer.

slaopkamerdeure, zn., slaapkamerdeur.

slaoplietien, zn., slaapliedje.

slaopluzen, zn., slaapluzen, in bijv.: *A-j last van de slaopluzen eb, mu-j naor bedde* 'als je slaap hebt, moet je naar bed'.

slaopmusse, zn., slaapmuts.

slaopmussien, zn., slaapmutsje, borrel voor het slapengaan.

slaopplase, zn., slaapplaats.

slaopskute, zn., woonboot.

slaopzak, zn., slaapzak.

slaovinke, zn., slavink.

slateren, ww. (*slateren, eslaterd*), 1. knoeien; 2. langzaam aan doen, treuzelen.

slaterig, bn., bw., slordig. *Ik is een bettien slaterig met zien wärk.* Ook: **slödderig**, **slördig**.

slaterkonte, zn., slordig of vergeetachtig persoon.

slëbbällegien, zn., blanke ulevel van witte suiker.

slëifer, zn., kwijl. Zie ook: **kwiel**.

slëmpe, zn., slap aftreksel van iets, bijvoorbeeld van koffie.

slëpköre, zn., kar met twee grote wielen en een klein wiel die niet over rails rijdt.

slëppen, ww. (*slëppen, eslept*), slepen. Ook: **todden**.

slëpper, zn., sleper.

slëpperij, zn., gesleep.

slette, zn., slet.

sleuve, zn., sleuf, gleuf. Zie ook: **gleuve**.

sliëber, zn., kwijl uit de bek van een hond. Zie ook: **kwiel**.

sliëf, zie: **sliëve**.

sliëk, zn., slijk. *Iene deur 't sliëk en-alen* 'iemand iets schandelijks ten laste leggen'.

sliëm, zn., slijm.

sliëmballe, zn., slijmbal (persoon). Ook: **sliëmjörk**, **sliëmerd**.

sliëmerd, zie: **sliëmballe**.

sliemerig

sliemerig, bn., bw., slijmerig.
sliemjörk, zie: **sliemballe**.
sliepen, ww. (*slip, sliepen, eslèpen*), slijpen.
sliedmölle, zn., slijpmolen, puntenslijper.
sliedstien, zn., slijpsteen.
sliedtolle, zn., slijptol.
slierakke, zn., slenteraar, iemand die veel op pad is. Ook: **straotsliere**.
sliere, zn., 1. lange rij. Ook: **slierte**; 2. lange vrouw.
slierte, zn., 1. sliert, lange reep; 2. lange rij. Ook: **sliere**.
slietazie, zn., slijtage.
slieten, ww. (*slit/sliet, sleet/slieten, esleten*), slijten.
slieter, zn., slijter.
slieteri'je, zn., slijterij.
slieve, zn. (met lange *ie* uitgesproken, vkw. *sliefien*), sleef, opscheplepel, soeplepel. *Een sliefien gebruik ie veur de jus*. Ook: **sliëf** (met lange *ie*).
slikkerböörd, zn., lekkerbek, iemand die van lekker eten houdt.
slikkeren, ww. (*slikkeren, eslikkerd*), iets lekkers opsmikkelen, snoepen. Ook: **snupe**.
slikkeri'je, zn., lekkernij.
slim, bn., bw., 1. intelligent; 2. erg, hevig. *Ij is slim ziek*; 3. moeilijk. *Zi'j ef't best slim*.
slimme, zn., iemand die niet deugt. *Dät is een slimme!*
slippe, zn., slip.
slippertien, zn., slippertje.
slippiesjasse, zn., jacquet.
slochterolt, zn., (verouderd) soort zoetigheid die je vroeger in een bepaalde tijd van het jaar kon eten.
slödderfokse, zn., sloddervos, slons, slordig gekleed iemand. Ook: **slöddivosse**.
slödderig, zie: **slördig**.
slöddivosse, zie: **slödderfokse**.
sloeken, ww. (*sloeken, esloekt*), gulzig drinken. Ook: **kloeken**.

sloerderig, zie: **sloerig**.
sloerig, bn., vervelend, onaangenaam. *Ik bin wat sloerig in de botten; sloerig in de rakkerd*. Ook: **gasterig**, **lammenadig**, **sloerderig**.
slof, bn., bw., niet vers, zacht geworden (van koekjes).
slof-akke, zn., 1. iemand die sloft; 2. laks persoon, treuzelaar; 3. slofhak (plant).
sloffie, zn. (vkw. *sluffien*, meestal mv. *sluffies*), slof, pantoffel.
slok, bn., bw., slap, niet strak. *Dät elestiek zit slok in de broek*.
slokdärm, zn., slokdarm.
slonde, zn., schort zonder bovenstuk. Zie ook: **boezelaer**, **skölk**, **skört**.
slonze, zn., slons, onverzorgde vrouw.
sloot, zn. (vkw. *sleutien*), sloot.
slootkante, zn., slootkant.
slöpien, zn., 1. slaapje, dutje; 2. kamergenoot in militaire dienst.
slördig, bn., bw., slordig. Ook: **slaterig**, **slödderig**.
slörf(e), zn., slurf.
slörpen, ww. (*slörpen, eslörpt*), slurpen.
slot, zn. (vkw. *slöttien*), slot.
slötél(-), zie: **slöttél(-)**.
slöttél, zn., sleutel. Ook: **slötél**.
slöttélanger, zn., sleutelhanger.
slöttélbien, zn., sleutelbeen.
slöttélbos, zn., sleutelbos.
slöttelen, ww. (*slöttelen, eslötteld*), sleutelen.
slöttelgat, zn., sleutelgat.
slove, zn. (vkw. *sleufien*), sloof, afgetobde vrouw. *Die vrouwe is een sleufien*.
slukkien, zn., 1. slokje; 2. borrel. *Mu-j nog een slukkien ebben?* Zie ook: **druppien**.
slukkiesbaos, zn., kroegbaas.
slumer, zn., sluimer.
slumeren, ww. (*slumeren, eslumerd*), sluimeren.
sluns, zn., slons, vies persoon.
slupen, ww. (*slöp, sloop, eslöpen*), sluispen.
sluten, ww. (*slöt, sloot, eslöten*), sluiten.

- slutingstied**, zn., sluitingstijd.
- slutink**, zn., sluiting.
- sluuk**, bn., bw., sluik. *Dät öör van oe angt wel ärg sluuk.*
- sluus**, zn., sluis.
- sluusdeure**, zn., sluisdeur.
- sluuswachter**, zn., sluiswachter.
- sluutlaken**, zn., sluitlaken. Dat werd vroeger na een bevalling omgedaan zodat de buik weer stevig werd.
- sluutspelde**, zn., veiligheidsspeld. Ook: **veiligheidsspelde.**
- sluutspiere**, zn., sluitspier.
- smakkers**, zn., grote voeten. Ook: **smakpoten, smakvoeten, tjoemetjakpoten.**
- smakpoten**, zie: **smakkers.**
- smaksen**, ww. (*smaksen, esmakst*), 1. smakken, luidruchtig eten; 2. vallen.
- smakvoeten**, zie: **smakkers.**
- smederi'je**, zn., smederij.
- smeerdèken**, zn., smeerpots. Ook: **smeerdeuze, smeerkeze, smeerpiepe, smeerpoetse, smeertodde.**
- smeerdeuze**, zie: **smeerdèken.**
- smeerkeze**, zn. 1. smeerkaas; 2. zie: **smeerdèken.**
- smeerlappe**, zn., smeerlap, gemeen persoon.
- smeerlapperi'je**, zn., smeerlapperij, vuile streken.
- smeeröllie**, zn., smeerolie.
- smeerpiepe**, zie: **smeerdèken.**
- smeerpoetse**, zie: **smeerdèken.**
- smeertodde**, zie: **smeerdèken.**
- smeerzalf**, zn., smeerzalf.
- smeigelen**, ww. (*smeigelen, esmeigeld*), iemand naar de mond praten, vleien.
- smelten**, ww. (*smelt, smolt, esmölten*), smelten.
- smerig**, bn., bw., smerig.
- smeugel**, zn., bedrieger.
- smeugeltien**, zn., kleine rakker.
- smiesterd**, zn., onbetrouwbaar, gemeen iemand.
- smiesterig**, bn., bw., smerig, gemeen.
- smieten**, ww. (*smit/smiet, smeeet, esme(t)ten*), smijten.
- smikkeleri'je**, zn., iets om te smikkelen, snoep.
- smoekse**, zn., slordig iemand.
- smoeksen**, ww. (*smoeksen, esmoekst*), onbeholpen lopen. Ook: **smoksen.**
- smoelekloever**, zn., iemand die de hele tijd iemand op de mond aan het zoenen is.
- smoesterig**, bn., smoezelig, onverzorgd. Ook: **onzelig, voel, poesterig, podderig, poedelig.**
- smoksen**, zie: **smoeksen.**
- smolt**, zn., reuzel.
- snaaierd**, zn., snoeper. Ook: **snuperd, snoepdeuze.**
- snaaieri'je**, zn., snoeperij.
- snaere**, zn., snaar.
- snärt**, zn., snert, erwtensoeper. Ook: **ärftensoeper, ärftensoeper.**
- snauw**, zn., bitse terechtwijzing.
- snee(j)**, zn., 1. snede; 2. sneeuw.
- snee(j)balle**, zn., sneeuwbal.
- snee(j)buije**, zn., sneeuwbuik.
- snee(j)klökkien**, zn., sneeuwklókje. Ook: **nakend eersien.**
- snee(j)laoge**, zn., sneeuwlaag.
- snee(j)poppe**, zn., sneeuwpop.
- snee(j)skoever**, zn., sneeuwschuiver.
- snee(j)vlokke**, zn., sneeuwvlok. Ook: **witte bi'je.**
- snejen**, ww. (*snejen, esneejd*), sneeuwen.
- sneppe**, zn., snavel.
- snie(j)bloeme**, zn., snijbloem.
- snie(j)bone**, zn., 1. snijboon (groente). Zie ook: **klembone**; 2. raar iemand.
- snie(j)bonenmölle**, zn., snijbonenmolen.
- snieder**, zie: **sniejer.**
- sniejen**, ww. (*snid, sneej, esnejen/esneden*), snijden.

sniejer, zn., kleermaker. *Sniejer maak mi'j de broek wat wiejer, maer niet zo wied dät e mi'j van de konte of gliedt.* Ook: **snieder**, **sni'jer**.

snie(j)mesjiene, zn., snijmachine. Ook: **sni'jmesjiene**.

snie(j)sel, zn., haksel, gehakt stro of gras.

sniester(d), zn., 1. uitbrander; 2. sisser; 3. vuurwerksterretje.

sniesteren, ww. (*sniesteren, esniesterd*), sissen, het spatten in de pan. Ook: **snisteren**.

sni'jer, zie: **sniejer**.

sni'jmesjiene, zie: **snie(j)mesjiene**.

snik-iete, bn., snikheer.

snippe, zn., 1. kattedop, onvriendelijk meisje; 2. snip, vogel.

snisteren, zie: **sniesteren**.

snoefdeusien, zn., snuifdoosje.

snoepdeuze, zie: **snaaierd**.

snoete, zn. (vkw. *snutien*), snoet, snuit, gezicht.

snoeven, ww. (*snöf/snoeft, snoof/snoeven, esnöven/esnoven*), 1. snuiven; 2. snuiten.

snoeverd, zn., 1. uitbrander. *Ik zal em een snoeverd gèven*; 2. opschepper.

snörken, ww. (*snörken, esnörkt*), snurken.

snörkiezer, zn., bromfiets. Ook:

pleuriezer, **skeuriezer**.

snörre, zn. (vkw. *snörregien*), snor. Ook:

knèvel, **öörlippe**.

snot-ape, zn., snotneus, snotjongen. Ook:

snot(ter)nöze, **snotterd**, **snot(ter)**

kuken, **snotterkop**, **snotjonk**.

snotjonk, zie: **snot-ape**.

snot(ter)kuken, zie: **snot-ape**.

snot(ter)nöze, zn., 1. snotneus; 2. zie: **snot-ape**.

snotterbelle, zn., 1. snottebel; 2. katjes van els, berk of hazelaar; 3. scheldnaam.

snotterd, zie: **snot-ape**.

snotterkop, zie: **snot-ape**.

snotterlappe, zn., zakdoek. Ook: **zaddoek**.

snuffien, zn., snufje, snuifje.

snupen, ww. (*snupen, esnupt*), snoepen. Ook: **slikkeren**.

snuperd, zie: **snaaierd**.

snuperi'je, zn., snoepgoed. Ook:

snuupgoed, **snpies**.

snupien, zn. (all. vkw., mv. *snupies*), snoepje.

snuuieren, ww. (*snuuieren, esnuuid*), snoeien.

snuuier, zn., snoeier.

snuuimes, zn., snoeimes.

snuuiskere, zn., snoeischaar.

snuupgoed, zie: **snuperi'je**.

snuupkraome, zn., snoepkraam.

snuusteri'je, zn., snuisterij.

soepgruunte, zn., soepgroente.

soeps, zn., in: *Dät is niet völle soeps* 'dat stelt niks voor'.

soeze, zn. (met lange *oe* uitgesproken),

1. sufferd, raar iemand; 2. soes, gebak.

soezebolle, zn., gemakzuchtig iemand.

soezen, ww. (*soezen, esoesd*), 1. suizen, een geluid maken ten gevolge van een snelle beweging; 2. zacht ruisen van de wind of het ruisen in de oren; 3. het zitten suffen.

sökke, zn., sok.

soldaot, zn. (vkw. *soldötien*), soldaat. Ook:

saldaot.

somme, zn. (vkw. *summegien*), som.

söppien, zn., sopje.

spaen, ww. (*spaen, espaed*), spitten.

spanderen, ww. (*spanderen, espandeerd*), spenderen, besteden. *Döör mu-j niet völle geld an spanderen*.

spannevaogel, zn., vlinder.

spanzage, zn., spanzaag.

spaonder, zn., spaander. Ook: **spaone**. *Der bleef gien spaonder eel*.

spaone, zie: **spaonder**.

sparre, zn., spar, dennenboom.

spärtelen, ww. (*spärtelen, espärteld*), spartelen.

spatbörd, zn., spatbord.

spatlappe, zn., spatlap.

speciemölle, zn., cement-, speciemolen.

speek, zie: **speke**.

spekaoke, zn., grote haak waar halve varkens aan hangen.

speke, zn., spaak. Ook: **speek**.

spekkien, zn., spekje, soort snoep. Uitr.: *Dät is spekkien veur oew bekkien* 'dat is echt wat voor jou', *Dät is gien spekkien veur oew bekkien* 'dat krijg je niet!'

speklappe, zn., speklap.

speklappenbuurte, zn., benaming voor een wat minder rijke buurt.

spelde, zn., 1. speld; 2. broche.

spelde(n)knoppe, zn., speldenknop.

spellegien, zie: **spöllegien**.

speurnöze, zn., speurneus.

spieker, zn., 1. spijker, draadnagel. Ook: **draodnagel**; 2. mager persoon.

spiekerbroek, zn., spijkerbroek.

Spiekerbrugge, zn., Keersluisbrug aan de Willemsvaart. In 1878 werd een nieuwe keersluis gelegd om overstromingen tegen te gaan. Over de Willemvaart kwam een brug die vanwege de vastgespijkerde houten blokjes op het brugdek ook wel Spiekerbrugge werd genoemd. Sinds de demping in 1965-1966 is deze brug met de naastgelegen rolbrug voor voetgangers verdwenen.

spiekervet, bn., mager.

spiele, zn., spijl. *De spielen van de trappe staon te wiedz uut mekaere.*

spiende, zn., spinde, provisiekast, broodkast.

spiere, zn., 1. (lichaams)spier; 2. halm, spriet. *Il efnog gien spiere uutevoerd* 'hij heeft nog niets uitgevoerd'.

spierlink, zn., 1. spiering; 2. mager iemand.

spiernakend, bn., spiernaakt.

spierpiene, zn., spierpijn.

spiet, zn., spijt.

spieten, ww. (*spit/spiet, speet, espeten*), spijten.

spieze, zn., spijs.

spi'jbak, zn., spuugbak, kwispedoor.

spi'je, zn., spuug.

spi'jen, ww. (*spi'jt, spi'jen, espuijen/esp'i'jd*),

1. spugen; 2. overgeven. Ook: **aovergèven**.

spikkeleren, ww. (*spikkeleren, espikkeleerd*), speculeren.

spille, zn., spil, as. Ook: **asse**.

spinne, zn., spin. Ook: **spinnekop**.

spinnekop, zn., 1. spin. Ook: **spinne**; 2. akelig meisje.

spinneraggel, zn., spinnenweb.

spinneraggen, ww., ragen.

spinneri'je, zn., spinnerij.

spinnuus, zn., tuchthuis, gevangenis. Zo'n gebouw staat nog steeds aan de Menno van Coehoorsingel, voorheen Spinhuiswal, maar wordt niet meer in die hoedanigheid gebruikt. Vroeger werden de gevangenen aan het spinnen gezet.

splete, zn., spleet, gleuf. Ook: **gleuve**.

splieten, ww. (*split, spleet, espleten*), splijten, splitsen.

spoch(t), zn., klamme nattigheid.

spochterig, bn., klammig nat.

spoek, zn. (vkw. *speukien*), 1. spook; 2. lelijk iemand.

spoeken, ww. (*spoeken, espoekt*), 1. spoken; 2. rondstruinen.

Spoelderbärg, zn., Spoolderberg, de nu nog kleine heuvel bij de Willemsvaart. De Spoolderberg was groter, totdat in de zestiende en zeventiende eeuw het zand werd gebruikt voor de aanleg van een verdedigingslinie. Later verdween er nog een gedeelte door de aanleg van de Willemsvaart. Eeuwen geleden werden er vergaderingen gehouden door de bisschop van Utrecht als landsheer met vertegenwoordigers van Salland. Door de eeuwen heen werd de heuvel als recreatiegebied gebruikt.

spölgoed, zie: **spöllegoed**.

spölketier, zn., speelkwartier.

spöllegien, zn., spelletje. Ook: **spellegien**.

spöllegoed

spöllegoed, zn., speelgoed. Ook:

spölgoed.

spöllen, ww. (*spöllen, espöld*), spelen.

spöllenderweg, bw., spelenderweg, al spelend.

spöllenderwieze, bw., spelenderwijs, gemakkelijk.

spölling, zn., speling, speelruimte, mate van vrijheid.

spölplase, zn., speelplaats.

spölruimte, zn., speelruimte.

spöls, bn., bw., speels.

spölsigheid, zn., speelsheid.

spölskoele, zn., kleuterschool.

spöltuin, zn., speeltuin.

sponze, zn. (vkw. *spunsien*), spons.

spooraze, zn., iemand die bij de NS werkt.

spoorbane, zn., spoorlijn.

spöörbankbukien, zn., spaarbankboekje.

spöörbanke, zn., spaarbank.

spoorbrugge, zn., spoorbrug.

spöörpot, zn., spaarpot.

spoorusien, zie: **spoorwegusien**.

spoorwègen, zn., spoorwegen, NS.

spoorwegusien, zn., spoorweghuisje, wachthuisje. Ook: **spoorusien**.

spoorziken, ww. (all. hele werkwoord), spoorzoeken.

spören, ww. (*spören, espöörd*), 1. het sparen of achteruitleggen van geld. Ook: **achteruutleggen**; 2. verzamelen.

spört, zn., 1. sport; 2. sport van een stoel of ladder.

spörtakkemmedasie, zn., sportaccommodatie.

spörtalle, zn., sporthal.

spörtangelègeneid, zn., sportaangelegenheid.

spörtartikel, zn., sportartikel.

spörtauto, zie: **spörtwaegen**.

spörtbrille, zn., sportbril.

spörtbroek, zn., sportbroek.

spörtcentrum, zn., sportcentrum.

spörtclub, zn., sportclub, vereniging ter beoefening van sport.

spörttag, zn., sportdag.

spörtdrink, zn., sportdrink.

spörtemd, zn., overhemd. Ook: **aoveremd**, **aoveremp**, **spörtemp**.

spörtemp, zie: **spörtemd**.

spörten, ww. (*spörten, espört*), sporten.

spörter, zn., iemand die aan sport doet, sportbeoefenaar.

spörtfietse, zn., sportfiets, sportrijwiel.

spörtief, bn., sportief.

spörtkleding, zn., sportkleding.

spörtskoe, zn., sportschoen.

spörtskoele, zn., sportschool.

spörttasse, zn., sporttas.

spörtwaegen, zn., sportwagen. Ook: **spörtauto**.

spörtwedstried, zn., sportwedstrijd.

sprake, zie: **spraoke**.

sprao, zie: **spreuwe**.

spraoke, zn., spraak, taal. Ook: **sprake**.

sprèèkbeurte, zn., spreekbeurt.

spreuwe, zn., spreekuw. Ook (verouderd): **sprao**. Een jonge spreekuw heet: **dotde**.

spreie, zn., spreï.

spreien, ww. (*spreien, espreid*), spreiden.

sprèken, ww. (*sprek/sprèèkt, sprak, espröken*), spreken.

sprèker(d), zn., spreker.

spreu, bn., schraal, droog, ruw (van de huid of lippen). Ook: **skraol**.

spreukien, zn., sprookje.

sprinkane, zn., sprinkhaan.

spritsien, zn., soort koekje.

sproete, zn., sproet.

sprute, zn., 1. spruit (groente); 2. klein kind.

spruuien, ww. (*spruuien, espruuid*), sproeien.

spruuiër, zn., sproeier.

spuiten, zie: **sputen**.

spulën, ww. (*spulën, espuuld*), spoelen. *De wasse spulën en de mond spulën*. Ook: **opspulën**.

spute, zn., spuit.

sputen, ww. (*spöt, spoot, espöten*), spuiten.
 Ook: **spuiten**.

spuulbak, zn., spoelbak.

spuutbusse, zn., spuitbus.

stadius, zn., stadhuis, gemeentehuis.

staeren, ww. (*staeren, estaerd*), staren.

staert, zn., staart. Ook: **steert**.

staertbuttien, zn., staartbeentje, stuitbeen.
 Ook: **stute**.

staerterig, bn., piekerig, met pieken.

staldeure, zn., staldeur.

stale, zn., monster. *Een stale met stofveur beklleding.*

stallanteern, zn., stallantaarn.

stambome, zn., stamboom.

stamme, zn., stam.

stammig, bn., stevig, gedrongen, kort van stuk.

stand-in-de-mand, zn., straatspel met een bal.

stange, zn., stang.

stänkien, zn. (verouderd), standje, uitbrander.

staodig, bn., bw., gestadig. Ook: **gestaog, gestaodig**.

staofpere, zn., stoofpeer.

staogeld, zn., staangeld.

staoken, ww. (*staoken, estaokt*), stoken.

staoker, zn., stoker.

staokeri'je, zn., stokerij.

staol, zn., staal (metaal).

staolbörstel, zn., staalborstel.

staolen, bn., stalen, gemaakt van staal. (fig.)
Een staolen gezichte.

staon, ww. (*stiet, ston, estaon*), staan. 't *Ston mi'j niet an. IJ ston te klappertannen.*

staonplase, zn., staanplaats.

staot, zn., staat, toestand. *In wat veur staot is dät uus? Dät kind is al best in staot umme allenig naor skoele te lopen.*

staove, zn., stoof.

staoven, ww. (*staoven, estaofd*), stoven.

stapelbedde, zn., stapelbed.

stärfuus, zn., sterfhuus.

stärk, bn., sterk.

stärken, ww. (*stärken, estärkt*), sterken.

stärkte, zn., sterkte.

stärt, zn., start. *Een kolde stärt.*

stärten, ww. (*stärten, estärt*), starten.

stärveling, zn., sterveling.

stärven, ww. (*stärft, stierf/stärven, estörven*), sterven, inslapen. Ook: **aoverlieden, inslaopen**.

stasie, zn., staatsie (praal), vertoning.

stasiewaegen, zn., staatsiewagen, praalwagen.

stave, zn., staaf.

stèè, zn., stee, plaats.

steek, zn., suikerballetje als snoepje, gemaakt van bruine suiker (zwarte steek), of van witte (blanke steek of *slebbällegien*).
 Ook: **stèke**.

stèèk, zn., 1. steek. *Ik kregte een stèèk in mien zied;*
 2. insectensteek.

stèèkbeitel, zn., steekbeitel.

stèèknaolde, zn., steeknaald, naald met scherpe punt.

stèèknöze, zn., betweter.

stèèktrappe, zn., grote ladder met platte treden in plaats van sporten.

stèèkutien, zn., steekhoedje, lontje.

stèèkvlamme, zn., steekvlam.

steert, zie: **staert**.

stège, zn., steeg.

stèke, zie: **steek**.

stèkel(-), zn., stekel, doorn. Ook: **stekkel(-), doorne**.

stèkelbèze, zie: **kruzebèze**.

stèkelböörd, zn., stoppelbaard. Ook: **stekkelböörd**.

stèkelböörs, zn., stekelbaars. Ook: **stekkelböörs**.

stèkelvärken, zn., stekelvarken, egel. Ook: **stekkelvärken**.

stèken

stèken, ww. (*stek, stak, estöken*), 1. steken.

Die bi'jen stèken slim. 2. uitspitten, uitgraven.

't Stèken van eerpels.

stèlen, ww. (*stèèlt, stal/stèlen, estölen*), stelen.

stekke, zn., 1. (meestal vkw. *stekkien*) stek van een plant; 2. stek, plaats.

stekkel(-), zie: **stèkel(-)**.

stekslöttel, zn., steeksleutel.

stellazie, zn., stellage.

stelle, zn., steel. *De stelle van een bessem.*

stellewaegen, zn., boerenwagen, hooiwagen.

stemme, zn., stem.

stem-ökkien, zn., stemhokje.

stemvörke, zn., stemvork.

stennen, ww. (*stennen, estend*), kreunen, steunen. *Die zit mi'j döör te stennen!*

sterre, zn., ster.

steugien, zn., poosje, ogenblik. Ook: **posien, sköffien.**

steunvrèter, zn., scheldwoord voor steunzoeker.

steunzaole, zn., steunzool.

steuren, ww. (*steuren, esteurd*), storen.

stèvig, bn., bw., stevig. *Die kaste zit stèvig in mekaere.*

stief, bn., bw., 1. stijf, niet buigbaar; 2. ruim. *Een stiefkietiertien 'ruim een kwartier'.*

stiefel, zn., laars. Ook: **leerze.**

stiefkop, zn., stijfkop.

stiefzönne, zn., stiefzoon.

stiegen, ww. (*steg/stig, steeg, estegen*) (met lange *ie* uitgesproken), stijgen.

stiek, zn. (vkw. *stiekien*), elastiek. Ook: **elestiek.**

stieken, zn., elastische kousenbanden.

stiel, zn., 1. stijl. *Il efeen bepaolde stiel;* 2. staand gebint.

stiems, bn., bw., koppig, onwillig.

stien, zn. (met lange *ie* uitgesproken), steen.

stienderig, bn., stenig, vol stenen.

Stienen Piepe, zn., Stenen Pijp, brug bij de

Diezerkade sinds 1966, genoemd naar de dam die een gemetselde doorlaat had en vroeger dienst heeft gedaan als vloedmuur om het water tegen te houden.

stienkaol, zn., steenkool. Ook: **kaol.**

stienpoeste, zn., steenpuist.

stienslag, zn., steenslag.

Stienstraote, zn., Steenstraat, aangelegd na 1324, was een van de eerste straten in de binnenstad die met stenen was belegd en daardoor zijn naam Steenstraat kreeg. De straat is gelegen tussen de Melkmarkt en de Buitenkant.

stie(f)sel, zn., stijfjel. *E-j nog stiefjel in mien witte skört edaon?*

stieven, ww. (*stif, steef, esteven*), stijven. *Ik ebbe de wasse esteven.*

stifte, zn., stift.

stik-iete, bn., stikheet.

stikke, zn., stek, ijzeren paal. *D'r stun een geite an de stikke.*

stikkeduuster, bn., stikdonker, pikdonker.

Ook: **pikkedonker.**

stikziende, bn., bijziend.

stille, 1. bn., stil. Uitr.: *Een vrouwenand en een peerdetand staon nooit stille 'zijn altijd bezig'.*

De *stille getuge* was een koord dat vroeger in de bedstee hing (touw met knoop erin), om je daaraan op te trekken, de **beddekwaste** (zie daar); 2. zn., detective.

stinkveter, zn., smeulende veter. Deze werd door zonnestrallen, versterkt door een vergrootglas, aan het smeulen gekregen.

stippe, zn., stip.

stobbe, zn., stobbe, boomstronk. Ook:

boomstronke, stompe.

stoefmaal, zn., stuifmeel.

stoefzand, zn., stuifzand.

stoeken, ww. (*stoeken, estoekt*), blijven steken, niet verder kunnen.

stoel, zn. (vkw. *stuultien*), stoel.

stoel(e)matte, zn., stoelmat.

stoep, zn. (vkw. *stupien*), 1. stoep, trottoir;

2. stuip. *Ik ète mi'j een stoep in die stampot boerenkool.* 'ik eet er veel te veel van'.

stoers, bn., stuurs.

stoetäspel, zn., onhandig persoon.

stoete, zn., groot brood.

stoetenpap, zn., broodpap.

stoeven, ww. (*stöf, stoof, estöven*), stuiven. *Dät bultien zand veur 't uus efbest estöven met die ärde wind.*

stofjässe, zn., stofjas.

stofkamme, zn., stofkam, luizenkam. Ook: **luzekamme.**

stofzoeger, zn., stofzuiger.

stokbone, zn., stokboon.

Stokkebieterd, de, zn., bijnaam voor een oude Zwolse dokter (waarschijnlijk wordt hiermee dokter Klinkert bedoeld). Hij werd zo genoemd omdat hij bij het nadenken altijd de dikke, ronde ivoren knop van zijn wandelstok tegen zijn mond hield.

stokpeertien, zn., stokpaardje.

stokvärve, zie: **stopvärve.**

stölten, zn., stelten. *Op oge stölten lopen.*

stompe, zn., 1. stomp, kort overblijfsel, bijv. boomstronk. *Die stompe zit nog in de grond.*

Ook: **stobbe, boomstronke.**; 2. stoot of por. *Ik kregge mi'j toch een stompe in de zied.*

stootkante, zn., stootkant, zelfkant van stof.

stopgören, zn., stopgaren.

stoplappe, zn., stoplap.

stopnaolde, zn., stopnaald.

stoppe, zn. (vkw. *stöppien*), 1. stop, dop, kurk. *De stoppe zit nog op de flesse;* 2. zekering. *De stoppe is mi'j deureslagen.*

stöppel, zn., stoppel.

stöppelig, bn., stoppelig.

stopvärve, zn., stopverf. Ook (verouderd): **stokvärve.**

stopwärk, zn., stopwerk.

stopwolle, zn., stopwol.

stör, zn., storm.

störmen, ww. (*störmen, estörmd*), stormen.

störmlampe, zn., stormlamp.

störtbujje, zn., stortbui.

störten, ww. (*störten, estört*), storten.

störtrègen, zn., stortregen.

stötteren, ww. (*stötteren, estötterd*), stotteren.

strabant(ig), bn., bw., brutaal, streng.

straf, bn., sterk. *Een strafbäckien koffie.*

straffe, zn., straf.

strak, bn., bw., 1. strak; 2. streng. *De juffrouw keek mi'j wat strak an umdä-k niet opletten.*

straole, zn. (vkw. *strööltien*), straal.

straolen, ww. (*straolen, estraold*), stralen.

straoljaeger, zn., straaljager.

straote, zn. (vkw. *strötien*), straat.

straotemaker, zn., stratenmaker.

straotendrek, zn., compost.

straotjonk, zn., straatjongen.

straotlanteern, zn., straatlantaarn.

straotlietien, zn., straatiedje.

straotname, zn., straatnaam.

straotsliere, zn., slenteraar, iemand die door de straat slentert. Ook: **slierakke.**

straotstien, zn., straatsteen.

straotvèger, zn., straatveger.

straotventer, zn., straatventer.

straotverlichtege (verouderd), zn., straatverlichting.

straotweg, zn., straatweg.

Streekien 't, zn., 't Streekien was vroeger

een doodlopend straatje aan het Diezerplein met 5 à 6 huisjes met de wc's achterin. Nu wordt de parkeerplaats aan de Schoolstraat zo genoemd omdat het pal achter het vroegere Streekien ligt.

streng, zn., streng. *Wat een mooie strengie krallen e-jumme de als.*

strenggiesbèze, zn., aalbes, rode bes. Ook: **riesebèze.**

strepe, zn., streep.

strepel, zn., smalle strook.

streugien, zn., strootje.

streuien, ww. (*streuien, estreuid*), strooien.

streuigoed, zn., strooigoed.

streuisel, zn., strooisel.
streuzolt, zn., strooizout.
streupen, ww. (*streupen, estreupt*), stropen.
streuper, zn., stroper.
streuperig, bn., stroperig, dik vloeibaar, zoet, vleierend, lijmerig.
streupsoldötien, zn., stroopsoldaatje, ouderwets snoep.
streuptocht, strooptocht.
stried, zn., strijd.
strieden, ww. (*strid, streed, estreden*), strijden.
striekbolte, zie: **striekiezer**.
strieken, ww. (*strik/striekt, streek, estreken*), strijken.
strieker(d), zn., 1. strijker; 2. magnetiseur.
striekertien, zn., lucifer. Ook: **lucifer**, **lucifersstöckien**, **strieköltien**.
striekgoed, zn., strijkgood.
striekiezer, zn., strijkijzer, strijkbout. Ook: **iezer**, **bolte**, **striekbolte**.
striekmande, zn., strijkgoodmand.
strieköltien, zie: **striekertien**.
striekplanke, zn., strijkplank.
strieme, zn., striem.
strikke, zn., 1. strik. Ook: **lusse**; 2. stropdas. Ook: (**strop**)**dässe**; 3. strik, val (voor wild).
strikvraoge, zn., strikvraag.
strippenkaerte, zn., strippenkaart.
stronke, zn., stronk.
strontane, zn., hop, trekvogel met een grote kuif op de kop en een lange, recht snavel.
strontbalg, zn., scheldnaam.
strontjonk, zn., vervelend kind.
stropdässe, zn., stropdas. Zie ook: **dässe**, **strikke**.
stroppe, zn., 1. strop, galg; 2. in: 'n *stroppe ebben* 'pech hebben'.
strötönaer, zn., venter met eigen producten, van groente tot eieren.
strotte, zn. (vkw. *ströttien*), strot, keel, hals. Ook: **kèle**, **als**, **görgel**, **kèlewinkel**.
strotteneufd, zn., strottenhoofd.
struke, zn. (vkw. *strukien*), struik.

strukelblok, zn., struikelblok.
strukelen, ww. (*strukelen, estrukeld*), struikelen.
strukerig, bn., struikachtig, vol struiken.
strumpelen, ww. (*strumpelen, estrumpeld*), strompelen.
strunen, ww. (*strunen, estruund*), 1. struinen; 2. gappen.
struntien, zn., zweertje aan het oog, strontje. Ook: **paddeskieter**.
struusvaogel, zn., struisvogel.
stute, zn., staartbeen, stuitbeen. Ook: **staertbuttien**.
stutte, zn., stut, steun, stempel (in de bouw).
stuultieslift, zn., stoeltjeslift.
stuver, zn., stuiver, een vroeger muntstuk van vijf cent. Uitr.: *Zeuven stuver en een skone zaddoek* 'weinig zakgeld'.
sukela, zn., chocolade.
sukelabällegien, zn., suikerballetje waarin wat chocolade zit. Ook: **sukerlabällegien** (verouderd).
sukelukes, zn., sufferd, slome.
suker, zn., suiker.
sukerbiesien, zn., suikerbeestje, ouderwets snoepgoed dat je met sinterklaas in je schoen kreeg.
sukerbiete, zn., suikerbiet.
Sukerbult, zn., het bij de Sassenpoort gelegen vroegere bastion Suikerberg, dat omstreeks 1595 tot stand is gekomen. Een vestingwerk, op de plek van het voormalige vrouwenklooster.
sukereumpien, zn., suikeroompje, rijke erfboom.
sukerkluntien, zn., suikerklontje.
sukerlabällegien, zie: **sukelabällegien**.
sukerpere, zn., suikerpeer (klein soort).
sukerpote, zn., suikerpot.
sukersnuup, zn., suikersnoep.
sukerspinne, zn., suikerspin, kermislekkernij bestaande uit gesponnen suiker om een stokje, lijkend op uitgeplozen watten.

- sukerstreulier**, zn., lepel of flacon met gaatjes.
- sukersunteklösien**, zn., speculaasje.
- sukertante**, zn., suikertante, rijke erf tante.
- sukertitte**, zn., zoetekauw. Ook: **zutekauw**, **zuutals**.
- sukervri'j**, bn., suikervrij.
- sukerzäkkien**, zn., suikerzakje.
- sunderklaos**, zie: **sunteklaos**.
- sundes**, bn., bw., zondags, 's zondags.
- sunteklaos**, zn., 1. sinterklaas, ofwel Sint Nicolaas; 2. sufferd, joris goedbloed. Ook: **sunderklaos**.
- sunteklösien**, zn., speculaasje.
- swaelefiën**, zn., zwaluwtje.
- swaeleversnöst**, zn., zwaluwnest.

't Stedelijk Museum

T

taalbukien, zn., taalboekje.
taalgevuul, zn., taalgevoel.
taallesse, zn., taalles.
taalonderzoek, zn., taalonderzoek.
tablette, zn., tablet. Zie ook: **teblettien**.
tach(en)tig, telw., tachtig.
taerte, zn., taart.
takke, zn. (vkw. *täkkien*), tak.
takkebos, zn., takkenbos.
takkewief, zn., takkewijf, akelige vrouw.
talolt, zn., smalle plank, panlat, aanmaak-
hout. *Ij is zo mager as een talolt* 'hij is erg
mager'.
talter, zn., schommel. Ook: **skommel**.
talteren, ww. (*talteren, etalderd*), schommelen.
Ook: **skommelen**.

tamper, bn., bw., rins, zurig (bijv. van
appels).
tampiene, zie: **tandpiene**.
tand, zn. (vkw. *täntien*, mv. *tannen*), tand.
tandärts, zn., tandarts.
tandpiene, zn., tandpijn. Ook: **tandzeerte**,
tampiene (verouderd).
tandvleis, zn., tandvlees.
tandzeerte, zie: **tandpiene**.
tange, zn. (vkw. *tänggien*), tang.
tannenbörstel, zn., tandenborstel.
tannenstaoker, zn., tandenstoker.
tante, zn., tante. Vroeger: **meuie**.
taofel, zn. (vkw. *töfeltien*), tafel.
taofelkleed, zn., tafelkleed.
taofelloper, zn., tafelloper.
taoi, bn., taai. *Wat een taoi stuk vleis. Die noga is
maer wat taoi*.
taoie, zn., taaie. *Die kerel is een ärge taoie want ij
kan eel wat ebben*.
taoienmeter, zn., toffee of steek.
tärgen, ww. (*tärgen, etärgd*), tergen.
tärten, ww. (*tärten, etärt*), tarten.

tärwe, zn., tarwe. Ook: **weite** (verouderd).
tasse, zn. (vkw. *tässien*), tas.
te, 1. bw., te. *It is döör te ziek veur*; 2. vz., per. *As wi'j eerlijk delen dan doen wi'j te man de elfte*.
tebak, zn., tabak, shag. Ook: **sjek**.
tebaksboer, zn., tabakswinkel. Ook:
segrettenboer, **serettenboer**.
tebaksbule, zn., tabakszak.
tebaksdeuze, zn., tabaksdoos.
tebakspiepe, zn., tabakspijp.
tebakspot, zn., tabakspot.
tebaksproeme, zn., tabakspruijm
teblettien, zn., tabletje (geneesmiddel).
teerkwaste, zn., teerkwast.
teertonne, zn., teerton.
tègel, zn., tegel.
tegelieke, bw., tegelijk.
tegeliekertied, bw., tegelijkertijd.
tegenan, bw., tegenaan. *Dät lig ter tegenan*.
tegenaover, vz., bw., tegenover.
tegendraods, bn., bw., tegendraads.
tegenkommen, ww., tegenkomen.
tegenollen, ww., tegenhouden.
tegenpeti'je, zn., tegenpartij.
tegenpraoten, ww., tegenspreken.
tegensputteren, ww. (*sputteren tegen*, *tegen-esputterd*), tegensputteren.
tegenstribbelen, ww. (*stribbelen tegen*, *tegen-estribbeld*), tegenstribbelen.
tegenstrieden, ww., tegenstrijden.
tegenstriedig, bn., bw., tegenstrijdig.
teke, zn., teek (insect).
tekentaofel, zn., tekentafel.
tekenveurbeeld, zn., tekenvoorbeeld.
tekört, zn., tekort.
telder (verouderd), zn., (etens)bord. Ook:
börd.
telefoonbuttien, zn., telefoonbotje.
temate, zn. (vkw. *temötien*), tomaat.
temee, bw., straks.
temins(t)en, bw., bn., tenminste.
temperatuur, zn., temperatuur.
teneel, zn., toneel.

teneelspöllen, ww., toneelspelen.
teneelspöller, zn., toneelspeler.
teneeluoerink, zn., toneeluitvoering.
tente, zn., 1. tent; 2. wijd kledingstuk.
tenteunstelling, zn., tentoonstelling.
tèpel, zn., tepel. Zie ook: **päppe**, **titte**.
ter, bw., vnw., er. Ook: **der**.
terech, bw., terecht, terug. *Dät kump wel terech*.
terechte, bw., terecht, in orde, gereed. *Die is goed terechte ekommen*.
terpe, zn., terp.
terugge, bw., terug. Ook: **weerumme**.
teste, zn., test (in de stoof).
testement, zn., testament.
teum, zn., toom, span.
teunebanke, zn., toonbank.
teunen, ww. (*teunen*, *eteund*), tonen.
teunkamer, zn., toonkamer, toonzaal, showroom.
teutebelle, zn., 1. treuzelaar, talmer; 2. kletskaus; 3. visnet (vierkante korf).
te-uus, zn., tehuis.
teuvenaer, zn., tovenaer. Ook: **gochelaer**.
teuverballe, zn., toverbal (snoepgoed).
teuver-ekse, zn., toverheks. Ook:
teuverkolle.
teuveren, ww. (*teuveren*, *eteuverd*), toveren, goochelen.
teuverkolle, zie: **teuver-ekse**.
teuverlanteern, zn., toverlantaarn.
teve, zn., teef.
teveuren, bw., tevoren.
tevrèden bn., bw., tevreden. Ook: **tevrèèn**, **tevrejen**.
tevrèdeneid, zn., tevredenheid.
tevrèèn, zie: **tevrèden**.
tevrejen, zie: **tevrèden**.
tewegebrenge, ww., tweegbrengen.
theelichien, zn., theelichtje, theestoof.
 Ook: **theestövien**.
theemusse, zn., theemuts.
theestövien, zie: **theelichien**.
theezäkkien, zn., theezakje.

theezefien, zn., theezeefje.

thuus, bw., thuis.

thuuskommen, ww., thuiskomen.

thuuskomst, zn., thuiskomst.

tied, zn. (vkw. *tietien*), tijd. *Uut de tied raken* 'overlijden'.

tiedens, vz., tijdens, gedurende.

tiedig, bn., bw., tijdig.

tiedklokke, zn., tijdklok

tiedskrift, zn., tijdschrift.

tiedverdrif, zn., tijdverdrijf.

tiek, zn., tijk, beddengoed, dekbedovertrek.
Zie ook: **beddegoed**.

tieloze, zn., narcis. Ook: **närcisse**.

tiemstruke, zn., tijmstruik. N.B. het
keukenkruid wordt *tijm* genoemd.

tie, zn. (vkw. *tientien*, *tiegien*, mv. *tienen*,
alles met een lange *ie* uitgesproken), teen.
Ook: **tien** (vkw. *tientien*, mv. *tienen*) (met
lange *ie*).

tien, zie: **tie**.

tiene, telw., tien.

tientien, zn. (met korte *ie*), tientje,
bankbiljet van tien euro.

tillefoon, zn., telefoon. Ook: **lulapperaat**,
luliezer.

tillegram, zn., telegram.

tillevizie, zn., televisie. Ook: **kiekdeuze**.

timpe, zn., klein broodje.

tippe, zn., tip, punt.

titte, zn., 1. vrouwenborst; 2. tepel. Zie ook:
päppe, **tèpel**.

tjoemetjakpoten, zn., grote voeten.

Ook: **smakkers**, **smakpoten**, **smak-
voeten**.

toch, zn. (vkw. *töchien*), 1. tocht, wind. *Ij ef
een bettien toch op 't oge ekrègen*; 2. reis. Ook:
reize.

tochen, ww. (*tochen*, *etoch*), tochten. 't *Tochen
bi'joe in uus*.

tochgat, zn., tochtgat, trekgat.

tochsloot, zn., tochtsloot.

todde, zn., 1. tod, vod, lor; 2. lapje katoen
met suiker gedoopt in brandewijn;
3. smerige vrouw, slons; 4. kind. *Wat een
läkkere todde*.

todden, ww. (*todden*, *etod*), slepen, dragen.
Döör gao ik niet met totten. Ook: **sleppen**.

toefte, zn. (vkw. *tufien*), 1. pluk, dot; 2. kuif;
3. haarwring. Zie ook: **dotde**.

toeknuppen, ww., dichtknopen. Ook:
dichtknuppen.

toekommen, ww., toekomen.

toekommend, bn., aanstaand. zie ook:
ankommend.

toekse, zn., 1. slordige naaister; 2. oude
vrouw. *Wat een olde toekse!*

toeksen, ww. (*toeksen*, *etoekest*), slordig naaien.

toelaoten, ww., toelaten.

toendertied, bw., toen(tertijd).

toer, zn., 1. toer (bij het breien); 2. zwaar,
moeilijk werk. *Dät is 'n ele toer!*

toesebolle, zn., lisdodde. Ook: **pollepeze**,
pallempze.

toeselen, ww. (*toeselen*, *etoeseld*), duikelen.
Ook: **dukelen**.

toeslaon, ww., toeslaan.

toete, zn., mond, gezicht. Ook: **gezichte**.

toetewale, zn., raar iemand. *Wat een raere
toetewale*.

toffelemaone, zn., scheldnaam voor rooms
katholieken. *Dät is der iene van de toffelemaone*.

tolle, zn. (vkw. *töllegien*), tol.

tondeldeuze, zn., tondeldoos.

tone, zn. (vkw. *teuntien*), toon.

tongblöre, zn., tongblaar, mond- en
klauwzeer (m.k.z.).

tonge, zn. (vkw. *tungegien*), tong.

tonne, zn. (vkw. *tunnegien*), ton, kuip. Ook:
kupe.

tonnebannen (verouderd), ww.

(*tonnebannen*, *etonneband*), hoepelen.

tonnepraoter, zn., feestredenaar tijdens het
carnaval.

tonte, zn., oude doek.

tooneugte, zn., toonhoogte.
toppe, zn. (vkw. *töppien*), top.
toren, zn. (vkw. *teurentien*), toren.
törf, zn., 1. turf; 2. kleine jongen.
törfmande, zn., turfmand.
Törfmärk(t), zn., een plein aan het Almelse Kanaal, waar gemetst (gevoetbald) werd. Vroeger stonden er houten huisjes. Nu is het een parkeerplaats, waar eens per jaar de voorjaarskermis wordt gehouden.
törfmolm, zn., turfmolm. Ook: **törfmot**.
törfmot, zie: **törfmolm**.
törfskip, zn., turfschip, turfschuit. Ook: **törfskute**.
törfskuppe, zn., turfschop.
törfskute, zie: **törfskip**.
törfstreuisel, zn., turfstrooisel.
törnen, ww. (*törnen, etörnd*), tornen.
törnmessien, zn., tornmesje.
törre, zn., tor.
törteldoeve, zn., tortelduif.
törven, ww. (*törven, etörfd*), 1. turven, het stapelen van bijvoorbeeld hout of turf; 2. tellen.
töt, vz., vw., tot.
tötdät, vw., totdat.
touw, zn., touw.
trakketaosie, zie: **traktaosie**.
traktaosie, zn., traktatie. Ook: **trakketaosie**.
transpört, zn., transport.
traog, bn., bw., traag.
traon, zn., traan (olie).
traonbuize, zn., traanbuis.
traone, zn. (vkw. *trööntien*), traan, oogvocht.
trapeuper, zn., traploper. Zie ook: **leuper**.
trappe, zn. (*träppien*), 1. trap (met treden); 2. val (voor dieren).
trapperen, ww. (*trapperen, etrappeerd*), betrappen.
tred, zn., sliertje in een ei. Ook: **trèè**.
trèè, zn., 1. tree, trede; 2. stap, schrede; 3. zie: **tred**.

treffen, ww. (*treft, trof, etröffen*), treffen.
trefien, zn., onderzetter, treefje.
trejen, ww. (*treejt/tred, trad, etrejen*), treden.
trekaoke, zn., trekhaak.
trekärke, zn., trekhark, grote brede hark met kromme tanden om het laatste hooi weg te harken.
trekdeuze, zn., trekharmonica, accordeon. Ook: **trekkaste**.
trekkaste, zie: **trekdeuze**.
trekken, ww. (*trekt, trök, etrökken*), trekken.
trekköre, zn., trekkar, handwagen.
trekpeerd, zn., trekpaard.
trekskute, zn., trekschuit.
treust, zn., troost. 't Was een *treust veur mi'j dä-j bi'j de begraffenisse anwezic wazzen*.
treusten, ww. (*treus(t)en, etreust*), troosten.
triestig, zn., triest, troosteloos.
trilderig, bn., bw., trillerig.
trioele, zn., puttentikkertje. Als je op de put staat, ben je vrij; trioele betekent letterlijk 'het riool'.
trippien, zn., leertje op lage klomp. Ook: **leertien**.
trippiesklompe, zn., klomp met korte roef.
troele, zn., rare vrouw.
trosse, zn. (vkw. *trössien*), tros.
tröter, zn., 1. trompet, toeter, claxon; 2. trompetter.
trouwboekien, zn., trouwboekje.
trouweri'je, zn., trouwerij.
tuinekke, zn., tuinhek.
tuksen, ww. (*tuksen, etukst*), springen, huppelen. Zie ook bij: **dotde**, **liekelatte**.
tumelen, ww. (*tumelen, etumeld*), tuimelen, vallen.
tumelig, bn., wankel, onvast. Ook: **tutelig**.
tunen, ww. (*tunen, etuund*), vlechten, omheinen.
tunnegieskerel, zn (verouderd), tonnetjesman, man van de gemeentereiniging die de tonnetjes met faeces ophaalde. Ook: **butkieper**.

tussenandel

tussenandel, zn., tussenhandel.
tussenandelaer, zn., tussenhandelaar.
tussendeur, bw., tussendoor.
tussendeure, zn., tussendeur.
tussendeurtien, zn., tussendoortje, versnapering.
tussenmure, zn., tussenmuur.
tussenpoze, zn., tussenpoos.
tussenruimte, zn., tussenruimte.
tussentieds, bw., bn., tussentijds.
tussenuut, bw., tussenuit.
tute, zn. 1. puntzak; 2. tuit van thee- of koffiepot; 3. politieagent. Zie ook: **pliesie**.
tutelig, zie: **tumelig**.
tuter, zn., grutto.
tuterink, zn., tureluur.
tuug, zn., 1. tuig, gemene lui; 2. tuig van trekdier.
tuunamer, zn., grote hamer met lange steel om palen mee in de grond te slaan.
twalef, telw., twaalf
twie, telw., twee. *Ik eb twie breurs. 't Bint er twie.*
twiebak, zn., beschuit. Ook: **beskute**.
twiede, telw., tweede
twiede-ands, bn., bw., tweedehands.
twiedejöors, bn., tweedejaars.
twiedelig, bn., tweedelig.
twiederanks, bn., tweederangs.
twiedes, zn., de tweede. *Il is twiedes ewörren* 'hij is op de tweede plaats geëindigd'.
twiedonker, zie: **twieduuster**.
twiedracht, zn., tweedracht.
twieduuster, zn., schemering, schemerdonker. Ook: **skemer**, **twiedonker** (met lange *ie*; verouderd).
twiefel, zn., twijfel.
twiefelachtig, bn., twijfelachtig.
twiefelaer, zn., 1. twijfelaar, iemand die twijfelt; 2. ledikant dat het midden houdt tussen een één- en tweepersoons.
twiefelen, ww. (*twiefelen, etwiefeld*), twijfelen.
twiege, zn., twijg.
twiegezinswonink, zn., duplexwoning.

twieling, zn., tweeling.
twielingbreur, zn., tweelingbroer.
twielingzuster, zn., tweelingzuster.
twiemaol, bw., tweemaal.
twiendraod, zn., getwijd garen, dubbel draad.
twiepitter, zn., 1. lamp of kookstel met twee pitten; 2. tweecilindermotor.
twietal, zn., tweetal.
twietalig, bn., tweetalig.
twintig, telw., twintig.

't Uus met de eufden, Goldstège

U

ufter, zn., hufter, schoft.

uichelen, ww. (*uichelen, e-uicheld*), huichelen.

uige, zn., huig.

ulen, ww., huilen. Zie ook: **liepen**.

ulpe, zn., hulp.

ulpzele, zn., bretel, galg. Ook: **galge**.

um, pers. vnw. (met nadruk), hem.

um(-), zie: **umme**.

umdät, vw., omdat.

um-en, bw., omheen.

umgèving, zn., omgeving. Ook: **umgèvink**.

umgèvink, zie: **umgèving**.

umme, vz., bw., om. Ook: **um**. *Wöörumme doe-j dät? Um toch! 'daarom'.*

ummebladeren, ww. (*bladeren umme, umme-bladerd*), ombladeren. Ook: **umbladeren**.

ummebouwen, ww. (*bouwen umme, umme-ebouwd*), ombouwen. Ook: **umbouwen**.

ummebugen, ww., ombuigen. Ook: **umbugen**.

ummedoen, ww., omdoen. Ook: **umdoen**.

ummedreien, ww., omdraaien. Ook: **umdreien**.

ummegank, zn., 1. omgang, het met iemand omgaan; 2. rondgang. Ook: **umgank**.

ummegaon, ww., omgaan. Ook: **umgaon**.

ummegekeerd, bn., 1. omgekeerd; 2. bekeerd. Uitr.: *Ummegekeerde zakken stinken 't meeste 'bekeerlingen zijn het vroomst'.*

ummekeilen, ww. (*keilen umme, umme-keild*), omgooien.

ummekieken, ww., 1. naar achteren omkijken; 2. naar iemand omkijken, aandacht besteden aan iemand. Ook: **umkieken, ummezien, umzien**.

ummekiepel, zie: **ummekieperen**.

ummekieperen, ww. (*kieperen umme, umme-ekieperd*), 1. omgooien. *Ij kiepert alle blokken*

ummeklejen

umme. Ook: **ummekeilen**; 2. omvallen.
Ook: **ummekiepel**.

ummeklejen, ww., omkleden. Ook:
umklejen, ummetrekken, umtrekken,
verklejen.

ummekommen, ww., omkomen. *Ij kump omme in zien rotzooi*. Ook: **umkommen**.

ummekukelen, ww. (*kukelen umme, umme-ekukeld*), omvallen. Ook: **umkukelen,**
umtumelen.

ummemaken, zie: **ummespitten**.

ummepraoten, ww., ompraten. Ook:
umpraoten.

ummereuren, ww., omroeren. Ook:
umreuren.

umm, ww., bw., immers.

umm, ww., omslaan. Ook:
umslaan.

ummespitten, ww. (*spitten umme, um-/umme-espit*), ompspitten. Ook: **ummemaken,**
ummaken, umspitten.

ummestebeurten, bw., om de beurt. Ook:
umstebeurten.

ummetrekken, ww., 1. omtrekken; 2. omkleden, verkleden. Ook: **umtrekken,**
ummeklejen, umklejen, verklejen.

ummetumelen, ww., omvallen. Ook:
umtumelen, umkukelen.

ummetutelen, ww., een buiteling maken.
Ook: **umtutelen**.

ummevallen, ww., omvallen. Ook:
umvallen.

ummeweien, ww., omwaaien. Ook:
umweien.

ummezeumen, ww., omzomen. Ook:
umzeumen.

ummezien, ww., omzien (naar iemand).
Ook: **umzien, ummekieken,**
umkieken.

um-oge, bw., omhoog. *Ij wier öördig um-og*
eskröven 'men schreef heel positief over hem'

umsgeli, bw., ongeveer. Ook: **umslieks**.

umskrieven, ww. (*umskrif, umskreef, umskreven*), omschrijven.

umslag, zn., 1. omslag, kافت; 2. toestand, drukte.

umslieks, zie: **umsgeli**.

umstand, zn., omstander.

umstandigeid, zn., omstandigheid.

umstreeks, bw., vz. omstreeks.

umtrek, zn., omtrek.

umtrent, bw., omtrent, bijna, nagenoeg.

umweg, zn., omweg.

un, zie: **unnie**.

unnie, pers. vnv., bez. vnv., hun. Ook: **un**.
Dät is un(nie) uus.

Untien, 't, zn., 't Hondje. Het verhaal gaat dat in 1669 een hondje is omgekomen bij de torenbrand van de St. Michaelskerk op de Grote Markt. Als herinnering is er een gevelsteen aangebracht in het hoekpand Grote Markt en Luttekestraat. De werkelijkheid ligt echter anders. De gevelsteen zat al voor de brand in de muur van het hoekhuis.

uppelpeerd, zn., hobbelpaard. Ook:
obbelpeerd.

upperman, zn., opperman. Ook:
öpperman.

uren, ww. (*uren, e-uurd*), huren.

usien, zn., 1. huisje. Uitdr.: 't *Usien bi'j de skure laoten* 'niet afdwalen van het onderwerp';
2. wc. Ook: **(kak)deuze**.

usiesputte, zn., beerput. Ook: **beerputte**.

uten, zie: **uteren**.

uteren, ww. (*uteren, e-uterd*), uiten. Ook: **uten**
(*uten, e-uut*).

uterlijk, bn., bw., zn., uiterlijk.

uterst, zn., uiterst.

uterweerden, zn. (all. mv.), uiterwaarden.

utien, zn., uitje, uitstapje

utspot, zn., hutspot. Ook: **wottels-en-look**.

utte, zn., hut.

uulskuken, zn., uilskuiken.

uuruus, zn., huurhuis.

uus, zn. (vkw. *usien*), huis.

Uus met de eufden, zn., Huis met de hoofden, aan de Goudsteeg in de oude binnenstad, heeft zijn naam te danken aan de vijf gehurkte tekstdragende mannetjes die in de houten balkconsoles van de voorkamer verwerkt zijn. Men zegt dat het profeten uit het Oude Testament voorstellen. In dit huis woonden adellijke families, maar ook de patriottenleider en democraat Joan Derk van der Capellen heeft er ooit gewoond. Later nam in dit vijftiende-eeuwse huis de Stedelijke Muziekschool haar intrek.

uusbaas, zn., huisbaas. Ook: **uusbaos**.

uusbaos, zie: **uusbaas**.

uusdeure, zn., huisdeur, voordeur. Ook: **veurdeure**.

uusenne, zn., iemand die het liefst thuis zit, huismus. Ook: **uusmusse**.

uuslook, zn., huislook, vetplant.

uusmusse, zie: **uusenne**.

uusoldige, zie: **uusolding**.

uusolding, zn., huishouding. Ook: **uusoldige** (verouderd).

uusoldskoele, zn., huishoudschool.

uusollen, zn., huishouden.

uusolster, zn., huishoudster, werkster.

uut, vz., bw., uit.

uutalen, ww., uithalen. *Ij giet de nösten van de merels uutalen.*

uutaosemen, ww., uitademen.

uutbärsting, zn., uitbarsting.

uutbeduden, zie: **uutduden**.

uutbesteden, ww. (*besteden uut, uutbesteed*), uitbesteden.

uutbienen, ww. (*bienen uut, uutebiend*), uitbenen.

uutbieten, ww., uitbijten.

uutblaazen, ww., uitblazen.

uutblieven, ww., uitblijven.

uutbluuien, ww., uitbloeien.

uutbörstelen, ww. (*börstelen uut, uutebörsteld*), uitborstelen.

uutbrèken, ww., uitbreken.

uutbruuien, ww., uitbroeien.

uutbuten, ww. (*buten uut, uutebuut*), uitbuiten.

uut-de-kiek, bw., uit de kunst, uitstekend, zeer goed.

uutdelen, ww. (*delen uut, uutedeeld*), uitdelen.

uutdi'jen, ww. (*di'jen uut, uutedi'jd*), uitdijen.

uutdoen, ww., uitdoen.

uutdökken, ww. (*dökken uut, uutedökt*), uitdeuken.

uutdreien, ww., uitdraaien.

uutdreugen, ww., uitdrogen.

uutdrieven, ww., uitdrijven. *De onreine geesten uutdrieven.*

uutdrukking, zn., uitdrukking.

uutduden, ww., uitduiden. Ook: **uutdujen**, **uutbeduden**.

uutdujen, zie: **uutduden**.

uutdunnen, ww. (*dunnen uut, uutedund*), uitdunnen.

uutende, zn., uiteinde.

uuteuren, ww., uithoren.

uutfineren, ww. (*fineren uut, uutfineerd*), uitdenken, uitvinden. Ook: **uutvinnen**,

uutvigelieren, **uutprakkezeren**.

uutflappen, ww. (*flappen uut, uuteflapt*), uitflappen, onnadenkend uiten.

uutfoeteren, ww. (*foeteren uut, uutefoeterd*), uitfoeteren. Ook: **uutveteren**.

uutgank, zn., uitgang.

uutgaon, ww., uitgaan.

uutgaonder, zn., iemand die graag en vaak uitgaat.

uutgaonsaovend, zn., uitgaansavond.

uutgekaakt, bn., uitgekookt. *Een uutgekaakte vrouwe.*

uutgelaoten, bn., bw., uitgelaten. *Een uutgelaoten kind.*

uutgestörven, bn., uitgestorven. *Een uutgestörven dörp.*

uutglieren

uutglieren, ww., uitglijden. Ook:
uutgli'jen.
uutgli'jen, zie: **uutglieren**.
uutgruuien, ww., uitgroeien.
uutkaoken, ww., uitkoken.
uutkeren, ww. (*keren uut, uutekeerd*), uitkeren.
uutkieken, ww., uitkijken.
uutkiekpost, zn., uitkijkpost.
uutkiektoren, zn., uitkijktoeren.
uutkiezen, ww., uitkiezen.
uutklejen, ww., uitkleden. Ook: (*em/zich*)
uuttrekken.
uutkniepen, ww., uitknijpen.
uutkommen, ww., uitkomen.
uutkomst, zn., uitkomst.
uutkraomen, ww. (*kraomen uut, uutekraomd*),
uitkramen.
uutlajen, ww., uitladen.
uutlaot, zn., uitlaat.
uutlaoten, ww., uitlaten.
uutlaotgassen, zn., uitlaatgassen.
uutlaotkleppe, zn., uitlaatklep.
uutlaotpiepe, zn., uitlaatpijp.
uutleggen, ww., uitleggen.
uutlèven, ww., uitleven.
uutlienen, ww., uitlenen.
uutlokken, ww. (*lokken uut, uutelokt*),
uitlokken.
uutloop, zn., uitloop.
uutloopsel, zie: **uutloper**.
uutlopen, ww., uitlopen. Ook: **kienen**.
uutloper, zn., uitloper, kiem. Ook:
uutloopsel, kien.
uutluch(t)en, ww. (*luch(t)en uut, uuteluch(t)*),
uitluchten.
uutmèten, ww., uitmeten.
uutneudigen, ww. (*neudigen uut, uuteneudigd*),
uitnodigen.
uutneudiging, zn., uitnodiging.
uutollen, ww., 1. (*ollen uut, uute-old*),
uithollen. Een kallebaster uutollen; 2. (*ôlt/
olt uut, iel(d) uut, uute-ollen*), uithouden,
volhouden.

uutpluzen, ww., uitpluizen.
uutprakkezeren, ww. (*prakkezeren uut,
uuteprakkezeerd*), bedenken, uitdenken. Ook:
uutfineren, uutvinnen, uutvigelieren.
uutpraoten, ww., uitpraten.
uutpulen, ww. (*pulen uut, uutepuuld*),
uitpuilen.
uutrafelen, ww. (*rafelen uut, uutrafeld*),
uitrafelen.
uutraozen, ww., uitrazen.
uutrékenen, ww., uitrekenen.
uutrit, zn., uitrit.
uutrussen, ww. (*russen/rusten uut, uuterus(t)*),
uitrusten. Ook: **uutrusten**.
uutrusten, zie: **uutrussen**.
uutruuien, ww. (*ruuien uut, uuteruuid*),
uitroeien.
uutskeien, ww. (*skeit uut, skee uut, uuteskejen*),
uitscheien, ophouden.
uutskellen, ww., uitschelden.
uutskieten, ww., uitschieten.
uutskoefstaofel, zn., uitschuijtafel.
uutskoeven, ww., uitschuiven.
uutskrieven, ww., uitschrijven.
uutslag, zn., uitslag.
uutslaon, ww., uitslaan.
uutslaopen, ww., uitslapen.
uutslikkeren, ww., uitlikken.
uutslöveri'je, zn., uitsloverij.
uutsluten, ww., uitsluiten.
uutsluutsel, zn., uitsluitsel, definitief
bericht.
uutsmieten, ww., uitsmijten.
uutsmieter, zn., uitsmijter.
uutsnieden, zie: **uutsniejen**.
uutsniejen, ww., uitsnijden. Ook:
uutsnieden, uutsnij'jen.
uutsnij'jen, zie: **uutsniejen**.
uutsnoeven, ww., uitsnuiten.
uutspannen, ww. (*spannen uut, uutespand*),
uitspannen.
uutspi'jen, ww., uitspugen.

uutspöllen, ww., uitspelen.

uutspören, ww., uitsparen.

uutsprèken, ww., uitspreken.

uutspulen, ww., uitspoelen.

uutstaon, ww., uitstaan.

uutstäppien, zn., uitstapje.

uutstärven, ww., uitsterven.

uutstèèksel, zn., uitsteeksel.

uutstek, in: *bi'j uutstek*, bw., bij uitstek, in het bijzonder.

uutstèken, ww., uitsteken.

uutstellen, ww. (*stellen uut, uutesteld*),
uitstellen.

uutstraolen, ww., uitstralen.

uutstreuien, ww., uitstrooien.

uutstrieken, ww., uitstrijken.

uutstukken, ww. (*stukken uut, uutestukt*),
1. verstellen, een stuk in de kleding zetten;
2. dikker worden. *Die tante is best uutestukt*;
3. iets uitvreten. *Wat eb ie now weer uutestukt?*

uuttekenen, ww. (*tekenen uut, uutetekend*),
uitekenen.

uuttrekken, ww., 1. uittrekken; 2. zie:
uutklejen.

uutzig, bn., uithuizig.

uutvaeren, ww., 1. uitvaren, van een schip.
't Skip is uutevaeren; 2. uitvaren, tieren,
schelden. *Die man is tegen mi'j uutevaeren*.

uutvaert, zn., uitvaart,
begrafenisplechtigheid.

uutvallen, ww., 1. uitvallen, plotseling heftig
of driftig spreken; 2. uitvallen, het opgeven
(bijv. bij een voetbalwedstrijd).

uutvègen, ww., uitvegen.

uutvensteren, ww. (verouderd), berispen.

uutverkoop, zn., uitverkoop.

uutverkopen, ww., uitverkopen.

uutveteren, zie: **uutfoeteren**.

uutvigelieren, ww., uitdenken,
uitvinden. *Wat efe now weer uutvigelièrd!*
Ook: **uutfineren**, **uutprakkezeren**,
uutvinnen.

uutvinnen, ww., uitvinden. Ook:

uutfineren, **uutprakkezeren**,
uutvigelieren, **vigelieren**.

uutvlakken, ww. (*vlakken uut, uutevlakt*),
uitgommen, uitvegen.

uutvrèten, ww., uitvreten, uitspoken.

uutvrèter, zn., profiteur, iemand die op
kosten van een ander leeft.

uutvrieven, ww., uitwrijven.

uutwårken, ww., uitwerken.

uutwårkink, zn., uitwerking.

uutweg, zn., uitweg.

uutweien, ww., uitwaaïen.

uutwendig, bn., bw., uitwendig.

uutwieken, ww., uitwijken.

uutwiezen, ww., uitwijzen.

uutzeien, ww., uitzaaien.

uutzet, zn., uitzet.

uutzich(t), zn., uitzicht.

uutzien, ww., 1. uitzien, in de verte zien;
2. tegemoet zien, verlangend wachten op
iets of iemand. *Ik zie der naor uut*; 3. uitzicht
bieden. *Dät raam zõt uut op de straote*.

uutzoegen, ww., uitzuigen.

uutzoeger, zn., uitzuiger.

uutzuken, ww., uitzoeken.

uutzunderen, ww. (*zunderen uut, uutezunderd*),
uitzonderen.

uutzundering, zn., uitzondering.

uutzunderlijk, bn., bw., uitzonderlijk.

uoverig, bn., huiverig.

uzen, ww. (*uzen, e-uusd*), wonen.

De tuin van restaurant 't Vliegeruus, Ni'jstraote

V

va, zn., vader. Ook: **vader**, **papa**.

vader, zie: **va**.

vadoek, zn., vaatdoek.

vaeke, bw., vaak. Ook: **vake**.

vaeren, ww. (*vaert*, *voer/vaeren*, *evaeren/evaerd*),
1. varen; 2. rijden (met paard en wagen).

vaert, zie: **vöört**.

vaertuug, zn., vaartuig.

vake, zie: **vaeke**.

vakschoole, zn., vakschool, lager technisch onderwijs.

valke, zn., valk.

valle, zn., val (om dieren te vangen).

vallen, ww. (*valt*, *viel*, *evallen*), vallen.

valloek, zn., valluik.

valpeti'je, zn., valpartij.

vanaovend, bw., vanavond.

vandaege, bw., vandaag.

vandan, bw., vandaan. *Wöör kwam ij vandan?*
'waar kwam hij vandaan?'

vandeur, bw., vandoor.

vandöör, bw., vandaar.

vaneigens, bw., vanzelf. Ook: **vanzels**.

vanolds, bw., vanouds.

vanuut, vz., vanuit.

vanzels, zie: **vaneigens**.

vaogel, zn. (vkw. *vögeltien*), vogel.

Vaogelbuurte, zn., een buurt in de wijk
Kamperpoort. Ook: **Vögeltiesbuurte**.

vaogelkauwe, zn., vogelkooi.

vaogelliem, zn., maretak, mistletoe (*viscum album*) (plant).

vaogelstront, zn., vogelstront. *Ik ebbe
vaogelstront op mien roeten zitten.*

vaole, zn., vouw. Ook: **vouwe**.

vaolen, ww. (*vaolt*, *vaolen*, *evaolen*), vouwen.
*Die servette e-j verkeerd evaolen. Laoten wi'j de
annen vaolen 'laten we bidden'.*

värder, bn., bw., verder. Ook: **värders**.

värders, bw., verder. Ook: **värder**.

- värfbusse**, zn., verfbus.
värfdeuze, zn., verfdooos.
värfkwaste, zn., verfk wast.
värflaoge, zn., verflaag.
värflucht, zn., verflucht.
värfrolle, zn., verfrol.
värfspuite, zn., verfspuit.
värgen, ww. (*värgen, evärgd*), vergen.
värken, zn., varken.
värkensandel, zn., varkenshandel.
värkensblaoze, zn., varkensblaas.
värkensboer, zn., varkensboer.
värkensmärk(t), zn., varkensmarkt.
värkensmesteri'je, zn., varkensmesterij.
värkensok, zn., varkenshok.
värkensöör, zn., varkenshaar.
värkenspest, zn., varkenspest.
värkenspoot, zn., varkenspoot.
värkensstaert, zn., varkensstaert. Ook:
värkenssteert.
värkensstalle, zn., varkensstal.
värkenssteert, zie: **värkensstaert**.
värkensvleis, zn., varkensvlees.
värkensvoer, zn., varkensvoer.
värre, bn., bw., ver. Ook: **wied**.
värrekieker, zn., verrekijker. Ook: **kieker**.
värs, bn., bw., vers. *Is dät vleis nog wel värs?*
värs, zn., vers, lied. *Dät värs stiet niet in 't boek*.
värsien, zn., versje, liedje. Ook: **lietien**.
värst, bn., bw., 1. verst, overtreffende trap van ver; 2. verst, overtreffende trap van vers.
värte, zn., verte.
värve, zn., verf.
värven, ww. (*värven, evärfd*), verven.
vaste, bw., bn., 1. vast, stevig. *Dät zit goed vaste*; 2. zeker. *Ik weet 't vaste*; 3. alvast. *Ik gao vaste veuruut*. Ook: **alvaste**, **vöste**.
vasteknuppen, ww., vastknopen.
vastenaovend, zn., vastenavond.
vaste-ollen, ww., vasthouden.
vastigheid, zn., vastigheid, zekerheid.
vat, zn. (vkw. *vaegien*), vat.
- vaze**, zn., vaas.
veer, zie: **vere**.
veerdaegse, zn., vierdaagse.
veerdes, zn., de vierde. *Ik was veerdes*.
veermaol, bw., viermaal.
veerskalf, zn., vaarskalf.
veertiene, telw., veertien.
veertig, telw., veertig.
veeruus, zn., veerhuis.
veerze, zn., vaars (jonge koe die één keer of nog niet gekalfd heeft).
vège, zn., veeg. *Een vège uut de panne kriegen*.
vègen, ww. (*veg/vèègt, vègen, evèègd*), vegen.
veiligeidsspelde, zn., veiligheidsspeld.
Ook: **sluutspelde**.
vekansie, zn., vakantie.
veldbedde, zn., veldbed.
veldflesse, zn., veldfles.
veldmoes, zn., veldmuis.
venendig, zie: **venienig**.
venien, zn., venijn.
venienig, bn., bw., giftig, venijnig. Ook:
venendig (verouderd).
venilie, zn., vanille.
venilie-ies, zn., vanille-ijs.
veniliepudding, zn., vanillepudding.
veniliesuker, zn., vanillesuiker.
venne, zn., ven, poel.
verael, zn., verhaal.
veraldereerd, bn., bw., verbouwereerd, overstuur. Ook: **veraltereerd**, **van de kaok**, **aoverstuur**.
veralteraosie, zn., opschudding, verwarring. Zie ook: **alteraosie**.
veraltereerd, zie: **veraldereerd**.
verärgeren, ww. (*verärgeren, verärgerd*), verergeren.
verärmen, ww. (*verärmen, verärmd*), verarmen.
verärven, ww. (*verärven, verärfd*), vererven.
verbärgen, ww. (*verbärgt, verbörg, verbörgen*), verbergen.
verbèteren, ww. (*verbèteren, verbèterd*), verbeteren.

verbiesterd

verbiesterd, bn., verbijsierd.

verbinnen, ww. (*verbint, verbun, verbunnen*), verbinden.

verblieken, ww. (*verblieken, verbliekt*), verbleken, verkleuren (bijvoorbeeld van gezicht).

verbrannen, ww. (*verbrannen, verbrand*), verbranden.

verbrejen, ww. (*verbrejen, verbreed*), verbreden.

verbrèken, ww. (*verbrek/verbrèèkt, verbrak, verbröken*), verbreken.

verbruken, ww. (*verbruken, verbruukt*), verbruiken.

verbugen, ww. (*verbög, verboog, verbaogen/verbögen*), verbugen.

verdärf, zn., verderf, ondergang.

verdekseld, bn., bw., tw., verduiveld. Ook: **verdreid, verduld**.

verdikkemien, tw., bastaardvloek. Ook: **verdulle, verdullemien, verduld, verdekseld, verdreid**.

verdörven, bn., verdorven, door en door slecht.

verdreid, bn., bw., tw., 1. verdraaid; 2. lastig, vervloekt. Zie ook: **verdekseld, verduld**.

verdreien, ww. (*verdreien, verdreid*), verdraaien.

verdreugen, ww. (*verdreugen, verdreugd*), verdrogen.

verdrieven, ww. (*verdrif, verdreef, verdreven*), verdrijven.

verdudelijken, ww. (*verdudelijken, verdudelijkt*), verduidelijken.

verduld, bn., bw., tw., bastaardvloek. Ook: **verdekseld, verdreid**.

verdulle, tw., bastaardvloek. Zie ook: **verdikkemien**.

verdullemien, tw., bastaardvloek. Zie ook: **verdikkemien**.

verduusteren, ww. (*verduusteren, verduusterd*), verduisteren.

verdwienen, ww. (*verdwient, verdween, verdwenen*), verdwijnen.

vere, zn., 1. veer van een vogel; 2. draad van veerkrachtig metaal.

vere, telw., vier. *Doe mi'j der maer vere*. Ook: **veer**. *Dät bint veer euro's*.

vereugen, ww. (*vereugen, vereugd*), verheugen, verblijden.

vereuging, zn., verhoging.

vereur, zn., verhoor.

vereuren, ww. (*vereuren, vereurd*), verhoren.

vergangen, bn., verleden, vorige. *Dät was vergangen wèke*.

vergaon, ww. (*vergiet, vergong, vergaon*), vergaan.

vergeèfs, bn., bw., vergeefs.

vergeètàchtig, bn., vergeetachtig. Ook: **dummelig**.

vergeèt-mie-niet, zn., vergeet-mij-niet (plant).

vergelieken, ww. (*vergelik, vergeleek, vergeleken*), vergelijken.

vergelieking, zn., vergelijking.

vergèten, ww. (*verget/vergèèt, vergat, vergèten*), vergeten.

vergèven, ww. (*vergef/vergèèft, vergaf, vergèven*), 1. vergeven. *A-j berouw teunt wört oe de zunde vergèven*; 2. vergiftigen. *Die vrouwe wol aer kerel vergèven umdät ij aer altied mis-andelen*.

vergriepen, ww. (*vergrip, vergreep, vergrepen/vergreppen*), vergrijpen.

vergriezen, ww. (*vergriezen, vergriesd*), vergrijzen.

vergruuien, ww. (*vergruuien, vergruuid*), vergroeien.

vergruuing, zn., vergroeiing.

vergruzelen, ww. (*vergruzelen, vergruzeld*), vergruizelen.

verguppen, ww. (*verguppen, vergupt*), 1. verknallen, mis laten lopen; 2. bederven; 3. dood laten gaan.

verinderen, ww. (*verinderen, verinderd*), verhinderen.

verjöördag, zn., verjaardag.

verjöördagsfeest, zn., verjaardagsfeest.

verjöördagskedo, zn., verjaardagscadeau.

Ook: **verjöörskedo**.

verjöörskedo, zie: **verjöördagskedo**.

verjören, ww. (*verjören, verjöörd*), 1. verjaren, niet meer geldig zijn; 2. zijn/haar verjaardag vieren.

verkaolen, ww. (*verkaolen, verkaold*), verkolen. *Otskaol verkaolt.*

verkieken, ww. (*verkik/verkiekt, verkeek, verkeken*), verkijken.

verklejen, ww. (*verklejen, verkleed*), 1. verkleeden, vermommen; 2. omkleeden, andere kleren aandoen. Ook: **ummetrekken**, **ummeklejen**.

verklören, ww. (*verklören, verklöörd*), verklaren.

verklöring, zn., verklaring. Ook: **verklörink**.

verklörink, zie: **verklöring**.

verknooien, ww. (*verknooien, verknooid*), verknoeien.

verknötteren, ww. (*verknötteren, verknötterd*), verkreukelen.

verkoldeid, zn., verkoudheid.

verkolden, zie: **verkollen**.

verkollen, zn., verkouden. *Ik binne niet weinig verkollen.* Ook: **verkouwen**, **verkolden**.

verkopen, ww. (*verköch, verkoch, verköch(t)*), verkopen.

verkört, bn., verkort, ingekort.

verkörten, ww. (*verkörten, verkört*), verkorten. Ook: **inkörten**.

verkouwen, zie: **verkollen**.

verkrummelen, ww. (*verkrummelen, verkrummeld*), verkruimelen.

verlanglieste, zn., verlanglijst.

Verlaat, zn., schutsluis Verlaat.

verlaoten, ww. (*verlöt, verliet, verlaoten*), 1. verlaten; 2. *em/zich verlaoten op* 'vertrouwen, rekenen op'. *Op um ku-joe verlaoten* 'op hem kun je vertrouwen'.

verlèden, bn., zn., verleden. *Verlèden wèke. In 't verlèden was alles anders.*

verlègen, bn., bw., 1. verlegen, bedeesd; 2. in: *verlègen wèèn umme...* 'behoefte hebben aan...'. *Ik bin d'r umme verlègen.*

verlègeneid, zn., verlegenheid.

verlös, in: *tikkertien-met-verlös* 'kinderspel diefje-met-verlos'.

verlössen, ww. (*verlössen, verlöst*), verlossen.

verlössing, zn., verlossing.

verlujen, ww. (*verlujen, verluijd*), verluiden.

vermuuien, ww. (*vermuuien, vermuuid*), vermoeien.

vernaam, bn., voornaam, deftig. *Die vrouwe zut ter vernaam uut.* Ook: **veurnaem**, **vernaem**.

vernaem, zie: **vernaam**.

vernemmen, ww. (*vernemp, vernam(p), vernömmen*), 1. vernemen, merken, waarnemen; 2. zien of horen.

vernemstig, bn., bw., verstandig, schrander.

verni'jen, ww. (*verni'jen, verni'jd*), vernieuwen.

vernumen, ww. (*vernumen, vernuumd*), vernoemen. *De kleine is niet naor em vernuumd.*

veröddeneren, ww. (*veröddeneren, veröddeneerd*), 1. bevelen; 2. instellen van regels.

verören, ww. (*verören, veröörd*), verharen.

verpaoten, ww. (*verpaoten, verpaot*), verpoten.

verpensen, ww. (*verpensen, verpenst*), overeten.

verpierd, bn., wormstekig. Ook: **pierig**.

verpieren, ww. (*verpieren, verpierd*), minder waard worden door verwaarlozing. *Dät verpieren elemaole.*

verpoeren, ww. (*verpoeren, verpoerd*), vernielen, verprutsen.

verpraoten, ww. (*verpröt, verpraoten, verpraot*), verpraten.

verraod, zn., verraad.

verraoden, ww. (*verröd, verraoden, verraoden*), verraden. Ook: **verraojen**.

verraoder, zn., verrader. Ook: **verraojer**.

verraojen

verraojen, zie: **verraoden**.

verraojer, zie: **verraoder**.

verrègenen, ww. (*verrègenen, verrègend*),
verregen.

verrèkenen, ww. (*verrèkenen, verrèkend*),
verrekenen.

verrenneweren, ww. (*verrenneweren,*
verrenneweerd), stukmaken, vernielen. Ook:

verroppen.

verreppelen, ww. (*verreppelen, verreppeld*),
vertrappen, vernielen.

verreuren, ww. (*verreuren, verreurd*),
verroeren.

verrieken, ww. (*verrieken, verriekt*), verrijken.

verroppen, ww. (*verroppen, verropt*), zie:
verrenneweren.

verskèlen, ww. (*verskèlen, verskèld*), schelen,
deren. Ook: **skèlen**.

verskeunen, ww. (*verskeunen, verskeund*),
1. verschonen; 2. sparen, ontzien, in
bijv: *Döör bin-k van verskeund ' dat blijft mij*
bespaard'.

verskeuren, ww. (*verskeuren, verskeurd*),
verscheuren.

verskienen, ww. (*verskient, verskeenen, verskenen*),
verschijnen.

verskiening, zn., verschijning.

verskiensel, zn., verschijnsel.

verskieten, ww. (*versköt, verskoot, verskötten*),
verschieten.

verskil, zn., verschil.

verskoeven, ww. (*versköf, verskoof, versköven*),
verschuiven.

verskraolen, ww. (*verskraolen, verskraold*),
verschralen.

verskroeien, ww. (*verskroeien, verskroeid*),
verschroeiën.

verskullen, ww. (*verskullen, verskuuld*),
verschuilen.

verskuppeling, zn., verschoppeling.

verslaobakken, ww., verwaarlozen.

verslaon, ww. (*verslöt, versloeg, verslagen*),
verslaan.

verslaopen, ww. (*verslöp, verslaopen/versliep,*
verslaopen), verslapen.

verslateren, ww. (*verslateren, verslaterd*),
verwaarlozen. Ook: **versloddere**.

versleppen, ww. (*versleppen, verslept*),
verslepen. Ook: **vertodden**.

verslieten, ww. (*verslit/versliet, versleet/*
verslieten, versleten), verslijten.

versloddere, ww. (*versloddere, versloddere*),
verslonzen, verwaarlozen. Ook:

verslateren.

versloeken, ww. (*versloeken, versloekt*),
verslikken.

verspiekere, ww. (*verspiekere, verspiekerd*),
verspijkeren. *Ij verspiekere de ele boel*.

verspikken (em/zich-), ww. (*verspikken,*
verspikt), zich verheugen. *Ik verspikke mi'j der*
now al op.

verspochen, ww. (*verspochen, verspocht*),
aangetast worden door het weer (bijv. van
spiegels). *Die spiegel is verspocht, döör zit 't weer*
in.

verspöllen, ww. (*verspöllen, verspöld*),
verspelen, verliezen.

versprèken, ww. (*versprek/versprèekt, versprak,*
verspröken), verspreken.

verstaon, ww. (*verstiet, verston, verstaon*),
verstaan.

verstärken, ww. (*verstärken, verstäkt*),
versterken.

verstärking, zn., versterking.

verstekken, ww. (*verstekken, verstekt*), (van een
geit bijv.): een andere plek geven.

versteuren, ww. (*versteuren, versteurd*),
verstoren.

verstieven, ww. (*verstif, verstieven, verstiefd*),
verstijven.

verstoeken, ww. (*verstoeken, verstoekt*),
verstuiken. *Ik ebbe mien enkel verstoekt*.

verstoeven, ww. (*verstof, verstoof/verstoeven,*
verstöven/verstoven), verstuiven.

verstöppertien, zn., verstoppertje
(kinderspel).

verstreuid, bn., verstrooid. Een *verstreuide prefesser*.

verstreuien, ww. (*verstreuien, verstreuid*), verstrooien.

verstrieken, ww. (*verstriek/verstriekt, verstreek, verstreken*), verstrijken.

versukeren, ww. (*versukeren, versukerd*), versuikeren. *Disse önnig is elemaole versukerd*.

vertelseltien, zn., vertelsel, verhaaltje.

verteunen, ww. (*verteunen, verteund*), vertonen.

verteuning, zn., vertoning.

vertodden, ww. (*vertodden, vertod*), zie: **versleppen**.

veruzen, ww. (*veruzen, veruuzd*), verhuizen.

veruzing, zn., verhuizing. Ook: **veruzink**.

veruzink, zie: **veruzing**.

vervārsen, ww. (*vervārsen, vervārst*), verversen.

vervluken, ww. (*vervluken, vervluukt*), vervloeken.

verwaerlozen, ww. (*verwaerlozen, verwaerloosd*), verwaarlozen.

verwārken, ww. (*verwārken, verwārkt*), verwerken.

verwārmen, ww. (*verwārmen, verwārmd*), verwarmen.

verwārming, zn., verwarming. Ook: **verwārmink**.

verwārmink, zie: **verwārming**.

verwārpen, ww. (*verwārpt, verwārpen/verwierp, verwōrpen*), verwerpen.

verweien, ww. (*verweien, verweid*), verwaaien. *Mien rozenstruke is met die ārde wind kats verweid*.

vervieskaarte, zn., verwijskaart.

vervriet, zn., verwijt.

vervieten, ww. (*verwit, vervieten, verweten*), verwijten.

verviezen, ww. (*verwis, verwees, verwezen*), verwijzen.

verviezing, zn., verwijzing. Ook: **verviezink**.

verviezink, zie: **verviezing**.

verzaolen, ww. (*verzaolen, verzaold*), verzolen.

verzoepen, ww. (*verzōp/verzoept, verzoepen/verzoop, verzōpen/verzopen*), verzuipen.

verzōrgen, ww. (*verzōrgen, verzōrgd*), verzorgen.

verzōrging, zn., verzorging. Ook: **verzōrgink**.

verzōrgings(te)uus, zn., verzorgings(te)-huis.

verzōrgink, zie: **verzōrging**.

verzuken, ww. (*verzōch, verzoch(t), verzōcht*), verzoeken, uitnodigen. Ook: **neudigen, neugen**.

verzumen, ww. (*verzumen, verzuumd*), verzuimen.

verzuten, ww. (*verzuten, verzuut*), verzoeten.

verzuuk, zn., verzoek.

verzuum, zn., verzuim.

verzwiegen, ww. (*verzwig/verzwiegt, verzwieeg/verzwiegen, verzwegen*), verzwijgen.

vest, zn. (vkw. *vessien*), vest.

vetiele, zn., ventiel.

vetkeerse, zn., vetkaars, smeerkaars. Werd vroeger voor het branden van lantarenpalen gebruikt.

vetkleppe, zn., viezerd.

vetlaoge, zn., vetlaag.

vetpanne, zn., 1. oude benaming voor juspan; 2. frituurpan.

vetpoeste, zn., vetpuist.

vetvlekke, zn., vetvlek.

veur, vz., bw., vw., voor. *Die appel is veur oe. Ik ebbe mien tuintien veur. Veur ik komme, za-k bellen*.

veural, bw., vooral. Ook: **benaeemens**.

veuran, bw., vooraan.

veurand, op -, bw., op voorhand, bij voorbaat. Ook: **bi'j veurbaat**.

veuranzicht, zn., vooraanzicht.

veuraovend, zn., vooravond.

veuraover, bw., voorover.

veuraoverleg, zn., vooroverleg.

veurbaat, bi'j -, zie: **veurand**.

veurbanke, zn., voorbank.

veurbärig, bn., bw., voorbarig.

veurbede

veurbede, zn., voorbede.
veurbeeld, zn., voorbeeld.
veurbeeldig, bn., bw., voorbeeldig.
veurbe-oedsmiddel, zn.,
voorbehoedsmiddel.
veurbereiden, ww. (*bereiden veur, veurbereid*),
voorbereiden.
veurbereiding, zn., voorbereiding.
veurbeskouwing, zn., voorbeschouwing.
veurbesprèking, zn., voorbespreking. Ook:
veurbesprèkink.
veurbesprèkink, zie: **veurbesprèking**.
veurbi'j, vz., bw., voorbij.
veurbien, zn., voorbeen (van een paard).
veurbode, zn., voorbode.
veurdät, vw., voordat.
veurdeel, zn., voordeel.
veurdelig, bn., bw., voordelig.
veurdeure, zn., voordeur. Ook: **uusdeure**.
veurdoen, ww., 1. voordoen, laten zien hoe
iets moet. *Ij dee die oefening veur*; 2. voordoen,
voorbinden. *Ij dee 'n skört veur*; 3. zich veurdoen
'zich voordoen'. *Ij dut zich veur asof e eel wat is*.
veurdracht, zn., voordracht.
veurdragen, ww. (*draagt/drög, dragen/droeg*
veur, veuredragen), voordragen.
veuren, bw., voren, in bijv. *In 't veuren wärken*
'vooraf, vooruit werken', *van veuren* 'van
voren, aan de voorkant'.
veur-en, bw., voorheen. *Veur-en was die kerel*
eel ändig.
veurende, zn., vooreind, voorste deel.
veureufd, zn., voorhoofd.
veurganger, zn., voorganger.
veurgaon, ww., voorgaan.
veurgerecht, zn., voorgerecht.
veurgeskiedenis, zn., voorgeschiedenis.
veurgeslach(t), zn., voorgeslacht.
veurgèvel, zn., voorgevel, muur aan de
voorzijde van een pand.
veurgevuul, zn., voorgevoel.
veurgoed, bw., voorgoed.
veurgrond, zn., voorgrond.

veurig, bn., vorig. *Dät was veurige wèke niet, maer*
veurig jöör.
veurin, bw., voorin.
veurjöö, zn., voorjaar.
veurjöörsbloeme, zn., voorjaarsbloem.
veurjöörsdag, zn., voorjaarsdag.
veurjöörszonne, zn., voorjaarszon.
veurkamer, zn., voorkamer.
veurkante, zn., voorkant.
veurkaoken, ww., voorkoken. *Veurdä-j die*
eerpels bakt, mu-j ze eerst effen veurkaoken.
veurkeur, zn., voorkeur.
veurkind, zn., voorkind, een kind dat voor
het huwelijk geboren is, of uit een vroeger
huwelijk.
veurkommen, ww. (*veurkump, veurkwam/*
veurkwamp, veurkommen), voorkomen,
verhinderen.
veurkommen, 1. ww., voorkomen bij
een rechtszaak; 2. ww., voorkomen (van
planten bijv.); 3. ww., zich voordoen,
gebeuren; 4. ww., toeschijnen; 5. zn., grote
borsten. *Die vrouwe ef mi'j een veurkommen!*
veurkroepen, ww., voorkruipen.
veurlaast, bn., voorlaatst.
veurlampe, zn., voorlamp van een fiets,
brommer of auto.
veurlanges, bw., voorlangs.
veurletter, zn., voorletter. *Wat is de veurletter*
van oew name?
veurlèzen, ww., voorlezen.
veurlich(t)en, ww. (*lichen/lichten veur,*
veurelicht), voorlichten.
veurliegen, ww., voorliegen.
veurloper, zn., voorloper.
veurmiddag, zn., voormiddag. *Dät was in de*
veurmiddag.
veurmiddags, bw., voormiddags.
Veurmiddags is de winkel dichte. Ook:
veursmiddes.
veurnaem, zie: **vernaam**.
veurnaemelijk, bw., voornamelijk, vooral.

veurname, zn., voornaam. *Wat is oew veurname?*

veurnaod, zn., voornaad, naad aan de voorkant.

veurnemmen, zn., voornemen, plan, ontwerp, intentie.

veurnemmen, zich -, ww., zich voornemen.

veurof, bw., vooraf, van tevoren, allereerst.

Ook: **veuruut**.

veurof, zn., voorhof, voortuin.

veurofgaon, ww., voorafgaan.

veurofgaond, bn., voorafgaand.

veurolder, zn., voorouder.

veurollen, ww., voorhouden, duidelijk maken.

veuroordeel, zn., vooroordeel.

veurop, bw., voorop.

veuropleiding, zn., vooropleiding.

veurplate, zn., voorplaat.

veuropoot, zn., voorpoot.

veurproef, zn. (vkw. *veurprufien*), voorproef.

veurprogramma, zn., voorprogramma.

veurrang, zn., voorrang.

veurrangsbörd, zn., voorrangsbord.

veurrangsweg, zn., voorrangsweg.

veurraad, zn., voorraad.

veurrecht, zn., voorrecht.

veurrekenen, ww., voorrekenen.

veurrieden, zie: **veurriejen**.

veurriejen, ww., voorrijden. Ook:

veurrieden, veurri'jen.

veurri'jen, zie: **veurriejen**.

veurroete, zn., voorruit.

veurseizoen, zn., voorseizoen.

veurskien, te -, bw., te voorschijn.

veurskieten, ww., voorschieten.

veurskot, zn., voorschot.

veursköttelen, ww. (*sköttelen veur, veureskötteld*), voorschotelen. *Il ef mi'j eel wat anders veureskötteld.*

veurskrieven, ww., voorschrijven.

veurskrift, zn., voorschrift.

veursluting, zn., voorsluiting, sluiting aan de voorzijde. Ook: **veurslutink**.

veurslutink, zie: **veursluting**.

veursmiddes, bw., voormiddags. Ook: **veurmiddags**.

veursörteren, ww. (*sörteren veur, veuresörteerd*), voorsorteren.

veurspel, zn., voorspel.

veurspelbaer, bn., voorspelbaar.

veurspoed, zn., voorspoed.

veurspoedig, bn., bw., voorspoedig.

veurspöllen, ww., voorspelen.

veursprong, zn., voorsprong.

veurst, bn., voorst.

veurstander, zn., voorstander.

veurstel, zn., voorstel.

veurstellen, ww. (*stellen veur, veuresteld*), voorstellen.

veurstelling, zn., voorstelling.

Veurstraote, zn., straat in de Zwolse binnenstad, ooit ook de 'Lange Voorstraat' of 'Voorsterstraat' genoemd, doordat deze straat uit kwam op de Voorsterpoort en naar kasteel Voorst leidde. Zowel de poort als het kasteel zijn al eeuwen verdwenen.

veurtèken, zn., voorteken.

veurtente, zn., voortent.

veurtouw, zn., voortouw. 't *Veurtoew nemmen*.

veurtreffelijk, bn., bw., voortreffelijk.

veurtrekken, ww., voortrekken.

veurtuin, zn., voortuin. Ook: **veurtuun**.

veurtuun, zie: **veurtuin**.

veuruus, zn., voorhuis.

veuruut, bw. 1. vooruit, verder; 2. vooraf.

Ook: **veurof**.

veuruutboeren, ww. (*boeren veuruut, veuruuteboerd*), zich opwerken, verder komen.

veuruutgang, zn., vooruitgang. Ook **veuruutgank**.

veuruutgank, zie: **veuruutgang**.

veuruutgaon, ww., vooruitgaan.

veuruutkieken, ww., vooruitkijken.

veuruutrieden

veuruutrieden, zie: **veuruutriejen**.

veuruutriejen, ww., vooruitrijden. Ook:

veuruutrieden, **veuruutri'jen**.

veuruutri'jen, zie: **veuruutriejen**.

veuruutzicht, zn., vooruitzicht. *Dät is een mooi veuruutzicht.*

veurval, zn., voorval.

veurvallen, ww., voorvallen.

veurverkoop, zn., voorverkoop.

veurverwännen, ww., voorverwarmen.

veurvörke, zn., voorvork.

veurwaerde, zn., voorwaarde.

veurwäcker, zn., voorwerker, meewerkende voorman.

veurwärp, zn., voorwerp.

veurwiel, zn., voorwiel.

veurwoord, zn., voorwoord.

veurzanger, zn., voorzanger.

veurzeggen, ww., voorzeggen.

veurzet, zn., voorzet.

veurzetten, ww. (*zetten veur, veurezet*), voorzetten.

veurzichtig, bn., bw., voorzichtig.

veurzien, ww. (*veurzöt/veurzut, veurzag, veurzien*), voorzien.

veurzienigheid, zn., voorzienigheid.

veurziening, zn., voorziening.

veurzitter, zn., voorzitter.

veurzomer, zie: **veurzommer**.

veurzommer, zn., voorzomer. Ook: **veurzomer**.

veurzörg(e), zn., voorzorg.

veurzörgsmaatregel, zn., verzorgingsmaatregel.

vezier, zn., vizier.

veziete, zn., visite. Ook: **anloop**.

vief, zie: **vieve**.

viefdes, zn., de vijfde. *It is viefdes ewörren.*

viefduzend, telw., vijfduizend.

viefonderd, telw., vijfhonderd.

vieftiene, telw., vijftien.

vieftig, telw. vijftig.

viege, zn., vijf.

viele, zn., vijf.

vieultien, zn., viooltje.

vieve, telw., vijf. *Ik ebbe ze alle vieve bi'j mekaere.*

*Gèëf mi'j de vieve 'geef me de hand'. Ook: **vief**. Gèëf mi'j maer viefsnupies.*

viever, zn., vijfver.

viezel, zn., vijzel.

vigelieren, ww. (*vigelieren, evigelierd*), uitvinden, uitzoeken, uitdenken. Zie ook:

uutvigelieren.

vi'jand, zn., vijand.

vinger, zn., vinger.

vingeranse, zn., vingerhandschoen.

vingerdukien, zn., vingerdoekje.

vingerkeutien, zn., vingerkootje.

vingerkold, bn., fris.

vingeroed, zn., vingerhoed.

vinke, zn., vink.

vinne, zn., vin.

vinnen, ww. (*vint, von(d), evunnen*), vinden.

vioele, zn., viool (muziekinstrument).

visaoke, zn., vishaak.

visfoeke, zn., fuik.

visköre, zn., viskar.

vissersskute, zn., vissersboot.

visskubben, zn., visschubben.

visstuultien, zn., visstoeltje.

viswief, zn., 1. visvrouw; 2. bazige vrouw.

vlage, zn., vlaag.

vlagge, zn. (vkw. *vläggen*), vlag.

vlakbi'j, bw., vlakbij.

vlamme, zn. (vkw. *vlämmegien*), vlam.

vlechte, zn., vlecht.

vleeg op, zn., ammoniak.

vlèermoos, zn., vleermuis.

vlègel, zn., 1. kwajongen; 2. dorsvlegel.

vleis, zn., vlees.

vleisaoke, zn., vleeshaak.

vleisbloeme, zn., koekoeksbloem.

vleiskruden, zn., vleeskruiden.

vleisnat, zn., jus.

vleisofval, zn., vleesafval.

Vleisuus 't, zn., het Vleeshuis. Bestond in ieder geval van de 15e tot de 17e eeuw (tot vermoedelijk 1689), en stond op verschillende plaatsen in de binnenstad.

vleizig, bn., vlezig.

vlekke, zn., vlek.

vliege, zn., vlieg.

vliegmesjiene, zie: **vliegtuug**.

vliegtuug, zn., vliegtuig, vliegmachine. Ook: **vliegmesjiene**.

vliejen, ww. (*vliejen, evliejd*), drijven. *De boot vliejt weg.*

vliemskärp, bn., vlijmscherp.

vlierstroeke, zie: **vlierstruke**.

vlierstruke, zn., vlierstruik. Ook: **vlierstroeke**.

vli'jen, ww. (*vli'jen, evli'jd*), vlijen, neerleggen.

vli'jtig, bn., bw., vlijtig.

vloere, zn., vloer.

vlokke, zn. (vkw. *vlökkien*), vlok.

vlooienkruid, zn., gageel (*myrica gale*) (plant).

vlugge, bn., bw., vlug, snel. *Dät jonk is zo vlugge, ie kunt em niet bi'jollen.*

vlugzolt, zn., vlugzout.

vluken, ww. (*vluken, evluukt*), vloeken.

vluuibaer, bn., vloeibaar.

vluuk, zn., vloek.

vluukbiest, zn., iemand die veel vloekt.

vluukwoord, zn., vloekwoord.

vluus, zn. (vkw. *vlusien*), vlies, vel. *Der zit een vluus op de melk.*

vodde, zn., vod, lor.

vodse, zn., pluk (haar, bijv.), prop (papier).

Ook: **plukke**

voeballen, ww. (*voeballen, evoebald*), voetballen. Ook: **metsen, nötten**.

voege, zn., voeg.

voel, bn., bw., vuil, smerig. *Een voel wief. Die vloere is ärg voel. Voele Gesien en Voele Eppe* waren stadstypen. Zie ook: **poesterig, onzelig, smoesterig, podderig, poedelig**.

voelbroek, zn., viespeuk, viezerik, iemand die niet schoon is.

voerkiste, zn., kist op de wagen waar de voerman op zit en waarin haver en gereedschap opgeborgen zijn. Ook: **waegenkiste**.

voerplase, zn., voerplaats.

voestdikke, bn., vuistdik.

voeste, zn. (vkw. *vusien*), vuist.

voestslag, zn., vuistslag.

voetpompe, zn., voetpomp.

voetvège, zn., voetveeg.

voetzaole, zn., voetzool.

Vögeltiesbuurte, zie: **Vaogelbuurte**.

voldaon, bn., voldaan.

volgruud, bn., volgroeid.

volk, zn. (vkw. *völkien*), volk, mensen.

volksonderwies, zn., volksonderwijs.

völle, 1. telw., veel, groot aantal. *Die efvölle kinders. Die ef niet weinig völle betaald. Zi' j efte völle an aer eufd*; 2. bw., erg, in hoge mate. *Zie lieken völle op mekaere*; 3. bw., vaak, dikwijls. *Dät kump völle veur. Ij is völle ziek.*

volollen, ww., volhouden.

völs, bw., veel, in: *völs te. Dät is völs te völle.*

Ook: **vös**.

voluut, bw., voluit.

vonke, zn. (vkw. *vunkien*), vonk.

voorne, zn. (vkw. *veurntien*), voorn, zoetwatervis.

voort, bw. (verouderd), dadelijk, meteen, gauw, aanstonds.

vöört, zn., 1. vaart, gang. *Ij ef de vöört ter goed in*; 2. kanaal. Ook: **vaert**.

vörderen, ww. (*vörderen, evörderd*), vorderen.

vörke, zn., vork.

vörm, zn., vorm.

vörmén, ww. (*vörmén, evörmd*), vormen.

vörst, zn., 1. vorst, vriezend weer. *Der zit vörst in de lucht*; 2. koning; 3. nok van het dak.

vörstpanne, zn., vorstpan (op het dak).

vörstvri'j, bn., vorststrij.

vös, zie: **völs**.

vöste, bw., vast, alvast. *Die is vöste ziek. Ik gao vöste naor uus.* Ook: **vaste, alvaste.**

vot, bw. (verouderd), weg. *Die giet vot.*

vouwe, zn., vouw. Ook: **vaole.**

vrachriejer, zn., vrachtrijder. Ook:

vrachri'jer, vrachtrieder.

vrachri'jer, zie: **vrachriejer.**

vrachtrieder, zie: **vrachriejer.**

vrach(t)waegen, zn., vrachtwagen.

vrak, zn., wrak.

vrange, bn., bw., wrang, zuur.

vraoge, zn. (vkw. *vrögien*), vraag, verzoek.

vraogen, ww. (*vrög, vroeg/vraogen, evraogd*), vragen.

vraogenlieste, zn., vragenlijst.

vraogpries, zn., vraagprijis.

vratte, zn. (vkw. *vrättien*), wrat.

vreed, bn., bw., wreed, akelig, naar.

vreje, zn., wreef. Ook: **vreve.**

vremd, bn., bw., vreemd.

vrend(-), zie: **vriend(-).**

vrèten, ww. (*vret/vrèt, vrat, evrèten*), vreten.

vrèterd, zn., gulzige eter/eetster.

vrèterig, bn., bw., gulzig.

vrèteri'je, zn., vreterij.

vreve, zn., wreef. Ook: **vreje.**

vriefwas, zn., wrijfwas.

vriend, zn., vriend. Ook: **vriend, vrend** (verouderd).

vriendelijk, bn., bw., vriendelijk. Ook:

vrendelijk (verouderd).

vriendskap, zn., vriendschap. Ook:

vrendskap (verouderd).

vrieven, ww. (*vrif/vrief, vreef/vrieven, evreven*), wrijven.

vri'j, bn., bw., 1. vrij; 2. vrijpostig.

vri'jdag, zn., vrijdag.

vri'jdes, bn., bw., vrijdags, op vrijdag.

vri'jeid, zn., vrijheid. Ook: **vri'jgeid.**

vri'jen, ww. (*vri'jt, vree, evrejen*), vrijen.

vri'jer, zn., vrijer.

vri'jgezelle, zn., vrijgezel.

vri'jgezellenknope, zn., drukknoop. Ook: **luiewievenknope.**

vri'jgezellenwörst, zn., boterhamworst.

vri'jgeid, zn., vrijheid, het gevoel van ongebonden zijn. Ook: **vri'jeid.**

vri'jmetselaer, zn., vrijmetselaar.

vri'jmoedig, bn., bw., vrijmoedig.

vri'jof, zn., vrijaf, verlof.

vri'jollen, ww., vrijhouden.

vri'jpostig, bn., bw., vrijpostig, brutaal.

Ook: **bretaol.**

vri'jstaond, bn., vrijstaand. *Een vri'jstaonde wonink.*

vri'jster, zn., vrijster.

vri'jwillig, bn., bw., vrijwillig.

vrikken, ww. (*vrikken, evrikt*), wrikken.

vriend, zie: **vriend.**

vringen, ww. (*vringt, vrong, evrongen/evrungen*), wringen.

vringer, zn., wringer.

vroeging, zn., wroeging.

vrog, zie: **vrogge.**

vrogge, bn., bw., vroeg. Ook: **vrog.** *'t Is nog vrogge. 't Kan mi'j niet vrog genog wèzen.*

vrogger, bw., bn., vroeger.

vrogriepe, bn., vroegrijp.

vrogte, zn., vroegte.

vrommes, zn., vrouw. Ook: **mense, vrouwe, wief.**

vronge, zn., haarwrog.

vrouwe, zn., vrouw. Ook: **mense, vrommes, wief.**

vrouwenpraot, zn., vrouwenpraat. Ook: **vrouwlupraot.**

vrouwenwärk, zn., vrouwenwerk. Ook: **vrouwluwärk.**

vrouwlu, zn., vrouwen.

vrouwlupraot, zie: **vrouwenpraot.**

vrouwluwärk, zie: **vrouwenwärk.**

vruchte, zn., vrucht.

vruten, ww. (*vruten, evruut*)(met lange *uu*), wroeten.

vulen, ww. (*vulen, evuuld*), voelen.

vulkoeke, zn., gevulde koek (met spijs).

vulles, zn., vuilnis. Ook: **vulnis**.

vullesbak, zn., vuilnisbak. Ook:

**drekbak, vulnisbak, vulniseammer,
vullesemmer.**

vullesemmer, zie: **vullesbak**.

vulnis, zie: **vulles**.

vulnisbak, zie: **vullesbak**.

vulniseammer, zie: **vullesbak**.

vulpenne, zn., vulpen.

vuurballe, zn., vuurbal.

vuurbolle, zn., vuurbol.

vuurpiele, zn., vuurpijl.

vuurspi'jend, bn., vuurspugend.

vuurstien, zn., vuursteen.

vuurvrèter(d), zn., 1. vuurvreter; 2.
heethoofd.

vuurwärk, zn., vuurwerk.

De Waterstraote

W

waakond, zn., waakhond.

waakvlamme, zn., waakvlam.

wachen, ww. (*wachen, ewacht*), wachten.

wachtlieste, zn., wachtlijst.

wachtökkien, zn., wachthokje.

wachtied, zn., wachttijd.

wachtusien, zn., wachthuisje.

waegen, zn., wagen, auto.

waegenkiste, zn., kist voorop de paardenwagen als zitplaats en bergruimte.

Ook: **voerkiste**.

waerbörg, zn., waarborg.

waerdenen, ww. (*waerdenen, ewaerdeerd*), waardenen.

waerdering, zn., waardereng.

waerenuus, zn., warenhuis.

waerskouwen, ww. (*waerskouwen, ewaerskouwd*), waerschuwen.

waerskouwing, zn., waerschuwing.

Wage, zn., Waag. De *Wage* stond in 1411 in het Stormshuis. Daarna op de Melkmarktspijp, de vroegere brug midden op de Melkmarkt, die Melkmarktsteeg en Steenstraat met elkaar verbond. In 1616 verhuisde de waag naar de hoek Luttekestraat en Voorstraat, waar eerst het Vleeshuis stond. In 1880 hield het bestaan van de waag op.

wakke, zn., wak.

walkante, zn., walkant.

walle, zn., wal, kade.

walnötte, zn., walnoot.

wandkaerte, zn., wandkaart.

wandklokke, zn., wandklok.

wandluus, zn., wandluis.

wange, zn., wang.

wante, zn. (vkw. *wántien*), want, vuisthandschoen.

waofel, zn. (vkw. *wöfeltien*), wafel.

waogals, zn., waaghals.

waogen, ww. (*waogen, ewaogd*), wagen, proberen.

waogstuk, zn., waagstuk.

waopen, zn., wapen.

wärf, zn., werf.

wärk, zn., werk.

wärkbezuuk, zn., werkbezoek.

wärkbi'je, zn., werkbij.

wärkdag, zn., werkdag.

wärkelijk, bn., bw., werkelijk.

wärkelijkheid, zn., werkelijkheid.

wärkeloos, bn., werkeloos, zonder werk.

wärkeloze, zn., werkloze, iemand zonder werk.

wärken, ww. (*wärken, ewärkt*), werken.

wärkerig, bn., bedrijvig.

wärkeugte, zn., werkhoogte.

wärklu, zn., werklui.

wärkpeerd, zn., werkpaard.

wärkplase, zn., werkplaats.

wärkskrift, zn., werkschrift.

wärkuus, zn., werkhuis.

wärkverskaffing, zn., werkverschaffing.

wärkvolk, zn., werkvolk.

wärkvrouwe, zn., werkster, huishoudhulp.

wärkwèke, zn., werkweek.

wärkwoord, zn., werkwoord.

wärm, bn., bw., warm.

wärmen, ww. (*wärmen, ewärmd*), warmen.

wärnte, zn., warmte.

wärre, zn., in: *in de wärre*. 't Gören zit in de wärre.
Die vrouwe is elemaole in de wärre.

wärvel, zn., wervel.

wärven, ww. (*wärft, wärven, ewörven*), werven.

wasäntien, zn., washandje. Ook:
wasläppien.

wasbalie, zn. wastobbe of zinken teil. Ook:
waskupe.

wasbörd, zn., wasbord.

wasemkappe, zn., wasemkap.

waskeerse, zn., waskaars.

wasknieper, zn., wasknijper. Ook: **knieper**,
wasknippe.

wasknippe, zie: **wasknieper**.

waskomme, zn., waskom.

waskupe, zie: **wasbalie**.

waslappe, zn., waslap.

wasläppien, zie: **wasäntien**.

wasliende, zn., waslijn. Ook: **dreugliende**,
liende.

waslieste, zn., waslijst.

wasmande, zn., wasmand.

wasmesjiene, zn., wasmachine.

wasse, zn. (vkw. *wässien*), was. Uitdr.: *De voele wasse buten angen* 'kwaad spreken over zijn eigen familie'.

wasseldoek, zn., vaatdoek.

wasseri'je, zn., wasserij.

wasvrouwe, zn., wasvrouw.

watereufd, zn., waterhoofd.

watereugte, zn., waterhoogte.

waterkante, zn., waterkant.

waterkaoker, zn., waterkoker.

waterkippe, zn., waterhoen.

waterkrane, zn., waterkraan.

waterkruke, zn., waterkruik.

watermärk, zn., watermerk.

watermölle, zn., watermolen.

waterpompe, zn., waterpomp.

waterputte, zn., waterput.

waterrotte, zn., waterrat.

waterstraole, zn., waterstraal.

watervärve, zn., waterverf.

wè, bw., wel. 't *Kump wè goed* 'het komt wel goed'. Ook: **wel**.

webbe, zn., web.

weddenskap, zie: **weddenskap**.

weddenskap, zn., weddenschap. Ook:
weddenskap.

wedstried, zn., wedstrijd.

weduwman, zn., weduwnaar. Ook:
weduwnaer.

weduwnaer, zie: **weduwman**.

weduwvrouwe, zn., weduwe.

wèègbrugge, zn., weegbrug.

wèègskaole, zn., weegschaal.

wèèn, ww. (*ik bin(ne), ie bint, ij is, wi'j bint, was, waeren, ewest*), wezen, zijn. *Dät mut zo wèèn.*

Wöör bint ze now? Ook: wèzen.

weer, zn., weer(sgesteldheid). *'t Weer is niet zo mooi as anders.*

weerane, zn., weerhaan.

weeraoke, zn., weerhaak.

weerd, zn., waard, herbergier. *De weerd skonk de wien.*

weerd, bn., waard. *Dät beeld is eel wat weerd.*

weerde, zn., 1. waarde, betekenis. *Die vase is van grote weerde; 2. bezit. Ie staot op mien weerde 'op mijn erf'.*

weergaon, (**er -**), ww. (verouderd), als geest blijven spoken.

weergèven, ww., weergeven.

weerkennen, ww. (*kennen weer, weerekend*), herkennen. *Die vrouwe kennen ik niet weer.*

weerkommen, ww., terugkomen.

weermännegien, zn., weermannetje.

weerpiene, zn., weerpijn.

weerprötien, zn., weerpraatje.

weerumme, bw., terug. Ook: **terugge**.

weerum(me)stuit, zn., weeromstuit.

weerusien, zn., weerhuisje.

weerveurspelling, zn., weervoorspelling.

weervrouwgien, zn., weervrouwje.

weerwärk, zn., weerwoord.

weesuus, zn., weeshuis.

wegbärigen, ww., wegbergen, opbergen.

wegblieven, ww., wegblijven.

wegdrieven, ww., wegdrijven.

wègeblad, zn., weegbree (plant).

wègen, ww. wegen. (*wèègt, woog, ewögen*).

Ij wèègt nog gien veertig pond.

wègenkaarte, zn., wegenkaart.

wègens, vz., wegens.

wegfoefelen, ww. (*foefelen weg, weg-efoefeld*), wegmoffelen, wegwerken.

weggaon, ww., weggaan.

weggèven, ww., weggeven.

wegjaegen, ww., wegjagen.

wegkommen, ww., 1. weggkomen, verdwijnen; 2. ontsnappen, ontkomen; 3. vandaankomen.

wegkwienen, ww. (*kwienen weg, weg-ekwiend*), weggkwijnen.

wegrieden, zie: **wegriejen**.

wegriejen, ww., weggrijden. Ook:

wegrieden.

wegskuppen, ww., weggschoppen.

wegwäcker, zn., weggwerker.

weie, zn., weide.

weien, ww. (*weit, weien, eweid*), 1. weiden, grazen; 2. (*weit, woei, eweid*), waaïen.

weite, zie: **tärwe**.

wèke, zn., 1. week. *De andere wèke gao-k op vekansie; 2. woerd (mannetjeënd).*

wèkelijks, bn., bw., wekelijks.

wel, bw., wel. *Dät e-kwel edaon 'dat heb ik wel gedaan'.* Ook: **wè**.

weldaod, zn., weldaad.

welkend, zelfst. gebr. vr.vnw., welke. *Welkend van de twie wil ie ebben? Welkende?*

welle, zn., wel, bron.

wellèvend, bn., bw., wellevend, beleefd.

welvaert, zn., welvaart.

wenkbrauwe, zn., wenkbrauw.

wensdreum, zn., wensdroom.

wenskaarte, zn., wenskaart.

wepse, zn., wesp. Ook: **wespe**.

wepsennöst, zn., wespennest.

wereldkaarte, zn., wereldkaart.

wereldreize, zn., wereldreis.

wereldwied, bn., wereldwijd.

werempel, tw., bw., warempel, waarachtig.

Zie ook: **wöörachtig**.

wespe, zie: **wespe**.

wetenskap, zn., wetenschap.

wètering, zn., wetering.

wetolder, zn., wethouder.

weze, zn., wees.

wèzen, zie: **wèèn**.

wicht, zie: **meisien**.

wied, bn., bw., 1. wijd; 2. ver. *Dät is wied weg.*

Ook: **värre**.

wiedbiens, bw., wijdbeens.

wiedwaegens, bw., wagenwijd. *Die deure stiet wiedwaegens lös.*

wief, zn., wijf, vrouw. Ook: **vrommes, vrouwe, mense**.

wiege, zn., wieg.

wiek, zn. (met korte ie), wijk. *Wi'j ebben een spöltuin in onze wiek.*

wiek, bn. (met lange ie), week, zacht. *Dät brood is wiek.*

wieke, zn. (met korte ie), wiek (van een molen).

wieken, ww. (*wik, week, eweken*)(met korte ie), wijken. *Döör mos ik veur wieken.*

wieken, ww. (*wieken, ewiekt*)(met lange ie), weken. *Dät mu-j eerst laoten wieken.*

wiel, zn. (vkw.*wielegien/wieltien*), wiel.

wien, zn., wijn.

wienandelaer, zn., wijnhandelaar.

wienazien, zn., wijnazijn.

wiendrinker, zn., wijndrinker.

wiendroeve, zn., wijndruif.

wienflesse, zn., wijnfles.

wienglas, zn., wijnglas.

wienkenner, zn., wijnkenner.

wienpere, zn., wijnpeer.

wienvlekke, zn., wijnvlek.

wies, bn., bw., 1. wijs, verstandig. *Dät is een wies kind maer die andere is niet goed wies*; 2. blij, ingenomen, in bijv.: *Döör bin-k niet weinig wies met.*

wieseid, zn., wijsheid. Uitdr.: *De wieseid in pacht ebben.*

wieselijk, bn., bw., erg wijs, goochem.

wiesien, zn., wijsje, melodietje. Ook: **melodiegien**.

wieslippe, zn., iemand die alles beter weet.

wiesnöze, zn., wijsneus, nieuwsgierig iemand.

wiesvinger, zn., wijsvinger.

wieze, zn., 1. wijze, manier. *Op die wieze giet 't goed*. Ook: **meniere**; 2. melodie, wijs. *le mut wel de wieze ollen a-j zingt.*

wiezen, ww. (*wis, wees, ewezen*), wijzen.

wiezer, zn., wijzer van de klok.

wiezerplate, zn., wijzerplaat.

wiezigen, ww. (*wiezigen, ewiezigd*), wijzigen.

wigge, zn., wig, keg.

wi'j, pers.vnw., wij.

wi'jwater, zn., wijwater.

wi'jwaterbäkkien, zn., wijwaterbakje.

wildgruui, zn., wildgroei.

wilge, zn., wilg.

wilgekättien, zn., wilgenkatje.

wilgemande, zn., wilgenmand.

wilgenreusien, zn., wilgenroosje.

wilgetakke, zn., wilgentak.

wilgetwieg, zn., wilgentwieg.

wille, zn., 1. wil. *Iemand oew wille opleggen*;
2. plezier, profijt. *Döör e-kvölle wille van.*

windbule, zn., windbuil, opschepper.

windgevulig, bn., windgevoelig.

windmölle, zn., windmolen.

windvere, zn., windveer.

winkelaoke, zn., winkelhaak.

winkelroete, zn., winkelruit.

winkelstraote, zn., winkelstraat.

winkelwaegen, zn., winkelwagen,
boodschappenwagen.

winkelweerde, zn., winkelwaarde.

winterannen, zn., winterhanden.

winteraovend, zn., winteravond.

wintereerappel, zie: **wintereerpel**.

wintereerpel, zn., winteraardappel. Ook: **wintereerappel**.

winterjässe, zn., winterjas.

winterkeunekien, zn., winterkoninkje.

Ook: **kleinjäntien**.

winterkolde, zn., winterkou.

wintertienen, zn., winterteren.

wipköre, zn., eenassige mestkar.

wipnöze, zn., wipneus.

wippe, zn., slaappleats boven de paardenstal voor de knecht.

wissigeid, zn., zekerheid.

wit, bn., wit. *Witte bi'jen* 'sneeuwvlokken'.
Witte wieven 'witte spookverschijningen'.

woenses, 1. bn., woensdags; 2. ('s-) bw., 's woensdags.

wolke, zn. (vkw. *wölkien*), wolk.

wolle, zn., wol.

wollegrös, zn., veenpluis.

wonde, zn. (vkw. *wuntien*), wond.

wonderöllie, zn., wonderolie.

wonink, zie: **woonuu**.

woonärke, zn., woonark, woonboot. Ook: **woonskute**.

woonboerderi'je, zn., woonboerderij.

woonplase, zn., woonplaats.

woonskute, zn., woonboot, woonark. Ook: **woonärke**.

woonuu, zn., woonhuis, woning. Ook: **wonink**.

woonwaegen, zn., woonwagen.

woonwaegenkamp, zn., woonwagenkamp.

woonwaegenvolk, zn., woonwagenvolk.

wöör, 1. bn., bw., waar. *Dät is echt wöör*, *Een wöör woord*, *Wöör gebeurdt!*; 2. bw., waar. *Wöör woont ij?*; 3. vw., waar. *Dät is de plekke wöör ij geboren is*.

wöörachter, bw., waarachter.

wöörachtig, bn., bw., tw., waarachtig. Zie ook: **werempel**.

wööran, bw., waaraan.

wööraover, bw., waarover.

wöörbaoven, bw., waarboven.

wöörbi'j, bw., waarbij.

woord, zn. (vkw. *weurtien*), woord.

woordenlieste, zn., woordenlijst.

wöördeur, bw., waardoor.

wööreid, zn., waarheid.

wöör-en, bw., waarheen.

wöörin, bw., waarin.

wöörlanges, bw., waarlangs.

wöörmet, bw., waarmee.

wöörnao, bw., waarna.

wöörnaor, bw., waarnaar.

wöörnaost, bw., waarnaast.

wöörnemmen, ww., waarnemen.

wööronder, bw., waaronder.

wöörop, bw., waarop.

wöörskienlijk, bw., bn., waarschijnlijk.

wöörum-en, bw., waaromheen.

wöörumme, bw., waarom.

wöörüut, bw., waaruit.

wöörvan, bw., waarvan.

wöörveur, bw., waarvoor.

wöörzegger, zn., waarzegger.

wöörzo, bw., waarzo. Ook: **wöörzoot**.

wöörzoot, zie: **wöörzo**.

wörgen, ww. (*wörgen*, *ewörgd*), wurgen.

wörm, zn., 1. worm. Ook: **piere**; 2. klein kind.

wörmkruid, zn., boerenwormkruid (plant).

wörp, zn., worp.

wörren, ww. (*wört*, *wier*, *ewörren*), worden.

wörs(t)elen, ww. (*wörs(t)elen*, *ewörsteld*), worstelen.

wörst, zn. (vkw. *wörsien*), worst. *Dät zal mi'j een (zalige) wörst wèzen* 'Dat zal mij een zorg zijn'.

wörstenat, zn., het vocht waarin de worst wordt gekookt en waar later de balkenbrij van wordt gemaakt.

wörstkruden, zn., worstkruiden.

wörtel, zn., wortel. Ook: **wottel**.

wörtels-en-look, zn., hutspot. Ook: **utspot**.

wottel, zie: **wörtel**.

wullegien, zn., wollen lap, wollen kledingstuk.

Zicht op de lessel met ABN-gebouw en Pèperbusse op de achtergrond

IJ

ij, pers. vnw., hij. *Ij mut nog an 't wärk.*

ijgen, ww. (*ijgen, e-ijgd*), hijgen.

ijsen, ww. (*ijsen, e-ijst*), hijsen.

't Zwärtewater

Z

zächies, bw., zachtjes.
zächiesan, bw., zachtjesaan.
zachte, bn., bw., zacht.
zaddoek, zn., zakdoek. Ook: **snotterlappe**.
zage, zn. (vkw. *zägien*), zaag.
zagmaal, zn., zaagsel.
zagemölle, zn., zaagmolen.
zageri'je, zn., zagerij.
zak, zn. (vkw. *zäkken*), zak.
zakallozie, zn., zakhorloge.
zakbukien, zn., zakboekje.
zake, zn., zaak.
zakenlèven, zn., zakenleven.
zaklampe, zn., zaklamp. Ook: **zaklanteern**.
zaklanteern, zie: **zaklampe**.
zalve, zn. (vkw. *zälflen*), zalf. Een *zälflen* is een sukkel.

zandäppertien, zn., spel waarbij verschillende personen om een in het zand gemaakte pot zitten en om de beurt een voorgeschreven mesworp uitvoeren, waarna het mes rechtop in de pot moet staan. De verliezer moet een in de grond geslagen stokje er met de mond uittrekken.
zandaze, zn., 1. zandhaas; 2. infanterist.
zandgraveri'je, zn., zandafgraving.
zandklökkien, zn., zandklokje (campanula) (plant).
zandverstoefing, zn., zandverstuiving.
zanglesse, zn., zangles.
zangliester, zn., zanglijster. Ook: **liester**.
zangonderwies, zn., zangonderwijs.
zaod, zn. (vkw. *zötien*), zaad.
zaodbak, zn., zaadbak.
zaodkiste, zn., zaadkist.
zaodkop, zn., zaadkop.
zaole, zn. (vkw. *zööltien*), zool. *Ij zit an de zaole* 'hij zit financieel aan de grond'.
zaoligeid, zn., zaligheid.
zaoterdag, zn., zaterdag.

zärk(e), zn., zerk.
zeegrös, zn., zeegras (werd veel gebruikt als vulling voor kindermatrasjes).
zeekieft, zn., scholekster. Ook: **skoläkster**.
zeelte, zn., zeelt.
zeemlèrenlappe, zn., zeem. Ook: **lèrenlappe**, **zeme**.
zeepbäkkien, zn., zeepbakje.
zeepbelle, zn., zeepbel.
zeerte, zn., 1. (verouderd) pijn. Ook: **piene**; 2. uitslag, schurft, pukkels.
zègen, zn., zegen.
zegge, zn., rietgras.
zeggen, ww. (*zeg(t)*, *zei*, *ezeqd*), zeggen.
zegswieze, zn., zegswijze, uitdrukking.
zeibel, zn., zeurpiet.
zeien, ww. (*zeien*, *ezeid*), zaaien.
zeier, zn., zaaier.
zeigoed, zn., zaaigoed.
zeike, zn., urine.
zeikstraole, zn., zeikstraal, zeikerd.
zeilskute, zn., zeilboot.
zeise, zn., zeis.
zeizaod, zn., zaaizaad.
zekereid, zn., zekerheid.
zekers, bw. zeker. *Die is zekers een entien umme*.
zelde, bn., zelfde. 't *Zelde uus*. (zelfst. gebr.:)
Die kerel stiet ter 't zelde veur as ikke.
zele, zn., zeel, band, singel.
zels, bw., zelfs.
zelve, zn., salie.
zeme, zn., zeem. Ook: **zeemlèrenlappe**, **lèrenlappe**.
zemels, zn., zemelen.
zenegruun, zn., zenegroen (plant).
zenuwpeze, zn., zenuwpees.
zenuwpiene, zn., zenuwpijn.
zepe, zn., zeep.
zesdes, zn., de zesde.
zesse, telw., zes.
zestiene, telw., zestien.
zestig, telw., zestig.

zetbaos, zn., zetbaas.
zètel, zn., zetel.
zetpille, zn., zetpil.
zeugien, zn., zootje.
zeum(e), zn., zoom.
zeumen, ww. (*zeumen*, *ezeumd*), zomen.
zeurkouse, zn., zeurkous, zeurpiet. Ook: **zeurtolle**.
zeurtolle, zie: **zeurkouse**.
zeuven, telw., zeven.
Zeuveu Alleegies, zn., Zeven Alleetjes, gelegen in de Stationsbuurt tussen de Burg van Roijensingel en Zuiderkerkstraat, was ooit een publieke wandelplaats met zeven lange rijen lindebomen.
zeuwendes, zn., de zevende.
zeuwendomer, zn., spijker van een bepaalde grootte.
zeuvenklapper, zn., stuk vuurwerk dat zeven keer knalt.
zeuvenmaol, bw., zevenmaal.
zeuvenmaonds, bn., zevenmaands.
zeuventiene, telw., zeventien.
zeuventig, telw., zeventig.
zeve, zn., zeef. Utdr.: *Ij efeen kop as een zeve 'hij vergeet veel, hij kan slecht onthouden'*.
zeverböörd, zn., 1. iemand die zevent of kwijlt; 2. wauwelaar, zaniker.
zeveren, ww. (*zeveren*, *ezeverd*), zeveren, zeuren.
zich, wederk. vnw., zich. Ook: **em**.
zich(t), zn., zicht, kijk. *Döör eb ik niet völle zich op*.
zich(t)baer, bn., bw., zichtbaar.
zichte, zn., zicht, kleine zeis.
zichzels, wederk. vnw., zichzelf.
zie, zie: **zi'j**.
zied, zn., zijde, zijkant van het lichaam. *Ik eb 't in de zied*.
zieddeure, zn., zijdeur.
ziede, zn., zijde (stof). 'n *Zieden empien* 'ouderwets snoepje (parelmoerachtig wit kussentje met roze streepjes)'.

ziedkante, zn., zijkant.
ziedmure, zn., zijmuur.
ziedstraote, zn., zijstraat.
ziedvak, zn., zijvak.
ziedweg, zn., zijweg.
ziekenbezuuk, zn., ziekenbezoek.
ziekenuus, zn., ziekenhuis.
ziekenwaegen, zn., ziekenauto, ambulance.
ziel, zn. (verouderd), zijl, sluis.
Ziel, 't-, zn., de sluis Het Zijl aan de Pannekoekendijk.
ziele, zn., ziel. *Ij löp met zien ziele onder de ärm.*
zieleknieper, zn., psychiater.
zielsvölle, bw., zielsveel.
Zieltien, zn., 1. Zijltje, school aan de Kamperpoort; 2. straat aan de Kamperpoort gelegen tussen de Hoogstraat en Mussenhage. Deze straat werd Zijltje, in de volksmond Zieltien, genoemd omdat hier een sluis lag.
zien, ww. (*zöt/zut, zag, ezien*), zien.
zien, bez. vnw., zijn. *Dät is zien jässe.*
ziende, zelfst. gebr. bez. vnw., het zijne, wat van hem is. *Dät is de ziende.*
zi'j, pers. vnw. enk. en mv., zij. Ook: **zie**, **zullie** (mv.).
zinksoeze(rd), zn., oorvijg, lel, klap, mep.
zinkzalve, zn., zinkzalf.
zinne, zn., zin.
ziteugte, zn., zithoogte.
zitplase, zn., zitplaats.
zoas, vw., zoals.
zodät, vw., zodat.
zoegen, ww. (*zög/zoegt, zoog/zoegen, ezögen/ezogen*), zuigen.
zoeger, zn., 1. zuiger, iemand die zuigt; 2. werktuig om mee te zuigen.
zoegfilter, zn., zuigfilter.
zoegflesse, zn., zuigfles.
zoegkrach(t), zn., zuigkracht.
zoegleertien, zn., zuigleertje, een stukje vochtig gemaakt leer dat luchtdicht op iets sluit.

zoegnappe, zn., zuignap.
zoegplekke, zn., zuigplek.
zoegtablette, zie: **zoegteblette**.
zoegteblette, zn. (meestal vkw. *-teblettien*), zuigtablet. Ook: **zoegtablette**.
zoepcent, zn., fooi. Ook: **zoepstuver**.
zoepen, ww. (*zöp/zoept, zoop, ezopen/ezöpen*), zuipen. Uitdr.: *Ij efde kop blauw van 't zoepen* 'hij is dronken'.
zoeplappe, zn., zuiplap. Ook: **zoeptodde**, **zoep torre**, **zoepskute**.
zoepskute, zie: **zoep lappe**.
zoepstuver, zn., fooi, aardig centje. Ook: **zoepcent**.
zoeptodde, zie: **zoep lappe**.
zoep torre, zie: **zoep lappe**.
zoer, bn., bw., zn., zuur. *Ij eflast van 't zoer* 'hij heeft last van brandend maagzuur'. Ook: **zoerbrannen**, **maagzoer**.
zoerballe, zn., zuurbal.
zoerbrannen, zie: **zoer**.
zoerkool, zn., zuurkool.
zoerkoolstien, zn., zuurkoolsteen (werd gebruikt bij het inmaken van zuurkool).
zoerkooltonne, zn., zuurkoolvat waarin de zuurkool werd gemaakt.
zoerlullen, ww., dom praten.
zoerproeme, zn., zuurpruim, onvriendelijk en nors persoon.
zoerstok, zn., zuurstok. Ook: **pikstelle**.
zok, zie: **zok**.
zoldertrappe, zn., zoldertrap.
zolt, zn., bn., zout. *Zo zolt e-k 't nog nooit egèten* 'zo'n sterk verhaal heb ik nog nooit gehoord'.
zolten, ww. (*zolt, zolten, ezolten*), zouten.
zoltpot, zn., zoutpot. Ook: **zoltvat**.
zoltvat, zie: **zoltpot**.
zoltzak, zn., zoutzak, slappeling.
zomer (-), zie: **zommer(-)**.
zommer, zn., zomer. Ook: **zomer**.
zommeraovend, zn., zomeravond. Ook: **zomeraovend**.

zommerjässe, zn., zomerjas. Ook: **zomerjässe**.

zommermaond, zn., zomermaand. Ook: **zomermaond**.

zommertied, zn., zomertijd. Ook: **zomertied**.

zommerusien, zn., zomerhuisje. Ook: **zomerusien**.

zommervekansie, zn., zomervakantie. Ook: **zomervekansie**.

zompe, zn., 1. moerassige plek; 2. trog, voerbak.

zompig, bn., drassig.

zonde, zelfst. gebr. aanw. vnw., zo een. *Doe mi'j maer zonde want die andere vin-k niks an.*
Ook: **zonten**. *Ik ebbe zonten e-ad.*

zönne, zn., zoon.

zonten, zie: **zonde**.

zörg(e), zn., 1. zorg; 2. leunstoel.

zörgen, ww. (*zörgen, ezörgd*), zorgen.

zörgenkind, zn., zorgenkind.

zovärre, bw., zover. Ook: **zowied**.

zovölle, telw., bw., zoveel.

zovölste(n), telw., zoveelste.

zowied, zie: **zovärre**.

zuch(t), zn., 1. zucht, verzuchting; 2. zucht, bep. ziekteverschijnsel, in: **gèle zucht** 'geelzucht'. Ook: **gèèlzucht**.

zuch(t)en, ww. /*zuch(t)en, ezucht*), zuchten.

zuden, zn., zuiden.

zudenwind, zn., zuidenwind.

zuk, aanw. vnw., zulk. Ook: **zok** (verouderd).

zuken, ww. (*zöch, zoch, ezöch(t)*), zoeken.

zullie, pers. vnw. mv., zij. Ook: **zie, zi'j**.

zulte, zn., zult.

zulver, zn., zilver.

zulverdukien, zn., zilverdoekje.

zulveren, bn., zilveren.

zulverpoets, zn., zilverpoets.

zulverwärk, zn., zilverwerk.

zulverzand, zn., zilverzand.

zundaer, zn., zondaar.

zundag, zn., zondag.

zundags-, zie: **zundes-**

zunde, zn., 1. zonde. *Ij efeen zunde begaon;*
2. zonde, jammer. *Dät is zunde.*

zundesskoele, zn., zondagsschool. Ook: **zundagsskoele**.

zundeswärk, zn., zondagswerk. Uitdr.:
Zundeswärk is niet stärk. Ook: **zundagswärk**.

zundig, bn., zondig.

zunig, bn., bw., zuinig, spaarzaam.

zunigeid, zn., zuinigheid.

zunigerd, zn., zuinig iemand. Zie ook: **knieperd**.

zunne, zn., zon.

zunnebanke, zn., zonnebank.

zunnebloeme, zn., zonnebloem.

zunnebrandöllie, zn., zonnebrandolie.

zunnebrille, zn., zonnebril.

zunnedauw, zn., zonnedaauw (drosera) (plant).

zunnekleppe, zn., zonneklep.

zunne-oed, zn., 1. zonnehoed; 2. bep. plant.

zunnepitte, zn., zonnepit.

zunnereusien, zn., zonneroosje (plant).

zunneskärm, zn., zonnescherm.

zunneskien, zn., zonneschijn.

zunnestêke, zn., zonnesteek.

zunnestraole, zn., zonnestraal.

zunnewiezer, zn., zonnewijzer.

zunnig, bn., zonnig.

zunsondergang, zn., zonsondergang. Ook: **zunsondergank**.

zunsondergank, zie: **zunsondergang**.

zunsverduustering, zn., zonsverduistering.

zute, bn., bw. (met lange *uu*), zoet. *Een zuut kind, zute snupies.*

zutekauw, zn., zoetekauw. Ook: **zuutals**, **sukertitte**.

zutien, zn., zoetje (voor in de koffie of thee).

zuties, bw., zoetjes, zachtjes, kalmpjes.

zutiesan, bw., zoetjesaan.

zutig, bn., zoetig.

zutigeid, zn., zoetigheid.

zuud, bw., zuid.

zuudkante

zuudkante, zn., zuidkant.
zuuk, bw., zoek.
zuurtien, zn., zuurtje.
zuurtieskerel, zn., iemand die op de markt staat met snoep.
zuutals, zie: **zutekauw**.
zuutöldertien, zn., zoethoudertje.
zuutolt, zn., zoethout (ouderwets snoepgoed).
zuver, bn., bw., zuiver.
zuveringszolt, zn., zuiveringszout.
zwalm, zn., walm, roetuitstoot.
zwalmen, ww. (*zwalmen, ezwalmd*), walmen.
zwaluwstaert, zn., 1. zwaluwstaart; 2. houtverbinding bij timmerwerk.
zwane, zn., zwaan.
zwane-als, zn., zwanenhals.
zwaoger, zn., zwager.
zwaovel, zn., zwavel.
zwärfkatte, zn., zwerfkat.
zwärfkeie, zn., zwerfkei.
zwärfond, zn., zwerfhond.
zwärk, zn., zwerk, luchtruim.
zwärm, zn., zwerm.
zwärt, bn., zwart. Ook: **zwat**.
zwärtkieker, zn., zwartkijker. Ook: **zwatkieker**.
zwärtsel, zn., zwartsel, kachelpotlood.
zwärven, ww. (*zwärft, zwierf/zwärven, ezwörven*), zwerven.
zwärver, zn., zwerver, dakloze.
zwat(-), zie: **zwärt(-)**.
zwavelstökkien, zn., zwavelstokje.
zweefmölle, zn., zweefmolen.
zweerd, zn., zwaard.
zweerderi'je, zn., ontsteking, infectie, zweer.
zweien, ww. (*zweien, ezweid*), zwaaien.
zwemblösien, zn., zwemblaasje.
zwemlesse, zn., zwemles.

zwengelolt, zn., dwarsboom of haamboom aan de disselboom van een wagen waaraan de strengen van de paarden worden vastgemaakt.
zweppe, zn., zweep.
zweptolle, zn., zweeptol, drijftol. Ook: **drieffolle**. Zie ook: **nakeneersien**.
zwere, zn., zweer.
zwiegen, ww. (*zwig, zweeg/zwiegen, ezwegen*), zwijgen.
zwieggeld, zn., zwijggeld.
zwiemelen, ww. (*zwiemelen, ezwiemeld*), wankelen, onvast lopen.
zwiemelig, bn., bw., onvast op de benen.
zwien, zn., zwijn.
zwil, zn., eelt.
zwil-ärsens, zn., scheldnaam voor iemand die een dik rood hoofd heeft.
Zwollenaer, zn., Zwollenaar.
Zwolse Bällegies, zn., de beroemde Zwolse snoepjes (suikerballetjes) uit grootmoederstijd, die nog op ambachtelijke wijze worden gemaakt.
Zwolse Bällegiesuus, 't-, zn., Het Zwolse Balletjeshuis, een gezellig ouderwets snoepwinkeltje op het Grote Kerkplein schuin tegenover het stadhuis. Het is beroemd door zijn Zwolse Balletjes, die in de kelder onder de winkel gemaakt worden en waarvan het recept nog steeds geheim is.
zwöör, bn., bw., 1. zwaar; 2. zwanger; 3. bw., erg. *Ij is zwaor beledigd*.
zwöörlievigeid, zn., zwaarlijvigheid.
zwöörmoedigeid, zn., zwaarmoedigheid.
zwöörte, zn., zwaarte.